

Dr VRCHOVECKÝ,
kanovník kolegiální kapituly v Kroměříži

LURDY A MODERNÍ VĚDA

1 9 4 7

**NÁKLADEM
SALESIÁNSKÉHO CHLAPECKÉHO DOMOVA V PARDUBICÍCH**

104

***Svému bratru, P. Bohumírovi O. F. M.,
jehož jsem 20. XI. 1946 v Kladsku pohřbil,
kladu na hrob.***

Autor.

Nihil obstat. Censor ex officio: Dr Rudolphus Col.
Nr. 24.538 •

I M P R I M A T U R

Olomucii, die 13. Decembris 1947

† Dr STANISLAUS ZELA,
Vicarius capitularis

PŘEDMLUVA

Není dílo, jež projednává stanovisko vědy k Lurdům, nečasovým a proto naprosto zbytečným? Je dnes vůbec ještě možno, zabývat se vážně touto otázkou? Není věda s Lurdy a s lurdskými zázraky navždy hotova? Na tyto otázky lze odpovědět takto:

Dle soudu těch, kteří se přidržují vší silou *racionalistického dogmatu*, že zázrak není možný a že proto všechny lurdské zázraky nejsou vlastně žádnými zázraky, je každá kniha, která se zastává Lurd, zhola bezvýznamnou, a neztratíme ničeho, když odložíme takovou knihu stranou a nevěnujeme jí ani minuty. Tak soudili všichni racionalisté v minulých dobách, tak soudí i v době přítomné. »Zázrak není možný« — toť *dogma všech racionalistů*, a jenom *tímto dogmatem* se ohánějí nepřátelé Lurd; toť *jejich jediná zbraň*. A přece je toto dogma *pláným dogmatem*, neboť *nikdo dosud nedokázal jeho pravdy* a nikdo nebude při zdravých smyslech tvrdit, že by se pravda tohoto dogmatu dala dokázat. Toto dogma racionalistů — »zázrak není možný« — je nejen *nedokázaným*, nýbrž také *nedokazatelným dogmatem*. Kdo nechce tomuto dogmatu slepě věřit, kdo si chce počínat opravdu vědecky, musí si všímat lurdských zázraků a věnovat pozornost aspoň některým uzdravením, jež se udála v Lurdech. Po důkladné a nezaujaté kritice může každý poznat, komu záleží na pravdě, zda se jedná v Lurdech o zázraky skutečné nebo jen zdánlivé.

Lurdy měly a mají dosud mnoho nepřátel, kterým stačila jediná kniha volnomyšlenkáře, který neměl pražádného vědeckého vzdělání, a vytýkal tomuto světoznámému poutnímu místu podvod. Není třeba, abychom takovým nepřátelům věnovali nějakou pozornost, neboť jí ani nezasluhují. *Tisíce a tisíce lékařů různých národů, různých náboženství* a také beze všeho

náboženství, bylo v Lurdech, aby mohli vše důkladně prozkoumat. *Lurdy nemají žádných tajností.* Všem lékařům je dovolen přístup do zjišťovací komise, mohou se zúčastnit porad, mohou bedlivě zkoumat nemocné a mohou je také co nejbedlivěji prohlížet po uzdravení. Mezi těmito lékaři byli věhlasní odborníci, a z těchto vynikajících odborníků neopovážil se nikdo vytýkat Lurdům podvod; nikdo z nich neřekl, že se zde jedná o zdánlivé zázraky, nebo že podobných uzdravení může docílit mnohý dovedný lékař. Proč tito odborníci nemluví o tom, že v Lurdech se děje podvod? Poněvadž vědí, že by se tím jen sami zesměšnil, vědí, že jen člověk, který *v sobě ubil smysl pro pravdu*, může Lurdům vytýkat podvod. Neztratíme ničeho, když knihám, napsaným proti tomuto světovému poutnímu místu, nebudeme věnovat pražádné pozornosti; takové knihy nezasluhují žádné pozornosti. Jsou učenci světového jména, kteří nemluví o Lurdech s opovržením, nýbrž s úctou. Dr Alexis Carrel, ředitel známého ústavu Rockefellerova, který dostal za své veliké objevy, nesmírně významné pro chirurgii, Nobelovu cenu, všímal si bedlivě všeho, co se dělo v Lurdech a nespokojil se s planou frází, že zázraky nejsou možny. Ve svém díle »Člověk, tvor neznámý«, píše na str. 130 o tom, že většina fyziologů a lékařů měla přesvědčení, že se nedějí žádné zázraky, ba ani že se nemohou dít. Carrel však praví: »Máme-li však zřetel k událostem, zjištěným v posledních padesáti letech, *nelze tento názor déle udržeti.* Nejdůležitější případy zázračného zhojení jsou zaznamenány v chorobopisech lékařského bureau v Lurdech. Náš nynější názor o vlivu modlitby na patologické poruchy se zakládá na pozorování pacientů, kteří téměř okamžitě byli vyhojeni z nejrůznějších afekcí, na př. tuberkulosity pobřišnice, studených abscesů, zánětů kostních hnisavých ran, kožní tuberkulosity, rakoviny atd. Průběh hojení u jednotlivých nemocných se valně neliší: často se pociťuje prudká bolest a pak ihned náhlý pocit vyhojení. V několika vteřinách, v několika minutách a nejpozději za několik hodin rány se zajizví, patologické příznaky mizí a vrací se chuť k jídlu. Někdy ustávají funkcionální dříve, než jsou anatomické laese zhojeny. Pokřivení kostry při nemoci Pottově nebo rakovinou postižené mízní uzliny zůstávají někdy ještě dva nebo tři dny po tom,

kdy vlastní nemoc je již odstraněna. Zázrak se vyznačuje zvláště nesmírným zrychlením organických pochodů hojivých. Je úplně nepochybné, že zajizvení anatomických defektů postupuje mnohem rychleji než normálně. Jedinou nepostradatelnou věcí pro takové zhojení je modlitba, ale není nutno, aby se nemocný sám modlil, ba dokonce nemusí být ani nábožensky věřícím člověkem... To jsou fakta nesmírně důležitá. Ukazují nám existenci jistých vztahů dosud neznámé povahy mezi psychologickými a organickými pochody. Svědčí pro objektivní důležitost duševních činností, které hygienici, lékaři, pedagogové i sociologové až dosud při svých badáních téměř úplně opomíjeli. Zde se otvírá člověku zcela nový svět.«

Tak soudí učenec na slovo vzatý. Prvním velikým objevem Carrelovým byl tepenný steh. Před uveřejněním Carrelovy práce »Technique opératoire de anastomoses vasculaires« (1902) neměl chirurg spolehlivé možnosti zašítí proříznuté nebo jinak porušené stěny tepen. Za to dostal r. 1912 Nobelovu cenu pro lékařství. Nemenší zásluhou jeho bylo propracování techniky kultivační pro tkáň ssavčí a lidské mimo tělo. Jeho předchůdci na tomto poli znali sice již tuto metodu pro tkáň studenokrevných živočichů, ale teprv Carrel se svými spolupracovníky v newyorském institutu Rockefellerově vypracoval způsoby, jak pěstovati tkáň teplokrevných živočichů mimo tělo k takové dokonalosti, že dnes je možno pěstovati ve skleněných nádobách i lidské nádory. Tímto objevem udělal Carrel veliký rozruch nejen mezi odborníky. Pokusy s kultivací tkání vedly učence k dalším problémům — k transplantaci orgánů, k problému, jak nahradit chorobný orgán zdravým ústrojem jiného živočicha tak, aby vykonával normálně svou činnost. Se svým spolupracovníkem, letcem Lindberghem, znamenitým konstruktérem, sestrojil skleněné srdce, kterým vhání krev do explantovaných orgánů a udržuje je na živu mimo tělo. Docent Dr Vladimír Tůma, překladatel díla Carrelova, nazývá tohoto učence »skvělým biologem, fyziologem, lékařem, chirurgem a myslitelem«. A tento *vynikající učenec mluví o Lurdech s úctou a uznává lurdské zázraky. To by mělo i nejzarytější odpůrcům Lurd otevřít oči.*

Nejlepším dílem o Lurdech v našem katol. písemnictví je dílo

Karla Kolíska »Lurdy« a spisy jeho bratra Leopolda »Zda věřiti Lurdům« a »Lež a pravda o Lurdech«. Poslední dva spisy jsou dávno rozprodány. Kdyby první dílo Leopolda Kolíska, které vyšlo r. 1900, se bylo dostalo aspoň do několika rodin každé české, moravské a slezské vesnice, kdyby se bylo půjčovalo rodinám nábožensky ohroženým, bylo by katolické věci v našem národě mnoho prospělo. Dílo Karla Kolíska je hodně obsáhlé, protože jsou v něm obšírné zprávy o českých národních poutích do Lurd, čímž se ovšem jeho apologetický význam nijak nezmenšuje.

O zjeveních v Lurdech informuje nás velmi dobře dílko, jež vydal J. B. Estrade, »Zjevení lurdská«, jež vyšlo v českém překladě v Praze r. 1933. Estrade znal osobně sv. Bernadetu a mnohokrát s ní mluvil. Hlavním pramenem, z něhož čerpáme zaručené zprávy o lurdských zázracích, jsou knihy, jež napsal Dr Boissarie, dlouholetý předseda zjišťující komise u lurdské jeskyně, Lasserre a jiní. Velmi důležité doklady o zázracích jsou v »Letopisech lurdských«, jež čítají mnoho svazků a podávají nám materiál veliké ceny.

Bylo by velmi zajímavé, kdyby se mohlo zjistit, co je nepřátelům lurdských zázraků o Lurdech známo. Vyšlo by najevo, že snad jen 0,01% ze všech těchto nepřátel zná tyto zázraky velmi povrchně, kdežto 99,99% nezná o těchto zázracích naprosto ničeho a *věří slepě všemu, co nevěrecké noviny píší o Lurdech*. Knihám, jež napsali o Lurdech svědomití lékaři a spisovatelé, se vyhýbají jako čert kříži a mají k nim odpor. Jednají katolíci také dle této zásady? Mají sice také odpor proti všemu, co je proti církvi katol., ale vzdělaní katolíci všímají si všeho, i knih nepřátel, aby mohli upozornit na hnusné zbraně, jimiž se bojuje proti církvi a jejímu učení. Zbraně, jimiž se bojuje proti Lurdům, jsou krajně hnusné. Takových zbraní se nemusí bát žádný katol. křesťan, a když pozná tyto hnusné zbraně, lne k církvi tím větší láskou.

Kde je pravý smysl pro pravdu, u katolíků nebo u nevěrců? Kde je větší svědomitost? Kdo přečte spisek bedlivě a důkladně vše promyslí, pozná, zda lze věřit těm, kdož píší proti nejslavnějšímu poutnímu místu mariánskému, pozná, že nepřátelé

lurdští úmyslně zavírají oči, aby neviděli pravdy, aby nemusili o ní vydat spravedlivého svědectví.

Žádné výtce proti Lurdům se autor nevyhnul, všechny promyslel, na všechny odpovídá, aby pravda tím jasněji zazářila. Bohužel, stačí dnes mnohým a mnohým poučení z románů, nezřídka i takovým lidem, kteří mají universitní vzdělání. A je to mnohdy i román, jemuž byla dokázána prolhanost, z něhož čerpají někteří lidé poučení, důležité pro život. Haecklovi stačil Zolův román o Lurdech, aby si utvořil o tomto poutním místě svůj úsudek. Není to hrozný úpadek pravého vzdělání, když prolhaný román má být pramenem pro pravdu? A kolik takových Haecklů je bohužel i u nás! Kéž zvítězí smysl pro pravdu, touha po pravém poučení a po pravých pramenech pravdy.

JEDNEJ DLE SVÉHO ROZUMU

Toť heslo nesčetných milionů lidí, vlastně každého normálního člověka. Člověk má rozum, aby se jím řídil po celý svůj život. Nejen v nejdůležitějších životních otázkách, nýbrž v každé otázce má rozhodovat pouze rozum. Když mnoho pochybnosti na nás doráží a nevíme, jak by se měl spor mezi různými názory rozhodnout, je třeba, abychom po zralé úvaze přenechali rozhodnutí rozumu samému. Nesmí to však být rozum zaslepený různými předsudky nebo odpornými vášněmi, nýbrž má to být rozum naprosto nezaujatý, zcela samostatný, který se nebojí sklonit před pravdou tam, kde pravda nelichotí jeho vášním a náklonnostem. Rozum potřebuje důkladné sebekritiky, nemá-li zbloudit. Takovou sebekritiku nacházíme u *Leibnize*, vynikajícího učenice a moderního filosofa, jemuž rozum, zdravou kritikou očištěný, nebránil, aby se sklonil před Bohem, aby uznával nejdůležitější článek křesťanství, božství Kristovo; nebránil jemu, aby věřil v biblické zázraky a aby mnoho let svého života pracoval pro spojení protestantismu s církví katolickou. Střízlivý rozum vedl Leibnize k tomu, že na konci svého díla *Discours de metaphysique*, v němž podává po prvé systematicky jádro své filosofie, píše skromně: »Všemu tomu učil Ježíš Kristus božským způsobem nesrovnatelně jasněji a srozumitelněji.« K tomuto poznání dospěl Leibniz při svých obrovských vědomostech a velikých zásluhách o vědu.

Descartesa považují všichni učenici za předního moderního myslitele a přece byl tento myslitel rozhodným katolíkem, který přijímal sv. svátosti. O své filosofii byl přesvědčen, že je lepším podkladem pro katolickou věrouku než filosofický systém sv. Tomáše Akv., i když se v této věci mýlil. Tohoto filosofa nevedl rozum k nenávisti vůči náboženství, k odporu vůči křesťanství a katolicismu, nýbrž k úctě k nauce Kristově, jak ji

církev katolická hlásá od nejstarších dob. I tento myslitel uznával biblické zázraky. Totéž můžeme říci o jiném vele- duchu, *Pascalovi*; uznával hlavní pravdy křesťanské, skláněl se před nimi, věřil především v božství Páně a v zázraky. Roz- um vedl tyto tři vynikající veleduchy k tomu, že věřili v Boha, věřili v Krista, uznávali biblické zázraky a nenacházeli v této víře nic nerozumného.

Ve všech vědách musí rozhodovat rozum, i ve vědách přírod- ních, v nichž má hlavní slovo zkušenost, třeba dbát rozumových požadavků. Můžeme klidně pominout knihu, jež by opovrho- vala rozumem a jeho oprávněnými požadavky, a neztratíme tím ničeho.

V žádné vědě nemá rozum takové moci a takového práva jako ve filosofii. To musí uznat každý filosof. A přece se nás zmoc- ňuje veliké zklamání, díváme-li se na dějiny moderní filosofie. Každý z těchto moderních filosofů je přesvědčen, že se při své práci řídil jenom rozumem, že rozum měl hlavní slovo, ba je- diné slovo při hledání pravdy. A k jakým výsledkům dospěli filosofové? Dospěli *k nejružnějším výsledkům, k pestré směsi nejpodivnějších názorů*. Tak si tedy lidský rozum odporuje. To doznali i moderní filosofové sami!

Řídil se Tolstoj při své filosofické práci rozumem? O tom nelze pochybovat, řeknou všichni ctitelé Tolstého. Ale ihned se tito lidé zarazí, když se jich tážeme, zda ruský myslitel do- špěl k pravdě. Ať nám tuto otázku zodpoví Tolstoj sám. Jako dvaatřicetiletý píše v jednom dopise: »Je to k smíchu! Lidé praví, buď užitečným, ctnostným, šťastným, dokud žiješ... Šťěstí, ctnost a prospěch mají základ v pravdě. A pravda, kte- rou jsem v dvaatřiceti letech svého života našel, praví, že naše postavení je hrozné. Jakmile člověk dosáhl svého nejvyššího stupně vývoje, vidí jasně: vše je mam a klam.« Toť výsledek svědomité práce rozumové? Ve svém díle »Má zpověď« líčí nám Tolstoj velmi názorně, jak ho všechny vědy, v nichž hledal hlavní pravdu pro život, zklamaly. Tak, jak soudil Tolstoj v druhé polovici minulého století, tak soudil v tomto století André Suarès, francouzský spisovatel. Hledal pravdu co nej- bedlivěji, hledal ji cestou svého rozumu, ale výsledek jeho práce je zdrcující; praví: »Všichni lhou, a ti, kteří se chválí, že ne-

lhou, lhou ze všech nejvíc. Jsou to hlouš, kteří neslyší, jak křičí, a chtějí nám namluvit, že mlčí nebo šeptají. Všichni lhou: život tomu tak chce. Životní lež je formou a podmínkou života. Příroda sama dělá universální životní lež, neboť ukládá každému, aby věřil v sebe, ve svou jednotu...« Věř v sebe, ve svou jednotu, i když dospěješ k bludům. Životní lež podmínkou života! Koho má tato »moudrost« uspokojit? Kam vedla tato naprostá důvěra v rozum? Kam nás dovedla jediná důvěra ve vědu? Pouhá věda nás dovede k pravému cíli. Spějme jen za vědou, toť náš jediný cíl!

Ve svém posledním divadelním díle »Příliš pravdou, než aby to mohlo být krásným« praví *Bernard Shaw* jménem svého moralisujícího a filosofujícího hrdiny Aubreye: »Věda, v níž jsem věřil, udělala bankrot. Její povídky byly hloupější než všechny zázraky kněží... Co šířila, nebylo světlo, ale zlá nemoc. Její rady, které měly založit tisíciletou říši, vedly přímo k samovraždě Evropy. Věřil jsem v ni, jako ještě žádný náboženský fanatik nevěřil ve svou náboženskou pověru. Neboť jen pro ni pomáhal jsem ničit víru milionů, kteří se modlili ve chrámech tisícerych vyznání víry. A nyní se na mne podívejte a uvidíte velikou tragedii atheisty, který ztratil svou víru.« — Upřímně uznává Shaw, že věda zklamala, že atheism není zralým plodem vědy, že není výsledkem střízlivého rozumu, nýbrž že je věrou. Je věrou ve vědu, v techniku, v pokrok, který vězí v přírodě jako zákon, v pokrok, »který je takřka přírodou samou zaručen, v různé absolutní silou vybavené dynamismy třídy, krve a rasy«. Takových atheistů je prý mnoho. Zvíře, jež nemá ducha a stojí hluboko pod ním, žije jen pro to, co je bezprostředním. Člověk bez víry (náboženské) neví si rady se světem, neboť chce tento svět svým duchem nějak pochopit. Uvažuje-li člověk o světě a svém životě, musí si něco přitom myslit, ať chce nebo nechce. Správně podotýká k tomu Karel Pflieger: »Dějiny posledních století jsou úžasným názorným poučením pro podivnou skutečnost, že člověk, když se jednou odchýlil od zjevené pravdy a myslí na svůj vlastní účet a nebezpečí, straší v celém oboru ideí, morálky a sociálního oboru jako šílenec z blázince a nadto je ještě schopen, aby ze svých šílených halucinací a krkolomných pokusů slepil dohromady druh demo-

nické mystiky, jež má oblažít svět. Sen bolševický byl poslední sen Bernarda Shawa.« Jako každý sen, pominul i tento sen, a procitnutí z něho bylo velmi poučným; mátohy zmizely. »Tak poznávám jasně, že se rozcházíme sice zdánlivě klidně, abychom konali velmi rozdílné věci,« dí Shaw. »Přesto klesají všichni beznadějně a navždy do bezedné prázdnoty, v níž není žádné opory. Tito lidé mají všichni něco fantastického, něco neskutečného a perversního na sobě, něco, co v hloubce neuspokojuje... Osudné slovo »nic« vloudilo se do všech našich vyznání víry (víry lidské)... Avšak není »nic« dosti? Pro chlapce snad ano, pro muže nikdy. Potřebuji něco pozitivního, abych mohl kázat. Bez pozitivního (základu) nebude mně mládež naslouchat, neboť i ona je znavena negací... Kazatel musí kázat cestu života. Ó, kdybych ji mohl najít. Jsem nevědomým, zaleknutým. Ztratil jsem své nervy. Víím jenom, že pro sebe a pro nás všechny musím najít cestu života, jinak bez záchrany zahyneme.« Je to snad sentimentální romantika Shawova? Odkud tento odpor k tomuto světu? Má svůj kořen v křesťanství? Právě od něho se takoví lidé jako Shaw dávno odloučili. Radikální popření nadsmyslného světa, co nejvíc stupňovaný racionalismus, který posléze vedl k irracionalismu, nebo zásady nejneohrabanější reality zde vlastně rozhodovaly a vedly k pesimismu. Čím víc byl život zbaven všeho nadpřirozeného, tím nesvobodnějším, tím nečistějším, tím otrocky nižším a horším, tím zmatenějším se stal. Úžasný chaos nevede nikdy k širokému rozhledu ve světě, nýbrž vede do světa velmi omezeného, svět stává se úzkým vězením.

Kultura má nitro každého člověka zjemnit, nadchnout pro dobro a krásno, v tom vězí velmi důležitá pravda pro lidstvo. Tak volalo se na mnoha stranách, a zatím dospěla kultura k takové krizi, v jaké dosud nikdy nebyla. Mnohým je kultura pouhým systémem vypočítavé a dobře promyšlené požívavosti nebo dokonce vyloženou brutalitou egoistického boje o život. Kultura propadla krizi, protože napřed člověk sám propadl krizi; byl na sebe odkázán, sám si měl pomoci, nikdo jemu neukázal cesty, nikdo nepomohl, jak dějiny již mnohokrát dokázaly. Ovoce bylo špatné, protože strom byl nemocen.

Krise kultury a moderního humanismu není novějšího data.

Čím hlubší je duch moderních spisovatelů, čím hlouběji proniká, tím jasnější je poznání, že veškerá důvěra v sílu pouhého lidského rozumu vede k samovražedné anarchii.

V novějším světovém písemnictví máme tak mnoho dokladů, jak odklon od křesťanství a jak atheism vedl vůbec k hrozným tragediím, nikdy však nevedl k pravému vnitřnímu štěstí a k pravé spokojenosti. Snadno lze se přesvědčit, že všechny ideály, které se týkaly jen tohoto světa a zamítaly veškeré spojení se světem náboženským, se úplně zhroutily. Kdož se o tom přesvědčili, proklínají hnusná šílenství tohoto světa s takovým fanatismem, jehož není ani nejfanatičtější blouznivec schopen. Je to vlastně šílenství, honit se staletími za zvláštními ideály, které se jmenují »nepředpojatá věda«, »vykoupení lidstva uměním«, »prostor a čas překonávající, národy spojující technika«, kulturní programy obnovy a nové základy životní, aby se člověk zase našel v universálním chaosu, v úzkém vězení světa v takové bídné duševní ubohosti, takže se člověk stydí, že je člověkem. Kdož by po zralé úvaze nesouhlasil s Dostojevským, že »bez Krista stává se vše nízkým a špinavým«. Kolik lidí vysoce vzdělaných dalo za pravdu velikému Pascalovi, že bez Krista nerozumíme vůbec ničemu ze svého života a ze své smrti, vůbec ničemu o Bohu a o člověku.

Úžasná bezradnost po trpkých zklamáních, jichž se moderní člověk dožil, hledaje pravdu a pravé poučení o svém životě, hledaje pevné směrnice pro své jednání, vnutila mnohým slova zoufalství. »Vrhni se v náruč absurdnímu«, dí novější spisovatel Montherlout, »vzdej se bez kritiky výsostnému opojení své bláznivé duše«. Nejinak soudil francouzský spisovatel Gide, než našel pravdu. »Nač úcta? Úcta k sobě je nemožnou, možnou je pouze poctivost vůči sobě; žít morálně je sebeklam a přetvářka, žij tak, jak toho tvá přirozenost žádá; to stačí.« Stačí opravdu? Ano, stačí, dokud se člověku takový život nezhnusí, dokud se od něho neodvrátí s ošklivostí.

»Nový člověk«, člověk, jakého dosud nebylo, toť ideál mnohých a mnohých, jimž křesťanské ideály neznamenaají nic. Jak dlouho již čeká lidstvo na tohoto »nového člověka«? Čeká marně a bude naň i v budoucnosti marně čekat. »Nový člověk«, na jméně jim ani nezáleží, každý ho pokřtí jinak; u jednoho je to

čistý, heroický člověk, u jiných absolutní člověk, u třetích universální člověk, všečlověk, u čtvrtých volný duch; rozhodujícím je, že ho lze hrozně těžko najít v tomto, jak Peguy běduje, »sesviněném moderním světě«. Mnozí se vydávají na daleké cesty, aby našli nového člověka. Po mnohém bloudění shledali, že místem jeho narození je Betlem. Ale byli takoví, kteří se z Betlema zase vrátili zpět do Babylonu, města zmatku. Po mnohém bloudění přišli však zase zpět do Betlema.

Jak zajímavá jsou četná vyznání vynikajících spisovatelů, kteří dlouho kráčeli bludnými cestami! Ze všech těchto vyznání proniká vši silou přesvědčení, že Kristus není jen nejlepší, nejradostnější, nejvyšší a nejhlubší osobností, nýbrž, přesně vzato, to jediné, co máme na tomto světě a co se nikdy nedá nahradit.

Jakého zklamání se dožili všichni, kdož opustili Krista a hledali pravdu a směrnice pro život v moderní filosofii. Abychom to poznali, všimněme si blíže výsledků, k nimž moderní filosofové po mnohém studiu a vážném přemýšlení dospěli. Kdo zde hledá a doufá v jasnou pravdu, toho se posléze zmocní zoufalství. To mají být výsledky svědomité práce rozumové, táže se mnohý, když se probral bludištěm moderní filosofie? Tak mnoho výsledků, jež se navzájem vylučují, má být výsledkem, k němuž nezaujatý rozum dospěl? Větší rozháranosti, než je mezi moderními mysliteli, si ani nemůžeme myslet. A jak soudili tito moderní myslitelé o jiných myslitelích, taktéž moderních?

Jak soudil Schopenhauer o Fichteovi, Hegelovi, Schellingovi a jiných? Posmíval se jim a zesměšňoval je. Nenazval Nietzsche Kanta »srostlým pojmovým mrzákem«, »velikým Číňanem královeckým«? A jakou »moudrost« o člověku podávají nám mnozí myslitelé tohoto století! Vaihinger, jeden z nejznámějších novokantovců, dlouholetý univ. profesor v Halle, jehož dílo »Filosofie jako by« udělalo značný rozruch mezi stoupenci novější filosofie, píše o lidech takto: »Lidé jsou druhem opic, který onemocněl velikášstvím.« Pravdy všeobecně platné pro všechny lidi není, neboť všechny tak zvané pravdy jsou jen účelnými bludy. Všechny naše pojmy — mravní, právní a jiné jsou jen fikce, smyšlenky, odporují skutečnosti, jsou plny odporů. Theodor Lessing, jiný profesor filosofie, praví, že lidstvo

je »druhem dravčích opic, který onemocněl člověkem«. Svou kulturou prý člověk přinesl do pozemského života jenom nemoc a vina padá na lidského ducha. Tento myslitel mluví o »zániku země duchem«. Dle jiného filosofa tohoto století, Osvalda Spenglera, je člověk »dravcem«. Taktika jeho života je taktikou skvostného, odvážného, lstivého, surového dravce. Žije prý tím, že útočí, usmrcuje a vyhlazuje. Mravnost člověka je prý *mravnost dravce!!* Zásadou platnou je — kdo s koho, ten toho. Život je bojem »a sice bojem ve smyslu Nietzschově, bojem z vůle k moci, surovým, bezohledným bojem bez milosti.«

To má být výsledek svědomité práce rozumové, která trvala po celá staletí? To má být výsledek vědy, která má směřovat k jedinému cíli — k pravdě? Mnozí myslitelé věnovali se po celý svůj život otázce, jaký smysl má lidský život, k jakému cíli má spět. Avšak dle mnohých myslitelů je nesmyslem, mluvit o cílech lidstva, šířit vzdělání, zdokonalit školství a umožnit návštěvu škol všem nadaným, využít všech nových objevů ve prospěch lidstva, pracovat pro humanitu, věnovat své síly pokroku — toť vše bezpodstatné fráze; pravidlem dějin je prý zánik zralých kultur, způsobený a urychlený silnějším barbarstvím jiného národa. Dle této zásady je i nejhanebnější surovost oprávněna. Kdož se proti tomu chce bránit, dovolává se ideálů humanitních, dělá se jen směšným. Lidský život nemá žádného smyslu, žádného cíle. Kolik nadaných lidí, plných vzácných ideálů, se duševně zhroutilo, když slyšeli tato slova. Kolik lidí bylo blízko zoufalství, když slyšeli, že lidský život nemá smyslu!

Světověznámý učenec-přírodovědec, *Alex. Humboldt*, psal na sklonku svého života: »Celý život lidský je nesmysl... Kdybychom aspoň věděli, nač jsme zde... Největší štěstí je, narodit se jako blbec.« Veškerý svůj život věnoval tento učenec houževnaté práci vědecké a měl při tom veliký úspěch, neboť štěstí jemu přálo. a přece záviděl tomu, kdo se narodil bez rozumu.

Alex. šl. Humboldt není jediným učencem, který dospěl k takovému poznání. *Feuerbach* soudil podobně: »Žádná filosofie — toť moje filosofie.« Neodsoudil tím veškerou práci moderních filosofů jako marnou? V předmluvě k jednomu svému dílu píše týž: »Klamem je podstata času, klamem naše politika, klamem

naše mravnost... klamem naše věda... tato filosofie je podstatně jenom neškodnou, ale též neužitečnou hračkou shnilého rozumu. Bezradnost v hlavě, nečinnost v srdci, surovost a bezzásadnost, zkrátka bezcharakternost je nutnou vlastností pravého učence.« S takovým opovržením mluví Feuerbach o učencích, od nichž očekávalo lidstvo potřebné poučení o nejdůležitějších životních otázkách.

Kde hledá poučení pro život v dějinách filosofie, neujde trpkému zklamání. *Bulgakov*, ruský myslitel, nazval dějiny filosofie »tragedií«. Tyto dějiny nám vypravují o neustálých nových pokusech lidského rozumu, ale též o stále nevyhnutelně se opakujících pádech Ikarových. Každý myslitel se chtěl povznést k slunci poznání, ale musil prý jako četní jeho předchůdci klesnout.

Profesor filosofie, *Frischeisen-Köhler*, důkladný znalec dějin filosofie, hlavně moderní filosofie, a střizlivý myslitel, uveřejnil v r. 1907 v »*Zeitschrift für Philosophie und philosophische Kritik*« článek o »historické anarchii filosofických systémů a o problému filosofie jako vědy«. Učenec soudí, že každá filosofická epocha je naplněna nějakou ilusí, »každý filosof míní, že je tím, jemuž se podařilo rozluštit poslední záhadu. Ale každá epocha se vystřídá jinou, která znovu pozná, jak bývalá (epocha) vykonala málo trvalého. Každý filosof má svého nástupce a zároveň i odpůrce, který ho vyvrací. Každá filosofie má v sobě zárodek smrti. Dějiny filosofie nevykazují žádné souvislosti, žádné kontinuity, žádného pokroku, naopak vykazují chaos náhledů, anarchii názorů a teorií, z nichž se nedá žádná dokázat, a přece činí každá nároky na všeobecnou platnost... Domněnky vznikají, a zůstává, jak se zdá, jenom skeptismus, který usuzuje... Filosofie jako věda neexistuje... Není to svévole, není to povrchní módní filosofie, která vede k takové resignaci, dějiny samy, tak se zdá, hlásají každému, kdo chce slyšet, tisíce jazyky, že jednotný, vědeckými prostředky dokazatelný názor o světě je nemožný.«

A přece byl tento názor na všech stranách slibován jako náhrada za náboženství. *Nikdy nebyla volnost myšlení tak velikou, a přece jsou výsledky tohoto myšlení tak ubohé. Nepřehledná řada lidí, vychovaných bez Boha, pociťuje dnes ho-*

rečnou touhu po pravdě, slibovanou jednotným vědeckým názorem o světě, a slyší na všech stranách trpké poznání, že takového názoru, který by nás poučil o nejdůležitějších pravdách životních, nám nemůže dát žádná filosofie, žádné jiné vědecké odvětví. Kolik nadaných lidí propadá proto pesimismu! Je mnoho filosofů, kteří se tím pranic netají, že nemáme od filosofů očekávat žádného poučení o životních záhadách.

V prvním desetiletí tohoto století psal Bedřich Paulsen, dlouholetý profesor filosofie, že lidstvo marně čeká na důležité pravdy od učenců. »Naděje, že exaktním badáním uděláme skutečnost průzračnou až do základu, selhala. Věda nevede až na konec věcí v žádném bodě, ani v nejmenším, ani v největším. Má-li být světový názor zbudován na exaktním badání, pak se musíme toho navždy vzdát, že jej budeme mít.« (Viz *Systematische Philosophie* 1907, článek Paulsenův.)

V hrozné bezradnosti, do níž mnozí upadli zklamáním, že jim věda nemůže poskytnout pravdy o světě a lidském životě, připadli někteří na to, že by se vlastně světový názor vědecký ani nehodil pro každou osobnost. Tak, jak není každý šat pro každého, tak nemůže být světový názor vnucen každému. Každý jednotlivec má prý právo na svůj názor, jenž se hodí k jeho individualitě. Ale tím se lidstvu nepomůže; dostalo by se z deště pod okap.

»Kdyby každý jednotlivý člověk,« dí bývalý univ. profesor filosofie, *Ludvík Stein*, »byl měrou všech věcí v každém okamžiku svého bytí, jak někteří pozdní sofisté starověku, a jak naši nejmodernější solipsisté, tito egoisté poznání, tvrdí, nebylo by žádných pravidel nebo kriterií pravdy. Pak není žádné vědy... žádného práva... žádné mravouky... žádného státu... Individualistickoanarchistický výklad smyslu světa... vede nevyhnutelně k rozkladu a rozpadu... Má-li každému člověku být pravdou, krásným a svatým, co se jeví jeho okamžité choutce pravdou, krásným a svatým, pak jsme tím pravdu, krásu a svatost jako hodnoty škrtli.«

Zásada — mám právo na svou pravdu, pravda se musí hodit k mé individualitě, a nehodí-li se k ní, musím ji zamítnout, i kdyžby nepřehledná řada vysoce vzdělaných lidí se k ní klonila, tato zásada je člověka rozvážného nedůstojná, nemůže

s ní souhlasit. A přece má tato zásada mnoho stoupenců, kteří kráčí světem bezmyšlenkovitě.

Vynikající učenci souhlasí v tom, že nám moderní filosofie nemůže poskytnout potřebné opory pro životní boj. *Albert Schweitzer*, bývalý profesor protestantského bohosloví, nyní lékař, vytýká filosofii, že se stala nekulturní. Kulturní schopnost moderního člověka je prý zeslabena. I přeorganisování veřejných poměrů působí prý zhoubně na kulturní vývoj. »Přeorganisování našich veřejných poměrů směřuje k organizaci bezmyšlenkovitosti,« dí Schweitzer. Duševní život je desorganisován. Tak daleko dospěly věci, že mnohý člověk, který se chlubí, že má pravé vzdělání, omlouvá i vyloženě nespravedlivé, ba i barbarské jednání svého národa. »Bankrot kulturního státu, který se od desíletí k desíletí stává zřejmějším, ničí moderního člověka. Demoralisace jednotlivce v celku je v plném proudu.«

Podle tohoto učenice je nejen kultura jedné rasy, nýbrž i kultura dnešního a budoucího lidstva ztracena, je-li víra v obnovu našich sil marnou. »Rozhodl jsem se, napsat tragedii západoevropského světového názoru. Již jako student byl jsem tím ohromen, že dějiny myšlení nacházím vždy podány jako dějiny filosofických systémů, ne však jako dějiny boje o světový názor.« Dospěli jsme prý do poměrů bez světového názoru a tím do nekulturnosti. Právě nejšlechetnější duchové nynější doby pociťují až příliš bolestně zdrcující kulturní krizi.

Na neutuchající otázku mládeže po cíli a účelu lidského života, odpověděl bývalý profesor filosofie, *Giřicky*, že si má každý sám najít cíl a účel pro vlastní život. Möbius dí, že na otázku, co je smyslem našeho života, dá se odpovědět jenom možnostmi a pravděpodobnostmi. M. Nordau, autor filosofických spisů, píše: »Veškeré filosofování o smyslu a účelu života, když je vnuceno vnitřním pudem a není pouhým napodobením a školní gymnastikou ducha, je znamením rozladěnosti a slabosti, nemoci a stáří.« Žádný zdravím kypící člověk, který si denně několikrát hladov sedne ke stolu, se prý nezabývá takovými otázkami. Nehledá prý smyslu a účelu životního, neboť nachází je v bezprostředních dojmech okamžikův. Kdo se tím

spokojí? Když věhlasní lidé se těmito otázkami zabývali, byla příčina toho v jejich »slabosti, stáří a nemoci«?

O. Ewald mluví o neustálé honbě bez cíle a smyslu, o ustavičném ponořování ve stále nové sensace, o křečovitých pokusech, za každou cenu zapomenout na sebe, jež nachází u moderního člověka. »A tážete-li se někoho ze všech těch, kteří se vrhají do proudu mas, na to, jaký má účel, buď se vám bude bezmyšlenkovitě dívat do očí, nebo jako náměsíčník, který slyší své jméno, polekaně se vzchopí, — ano, kam?«

Tato úžasná nejistota, již se moderní člověk nemůže zbavit, vrhá své stíny na mravní život, a to je proň velikým nebezpečím. Živě to líčí známý dánský konvertita, vynikající spisovatel *Jan Jørgensen*. »Nekonečná životní bakchanalie s růžemi a perlicím se vínem, a s nymfami beze všech předsudků ... A ten, který nemůže zaplatit vína, růží a nymf, ať jen poněkud bokem odejde tak daleko, aby nerušil radosti jiných ... ať přiloží revolver na čelo ... o člověka méně, o atom méně! To nehraje žádné úlohy. Příroda je věčná, síla vášně nevyčerpatelná, slunce vychází znovu každého rána a působí, že dozrávají nové hrozny, noví mužové, nové ženy.« Toť životní pravidlo tak mnohých, kterým se protiví vážná úvaha o smyslu a cíli lidského života, a mnozí ji považují za velikou moudrost. *Carlyle* líčí, jak v době své nevěry pohlížel na svět. »Mně se zdálo, že celé veliké veškerenstvo bez života, bez účelu, bez snažení, ano bez moci hrozí a děsí; úžasný mrtvý parní stroj nekonečných dimensí se válel dále v bezduché lhostejnosti, aby mne rozdrtil kus po kuse. Ó, tato bezmezná, temná, věčně osamocená Gollgota, tento mlýn smrti.« Zcela jinak smýšlel *Carlyle*, když překonal nevěru.

Hovět vášním, třebaš i nejodpornějším, je některým spisovatelům velikou životní moudrostí a při tom hledí život takový ospravedlnit se stanoviska rozumu. Jejich individualitě je rozum pouhým otrokem, který musí mlčky vykonat každou práci, jež mu vášně diktují. Je to smutná úloha rozumu, který by měl žít pro pravdu a vší silou jen k ní spět.

Richard Wahle, který mnoho let přednášel na universitě filosofii, byl velmi zklamán, když uvažoval o výsledcích filosofie, jak dějiny filosofie nám líčí. Praví, že to bude znamenat ve-

liký pokrok v lidstvu, až se lidstvo navždy vší filosofie zřekne. V díle »Die Tragikomödie der Weisheit« (1915) praví, že filosofie má dnes takovou autoritu jako astrologie. U mnohých filosofů nacházíme prý nesmysly, proti nimž se náš cit bouří. »Svět celkem již ví, že filosofie nemůže jemu již ničeho poskytnout. Všimneme-li si nauky různých etiků, shledáme, že jejich knihy jsou beze vší autority, že nemají žádné přesvědčivé síly.« Je prý světodějnou událostí, že filosofie nemůže lidstvu ničeho poskytnout. Nebylo ještě doby, v níž by filosofie byla lidstvu podávala pravé osvícení, pravé poučení, ani v době stoicismu, ani v době německého idealismu. »Filosofie neovládala nikdy kultury.« Opak byl prý pravdou. Tak zvané »já« ve Fichteově »Wissenschaftslehre« je hotový nesmysl. »Filosofický nesmysl bude mít věčně své stoupence u dětí, polovzdělanců, diletantů a poetických žen.« Každý filosof bere jen sebe vážně, avšak jiných filosofů nebere vážně. »Všude se jen staré věci, opepřené novými přídávky, ohřívají; v kruhu několika málo lidí odehrávají se však šarvátky o vedlejší věci; nikdy již nebude taková perioda, kdy by nám filosofie mohla něco dát; jenom malé filosofické privátní knížečky se budou vydávat. Obdivuhodný kulturní pokrok to byl, když se začalo filosofovat; obdivuhodnější pokrok je, když se přestane filosofovat... V době, kdy se pozná bezcennost filosofie, začíná velkolepá epocha.«

Wahle prorokuje, že to bude šťastná doba, až filosofie, »stará iluze lidstva«, pomine. »Těšíme se, až se roztrhnou mlhy, které filosofie rozestřela na ducha,« dějiny filosofie jsou prý »dlouhými dějinami neduhu«.

Schopenhauerova filosofie je, dí Wahle, »velmi chudičká, je hotovým nesmyslem«. Celá tato filosofie je »mišmaš reminiscencí z jiných špekulací«. Nietzsche, v novější době tak vychvalovaný a velebený, je »ubohým slabochem, nemocným člověkem, který nebyl, snad až v pozdější periodě svého života, choromyslný, který nikdy nebyl jiným než psychopatickým... Ideál Nietzscheův však — nezkalený, sluneční, věčně směřící se hrdina — je blázen. Jeho nadčlověk se nedá definovat a neustálým kolísáním jeho pojmů o něm se stává nemožným, směšným výplodem spisovatele«. »Ubohý Nietzsche, co myslí, je zmatek.« Je prý hanbou pro filosofii, že deklamace rázu

Nietzschova mohly být považovány za filosofii iracionalismu, názor, že nerozhoduje rozum — hlavně ve světových názorech, nýbrž vůle nebo cit, je, dí Wahle, zhanobením filosofie. Wahle soudí, že vývoj filosofie vedl všechny pokusy o pravé poznání do prázdna. Mnozí spoléhali, že biologie otevře nové cesty filosofii a také mravouce, ale zklamali se, jak nebylo ani jinak možno. »Biologická nauka vývojová je přes veškeren svůj moderní žvast úplně bez vlivu na všechny otázky mravnosti, životosprávy. Mohlo by se nám, jako biologickým členům vývojovým, eticky hodit, abychom své bližní snědli, nebo abychom klidně žili jako rostliny, nebo abychom žili buď jako monogamičtí lvi nebo polygamičtí jeleni.« Svým studiem dějin filosofie dospívá tento myslitel k výsledku, že »pravá filosofie je nemožnou«. Veškeré mluvení o obnově filosofie je prý marným. Stoupenců determinismu (popírání svobodné vůle) se táže, zda si uvědomili všechny důsledky této nauky. Podle absolutního determinismu je nejen každé rozhodnutí vůle, nýbrž též každá myšlenka pasivním produktem všech antecedencí (všech předcházejících okolností) — tedy veškeré světové konstrukce.

Zda růže nebo kopřiva, vždy je to nutný výsledek kosmický. »Některé idee byly geniální, většina z nich byla na snadě, ale všechny byly nutné, a determinismus nezná ani úcty, ani opovržení.« Veliká řada těch, kdož se rozešli s náboženstvím, očekávala s pevnou důvěrou, ba s jakousi jistotou, že moderní filosofie zjedná přirozené mravouce pevný základ, avšak důvěra byla neobyčejně zklamána. Jak mnoho je těch, kteří prohlašují, že se chtějí řídit takovými mravními zásadami, jež se hodí k jejich povaze.

Wahle prohlašuje, že egoismus, k němuž lnou nepřehledné řady lidí, již se odloučili od náboženství, nedá se nijak vyvrátit. Není prý ničeho, čím by se dalo sobectví vyvrátit. V té příčině je filosofie bezmocnou. »Filosofování,« dí Wahle, »se naprosto vyžilo, a každý jeho produkt ukázal se života neschopným... ve filosofii byly zjevně všechny možné kategorie vyčerpány.« Zbývá prý jen agnosticismus, a každý pokus překročit hranice skutečnosti smyslové, vyzní naprázdno. Filosofie je prý »nejnebezpečnějším pařeníštěm fráze.«

To má být výsledek nepředpojatého rozumu? Tento názor moderního myslitele zasluhuje do jisté míry opravy.

Rozum nebyl lidstvu dán k tomu, aby neustále stavěl a hned zase bořil. Osudem lidstva není, aby se mezi různými skalisky nepravd potácelo, bez ustání pravdu hledalo a nikdy jí nenašlo. Je mnoho, velmi mnoho bludů u moderních myslitelů, a přece není vše bludem. Je mnoho velmi jemné práce v jednotlivých odvětvích filosofických, jež zasluhuje uznání; to musí uznat i odpůrce moderní filosofie; ale v tom, v čem chtěla nahradit náboženství, se zklamala, což nikdo nepopře. Jednotného vědeckého, na nerozborných základech spočívajícího, neochvějného světového názoru nám nedala a náboženské mravouky nám nenahradila. Ani nejvášnivější stoupenec moderní filosofie, ani nejzarytější odpůrce náboženství se neopovází tvrdit, že ve veliké řadě různých moderních systémů spočívá ten neb onen na tak pevných základech, že jím nikdo neotřese, že každý člověk zdravého rozumu musí jej přijat.

Není žádné pochybnosti, že někteří moderní filosofové věnovali svým mravním naukám mnoho píle a celá desetiletí uvažovali o tom, jak by mohli své nauce zjednat pevný vědecký základ, a přece byly všechny tyto pokusy bezvýsledny. Každý se dočká jen zklamání, odhodí-li od sebe náboženství a hledá-li náhradu v moderní filosofii. Každý se dočká zklamání, odvrátí-li se od náboženské etiky, domnívaje se, že některý z moderních etických systémů plně mu ji nahradí.

Jak Aristoteles, tak i sv. Tomáš uznávají právo lidského rozumu, nestaví jemu nepřekročitelných hranic právě tam, kde lidskému rozumu na poznání nejvíc záleží — v oboru metafysiky; oba myslitelé učí, že lze rozumem poznat Boha, oba uznávají, že čistě rozumové poznání Boha nemůže člověka úplně uspokojit. Kdo se osmělí vytýkat těmto veleduchům, že omezovali obor lidského rozumu, že jednali proti rozumu? Taková výtka byla by krajně nespravedlivá. Církev katolická obražovala se nejednou proti bludům, jež omezovaly rozum a chtěly ho mermomocí připoutat jen k světu smyslovému. Církev katolická se raduje z každého objevu lidského rozumu, z každé výmogenosti, k níž dospěl lidský rozum. Církev si přeje, aby všichni věřící se řídili svým rozumem, osvěceným křesťanskými

pravdami. Takovým rozumem se řídilo mnoho veleduchů, kteří se při tom skláněli před křesťanskými pravdami.

O tom není tedy nejmenší pochyby, že nám moderní filosofie nemůže podati pevného uceleného názoru světového, že nás nemůže neklamně poučit o světě, že nám nemůže říci, co je účelem našeho života. Jsou to sami stoupenci moderního myšlení, kteří nám to potvrzují.

Ale — aspoň něco máme od tohoto myšlení — laickou morálku, mravouku bez Boha, a to nám musí stačit. O této beznáboženské mravouce je rozšířeno velmi mnoho bludů. Jsou lidé, kteří si myslí, že jádrem laické morálky je samo desatero mimo první tři přikázání; hlavně méně vzdělaní lidé si to myslí, kdežto takoví, kteří mají vzdělání universitní, dobře vědí, že t. zv. moderní etika bez Boha je vlastně tvrdým oříškem, který se dosud ani největším myslitelům nepodařilo rozlousknout. Předně není žádné ucelené mravoučné soustavy bez náboženských základů, jež by spočívala na neochvějných základech vědeckých, které uznali nejslavnější učenci; naopak je celá řada různých nauk etických, které se navzájem velmi ostře potírají. Žádná z těchto nauk se nedá dokázat a odůvodnit vědeckými důkazy. Dějiny moderní etiky nám to velmi přesvědčivě dokazují, že je mnoho nauk, které se zovou laickými morálkami, a že je mezi těmito naukami velmi tuhý spor.

Tento spor vede se především o základní pojem každé mravouky, *co je mravně dobrým*. Na tuto otázku dostává se nám mnoho odpovědí. Od nejstarších dob nacházíme u všech stoupenců nezávislé etiky značnou nesnáz při vymezování tohoto pojmu. Dle hedoniků je vše mravně dobrým, co nám působí slast. Tak soudil řecký myslitel Epikur, který má i dnes četné stoupence. Někteří dávají přednost hrubým požitkům, někteří jemným. Co mně prospívá, je dobré, co mně škodí, je zlé. volají egoisté všech dob. Co prospívá celku, je dobré, co škodí celku, je zlé, praví sociální utilitaristé, ale rozcházejí se v pojmu, co je celek? Je to národ? Je to stát? Je to společenská třída? Je to veškeré lidstvo? Četní učenci zavrhovali tyto pojmy o mravním dobru a učili, že mravně dobrým je to, co náš mravní cit schvaluje; co náš cit zavrhuje, je mravně špatným. Jiní zase učí, že mravně dobrým je vše, co člověku pomáhá, aby se na dráze všeobec-

ného vývoje vyšinul co nejvíc. Stoupenci řecké stoické filosofie učí, že vše je dobrým, co je přirozené, co odpovídá přírodě. Někteří učí, že mravně dobrým je vše, co umožňuje člověku, aby se stal osobností zvláštního rázu.

Mnoho jiných pojmů můžeme ještě uvést na důkaz, jak se hlavní systémy laické mravouky zásadně rozcházejí. Některé z těchto nauk hlásají zásady, které jsou lidstvu krajně nebezpečné. Dle Epikura jsou slasti žaludku pramenem a kořenem dobra, i mravního. Drtina nazval tento názor »vážným životním názorem«. Dle Feuerbacha je člověk ve veškerém svém jednání úplně závislým na svých pudech. Ve Spinozově díle »Etika« čteme ve čtvrté knize v dvacáté větě: »Čím víc se někdo snaží a dovede, aby hledal svého prospěchu, t. j. aby zachoval své bytí, tím ctnostnějším jest.« V dvacáté čtvrté větě téže knihy praví myslitel: »Absolutně z ctnosti jednati není u nás nic jiného než jednati dle návodu rozumového, žítí, udržeti své bytí (tyto tři výrazy značí totéž) z toho důvodu, že hledáme vlastního prospěchu. Každá bytost touží nebo se nutně odvrací dle zákonů přirozenosti od toho, co má za prospěšné neb škodlivé.« O této etice dí Friedländer, že v nynějších rozbouřených dobách může být jedinou záchranou lidstva; v tom ohledu prý převyšuje i Krista!

Anglický myslitel, Jeremiáš Bentham, jehož mnozí velebili jako hlasatele pravých mravních zásad, praví, že ve všem jednání je vlastně prospěch hlavní pohnutkou. »Nedoufejte,« dí, »že donutíte někoho, aby hnul jen prstem pro druhého, nemá-li při tom nějakého zájmu, nebo není-li v tom pro něho nějaké rozkoše; to není a nebude.«

Sobectví a sobecké mravní zásady toť mnohým a mnohým jediné pravé evangelium! A přece si někteří myslí, že se vlastně v novější době málokdo zastává egoismu. Německý časopis »Ethische Kultur« byl založen učenci, aby lidu byla poskytnuta pravá mravouka místo náboženské. Vedle článků, v nichž se hlásají humanitní zásady, jsou tam pojednání, kterými se vychvaluje sobectví. Evald Horn začíná své pojednání »Egoistische Moral« těmito slovy: »Na čem máme zbudovat mravouku? Na zjevení Božím jako theologové? Na svědomí jako Fichte? Na common sense jako Angličané, anebo na sobectví?

Činím poslední. Ale je to ještě mravouka? Zda je to tvá mravouka, nevím, ale je to moje mravouka. O to se mně jedná, jak se protloukám životem, a ne o to, jak ty kráčíš světem... Egoismus je mým mravním určením; volný člověk je pyšný na svou volnost a tato pýcha je jeho ctností. Pryč se slovem „jsi povinen“ (du sollst); je kořenem všeho zla.« Tak vědecký časopis! Dle Krejčího je mravnost »uvědomování životních podmínek«. Mravně žítí znamená prý jednati ve smyslu těchto životních podmínek, t. j. »konati to, čeho je třeba, aby člověk uhájil syou existenci«. ¹⁾ V témže díle píše, že mravnost je uvědomování podmínek života blaženého. Etika nemůže být jiná než eudaimonistická.

Na jiném místě (Česká Mysl, 1905, str. 274) píše Krejčí v článku »Mezinárodní svaz etický«, že lidstvo poznalo theoreticky svého škůdce v egoismu a hlásí se nyní k ideálu humanity. Ale skutečnost je jiná, neboť dosud má sobectví mnoho zastánců. Rawitz, univ. profesor, nazývá egoismus vlastní podstatou člověka a prohlašuje, že veškeré naše jednání se určuje egoismem; jenom lidé slabého rozumu to popírají. Takovému člověku, který o sobě praví, že egoismus není jeho životním pravidlem, vytýká Rawitz, že je »nejhorším, nejbrutálnějším a nejnebezpečnějším egoistou«.

Ve filosofickém časopise »Archiv für systematische Philosophie« (1912, str. 412—421), který vydával univ. profesor Ludvík Stein, uveřejnil M. Siems pojednání »Etické problémy pod přísnou logikou«, jímž se snaží dokázat, že v mravních otázkách je možno a oprávněno i osobní stanovisko. »Je-li vědeckou větou, všeobecně platnou, že láska k bližnímu je mravním dobrem, nepřekáží mně uznaná správnost této věty nijak, abych měl lásku k bližnímu za více méně opovržení hodnou a přiznával se ke stanovisku Nietzscheovu!« Siems se zastává nauky, že jenom touha po osobním štěstí je opravdu rozumným jednáním. Rozumným je prý starati se o »nejvýš osobní blaho«. Dle Siemse nemohl prý dosud žádný myslitel ospravedlnit nauky, že máme bližnímu nezištně pomáhat nebo něco konat, z čeho nám nekyne žádný prospěch. »Nedá se upřít, že filosofie, která tvrdí, že něco

¹⁾ František Krejčí: Positivní etika, str. 77.

je dobrým, něco jiného povinností, a zase něco třetího jedinež rozumným, je v každém ohledu neuspokojivou.«¹⁾ V tom má Siems pravdu, když píše, že se člověk takovou filosofií nestane moudřejším pro život praktický.

Ve sbírce »Bibliothek für Philosophie«, kterou vydával týž Stein, vyšlo od B. Lachmanna dílo »Protagoras, Nietzsche, Stirner« (1914). Pro obsah díla je charakteristickým jeho podtitul »Platz dem Egoismus« — volné místo egoismu! Málokde se vychvaluje a doporučuje sobectví tak odporným způsobem jako v tomto díle. Co nám prospívá, je mravně dobrým, co nám škodí, mravně špatným. »Rozklad společnosti v každé formě, státu, národnosti, národa, rodiny atd. je nutným předpokladem toho, aby jednotlivec egoista přišel ke svému právu, žil svůj skutečný život.« Pravým člověkem je „egoista, který prosadí svou vůli, pokud může. Myslíte, že svět zahyne, kdyby si každý počínal bezohledně v boji všech proti všem? Inu, nemáme snad ve skutečnosti stále boj všech proti všem? Jenom volnost pohybu je zdržována nepřirozenými a nepravdivými »pojmy« a »fixními ideami«.”

Lachmann vychvaluje Stirnera, že svým egoismem odhalil nám pravý smysl života(!) a uvádí četné citáty z jeho spisu »Jediný a jeho vlastnictví«. »Odvozuji,« dí Stimer, »veškeré právo a veškeré oprávnění ze sebe. Jsem oprávněn ke všemu, k čemu mám moc. Jsem oprávněn svrhnouti Joviše, Jehovu atd., když to zmohu. Zda mám právo či nemám, o tom není žádného jiného soudce než já sám. K čemu směřuje mé obcování se světem? Chci ho užívat, proto musí být mým majetkem a proto jej chci získat. Nechci svobody a volnosti lidí, chci svou vůli nad nimi. Mně, egoistovi, neleží na srdci blaho lidské společnosti, neobětuji jí ničeho, pouze jí používám.« Tyto věty cituje Lachmann a je pln nadšení pro ně. Steiner (Welt- und Lebensanschauungen im neunzehnten Jahrhundert, str. 158, 166) chválí Stirnera, že myšlení podalo jím světu jeden ze svých nejzralejších plodů; bojoval prý důsledně proti všem ilusím, na nichž byl člověk závislým; proslovil prý vzácnou pravdu, když žádal kategoricky, že člověk nesmí být otrokem

¹⁾ Viz: Philosophisches Jahrbuch 1913, str. 294.

náboženství, státu, práva neb zákona. Podobně vychvaloval tohoto velebitele egoismu Mackay a nazval ho »nejodvážnějším a nejdůslednějším myslitelem«.

Není prázdné pochyby, že převážná většina všech, kdo se zřekli všeho náboženství, se přiklonila k materialismu, názoru, že je jenom hmota a nic víc; ale všech důsledků, hlavně těch, jež plynou pro mravouku, si ani neuvědomila. Vše děje se dle materialismu ve veškeré přírodě nutně; vše podléhá zákonu přírody, proti němuž se marně bráníme. Zásadně vzato musí každý materialista zavrhnout pojem povinnosti, zásadní rozdíl mezi mravně dobrým a zlým. Jeden atom v mozku víc nebo méně může udělat z beránka vlka. Každý člověk myslí, mluví a jedná právě tak, jak musí dle svého hmotného složení myslet, mluvit a jednat. Děje-li se vše dle nezměnitelných zákonů přírody, jsme-li hrou každého tlaku vzduchu, není-li žádné svobody, kterou každý materialismus zásadně popírá, v našem jednání, není také žádné mravní normy a také žádného mravního závazku. Uznává-li materialista jenom nutné přírodní dění, *jedná nedůsledně*, když dává lidstvu přesto mravní pravidla a žádá, aby se lidstvo jimi řídilo. Někteří materialisté hlásají v jistém ohledu zásady, které lze doporučit, avšak takové zásady se hodí k materialismu jako pěst na oko. K humanitním zásadám dospěli někteří materialisté jenom *krajní nedůsledností*.

Vynikající myslitel a přírodopysmec, *Hans Driesch*, praví, že důsledkem materialismu je etická anarchie. »Materialista, který nepřipouští tohoto důsledku, je buď zmateným v myšlení, neupřímným, nebo není žádným materialistou a papouškuje monistické nauky a ani jich nepromyslí.«¹⁾ Driesch zjišťuje, že málokdy v minulosti dávalo se duševně hladovějícím tak lehkavým způsobem místo chleba kamení, jako za posledních padesát let. Kámen místo chleba podává francouzský myslitel Compayré, když praví, že člověk, který by nepociťoval rozkoše nebo strasti, neměl by smyslu pro mravnost.

Někteří stoupenci materialismu vyvodili z něho všechny dů-

¹⁾ Süddeutsche Monatshefte 1909, článek Drieschův „Geschichte, Philosophie und Naturwissenschaft“, č. 9.

sledky pro vychovatelství a hlásali je i v novinách. *Strobel*, vídeňský učitel měšťanské školy, uveřejnil v »Österreichische Schulzeitung« (1898) svůj program, z něhož vyjímáme některé věty: 1. Člověk nemá žádné svobodné vůle. 2. Mravně náboženská výchova je nemožná. 3. Není žádného svědomí, žádné zodpovědnosti za skutky, tedy žádného hříchu. 4. Trestní zákoník je nespravedlností, protože jednotlivý člověk nejedná svobodně, nýbrž je plodem okolností, jež ho nutí, a plodem osudu. 6. Zločiny jsou pouhé nemoci společnosti a jejich členů. 7. Mezi člověkem a zvířetem není žádného podstatného rozdílu. 8. Člověk nemá žádné nesmrtelné duše, neboť co se nazývá duší, je mozkiem. 9. Není žádného Boha a žádného věčného mravního zákona. 10. Protože vše je pouze vývojem zákona přírody, není žádné Bohem ustanovené vrchnosti neb autority. 11. Protože vládne jen neochvějný, neurčitý osud, je každý zločin dovolen, a můžeme naň pohlížet nanejvýš jako na neštěstí; tak se jeví zákonodárství jako nekultura a násilí. 12. Nauka o odměňujícím světě záhrobním již neplatí, protože člověk je zcela závislý na jakosti půdy, která ho živí a která se skládá z různých součástí. 13. Následkem toho je, že anarchismus je pouze kulturním vývojem časových poměrů. 14. Přirozenými a nutícími pohnutkami jednání jsou jen zájem jednotlivců nebo zájem společnosti; co zjednává zákonu uznání, není právo, spravedlnost, nýbrž právo silnějšího, moc; proto je boj lidstva pramenem práva. — Jaké ovoce může taková nauka přinést? Žádný člověk zdravých smyslů nemůže mít nad tím radost. Bedřich Jodl píše o tom: »Veškerá generace, k níž patřím, vyrostla pod dojmem tohoto evangelia o samospasitelném egoismu a o právu silnějšího. Pohlízíme-li zpět, můžeme jen říci: veškerý názor prokázal se vědeckou pověrrou.« Egoismem nedospělo se ani k pokroku, ani k blahobytu, nýbrž jenom k bezohlednému vyssávání slabšího, ke zhoršení charakteru jak nahoře, tak dole. »Tam zkaženost v požívavosti, zhýralost, touha po zlatě, bezcitnost vůči jiným, hýřivá zahálka, zde zkaženost v ničivé práci, otupělost, brutalita a alkoholismu.«¹⁾ Tak soudil Jodl, zá-

¹⁾ Bedřich Jodl: *Wesen und Ziele der ethischen Bewegung in Deutschland* 1908.

sadní nepřítel náboženství. Měl nějaký účinný prostředek proti egoismu? Neměl žádného, jímž by se bylo s úspěchem bojovalo proti němu.

Dnes má egoismus velmi mnoho stoupenců a ovoce egoismu musí poděsit každého upřímného přítele lidstva. Kdo by se divil známému Carlyle-ovi, který nazval čirý egoismus »světovým názorem vepřů«.

Byli materialisté, kteří se lekali hrozných zásad, jež plynuly zcela přirozeně z jejich nauky, a chtěli dospět k lidumilným zásadám mravním. Učenec v. d. Pfordten, univ. profesor, praví, že takové pokusy převyšují »nejodvážnější sofismata všech dob«. Mechanickému názoru na svět odporuje každý pojem mravní normy. »Hodnocení: dobrý — zlý — nevězí vůbec v pojmu mechaniky a hmoty, a zákony přírodní platí, i když lidé jednají, jak jim libo. Mechanika nezná žádného indexu směrnic (mravních), žádného cíle, žádného účelu. Obzor etický stojí na úplně jiném niveau (úrovni) myšlení, a hodnoty nedají se nikdy odvodit z pohybů.«¹⁾ Nikolai Hartmann, univ. prof., soudí podobně. »Co se děje automaticky, nutností, při tom je přikázání beze smyslu.« (Ethik, 1927, str. 66.) Četní stoupenci egoismu pokoušeli se na základech egoistických vytvořit zásady lidumilné. Carlyle zesměšňuje jejich pokus touto úlohou: dán je svět padouchů, a je úkolem — jediný slušný čin jejich spojenými silami.

Všechny jiné mravní zásady — sociální utilitarismus, kantismus, stoicismus a jiné nepodepřely pilířů mravnosti, naopak, otrásly jimi až do základů!

Po Kantovi nemáme v novější době žádného jiného filosofa, o němž by se tak mnoho psalo, jehož knihy by se byly dočkaly tak četných vydání, mimo Bedřicha Nietzsche. »Nic není pravda, vše je dovoleno!« Mnohokrát opakuje filosof nadčlověka tato slova ve svých spisech, a právě tato zásada získala mu nesmírný počet stoupenců. Křesťanství se svou mravoukou je prý jedem pro moderní lidstvo.

Arnošt Horneffer, zakladatel volnomyšlenkářských škol v Bavorsku, velebí filosofa nadčlověka jako pravého spasitele ny-

¹⁾ Otto v. d. Pfordten : Ethik, str. 53.

nějšího člověka těmito slovy: »*Novou svobodu přináší Nietzsche lidstvou. Smíme nyní nejen vše myslet, nýbrž také vše činit; co je dobrým a zlým, toho dosud nikdo neví.*«¹⁾ Týž nazývá Nietzsche-a »prvním objevitelem naší morálky německého života«. Horneffer byl nadšen pro egoismus a nazývá jej první ctností. Nietzsche velebí otroctví, zesměšňuje křesťanské milosrdenství a přikázání lásky, volá do světa: »buďte tvrdí« a nazývá křesťanství kletbou lidstva. Mravouka je prý zvířecí dresurou, jediným prostředkem, kterým se síla lidstva zeslabuje. V díle »Mimo dobro a zlo« čteme na str. 36.: »Nuže, nyní dobře zařát zuby! Oči otevřít! Ruku pevně na kormidlo — jedeme přímo přes morálku!« Jak dle filosofa nadčlověka, tak i podle Horneffera je víra v Boha »největším neštěstím, jež stihlo lidstvo«. »Nietzsche nenávidí morálku,« volá Paulsen, známý filosof a pedagog, a varuje před ním. R. Richter, univ. profesor, soudí, že Nietzsche patří do řady mužů, které svět počítá právem k velikánům, a německý národ prý ho může počítat k největším mužům svého národa. Tienes prorokuje, že mravouka, jak si ji Nietzsche myslí, bude mravoukou budoucnosti a nazývá její zásady obdivuhodnými. A. Riehl velebí tohoto filosofa, protože upozornil na základní hodnotu silné samosprávné osobnosti! Krejčí vychvaluje ho těmito slovy: »Nietzsche-ova filosofie je životadárná, dává smysl životu, aby stál za použití; taková filosofie je ziskem pro lidstvo.«²⁾ Nietzsche-ova brutalita, hrozná bezohlednost vůči jiným — ziskem pro lidstvo.

Alfred Fouillé, zásadní stoupenec laické morálky, jeden z nejlepších znalců všech systémů beznáboženské etiky, podává nám svůj úsudek o všech mravních naukách, jež byly vybudovány bez náboženských základů. »Za našich dnů popírá se mravnost sama mnohem víc než před třiceti roky (tak psal koncem minulého století), popírá se její reálnost, její potřeba a prospěch... Četl jsem pln živé starosti, jak moji současníci se v tomto oboru rozcházejí a jak sobě odporují. Pokoušel jsem se utvořit si svůj úsudek o těchto názorech. Mám jej říci? Shledal jsem, že na poli mravnosti je takový zmatek idejí, že tam

¹⁾ Viz Franz Kiefl: *Das christliche Sittlichkeitsideal*, 1913, str. 17.

²⁾ Frant. Krejčí: *O filosofii přítomnosti*, str. 351.

takový zmatek citů panuje, že se mně zdálo nemožným, jednou jasně osvětit, co by se mohlo zváti současnou sofistikou.«¹⁾ Místo jednoty v přirozených(!) mravoukách — zmatek — sofistika! Tak soudí stoupenec nezávislé laické morálky! A v předmluvě svého díla ›Kritika mravních soustav naší doby‹ píše o krizi moderních mravouk. ›Všechno je uvedeno v pochybnost; není principu, který by i zdánlivě ještě stál pevně, nebo který by se zdál aspoň sám o sobě dostatečným; není to ani princip osobního zájmu, ani obecného užitku, ani všeobecného vývoje, ani „altruismus“ positivistů, ani transcendentální dobro o sobě u spiritualistů. Morálka svobodné vůle a závaznosti, zdá se, mizí navždycky, aby ustoupila individuální nebo sociální „fysice mravní“.‹ Pravda je, co dí Fouillé, že ani jediný princip etických systémů, které chtěly být naprosto bez náboženství, neobstál v ohni kritiky. Kdysi se prý psalo o tom, že dogmata náboženská vymírají. ›Dnes bychom,‹ pokračuje Fouillé, ›mohli psát ještě dojímavěji o otázce daleko zajímavější — jak vymírají dogmata mravní. Není snad povinnost sama v nynější formě kategorického imperativu posledním dogmatem, které, jsouc skrytým základem všech ostatních dogmat, řítí se nyní, když se již všechno skácelo, co na něm stálo.‹ Úžasný zmatek v naukách laických morálek — vše se boří, nic nestojí pevně! Toť úsudek stoupence laické morálky! Jiný stoupenec nezávislé etiky, Drews, soudí podobně: ›Naše mládež kašle s Nietzschem na veškerou mravnost... a kdo má vůbec ještě zájem pro mravnost jako takovou, nechává ji ve snahách o etickou kulturu zmírat pozvolnou, avšak slušnou občanskou smrtí.‹ A tuto pravdu zdůrazňuje slovy: ›Naše moderní mravnost visí proto ve vzduchu.‹ (Arthur Drews: Die Religion als Selbstbewusstsein Gottes, 1906, str. 47.)

Toť úspěchy naprosto samostatného rozumu! Není to pro moderního člověka, který si na samostatnosti rozumu a jeho naprosté nezávislosti na náboženství nesmírně zakládá, velmi smutným svědectvím? Nikdo přece učencům nebránil, aby si počínali co nejvíc vědecky, nikdo se jim nestavěl v cestu, když

¹⁾ Viz Hochland, VI. sv., str. 224.

budovali základy pro moderní mravnost, na nikoho se nemusili tito myslitelé ohlížet, na nikoho nemusili brát ohled, *volně, naprosto volně* mohli pracovat, a přece jsou výsledky jejich práce *tak ubohé*, že se i sami stoupenci laické morálky *toho děsí*. Znovu chtěli položit pevné základy, když viděli, že základy jiných se boří, chtěli je na věky upevnit, aby nikdo budoucně nemohl jimi otrást, a všechny výsledky titanské práce lidského ducha jsou tak ubohé, že se učenci sami obávají budoucnosti. Snad se někde udělala chyba, ta se musí napravit, mysli si mnozí, a dali se s novou energií do práce a znovu se dočkali zklamání. Nejedem člověk se toho zrovna zhrozil, když shledal, že moderní myšlení, které slibovalo lidstvu pevný světový názor na nerozborných vědeckých základech, naprosto selhalo, ano, že selhalo také i v tom, že nevybudovalo pevné mravouky bez Boha, že takové mravouky neodůvodnilo vědecky neochvějnými důkazy.

Kolika lidem vysoké inteligence tanula na mysli otázka: ›Je lidský rozum tak ubohý, že nám nemůže pomoci?‹ Skepse, naprostá pochybovačnost zmocnila se mnohých a mnohých, kteří tupě kráčeji světem a vyhýbají se všem důležitým životním otázkám.

Vynikající veleduchové shledali, že zdravé jádro je obsaženo ve filosofii Aristotelově, jejíž hlavní body přijal sv. Tomáš Akv., v jehož duchu pracují četní jeho stoupenci.

Mezi zázraky, jež se staly na přímluvu sv. Terezie Ježíškovy, je uveden zázrak, který se stal v Glasgově ve Skotsku.

Paní Doransová byla ošetřována několika lékaři, již všichni prohlásili, že její neduh je nezhojitelný, že na její uzdravení není ani pomyslení. A přece nabyla tato nemocná zdraví. Hned po uzdravení byl zavolán lékař, protestant, který neměl žádné víry, a uzdravenou v její dřívější chorobě dlouho ošetřoval. Její dřívější neduh znal velmi dobře. Velmi důkladně prohlížel uzdravenou. Když ke konci prohlídky vstoupila dcera uzdravené do místnosti, kde byla lékařská prohlídka vykonána, našla lékaře, jak seděl mlčky před její matkou, opíral hlavu o dlaň a byl všecek jako vyjevený nad tím, co se událo, co jemu důkladná prohlídka potvrdila. Co se dělo zatím v jeho nitru?

Kdo to vypoví? Avšak byl tak upřímný, že to řekl sám. »Po všem tom musím věřit v Boha a věřím též, že může konat zázraky, neboť toto uzdravení je zázrakem.« Tak soudil rozum nezaujatý, který se nechtěl protivit očividnému zázraku.

V dalším uvedeme několik významných zázraků, jež se udály v Lurdech. Ať se rozumný čtenář nad nimi zamyslí, ať svým rozumem bedlivě zkoumá, zda tyto zázraky nemohou každého nepředpojatého vésti k Bohu, jak vedl onen zázrak nevěřícího lékaře v Glasgově. Čím víc budeš užívat svého rozumu, uvažuje o lurdských zázracích, tím blíže budeš rozumem přiveden k Bohu. Ať nás vede nezaujatý rozum!

LURDY A JEJICH VÝZNAM

Každý upřímný katol. křesťan se raduje, slyší-li o Lurdech mluvit, a sám mluví o nich s velkou úctou. Město, které před osmdesáti pěti roky bylo snad jen svému okolí známo, město, o němž ostatní křesťanský svět téměř ničeho nevěděl, je dnes světoznámým. Není snad na celém světě jediného opravdového katolíka, který by o Lurdech ničeho nevěděl, a jemuž by Lurdy byly lhostejny. Srdce zbožného křesťana jeví velikou radost nad neobyčejnými milostmi, jichž se v lurdské jeskyni dostalo nesčetným poutníkům, jeví radost nad zázraky, jimiž na přímlovu Rodičky Boží bylo mnoho nemocných uzdraveno. Nesčetné řady zbožných křesťanů považovaly by to za veliké štěstí, kdyby aspoň několik minut mohly pokleknout v jeskyni nebo u jeskyně, v níž se nejblahoslavenější Panna Maria zjevila sv. Bernadetě, a kde se od té doby miliony zbožných poutníků z různých zemí vroucně modlily. Kolik vlažných katolíků na bylo v Lurdech posílnění a utvrzení ve víře! Kolik takových křesťanů umíralo i za velikých bolestí s úplnou odevzdaností do vůle Boží, ba i s radostí, když si vzpomněli na lurdskou jeskyni a na modlitbu, kterou kdysi v této jeskyni vykonali. Vzpomínka na ono světoznámé poutní místo oslazovala jim trpkou hodinku smrti.

I svět nevěřící jevil hned ze začátku veliký zájem o Lurdy, neboť chtěl vědět, co je na tom pravdy, co se o tomto městě vypravuje. Již r. 1858 přicházeli s poutníky i nevěřící, hlavně lékaři, a mnozí z nich přicházeli se zlým úmyslem, aby zesměšnili vše, co se o zjeveních v jeskyni a o zázracích vypravovalo. Se stejným úmyslem přicházeli i spisovatelé, a někteří z nich vydali i spisy o Lurdech. Nejednen spisovatel se domníval, že jeho spisem bude lurdská otázka navždy rozřešena, že v lurdské zázraky nebude již nikdo věřit, že poutníci přestanou lurd-

skou jeskyni navštěvovat, ba že svět časem úplně na Lurdy zapomene. Mnozí si potají namlouvali, že se stanou slavnými, když odhalí lurdské »podvody« o zázracích, neboť, že všechny zprávy o zázracích a všechny zprávy o zjeveních v jeskyni se zakládají na podvodech, to bylo hlavním dogmatem všech nevěrců, všech volnomyšlenkářů. Tito nepřátelé Lurd nepochybovali o svém vítězství a věřili slepě, že ho musí dobýti.

Jak se zklamali! Domnívali se, že v krátké době nebude nikdo věřit v lurdské zázraky, že se veškerý svět odvrátí s opovržením od Lurd, že bude o tomto poutním místě mluvit jen posměšně jako o místě největších pověr. Ale, divná věc! O Lurdech se mluví dál, ba zájem o ně vzrůstá. Rok co rok množí se řady poutníků; rok co rok přivázejí poutníci nové nemocné, rok co rok dějí se zázraky, jichž žádný soudný člověk nemůže popřít. I když četní nemocní nenabývají v Lurdech zdraví, přece počet nemocných mezi poutníky rok co rok vzrůstá.

Pro celou řadu deistů, volnomyšlenkářů a vyslovených atheistů platí dogma, že zázrak není možný, a že proto není žádných zázraků. S lidmi, kteří nechtějí věřit v Boha, je každý *vážný rozhovor o tomto předmětu marným*. Když není Boha, není též žádných zázraků. Ale každého zásadního atheistu můžeme přivést do úzkých, když se ho zeptáme, *kde jsou důkazy, že není Boha?* Který učenec, který myslitel se tím proslavil? Kdo dokázal cestou vědeckou, přesvědčivou, že osobního Boha není? Nad touto otázkou musí se zamyslit každý, byť jen poněkud svědomitý ateista. Zkoumá-li, co největší velikáni ve vědě soudili o nauce, že není Boha, jak se právě největší učenci této víry zastávali, jak si jí vážili, jak ji obhajovali, shledá, na jak vratkých nohou spočívá atheismus. Kdo se aspoň poněkud ve vědě vyzná, musí uznat, že atheismus nemá pro své tvrzení, že není Boha, *žádného důkazu*. Ani jediný vážný myslitel se dosud neopovážil tvrdit, že se jemu podařil důkaz, jímž se může každému člověku zdravého rozumu přesvědčivě a jasně dokázat, že není Boha. Takového člověka velebili by všichni nevěrci veškerého světa nejskvělejšími hymnami, stavěli by mu pomníky a vynášeli ho jako velikého dobrodince světa! Kde je tento učenec? Kde jsou jeho spisy? Není ani takového učence ani takových spisů. Vynikající myslitel, dlouholetý profesor filo-

sofie na basilejské universitě, *Karel Joël*, napsal pozoruhodný článek, který vydal ve svém spise »Antibarbarus« (1914), a to článek »víra atheismu«, v němž dokazuje, že všichni ateisté věří, že není Boha, ale že nemohou toho vědět a dokázat. Ve prospěch víry v Boha, dí Joël, byly vždy uváděny důkazy, jichž přesvědčivou sílu uznávali velicí učenci, ale marně hledáme důkazů, že Boha není; důkazů takových není. Pátrejme po nich v dějinách filosofie nebo v dějinách jiných věd, a ne-najdeme jediného rozumného důkazu, že není Boha. Žádný ateista nemůže dokázat pravdy atheismu, každý ateista, ať se brání, jak chce, věří — věří, že není Boha; *atheismus je tedy věrou*.

Možnost zázraku popírají deisté, kteří sice věří v Boha, ale popírají Prozřetelnost Boží; mají nesprávný pojem o Bohu. I takoví lidé popírají zázraky, kteří si myslí, že přírodní zákony jsou nad Bohem, že Bůh je jim podřízen. Ale příčinou toho nejsou neklamné vědecké poznatky, nýbrž *nesprávný pojem o Bohu*, který si sami utvořili. Kdo však považuje Boha za všemohoucího Tvůrce světa a Původce všech zákonů přírodních, kdo uznává, že Bůh mohl dát světu i jiné zákony, nemůže nikdy o tom pochybovat, že Bůh, od něhož jsou všechny zákony světa, může v určitých případech udělat výjimku v tom kterém zákoně, když je toho při zvláštním úmyslu Božím v zájmu spásy nesmrtelných duší zvláště třeba. Z vynikajících bohoslovců ne-
tvrdil dosud nikdo, že se zázraky mají opravit chyby v přírodě! Výjimka v přírodě neznamena ještě zrušení zákona. Může-li člověk udělat v některých přírodních zákonech výjimku — bleskosvod, léky atd., proč by toho nesměl udělat Tvůrce přírody a jejich zákonů? Shledali učenci světového jména, učenci, kteří vynikli v moderní filosofii nebo si získali nehynoucích zásluh svými velikými objevy v přírodovědě — Mikuláš Kusánský, Descartes, Leibniz, Pascal, Bedřich Schlegel — Volta, Galvani, Ampère, Pasteur, Cauchy, Marconi a nepřehledná řada jiných, shledali tito veleduchové po stránce vědecké něco nesprávného v nauce o zázracích, jak ji hlásá církev katolická? Všichni tito myslitelé, všichni tito přírodopytci a nepřehledná řada jiných, kteří se v přírodní vědě proslavili, uznávali možnost zázraků a věřili v biblické zázraky.

Nad tím by se měli zamyslit všichni, kdož popírají možnost zázraků, a shledali by, že vlastní kořen nesprávné nauky o zázracích tkví v bludných předsudcích. Důkladná kritika těchto předsudků vedla by je na cestu pravdy, jak vedla již mnohé jiné.

Znovu třeba zdůraznit, že v Lurdech nejsou žádné tajnosti. Všem lékařům je dovolen přístup do zjišťovací komise; studium chorobopisů, důkladná prohlídka nemocných a uzdravených jsou také všem lékařům dovoleny. V této práci se nebrání žádnému odborníku. Každý může zkoumat lékařská dobrozdání o různých nemocných, o kterých byli odborníci přesvědčeni, že lékařská věda jim nemůže pomoci, a dobrozdání lékařů, kteří zjišťovali po uzdravení, že neduh úplně zmizel. Žádný svědomitý odpůrce Lurd nemohl dosud lékařům, u lurdské jeskyně zaměstnaným, právem vytknout, že jsou lehkověrní. Co ovšem píší o Lurdech někteří volnomyšlenkáři, kteří nemají pražádného odborného lékařského vzdělání, nepadá na váhu. Soudný člověk jim nemůže věřit; jen takoví lidé jsou pro ně nadšení, kteří vidí v nevěře vrchol vší vzdělanosti a ve vyložených nesmyslech některých zaostalců a ignorantů největší moudrost světa, protože jejich nesmysly jsou namířeny proti náboženství. Mnohým takovým nevědomcům stačí, když je někdo upozorní na velikou řadu světoznámých přírodozpytců, kteří se skláněli před křesťanskými pravdami a vyznávali je i svým životem, že na to jizlivě odpoví: »kdopak ještě dnes může být křesťanem!« Ale jenom nedoukům mohou stačit tato slova; člověk opravdu vzdělaný nemůže se s nimi spokojit, neboť ví, že jenom prázdná hlava se může ohánět takovou prázdnou frází.

Po přečtení všech spisů proti Lurdům má soudný čtenář trapný pocit ztracených hodin. Přitom žasne nad troufalostí, jak mohou takoví spisovatelé překrucovat zjištěná fakta a popírat události, jichž očitými svědky byli vzdělaní lékaři, na výsost svědomití.

Vůči všem, kdož se ohánějí proti Lurdům frází »zázrak není možný«, »jen zaostalec věří v zázraky«, pravíme: »Prohlaste napřed vynikající moderní myslitele, jako: Mikuláše Kusánského, Descartesa, Leibnize, Pascala, Bedřicha Schlegela a celou řadu důkladných znalců moderní filosofie, z nejnovější doby

Geysera, Dyroffa, Ettlingera, Willmanna, Gutberleta, Wusta a mnoho jiných — za zaostalce — prohlase Kopernika, Keplerera, Galileiho, Tycha de Brahe, Galvaniho, Voltu, Lavoisiera, Leverrierera, Cauchy-ho, Pasteura, Ampèra, Marconiho a celou další řadu vynikajících duchů, kteří v různých přírodovědeckých odvětvích se stali světoznámými svými velikými objevy, prohlase je za zaostalce, protože věřili v zázraky, a lidé, byť jen poněkud vzdělání se odvrátí s hnusem *od vás*, protože nesnesou, když někdo tupí takové veleduchy.

S V. B E R N A D E T A

Jméno této světice je s lurdskou jeskyní na věčné časy nerozlučně spojeno. Dokud budou Lurdy slávným poutním místem, a není nejmenší pochyby, že jím budou povždy, i kdyby pokroky všech odvětví přírodovědy byly sebe skvělejší, bude se mluvit o sv. Bernadetě, které se Panna Maria v jeskyni lurdské zjevila. Světice měla tam osmnáctkrát zjevení Rodičky Boží a při tom s ní také mluvila. Nikdo jiný z přítomných Matky Páně ani neviděl, ani neslyšel.

Byla tato zjevení skutečností nebo byla výplodem fantasmie zbožné dívky? Toť otázka, na jejíž správné odpovědi záleží nesmírně mnoho, ba vše, a proto musí tato otázka každého soudného člověka co nejvíce zajímat, aby se dopátral pravdy.

Co říkali lékaři, kteří světici dobře znali? Kdo z nich dokázal, že Bernadeta měla chorobnou fantasmii, že byla nervově tak rozrušena, že se neprávem domnívala vidět, čeho při zdravých smyslech nemohla vidět?

Kdo dnes věří tomu, co hned ze začátku namítala proti zjevením v jeskyni lurdská inteligence — lékaři, vládní rada Estrade, vládní úředník Dutour, policejní komisař Jacomet, starosta Lacadè, prefekt Massy a jiní? Kdo by se byl tenkrát toho nadál, že proti této inteligenci zvítězí chudobné děvče, které ještě ve čtrnácti letech neumělo číst a psát! Všechny námitky těchto nepřátel se zhroutily, poněvadž na straně Bernadety byla pravda a ta zvítězila. Jak se někteří z těchto nepřátel namáhali, aby odhalili »podvod« této zbožné dívky; i vzezením jí vyhrožovali! Někteří mluvili s ní velmi drsným tónem. Všechno se pokoušeli, aby našli rozpor v jejích slovech. Ale vše bylo marné. Skromná dívka odpovídala na různé dotazy, které byly někdy příliš dotěrné, velmi klidně a pokorně, čehož by ani sebe rafinovanější podvodnice nebyla dokázala. Její odpovědi nebyly ne-

šikovné nebo neohrabané. Ani nejmenšího stínu ješitnosti nebo teatrálnosti nebylo v jejím počínání a slovech, jimiž odpovídala na dotazy. Každý nepředpojatý člověk poznal na první pohled, že vypravuje o zjeveních jenom z poslušnosti a ochoty. Beze všeho nadšení, bez všeho rozrušení, velmi střízlivě ba suše a chladně vypravovala o tom, co zažila. Slova její nezněla nikdy dotěrně; její oči nezářily při tom, ústa její nemluvila nikdy s nepřirozeným, dotěrným nadšením. Když někdy při vypravování o zjeveních v jeskyni přece vzplanula nadšením, trvalo to jenom okamžik. Když mluvila o tom s lidmi, s nimiž se denně stýkala, nemluvila nikdy exaltovaně, nýbrž až příliš střízlivě. Nikdo jí nemohl vytýkat mnohomluvnost. Když někdo po dvou neb třech otázkách netázal se dále, umlkla, neboť nechtěla nijak nadsazovat nebo na sebe upozornit. Nade vše milovala pravdu, a ta byla vždy jednoduchá v jejím vypravování. Mnozí by se byli tak rádi víc dověděli o jejích zjeveních v jeskyni, ale vždy slyšeli od ní jenom to, co se skutečně přihodilo.

Křížový výslech a úmyslné, často zlomyslné překrucování jejích slov nepřivedly jí nikdy z míry. Zůstala vždy klidnou, nedala se zmást. Pevně trvala na tom, co řekla původně o zjeveních a o slovech, která v jeskyni slyšela. Hravě odmotává klubko zmatených otázek a trvá pevně na svých původních slovech, k nimž nepřidává ničeho. Na urážky neodpovídá nikdy podrážděně; buď mlčí nebo dává klidnou odpověď. Estrade, který byl původně proti zjevením a Bernadetu velmi dobře znal, vypravuje ve svém spise »Zjevení Lurdská« (str. 65), jak náčelník četnictva vnikl do jeskyně, když Bernadeta byla právě v extasi; řekl jí: »Aha, co pak tu děláš, komediantko?« Bernadeta nepohnula ani brvou — co jí záleželo v tom okamžiku na obyčejném četníku; a celá ponořena ve vidění modlila se dále.

Zaražen tím, že dívka jemu projevila tak málo uctivosti, obrátil se četník k davu a postaviv se vyzývavě, vzkřikl: »Potom se řekne — devatenácté století a vidět takové hlouposti.«¹⁾

V době od 4. do 25. března, kdy nebylo v jeskyni žádných

¹⁾ Další citáty z téhož díla Estrade-ova „Zjevení Lurdská“. Praha-Kunčič 1933.

zjevení, psaly nevěrecké časopisy, že komedie s viděním skončila nesmírným výbuchem smíchu, a že věřící, zbaveni svých ilusí, se již neodvážili přijít k jeskyni. A dívka, jež ztratila přízeň, žije nyní v ústraní v bytě svého otce a smutně rozjímá o pomíjející slávě svého věšteckého řemesla. Ale jaká byla skutečnost? Estrade píše, že i v té době — po všechny dny a v každou hodinu spěchali lidé neustále k jeskyni, že se úbočí pod jeskyní nikdy nevyprázdnilo. »Zvláště v neděli, kdy se na polích nepracovalo, bylo vidět dlouhé proudy venkovanů, kteří přicházeli sem, vzdáti úctu svou Paní Bernadetině. Tito poutníci v prvních dobách byli vždy vítáni laskavě a vlídně od obyvatel lurdských.« A co dělala Bernadeta?

Estrade o ní vypravuje. »Nemyslí na to, že by snad mohla být předmětem nějaké pozornosti, ani se neukrývala, ani se neukazovala. Čtyřikrát za den jako před zjevením procházela částí města, hovoříc a dovádějíc se svými spolužačkami. Nestavěla na odiv své veliké zbožnosti ani roztržitosti, obvyklé v takovém věku. Byla to nevinnost, krácející s jasností klidného svědomí. Zapomněla snad Bernadeta na svou Paní? Ah, nikoliv! Často po školním vyučování oddělila se dívenka od svých družek a spěšně zamířila k Massabieille (k jeskyni). Když přišla pod posvátnou skálu, políbila zemi, pohlédla vroucně na tajemný výklenek a ve vroucí modlitbě se rozlévalo její srdce. Před soumrakem s úsměvem povstala, dala s Bohem a zmizela tímž spěchem, jak byla přišla. Ve dnech, kdy bylo prázdno, trávila dlouhé hodiny u Té, jež jí slíbila, že ji učiní šťastnou, ne sice na tomto světě, ale na onom. Nepřicházela již k jeskyni, provázena davy lidu za nesmírného nadšení, jako ve dnech zjevení. Přicházela sama, oblečena ve svůj plášť a co nejtišeji. Buď z pokory nebo snad z obavy, aby nevzbudila pozornosti, opomíjela místo, na němž klečela v době zjevení, a ukrývala se v jeskyni. Tam v usebranosti často nepoznána se oddávala svým rozjímáním a zbožně se modlila růženec.« (Str. 96, 97.) V jeskyni hořely svíce ve dne i v noci ve velkém počtu a krásné písně mariánské se ozývaly z jeskyně po okolí. »Žádný poutník neodcházel od jeskyně, aby nepoklekl na zemi, a později, aby nevložil do pokladničky peníz na vystavění kaple, již si Paní

přála. Malý poklad nikdo nestřežil a přece žádný se tam neodvážil sáhnout drzou rukou.« (Str. 97.)

Je velmi zajímavé, co Bernadeta vypravovala o šestnáctém zjevení ve čtvrtek 25. III. 1858. Sotva že vkročila do jeskyně, byla velmi překvapena, neboť spatřila ihned ve výklenku Pannu Marii. »Když jsem klečela před Paní, prosila jsem ji za odpuštění, že jsem přišla pozdě. Vždy jsouc ke mně dobrotiva, pokynula mi hlavou, že se nemusím omlouvat. Projevila jsem jí tedy city své lásky, všechnu svou úctu a štěstí, že ji vidím. Když jsem promluvila o všem, co jsem měla na srdci, vzala jsem růženec. Při modlitbě přišla mi na mysl myšlenka, abych se jí otázala na její jméno, a to s takovou neodbytností, že jsem zapomněla na vše ostatní. Bála jsem se, abych nebyla protivnou, opakujíc stále prosbu, jež vždy zůstala bez odpovědi, a přece mne něco nutilo, abych mluvila. Konečně vyšla z mých úst slova, a já jsem prosila Paní, aby mi laskavě řekla, kdo je.

Jako na minulé otázky Paní naklonila hlavu, usmála se, ale neodpověděla. Nevím, proč, ale cítila jsem se odvážnější a znovu jsem ji prosila, aby mi milostivě dala poznati své jméno. Opět se usmála a mlčela dále. Po třetí se sepjatýma rukama a plně uznávajíc, že jsem nehodna milosti, o níž jsem žádala, znovu jsem počala prositi.« Když dítko došlo ve svém vypravování k tomuto bodu, bylo dojato a pokračovalo takto:

»Paní nad keřem se vzpřímila a vypadala, jak bývá vyobrazena na zázračné medailce. Po třetí mé prosbě zvažněla, a zdálo se, že se sklání... Pak sepjala ruce asi do výše prsou, pohlédla vzhůru, pak pomalu rozpínajíc ruce a naklánějíc se ke mně, pravila mi chvějícím se hlasem: „Já jsem Neposkvrněné Početí.“ (Str. 100, 101.) Když Bernadeta oznámila tato slova lidu okolo, zmocnilo se všech nevyslovitelné pohnutí, a všichni padli na kolena. Jedni zlíbali skalní stěnu a šli se aspoň dotknout větví šípkového keře, jenž rostl ve výklenku. Uprostřed davu u břehu Gavy i nad skulami ozývaly se modlitby „Ó maria, bez hříchu prvotního počatá, pros za nás, kteří se k Tobě utíkáme“.« Nedlouho na to vědělo obyvatelstvo Lurd o slovech, která byla v jeskyni k Bernadetě promluvena, a zmocnila se ho veliká radost. Poutníci z okolí nechtěli se ani vzdálit od jeskyně. Když ukončili společně první růženec, počali hned druhý, a když na

to přezpívali píseň, zpívali znovu. Teprv za soumraku se lid rozešel.

• Týž den odpoledne navštívila Bernadeta znenadání pana Estrade a jeho sestru. Jaký dojem tato návštěva působila, poznáme z vlastních slov tohoto úředníka, který byl původně voltairianem, nepřitelem církve katolické. Píšeť: »Kdyby anděl byl vstoupil do domu, nebyl by nám způsobil větší a živější radosti. Mladá dívka byla též anděl, a když k nám vešla, bylo možno říci, že ještě vydechuje vůni mystické Růže. Naše rozmluva s dítkem se točila kolem události u jeskyně. Jakmile jsme přivítali naši milovanou návštěvnici, hned jsme se jí dotazovali na důvěrné podrobnosti vidění. Jaký záblesk štěstí přelétl jejím obličejem, a Bernadeta jala se ihned vypravovat věci, jež již známe. Chování a pohyby Panny napodobila tak opravdově a úchvatně, že nebeská postava se rýsovala před našimi zraky. Ke konci vypravování dítě bylo velmi dojata; zastavilo se na okamžik, pak se slzami v očích chvějícím hlasem nám opakovalo s výrazem Serafa na věky pamětihodnou odpověď Panny.

Ubohá dívka neuměla vyslovit slovo — početí. Pak nevěděla, co chtěla Panna Maria říci slovy: „Já jsem Neposkvrněné Početí.“ Když dokončila, má sestra znovu vyslovila slovo - početí, jež právě špatně vyslovila. Dítě se zarazilo, pak se obrátilo k sestře a tázalo se jí dojemnou prostotou: »Ale, slečno, co znamenají slova „Já jsem Neposkvrněné Početí?“«

Po takové otázce nebylo možno pochybovat o pravdomlnosti Bernadetině. (Str. 102, 103.)

Bernadeta neznala tohoto slova, neslyšela ho od rodičů, neslyšela ho od jiných, neuměla ani toho slova vyslovit. Je to možno, aby si vše o zjeveních a také tato slova vymyslila?

Při sedmnáctém zjevení byl přítomen lékař, Dr Dosouz, který původně nevěřil zprávám o těchto zjeveních. Stál blízko Bernadety a sledoval bedlivě vše, co mohl na tváři její poznati, a také vše, co konala. »Onoho dne, kdy Bernadeta se zdála být nad obyčej pohřížena v patření na zjevení, byl jsem jako ostatní okolostojící svědkem výjevu, o němž chci vypravovati. Klečela modlíc se s andělskou vroucností růženec, který držela v levé ruce, kdežto v pravé držela velkou posvěcenou hořící svíci. Ve chvíli, kdy lezla po kolenou nahoru, náhle se zastavila a její

pravá ruka se přiblížila k levé, a oheň velké svíce plápolal pod prsty její ruky, takže jimi procházel. Nezdálo se však, že by plamen působil na kůži nějakou změnu. Udiven zabránil jsem aby nikdo toho nepřekazil, a po čtvrt hodiny jsem vše pečlivě pozoroval. Bernadeta zatím, stále v extasi, přiblížila se k jeskyni a oddálila ruce od sebe. A tak skončilo působení plamene. Když se pomodlila, a když proměna její tváře ustala, povstala a chtěla od jeskyně odejít. Zadržel jsem ji na chvíli a žádal jsem ji, aby mi ukázala svou levou ruku, a pečlivě jsem ji prohlížel. Nenašel jsem však ani nejmenší stopy po spálení. Požádal jsem však ženu, jež držela svíčku, aby znovu rozžehla a půjčila mi ji. Tu několikrát jsem podstrčil plamen svíčky Bernaděte pod levou ruku, a ona ji velmi rychle oddálila, pravíc mi: „Vy mne spálíte.“ To vám vyprávím, jako očitý svědek; ostatně celá řada lidí, stojících blíže Bernadety, zjistila totéž. (Str. 104, 105.)

Estrade praví, že snad nikdy v dějinách neprojevil zloduch tolik zloby jako tenkrát proti nevinnému dítěti, Bernadetě.

Prefekt v Tarbes, baron Massy, nařídil lurdkému starostovi, aby si vybral tři lékaře, z nichž by byli dva z města, třetí ze sousední osady, aby duševní stav Bernadety byl prozkoumán.

Podle práva měl být v této komisi Dr Dosouz, který byl svědkem extase v jeskyni a znal duševní stav zbožné dívky. Ale byl vyřazen, neboť otevřeně prohlásil, že nepochybuje o nadpřirozené povaze oněch zjevení. Byl přítomen šestému zjevení a vydal o něm toto svědectví: » Jakmile Bernadeta stanula před jeskyní, poklekla rychle, vytáhla z kapsy růženec a jala se modlit. Její vzezření se náhle změnilo, což pozorovali všichni, kteří byli před ní, a ukazovali, že dívka je ve spojení se zjevením. Zatím co v levé ruce probíhala zrnka růžence, v pravé ruce měla hořící svíčku, jež několikrát zhasla pro vítr, jenž vál od Gávy, ale vždy ji podala nejbližší osobě, aby ji znovu rozsvítila. Sledoval jsem s velkou bedlivostí všechny pohyby Bernadetiny a v tom okamžiku chtěl jsem zjistiti, jaký je stav jejího oběhu krve a dýchání; vzal jsem ji tedy za ruku a položil jí prsty na hlavní tepnu. Puls byl klidný a pravidelný, dýchání volné. Když jsem pustil její ruku, dívka se zdvihla a trochu se přiblížila k jeskyni. Ihned jsem upozoroval, že její tvář, jež dosud byla

plna blažeností, se zasmušila, dvě slzy jí vytryskly z očí a stékaly po tvářích. Tato náhlá změna ve tváři mne překvapila. Tázal jsem se jí, když dokončila své modlitby, a když tajemná bytost zmizela, co se jí stalo při této dlouhé přestávce. Odvětila: „Paní na okamžik spustivší se mne zrak, upřela jej do dálky přese mne. Pak, když jsem se jí tázala, co ji zarmoutilo, pravila mi: ‚Modli se za hříšníky‘ a hned zmizela. Byla jsem tolik dojata výrazem dobroty a lásky, již jsem viděla v její tváři.“ Opouštějíc tato místa, kde dojmy byly pro ni tak nesmírné, Bernadeta jako vždy se vzdálila co nejpokorněji a nejskromněji. < (Str. 45, 46.)

Nad tím se lékař zamyslel, střizlivě o tom uvažoval a vše bedlivě zkoumal. Po zralých úvahách se rozhodl pro nadpřirozený ráz těchto zjevení a proto nesměl být členem lékařské komise, která měla zkoumat duševní stav Bernadety.

Prefekt Massy jednal s Bernadetou bezohledně; vytýkal jí, že klame lidi, a hrozil jí, že ji dá do vězení nebo do ústavu choromyslných. Z rozkazu tohoto prefekta zkoumali lékaři duševní stav jmenované dívky. Důkladně zkoumali hlavu ze všech stran, avšak nenašli ničeho, z čeho by se dalo soudit na otřesení mozku, jež může mít za následek pomatenost mysli. Různými otázkami chtěli ji zmást, ale na všechny otázky dala takovou rozumnou odpověď, že se tomu lékaři divili.

Děvče trpělo sice záduchou, avšak neduh tento neměl své příčiny v porušení mozku, nýbrž buď v zánětu dýchací sliznice, nebo v nějaké plicní nebo srdeční vadě. Lékaři tito dosvědčili, že Bernadeta je úplně zdráva na mysli. Když dívka trvala na své první výpovědi, často opakované při jiných příležitostech, že zjevení v jeskyni nejsou jejím výmyslem, že jsou skutečností, nechtěli lékaři, stoupenci Voltaira, tomu věřit a prohlásili: »Dost možná, že Bernadeta trpí halucinací.« Důkazů ovšem neměli k tomu žádných.

Od možnosti ke skutečnosti je ještě daleký krok. Jediným důkazem, ovšem nedostatečným, byla jim okolnost, že Bernadeta měla zjevení v lurdské jeskyni za pravá.

Jaká zlomyslnost to byla, když některé noviny, jichž redaktoři neměli o lékařské vědě ani zdání, psali, že Bernadeta byla choromyslná, a neuvádějí pro své tvrzení pražádného důkazu.

Zlomyslně se vyhýbali svědectví lékaře, Dr. Dosouze, který mnoho víry neměl a byl vychován ve školách svobodomyšlných. Tento lékař všímal si Bernadety velmi bedlivě. Pozoroval ji, když klečela v jeskyni a byla v extasi. Výsledek pozorování svého podává těmito slovy: »Když se Bernadeta v jeskyni začala modlit, změnily se podivuhodným způsobem tahy jejího obličeje. Mnozí se domnívali, že děvče je stíženo nemocí čivů, jiní zase padoucníci, jiní chorobnou ztrnulostí, většina však viděla v tom nemoc mozku, která působila klamání smyslů a fantastické obrazy.«¹⁾

S pouhými domněnkami nepřátel Bernadetiniých nechtěl se Dr. Dosouz spokojit; hlavní úlohou jeho bylo, vyšetřit pravý stav věci a proto si dal mnoho záležet na tom, aby poznal tento pravý stav.

»Co se mne týče, snažil jsem se úplně vyšetřiti skutečný stav tohoto děvčete. Za tou příčinou sledoval jsem ji krok za krokem s obzvláštní vytrvalostí, abych snad nevyslovil svého mínění lehkovážně. K tomu bylo třeba ovšem nemalé opatrnosti; musil jsem vzít náležitý zřetel na mládí Bernadetino, na způsob jejího života, jež ztrávila po čtrnáct let mezi prostými, počestnými venkovany, aniž si osvojila nějaké zvyky, jež by byly jejího ducha naplnily pověrečnými pomysly nebo jej připravily pro převrácené domněnky ve věcech náboženských. Zkoumal jsem velmi pozorně sílu rozumovou u Bernadety, její náklonnosti, její duševní schopnosti a stav jejího rozumu. Činil jsem o všem tom rozsáhlé pozorování a nakonec se ukázal tento výsledek: Bernadeta měla obyčejný zdravý rozum, který na žádný způsob ji nemohl vésti k nějakým přemrštěnostem v ohledu náboženském; přitom projevovala neobyčejnou dobrotu srdce. Dále jsem shledal, že ani zevnější okolnosti nepůsobily na ni směrem, že by snad její hlavu byly nějak popletly, poněvadž v domě jejích pěstounů dostalo se jí pouze nejnutnějšího poučení, co se týče náboženství. Když tyto okolnosti byly u mne již nade vši pochybnost, musil jsem studovat rozličné ty nemoci, jež přisouvali Bernadetě, abych se mohl postavit na odpor všem těm

¹⁾ Leopold Kolísek: Zda věřiti Lurdům? 1900, str. 25.

zlomyslným povídačkám, jaké se o Bernadetě roztrušovaly.«¹⁾

Rozhorleně odmítá výtku, že Bernadeta trpěla padoucnicí; tomu prý naprosto nic nenasvědčovalo. O výtce, že zjevení, o nichž Bernadeta mluvila, byla jen výplodem obrazotvornosti, soudí tento lékař takto:

»Halucinace nejsou nic jiného leč pouhý výplod fantasmie, obrazotvornosti. Viděti osoby, kde nejsou, rozmlouvati s osobami nepřítomnými, slyšeti lahodné zvuky, kdy všude vůkol ticho, to jsou případy, které nezbytně poukazují na chorobný stav mozku. Ti tedy, kteří tvrdili, že Bernadeta trpí halucinací, přízrakem a tedy se pouze domnívá, že něco vidí a slyší, a nic to není, vysvětlovali tím zároveň, že je stížena duševní chorobou, a že tedy nelze jejím výpovědím přikládati žádné víry, aniž také prisuzovati nějakou důležitost jejímu jednání u jeskyně massabiellské. Takové rozhodné tvrzení vyžadovalo ovšem od těch, kteří hledali pravdy, a kteří chtěli určití pravý stav všech těch podivných událostí, dokonalé a všestranné zkoumání. A tu se ukázala Bernadeta, pozorováno-li všechno její jednání, ve světle úplně příznivém. Měla jednoduché zvyky a neměla na sobě docela ničeho, co by dalo tušiti nejmenší pomatení ducha. Byla poslušná, pracovitá, a zcela oddána obyčejným zaměstnáním chudické domácnosti, milovala své rodiče, kteří zase ji pro její dobrosrdečnost, tichou, mírnou povahu a horlivé konání jejích povinností měli obzvláště rádi. Na venek a v obcování s lidmi, kteří měli příležitost často ji viděti, jevila se Bernadeta jako děvče skromné, velmi uctivé a vzorných mravů. Podivné události u jeskyně byly s to, aby učinily Bernadetu domýšlivou, přepjatou, vždyť dostávalo se jí se všech stran tolik důkazů zvláštní úcty... avšak Bernadeta zůstala tou, jakou byla dříve: tichou, pokojnou, skromnou a ničím se nedala k nějakému nepředloženému jednání uchvátit.«²⁾

Není pochyby, že různá vyšetřování a zkoumání jí nebyla milými. Mnohé jiné děvče bylo by se snad proti tomu rázně ozvalo a bylo by snad užilo drsných slov, aby mělo pokoj. »Bernadeta beze všeho zdráhání podrobovala se přísnému zkou-

¹⁾ Viz I. c., str. 26.

²⁾ Viz I. c., str. 28., 29.

mání všech těch, kteří chtěli vyšetřiti její stav, a nikdo nemohl najíti a vyzkoumati u ní nějaké porušení duševní činnosti nebo pomatení jejího rozumu. Pozorujme ji jen u přítomnosti policejních, soudních a jiných úředníků, kteří se pokoušeli, aby ji spleťli, aby si odporovala ve svých výpovědích, a kteří k tomu užívali i lsti. A hle! Ve všech těchto choulostivých a rozhodných okamžicích vidíme ji pevně ovládati všechny duševní schopnosti, vidíme ji, jak ničí zlé úmysly svých protivníků, uvádějíc je nadto do největších rozpaků a působíc jim trpké zklamání a zahanbení. Ať se jí vyptávali lidé z jakýchkoli příčin a úmyslů na onen podivuhodný zjev, jež Bernadeta v jeskyni massabiellské viděla, vypravovala vždy s největším klidem a podobně, co činila a viděla, a opakovala to vždy týmž způsobem. Bernadeta měla zajisté dobrý rozum, a způsob jejího života nezavdával ani nejmenší příčiny k tomu, aby se jí rozum porušil...

Nedokazují všechny tyto věci nad slunce jasněji, že Bernadeta počínala si vždy jako děvče se zdravým rozumem a že byla prosta oněch chorobných dojmů, které věda nazývá halucinací? Rovněž je důležité i to uvážit, v jak dlouhé době se vidění Bernadetina opakovala. Trvalo to něco přes čtrnáct dní a pak porůznu ještě třikrát. Kdyby byla Bernadeta trpěla halucinací, nebyla by choroba zajisté ihned po oněch čtrnácti dnech přestala a byla by Bernadeta i v následujících na to dnech měla nějaké vidění, vždyť i po této, tajemnou bytostí určené lhůtě, chodila Bernadeta s četnými zástupy lidu k jeskyni a modlila se tam, ale neměla vidění, leč až 25. III., pak 5. IV. a 16. VII.¹⁾

Tak soudí lékař, který v Lurdech žil, Bernadetu dobře znal a ji v jeskyni bedlivě pozoroval. Zasluguje snad přece jen víc víry než takový člověk, který ji vůbec neznal, ji nikdy nepozoroval, nikdy s ní nemluvil! Myslí snad někdo, že je v této věci víc povoláním než lékař Dr. Dosouz? Bohužel jsou lidé, kteří ve své zaslepenosti myslí, že jejich krajně nepřátelské stanovisko vůči náboženství je opravňuje, aby opovrhli svědomitým dobrozdáním znalce. Jenomže takové lidi nemůže žádný čestný člověk brát vážně!

¹⁾ Viz l. c., str. 29., 30., 31.

Byl Dr Dosouz lehkověrným? Kdo mu to může vytýkat? Co praví sám o sobě? »Povahou svou jsem velmi málo nakloněn k tomu, abych nějakou událost prohlásil a uznal za zázračnou, a jen stěží mohl jsem se povznést k tomu přesvědčení, jakým nyní jsem proniknut. Avšak uzdravení, jichž jsem byl tak často očitým svědkem, nemohlo již připustiti žádné pochybnosti o důležitosti návštěv Bernadetiny u jeskyně massabiellské a o *skutečnosti* zjevení, jakými byla omilostněna. Z těchto stručných úvah mohu dojista souditi, že návštěvy Bernadetiny u jeskyně massabiellské mají ráz rozhodně zcela *nadpřirozený* a že toto děvče zde skutečně mělo styky s bytostí podivuhodnou, která na opěťované otázky dala se poznati jakožto „Neposkvrněné Početí“.¹⁾

Veškeré mluvení o halucinaci Bernadetiny je marným, zvláště když toto mluvení pochází od lidí, kteří nikdy s dívkou nemluvili, nikdy ji nepozorovali.

Dr Voisin, lékař, uveřejnil 27. VI. 1872 v »Union médicale« svou přednášku o duševních chorobách, jež prý skoro všechny končí šílenstvím. O lurdských zjeveních praví, že se zakládají na výpovědích děvčete, trpícího halucinací, děvče se prý nalézá v klášteře Voršilek v Neversu. Tento lékař dokládá, že má v jednom sále nemocnice Salpêtrière paní, která od malička vidí sv. Pannu v nebi, a která hrála hlavní úlohu při zázraku v La Salette. Povolání činitelé nemohli k tomu mlčeti. Augustin, biskup v Neversu, poslal redaktoru »Universu« tento dopis a prosil o jeho uveřejnění: »Pane! Jak Vám známo, konal jistý profesor z nemocnice Salpêtrière přednášku o halucinaci a při tom tvrdil, že Bernadeta Soubirousová, klášterním jménem Marie Bernarda, je jako blázen zavřena v klášteře Voršilek v Neversu. Žádám Vás tedy, abyste přijal do ctěného Vašeho listu toto prohlášení: 1. Sestra Marie Bernarda do kláštera Voršilek v Neversu ani nohou nevstročila. 2. Je sice nyní v Neversu v mateřském klášteře Milosrdných sester, ale vstoupila tam dobrovolně a dobrovolně tam trvá jako každá jiná sestra. 3. Daleko jsem toho, že by mohla být prohlášena za blázna, nadána jest neobyčejnou rozvahou a vyniká zvláštním klidem duše. Ostatně

¹⁾ Viz l. c., str. 31.

dovolují si onoho profesora pozvat, aby se osobně přesvědčil o pravdě těch tří bodů. Bude-li tak laskav, aby mne o dni svého příchodu uvědomil, budu velmi ochoten, zavést ho k sestře Bernardě, a aby všechna pochybnost byla vyloučena o totožnosti osoby, požádám pana zástupce republiky, aby mu ji představil. Tímto způsobem bude mu možno Bernardu pozorovati a jí se vyptávat, jak dlouho mu bude libo...

Augustin, biskup z Neversu.¹⁾

I pan Artus, o němž budeme ještě jednat, ozval se proti nařčení Dr Voisina. Dne 16. VIII. 1872 uveřejnil v »Universu« na adresu tohoto lékaře toto prohlášení:

»Uložil jsem u svého notáře Turgueta 10.000 franků a nabízím se dokázati: 1. Že Bernadeta, jež měla vidění v Lurdech, nikdy nebyla a není zavřena v klášteře Voršilek v Neversu. 2. Že Melanie, hlavní osoba při zázraku v La Salettě nikdy nebyla ve Vaší nemocnici.«

Jak si nyní počínal Dr Voisin? Přijal nabídku biskupovu a jel do Neversu? Co odpověděl p. Artusovi? Nic! Mlčel! Jediným slovem neodpověděl. »Le Siècle« a jiné noviny, které ohlásily s velkou radostí urážlivé tvrzení Dr Voisina, neuveřejnily ani nabídky biskupovy ani výzvy Artusovy. Jednaly bídácky podle vzoru všech zarytých nepřátel křesťanství, kteří povždy šířili hanebné pomluvy proti církvi katolické a pravdu úmyslně zamlčovali.

Znovu obrátil se Artus na Dr Voisina a nabízel mu 10.000 franků, dokáže-li svá tvrzení. Když tento lékař znovu zarytě mlčel, uveřejnil Artus na jeho adresu nové prohlášení:

»Kdokoli za těchto okolností o událostech tak důležitých něco tvrdí nebo je popírá, aniž je napřed zkoumá neb studuje, dopouští se společenského zločinu, neboť falšuje a uvádí ve zmatek mínění nesčetných lidí, kteří nemají ani kdy, ani schopnosti, aby se sami mohli pustit do zkoumání, a musí tedy ve své nevědomosti spoléhat na ty, kteří se cítí povolány k tomu, aby poučovali lid.«²⁾

¹⁾ Viz I. c., str. 32., 33.

²⁾ Viz I. c., str. 34.

I na toto vyzvání mlčel onen lékař; pravděpodobně nechtěl se ještě víc zesměšnit.

Těmito dopisy byl povzbuzen Dr Damoiseau, předseda lékařského spolku, a poprosil Dr Roberta Saint-Cyra, který žil v Neversu a znal osobně sestru Marii Bernardu. Dne 3. IX. 1872 dostal od tohoto lékaře tento dopis:

»Ctěný pane kolego! Nemohl jste se zajisté s dotazem na děvče z Lurd, nynější sestru Marii Bernardu, obrátit na lepší adresu, neboť jsem ji jakožto domácí klášterní lékař dlouho ošetřoval, protože její chatrné tělesné zdraví často zavdávalo nám příčinu k velkým obavám. Nyní se stav její zlepšil, z nemocné stala se ošetřovatelka nemocných, která nemá sobě rovné. Je malá, zevnějšku nenápadného, je jí 27 let. Jsouc povahy klidné a mírné, ošetřuje nemocné velmi rozumně a zachovává přesně všechny předpisy. Požívá také proto největší úcty a s mé strany úplné důvěry. Vidíte tedy, ctěný pane kolego, že tato mladá sestra je daleka vši pomatenosti; naopak bych tvrdil, pro svou klidnou, jednoduchou a mírnou povahu nemá k tomu také ani nejmenší náklonnosti. Dr Robert Saint-Cyr.«¹⁾

Jenom vyložený šílenec by mohl tvrdit, že proň mají větší cenu slova Dr Voisina, který Bernadety vůbec neznal, než slova Dr Roberta Saint-Cyra, který se mnoho let s ní u nemocných stýkal. Zbraně nevěry jsou hnusné, ale nejenom v tomto případě, i v mnohých jiných případech. Kdo Bernadetu dobře znal, nenašel v její povaze a v celém jejím jednání ničeho, co by tomu nasvědčovalo, že byla hysterická. *Kräpelin*, věhlasná autorita v tomto oboru, poučuje nás, jak lze hysterii poznat. Hysterické poruchy projevují se mimořádnou rychlostí a lehkostí, jak stavy psychické jdou po sobě, a jeví se nejrůznějšími tělesnými reakcemi — buď anesthesiemi (necítíme ničeho, ani velikých bolestí), parestesiemi (perversitou pocitů), buď různými pohyby nebo ochrnutím, křečemi a jiným. »Předně je to nálada, která nám dává poznati chorobnou poruchu. Pacienti stávají se vznětlivými, snadno prudkými, náladovými; z neodůvodněné rozpustilosti upadají v nejkratší chvíle a při sebenepatrnější příčině nebo i zcela bez takové příčiny do zlostných, rozhorle-

¹⁾ Viz l. c., str. 35., 36.

ných, trpkých, světo bolných nebo blouznivě sentimentálních vzrušení citových. K tomu přistupuje, že projev jejich citových hnutí má ráz nemírnosti a výstřednosti, zatím co pravý vnitřní afekt nemocného ani zdaleka neodpovídá zevnější beznadějně bolesti nebo exaltované radosti. Ve vnitřním spojení s touto změnou stojí dále soustředění veškerého zájmu na vztahy a stavy vlastní osoby. Nemocní stávají se lhostejnějšími vůči svému okolí, často i vůči svým nejbližším příbuzným. Zato však zahlubávají se s jakousi rafinovaností do svých vlastních pocitů a nálad, takže se konečně někdy stávají pravými virtuosy sobectví. Především zmocňuje se jich více nebo méně jasně pochopené přání, aby byli pozorováni, aby si jich jiní všímali. Z toho se vyvíjí náklonnost k afektovanosti, k nápadnému, k enormnímu vyličení důležitosti všech oněch věcí, jež se bezprostředně týkají vlastního já. Nezřídka žene je touha, aby za každou cenu upozornili bližší a vzdálenější okolí na sebe, k nejzvláštnějšímu, ano dokonce k nemravnému jednání, k překroucení skutečnosti, ke lži a pomluvě. S touto náklonností, postavit vlastní osobu na jakýsi podstavec, souvisí dále neobyčejně náročná povaha, jakož i přímo úžasná rozcitlivělost hysterického člověka vůči domnělému odstrkování a opomíjení.¹⁾

Kdo se opováží tvrdit, že tento popis hysterického člověka, jak jej tento vynikající odborník podává, se hodí na Bernadetu? Povaha její byla pravým opakem toho, co Kräpelin shledává u hysterických lidí. Jakou pokoru jevila po celý svůj život! Ani stínu sobectví nenacházíme v jejím jednání. Počinání její nesměřovalo nikdy k tomu, aby se stala středem pozornosti a jen na sebe upozornila. Mysl její byla klidná jako studánka, jež se při výsechu ani hrozbami nedala zneklidnit. Po zjevení v jeskyni chodila mezi děti, aby se s nimi mohla pobavit nevinnou hrou. Když byla v Neversu v klášteře a mnozí lidé si přáli s ní mluvit, nebylo jí to milé. Klidná práce někde v ústraní, kde jí nikdo nevyrušoval, byla jí mnohem milejší, než rozhovor s lidmi, kteří se na její zjevení dotazovali a plni údivu na ni patřili. Stalo se nezřídka, že otvírala někdy klášterní dveře cizím lidem a tázala se jich, čeho si přejí. Když jí

¹⁾ Viz Carl Christoph Strecker, Lourdes, 1911, str. 82., 83.

odvětili, že by rádi mluvili se sestrou, která měla v lurdské jeskyni tolik zjevení, odpověděla: »Se sestrou Marií Bernardou chcete mluvit?« vlídně se na hosty podívala a klidně odešla a již nepřišla. Jiné řeholní sestry řekly pak návštěvníkům klidně: »Sestru Marii Bernardu jste právě viděli, již nepřijde.«

Nikdo nepozoroval u ní nějaké strojenosti; nikdy nebylo jejím přáním, aby se o ní mluvilo. Časté návštěvy jí nebyly milé. Prostince mluvila s každým, i s farářem Peyramalem, jehož si velmi vážila, ale i se svým odpůrcem Jacometem, který jí hrozil vězením.

Jak se po tom slídilo, zda přijímá dary od lidí nebo zda je přijímají její rodiče. A bylo opravdu mnoho lidí, kteří nabízeli rodičům sv. Bernadety značné dary, poněvadž viděli jejich chudobu. I zlatý růženec jí nabízel jeden biskup jako výměnu za její chudičský růženec; svůj růženec biskupovi darovala, avšak zlatého růžence nepřijala. V té době, kdy žila se svými rodiči v Lurdech, nepřijala ani ona, ani její rodiče žádných darů, aby se jim nevytýkalo, že chtěli těžit z toho, že se Panna Maria zjevila jejich Bernadetě. To dosvědčili všichni, kteří rodiče Bernadetiny a ji samou znali. Jenom v pozdějších dobách vytýkala zlomyslnost nevěrců Bernadetě a jejím rodičům, že přijímali dary, chtěli být pozemskými dary odměněni za milosti, jichž se dostalo jejich dceři.

Jak odporný byl boj, který byl veden státní mocí proti čtrnáctileté Bernadetě! Hned jak se začalo mluvit o zjeveních v jeskyni, byla proti těmto zprávám veškerá lurdská inteligence, lékaři, státní úředníci, ba i sám farář Peyramale byl pln nedůvěry. Této opatrnosti bylo knězi zvláště třeba. Lékaři a úředníci byli téměř všichni voltairiáni. Mnohým z nich byla víra v nadpřirozený svět křesťanský hrubou pověrou. Některým lékařům a úředníkům slouží ke cti, že při svém odporu vůči Bernadetě a zprávám o zjevení v jeskyni nesetrvali tvrdostí, naopak vše důkladně prozkoumali, aby se mohli dopátrat pravdy. Dr Dosouz prožil napřed svůj život v lhostejnosti náboženské, avšak zřekl se svých protikřesťanských předsudků, stal se horlivým katolíkem, když poznal pravdu; zemřel r. 1884 ve věku osmdesáti pěti let jako vzorný katolík, jsa oplakáván chudinou, kterou všemožně podporoval.

Zajímavý byl výslech, jemuž byla Bernadeta podrobena státním prokurátorem Dutourem. Ačkoli měl tento úředník úctu k náboženství, přece měl pro zjevení v jeskyni jen posměch. Když se Bernadeta na jeho rozkaz k němu dostavila, začal ji vyšetřovat: »Slyšel jsem mnoho o tobě mluvit, máš v úmyslu dále navštěvovat jeskyni?« »Ano,« odvětila tázaná, »slíbila jsem to Paní a budu tam choditi ještě po dvanáct dní.« »Ale, ubohé dítě,« řekl úředník, »ta Paní neexistuje, je to jen bytost čistě smyšlená.« — »Když se mi po prvé zjevila,« nato Bernadeta, »myslila jsem totéž a protírala jsem si oči, ale nyní jsem si jista, že se nemýlím.« »Jak to víš?« tázal se úředník dále. »Poněvadž jsem ji viděla vícekrát a ještě dnes ráno; pak hovořila se mnou.« »Sestry z útulku, ke kterým chodíš do školy,« dí Dutour, »nejsou schopny lháti a říkají ti, že máš jen ilusi.« »Kdyby sestry z útulku viděly jako já, věřily by jako já,« odvětila Bernadeta. »Dej si pozor, snad to skončí vše odhalením nějaké skryté věci, jež ukáže tvoji zatvrzelost; již nyní se šíří zpráva, že ty a vaši přijímáte tajné dary.« »My nepřijímáme od nikoho nic.« »Ale včera jsi šla k paní Milletové a dostala jsi od ní sladkosti.« »To je pravda,« řekla Bernadeta, »paní Milletová mi dala sklenici sladké vody, aby utišila můj záchvat záduchy, to je všechno.« Drsně nato úředník: »Ať tomu jakkoli, tvoje chování u jeskyně je opravdové pohoršení; lidé tam chodí a všechny tyto věci musí přestat. Slíbíš mi, že víc nepůjdeš k jeskyni massabieillské?« »Pane, toho vám neslibuji.« »Je to tvé poslední slovo?« »Ano, pane.« »Tak jdi, uvidíme!«¹⁾

V neděli 21. II. byla Bernadeta odpoledne po pobožnosti vyslýchána policejním komisařem Jacometem. Šla právě z kostela se svou tetou Lucií. Komisař přistoupil k ní a žádal ji, aby šla do jeho úřadovny. Cestou jí řekl žertem: »Bernadeto, myslím, že tě dáme do vězení.« Dítě klidně odvětilo se smíchem: »Oh, ne, já se nebojím a vím, že se nemám čeho bát.« Svědkem tohoto výslechu byl úředník Estrade, který jej také ve své knize zaznamenal. Na výzvu, aby vypravovala vše, co zažila v jeskyni, vypravovala vše s takovou přesvědčující prostotou, že

¹⁾ J. B. Estrade: Zjevení Lurdská. Str. 48., 49.

její upřímnost nemohla být brána v pochybnost. Zatím co mluvila, komisař rychle psal tužkou na list papíru. Zvedl hlavu a řekl: »Co nám vypravuješ, je skutečně velmi zajímavé, ale nakonec, kdo je ta Paní, jíž jsi tak oddána? Znáš ji?« »Neznám ji,« odvětilo dítě s dojemnou prostotou. »Ty říkáš, že je krásná. Jak asi je krásná?« »Ah, pane, je krásnější, než všechny paní, jež jsem dosud potkala.« »Jistě krásnější než paní N... nebo paní M...« a tu jmenoval komisař paní z města, nejvíc slynoucí krásou. »Nemohou se jí rovnat,« řekla Bernadeta. »Ta paní jedná, mluví anebo zůstává nehybná jako socha v kostele?« tázal se komisař. »Oh, ona se pohybuje, usmívá a mluví jako my; mezi jiným mne požádala, abych přicházela patnáct dní k jeskyni.« »Co jsi odpověděla?« »Slíbila jsem, že přijdu.« »Co říkají tvoji rodiče tomu, co jsi nám tady vypravovala?« »Z počátku říkali, že je to mámení...« Chytiv ji mimoděk za slovo, komisař ji přerušil: »Ano, milé dítě, tvoji rodiče mají pravdu, a věci, o nichž myslíš, že je vidíš a slyšíš, jsou jen v tvé obraznosti.« »Druzí mi to též říkali, ale já jsem jista, že se neklamu.« »Poslyš: Kdyby Paní ve skále byla osoba jako všechny druhé, každý by ji mohl viděti a slyšeti. Jak to, že tomu tak není?« »Pane, toho vám nemohu vysvětlit; mohu jen říci, že ta Paní je skutečná a živoucí.« »Když tak myslíš, nemám příčiny, proč bych ti bránil, abys věřila v přítomnost domnělé Paní. Nicméně vizme, zdali jsem pochopil, co jsi mně vyprávěla.« Nyní chtěl ji komisař chytit do léčky. »Ty jsi mi řekla, že Paní se zdá mít devatenáct neb dvacet let?« »Ne, já jsem řekla šestnáct neb sedmnáct.« »Že byla oblečena v modrý šat a měla bílý pás?« »Právě naopak, pane; nutno napsati bílé roucho a modrý pás.« »Že její vlasy splývaly dozadu?« »Vy jste špatně slyšel, ta rouška vzadu splývala.« Tak odpovídala Bernadeta bez zlosti, ale též bez bázně. Komisař zvažněl a začal trochu ironicky: »Milá Bernadeto, chtěl jsem tě nechat dojít až ke konci tvého vyprávění, ale musím ti říci, že jsem již znal historii tvých domnělých vidění; tato historie je pouhý vynález, a já vím, kdo tě jí naučil.« Jacomet se vzpřímil a upřel zrak na Bernadetu, která udiveně naň patřila a řekla: »Pane, já vám nerozumím.« »Chci být jasnější, není-liž v tom někdo, kdo ti tajně radil, abys říkala, že se ti zjevila Panna v jeskyni, a když

to budeš říkat, nejen, že budeš chodit jako svatá, ale ještě že ti Panna bude vděčná! Dej si pozor, než odpovíš, neboť vím o tom více, než si myslíš.« »Nikdo mi, pane, neradil k tomu, o čem vy mluvíte.« »Vím, jak se mám v tom chovati, ale nechci způsobiti pohoršení, ani se s tebou hádati. Nechci na tobě přiznání, ale žádám tě o pouhý slib. Slíbíš mně, že vícekrát nepůjdeš k jeskyni?« »Pane, slíbila jsem Paní, že se tam dostavím.« »Ah tak,« zvolal komisař zlostně, »ty tedy myslíš, že my stále budeme poslouchat tvé hlouposti a trpěti tvou umíněnost? Jestliže se hned nezavážeš, že se více nenavrátiš k jeskyni, pošlu pro četníky a dám tě do vězení.« Avšak Bernadeta zůstala klidná. Vtom promluvil Estrade: »Dítě mé, nebuď zatvrzelá. Přislib panu Jacometovi, oč tě žádá, jinak víš, co tě čeká.« Vtom se otevřely dveře a vešel prostý muž, který uctivě smekl. »Co si přejete?« tázal se komisař. »Jsem otec tohoto dítěte,« řekl přichozí, bera Bernadetu za ruku. »Ah, to jste vy, pane Soubirous? Dobře, že jste přišel, právě jsem pro vás poslal. Vy znáte úlohu, již hraje vaše dcera po několik dní, poblouzněna nepochybně nějakou ženou z předměstí, dělá jako by byla inspirována a oddává se hloupým opičením. Tato komedie se musí skončiti, poněvadž uvádí v nebezpečí klid města. Nemáte-li dosti authority, abyste udržel dítě doma, musím tak činiti sám.« Otec na to: »Oh, pane komisaři, dovolte, abych mluvil zcela upřímně; já sám nepochybuji, že by dítě nebylo upřímné v tom, co vypráví, ale přece se tedy klame? Přiznávám se, že má žena i já jsme zmořeni stálými dotěrnými návštěvami. Po tři neb čtyři dny náš dům se ani nezavřel, a my nevíme, jak už máme zvědavce odbýti. Jsem rád, že se mohu řídit vašimi rozkazy, abych veřejnosti zavřel své dveře. Pokud se týče Bernadety, budeme bdít, aby již více nepřišla k jeskyni.«¹⁾ Nato otec s dcerou odešel. Jacomet viděl u Bernadety úskok lži a zbožnosti, Estrade pak hlavu skvělé obrazotvornosti. Dle obou nebylo v tom naprosto nic nadpřirozeného.

Výslech tento u komisaře Jacometa udál se dřív, než předtím uvedený rozhovor mezi Bernadetou, panem Estradem a jeho sestrou dne 25. III. 1858.

¹⁾ Viz I. c., str. 53., 55.

Ze slov otce Bernadetina vysvítá, že v rodině nikdo Bernadetu neovlivnil, aby mluvila o zjeveních v jeskyni, že ji nikdo z rodiny a dalších příbuzných neutvrzoval, aby věřila v pravdu a skutečnost těchto zjevení. Jistojistě byl by otec dívky řekl komisaři, kdo má v tom prsty, kdo jí namlouvá, aby chodila k jeskyni a vykládala o zjeveních v ní. Jak otci, tak i matce byly četné návštěvy mnohých zvědavců nejen nemilé, nýbrž i protivné.

Protináboženské časopisectvo psalo v té době potupně o zjeveních v jeskyni, ale nikdo ze zarytých nepřátel protikatolických neopovážil se tvrdit nebo snad vytýkat duchovenstvu, že působilo v tom směru na Bernadetu, aby jen věřila ve skutečnost zjevení v jeskyni a vyprávěla o nich jiným lidem. Ani kněžím, ani rodičům nebylo možno v té příčině něco vytknout.

Při jedenáctém zjevení slyšela Bernadeta tento rozkaz: »Jdi říci kněžím, ať se zde vystaví kaple.« Toto poslání, jež měla vyplnit, nebylo snadné. Přísného faráře Peyramale-a se bála. »Ačkoli je dobrý,« pravila s milým úsměvem, »bojím se ho víc než četníka.« Kněz se právě modlil breviář na zahradě. Neznal ještě Bernadety. »Jsem Bernadeta Soubirousová,« řeklo dítě na dotaz kněze, co chce. »Ah, to jsi ty?« řekl kněz, sraštiv čelo. »Mluví se o tobě, ubohá dívko, zvláštní věci. Pojď se mnou.« Oba šli do farní budovy. »Co mi chceš?« tázal se kněz. Bernadeta odvětila: »Paní z jeskyně mi uložila, abych řekla kněžím, že si přeje mít kapli v Massabielle, a proto jsem přišla. »Kdo je ta Paní, o níž mluvíš?« nato kněz. »Je to Paní velmi krásná, jež se mi zjevila ve skále massabiellské,« odvětila tázaná. »Ano, ale kdo je ta Paní? Je z Lurd? Znáš ji?« znovu se táže kněz. »Není z Lurd, já ji neznám,« zněla odpověď. »A ty přijímáš od osoby, které neznáš, takovéhle rozkazy?« »Óh, pane faráři. Paní, jež mne posílá, se nepodobá druhým ženám.« »Co tím chceš říci?« »Chci říci, že je krásná jako, myslím, že jsou v nebi.« Kněz pokrčil rameny; byl dojat. »A ty jsi se nikdy neptala té Paní na jméno?« »Ano, když se jí ptám, nakloní hlavu, usměje se a neodpoví.« »Je tedy nemá?« znovu se táže kněz. »Ne, vždyť se mnou pokaždé mluví. Kdyby byla nemá, nemohla by mi říci, abych šla k vám.« »Vypravuj, jak jsi se s ní setkala.«

Příjemným a přesvědčivým hlasem vyprávěla Bernadeta

o prvním zjevení, a kněz žádá, aby vypravovala dále. A dítko vypravuje dopodrobna vše, co vidělo a slyšelo. Čím dále, tím víc nabývá kněz přesvědčení, že si Bernadeta nemohla těchto věcí vymyslet, kdyby nadpřirozená moc nebyla zasáhla. Předsudky, které měl, zmizely. Ale přes to nedal svých dojmů najevo; dotazoval se dále příkrým tónem. »A ty myslíš, že Paní, jež se ti zjevila, nařídila ti říci kněžím, že si přeje mít kapli v Massabieille?« »Ano, pane faráři.« »Ale ty nepozoruješ, že ta Paní si z tebe tropí žerty a vydává tě úsměškům? Vždyť konečně, kdyby některá dáma z města ti uložila takové poslání, poslechla bys ji?« »Óh, pane faráři, je veliký rozdíl mezi dámami z města a tou, již vidím. To je skutečně veliký rozdíl.« »Jak to? Žena, která nemá jména, která přichází kdoví odkud, která se usídlí ve skále, s bosýma nohama, se ti zdá vznešenější? Milá dcero, nevěř ničemu; jsi jen obětí preludu.«

Bernadeta svésila hlavu a nedala žádné odpovědi. Chvilku bylo naprosté mlčení.

Nato řekl kněz: »Odpověz Paní, jež tě poslala, že farář lurdský nemá ve zvyku jednat s lidmi, kterých nezná, že především požaduje, aby oznámila své jméno a nadto, aby dokázala, že jméno to jí náleží. Má-li ta paní právo na kapli, pozná smysl, ježž přikládám svým slovům; nepochopí-li, řekneš jí, že si může ušetřit další vzkazy na faru.«¹⁾ Bernadeta pohlédla svým jasným zrakem na kněze, uklonila se a odešla. Kněz si však pomyslíl. »Toto dítko je jistě dítětem Prozřetelnosti.«

Nevěrecké noviny uveřejnily po třináctém zjevení tyto potupné zprávy. »Malá komediantka mlynáře z Lurd shromáždila kolem sebe ráno 1. III. pod skalou massabieillskou skoro 2500 hlupcův. Není možno ani popsati jejich zpitomění a hlupství. Malá blouznilka si s nimi hrála jako se stádem opic a prováděla kejkle všeho druhu. Tohoto rána věstkyně nemajíc chuti, aby oddala se inspiraci, změnila úlohu a udělala ze sebe kněžku. Berouc na se vážné vzezření přinutila hlupce, aby obětovali své růžence a při tom dávala všeobecné požehnání.«²⁾

Jaká byla však skutečnost? Při třináctém zjevení vzala Ber-

¹⁾ Viz I. c., str. 77., 79.

²⁾ Viz I. c., str. 83., 84.

nadeta růženec, který nahmatala ve své kapse. Když se chtěla požehnat, řekla jí Paní, co se stalo s jejím růžencem. Na to pozvedla zbožná dívka ruku, aby se podívala na růženec, který měla v ruce. »Mýlíš se, tento růženec není tvůj,« řekla jí Paní. I vzala svůj růženec z kapsy, pozvedla ruku s růžencem k jeskyni a ukázala jej Paní. Podle příkladu Bernadetina vytáhli i lidé, přítomní této pobožnosti, své růžence a vztahovali ruce s růženci směrem k jeskyni. Na tom neměla Bernadeta žádné viny. Ale noviny nevěrecké použily této události, aby ji co nejvíc před veřejností zesměšnily.

Po čtrnáctém zjevení odebrala se Bernadeta znovu na faru s novým vzkazem pro kněze. »Nuže, přicházíš mi hlásit? Mluvil Paní?« tázal se kněz. »Ano, pane faráři, uložila mi, abych vám opakovala znovu, že si přeje mít kapli v Massabielle a ještě dodala: „Chci, aby se sem přicházelo v procesí.“« Kněz se zamračil a řekl: »Dcerko milá, nescházel než tento doplněk ke všem tvým historkám. Buď blázníš nebo Paní, jež k tobě mluví, je jenom maska Té, kterou chce představovat. Žádá si procesí, a proč? Bez pochyby, aby vzbudila smích u lidí nevěřících a náboženství uvedla v nevážnost. Nedám se chytit do pastí. Vyřídí jí, že špatně zná hierarchické kompetence kněžstva. Kdyby byla skutečně tou, jejíž má rysy, věděla by, že já nemohu dát podnět k takovým projevům. Měla tě poslati k biskupu tarbeskému, a ne ke mně.«

Bojácně na to odpověděla Bernadeta. »Ale, pane faráři, Paní mi neřekla, že chce procesí k jeskyni nyní: řekla mi jen: „Chci, aby se sem přicházelo v procesí,“ a dobře-li jsem to pochopila, chtěla mluvit o budoucnosti a nikoli o přítomnosti.«

Farář pohlédl zpytavě na dítě, které zůstalo klidným. Konečně řekl: »Je čas, abychom se dostali ze zápletky, do níž ta Paní a ty se zamotáváte. Řekneš jí, že s farářem lurdským nutno mluvit jasně a zpříma. Chce kapli? Chce procesí? Odkud má nároky na pouty, jichž se dožaduje? Kdo je? Odkud pochází a čím se doporučuje? Tedy abychom tomu přišli na kloub. Je-li ta Paní ta, kterou v ní vidíš, hle způsob, jakým by mohla se dáti poznat a potvrdit svá poselství. Zdržuje se v jeskyni, řekla jsi mi, nad šípkovým keřem. Nuže, požádej ji mým jménem, ať jednoho dne v přítomnosti shromážděných zástupů

způsobí, aby náhle rozkvetl onen šípkový keř. Toho rána, kdy mi přijdeš oznámit, že ten zázrak se stal, uvěřím tvé řeči a slibuji ti, že tě doprovodím k Massabielle.«¹⁾

Úsměv Bernadety a její tety, která byla s ní, byl jedinou odpovědí na slova kněze. Obě se uklonily a odešly.

Netrvalo dlouho, a staly se v Lurdech zázraky mnohem větší, než jaký si přál kněz.

Nikdo se nemůže tomu divit, že Peyramale mluvil tak opatrně. Kdyby byl hned ze začátku všemu, co Bernadeta řekla, uvěřil, bylo by se řeklo, že podporoval pověru. Ani jediný nevěrec se dosud neopovážil tvrdit, že kněz vykonával na Bernadetu rozhodný vliv, aby slepě věřila svým zjevením a všude o nich mluvila. Skutečnost byla zcela jiná.

Po patnáctém zjevení psaly nevěrecké noviny znovu potupně, že komedie se zjevením skončila nesmírným výbuchem smíchu a že věřící byli zbaveni svých ilusí a proto se ani neodvážili přijít k jeskyni. Bernadeta prý pozbyla přízně lidu, žije prý v ústraní a rozjímá smutně o pomíjející slávě svého věšteckého řemesla. Poutníci ovšem nepřicházeli tak četně, ale přicházeli přece. Bernadeta klekávala v té době často v jeskyni, kde jí lidé neviděli.

Dne 8. VI. 1858 objevil se na městských zdech a na sloupu, vztyčeném na vrcholku skály massabiellské, plakát s tímto obsahem: »Zakazuje se: 1. Bráti vodu z řečeného pramene (v jeskyni). 2. Je rovněž zakázáno chodit po obecním břehu massabiellském. 3. Při vchodu do jeskyně bude zřízena prkenná hradba, zabráňující přístup dovnitř. Rovněž budou postaveny tabulky, na nichž bude napsáno: *Zakazuje se ostoupiti na toto vlastnictví*. 4. Každé přestoupení bude trestáno podle zákona. 5. Policejní komisař, četnictvo, polní hlídači a obecní zřízení mají povinnost, vykonávati tento zákaz.«²⁾ Podepsán starosta Lacadè a prefekt Massy.

Odpor proti tomuto zákazu byl všeobecný. Dne 17. VI. roztržili dělníci prkennou ohradu. Nikdo jich k tomu nenaváděl.

Někteří zbožní křesťané upravili v jeskyni jakýsi oltář, který

¹⁾ Viz I. c., str. 85., 86.

²⁾ Viz I. c., str. 147., 148.

ozdobili náboženskými obrazy. Prefekt byl přesvědčen, že odstranění tohoto oltáře a obrazů bude působiti tak, že věřící přestanou putovat k jeskyni. Policejnímu-komisaři nařídil, aby vše odstranil z jeskyně. Avšak na veřejnost to působilo tak, že nikdo nechtěl při tomto odstranění pomáhat.

Městský pošt mistr Barioge prohlásil před tímto představitelem zákona, že nepropůjčí svých koní k této hanebné práci; nijak se nebál, že ho nadřízené úřady mohou zbavit úřadu, který ho živil. Posléze byla jedna žena donucena hrozbami, že bude pokutována, nepropůjčí-li své káry a svého mezka k odvezení všech památek z jeskyně. Když se povoz s obrazy a soškami vrátil k radnici, rozhlásilo se po městě, že všechny tyto předměty budou navraceny těm, kdož se o ně přihlásí.

Jako na nějaký povel přiběhly ženy z dělnické třídy, zmocnily se věcí, které věnovaly pro jeskyni a s velkou radostí umístily je opět v jeskyni. Týž večer byla jeskyně osvětlena záplavou světél.

Měla Bernadeta na tom nějakou účast? Neměla. Ale v srdci svém se jistě radovala, když viděla takovou úctu k Panně Marii u chudobného lidu.

O pravém duševním stavu Bernadetině může nás také poučit umělec, od něhož pochází krásná mramorová socha, která je nyní ve výklenku lurdské jeskyně. Tento umělec, profesor Fabisch, měl příležitost, mluvit několikrát s Bernadetou. Jednou se jí tázal, jak vlastně Panna Maria vypadala, když se jí zjevila. Dojem, který Bernadeta způsobila svými slovy, svou tváří a postavením svého těla, jež přitom zaujala, na tohoto sochaře, byl tak mohutný, že nemohl naň nikdy zapomenout. »Nikdy neviděl jsem něco tak krásného jako tenkrát, kdy jsem se jí tázal, jak vypadala sv. Panna, když řekla slova: »Já jsem Neposkvrněné Početí.« Vzpřímila se takovou velkou jednoduchostí, sepjala ruce a pozvedla své oči k nebi. Ani Fra Angelico ani Perugino ani Raffael (slavní umělci vlašští) neviděli něco tak miloučkého a zároveň něco tak hlubokého, jakým byl pohled tohoto prostého děvčete... Dokud budu žít, nezapomenu nikdy tak úchvatného výrazu tváře. Viděl jsem v Italii a jinde díla velikých mistrů, která tím vynikala, že znázorňovala nadšenou lásku k Bohu a extasi; u žádného jsem neviděl tolik krásy a

oduševnění. A vždy, když jsem se Bernadety tázal na to, jaké bylo držení těla Panny Marie při zjevení, byl to týž výraz, který její tvář změnil a oduševnil.«¹⁾ Tak píše vynikající umělec o děvčeti, které pocházelo z chudické rodiny, navštěvovalo obecnou školu, za svého života nenavštívilo žádného uměleckého musea, žádných krásných uměleckých obrazů a památek nevidělo, a jež velikému umělci líčilo zjev Panny Marie do nejmenších podrobností, kterých umělec nemohl zachytit.

Jednou byla Bernadetě ukázána socha lurdské Panny Marie od slavného lyonského sochaře Caillata. Bernadeta upozornila ihned na vady tohoto uměleckého díla a řekla, že Panna Maria nenaklonila své hlavy tak dozadu, když patřila k nebi. Ať se na zkoušku zeptá vynikající umělec nějaké hysterické osoby, co soudí o tom kterém uměleckém díle, jak prapodivné by byly odpovědi, které by taková osoba v různých svých náladách dávala. A kdyby taková hysterická osoba se chlubila zvláštním zjevením, líčila by nám zjevení pokaždé jinak. Dle svědectví řeholních sester nepatřila Bernadeta nikdy na sošky Panny Marie, i když bylo okolo nich mnoho krásného kvítí. Nechtěla, aby takovými sochami a obrazy byl v její paměti zatlačen obraz, který shlédla v lurdské jeskyni, neboť dobře věděla, jaký je rozdíl mezi nejkrásnějšími sochami a obrazy Matky Páně a mezi samou skutečností.

Kterým zprávám o Bernadetě máme věřit? Zasluhují naší víry takoví, kteří znali tuto světici a s ní se často a dlouho stýkali, nebo takoví, kteří ji vůbec nikdy neviděli, nikdy s ní nemohli mluvit? Zasluguje víc víry Estrade, který osobně znal Bernadetu, viděl ji v jeskyni při zjevení, nebo zasluguje víc víry romanopisec, který ji nikdy neviděl a jinak ve svém díle úžasné překrucoval pravdu? Odpověď je snadná. Jenom zlomyslný člověk, krajně zaujatý proti křesťanství, bude vždy věřit prolhanému dílu romanopisce, než dílu, které se svědomitě přidržuje skutečnosti. Lékař, který se v nemocnici v Neversu velmi často u nemocných setkal s Bernadetou, zasluguje stokrát víc, abychom mu věřili, než romanopisec, který nikdy s ní nemluvil a v díle svém dopustil se mnoha křiklavých nepravd, jak

¹⁾ Carl Christoph Strecker, Lourdes, 1911, str. 79.

mu bylo při přednášce v sále Lucemburském v Paříži dokázáno.

Tělo sv. Bernadety dosud nezetlelo; je ve skleněné rakvi na bočním oltáři v klášterním chrámě. Dosud byly zjištěny dva zázraky, které se na přímluvu sv. Bernadety staly před jejím svatořečením. Alexius Lemaitre, arcibiskup v Kartágu, který si získal mnoho zásluh o vykopávky antického Kartága, trpěl deset let těžkou vnitřní chorobou; byl to následek tropické střevní nemoci, kterou byl stížen v afrických tropech, kde působil jako apoštolský vikář. Nemoc — amoebis — je podobná úplavici. Pomoci hledal u vynikajících lékařů, ale marně; nikdo ho nemohl vyléčit. Tři měsíce po prohlášení Bernadety za blahoslavenou putoval arcibiskup do Paříže a pak se odebral do Neversu, aby se zúčastnil slavností, které se měly konat ke cti nové blahoslavené. Cestou se jeho nemoc značně zhoršila. Když v Neversu přenášeli tělo nové blahoslavené z klášterní kaple do kostela sv. Gildarda, byl arcibiskup najednou uzdraven. Žádné následky tohoto neduhu se již neukázaly v letech pozdějších.

Druhý zázrak na přímluvu této světice stal se v Lurdech. Sestra Marie od sv. Fidelia z ústavu Sester Dobrého Pastýře, měla tuberkulosu, která se objevila po operaci slepého střeva. Tato nákaza se přenesla do pravého kolena a do obratlů páteře. Bolesti byly velmi prudké. Lékaři se vyslovili, že nelze takového neduhu vyléčit přirozenými silami, leč po dlouhé době. Nemoc se zhoršovala. Ke cti blahoslavené Bernadety byla konána devítidenní pobožnost. Když byl pátý den této pobožnosti, měla nemocná náraz jasné vědomí, že je zdravou, a toto její vědomí ji neklamalo. Den nato vstává s lože, je opravdu zdravou, necítí slabosti, prochází se světnicí, dělá rychlé kroky a nemá nejmenších bolestí. Tři roky nato zkoumali ji zkušeni lékaři a našli žádných známek bývalé nemoci.

Kdo by si byl pomyslel, že Bernadeta, chudičké, skromné děvče, přivede nepřehledné řady katolíků blíž k Panně Marii a tím blíže k Bohu! Vzorný život této světice, její nelíčená úcta k Matce Páně, byla mnohým a mnohým vzorem. Přes veliké milosti, jichž se jí za jejího života dostalo, zůstala pokornou a byla šťastna, když mohla nemocné ošetřovat. Pravého štěstí, jehož se jí dostalo v klášteře, nebyla by našla nikde jinde, ani v sebevětším bohatství. Při dnešní šílené honbě za štěstím, jak vidíme

u dnešního lidstva, nalézáme přece tak málo nelíčeného štěstí a pravé spokojenosti mezi lidmi, i když mnozí ani o tom ničeho nevědí, co je starost o pozemský chléb, protože mají všeho dostatek ba i nadbytek, čeho tento život může poskytnout. Pravé spokojenosti, pravého štěstí najdeme v pevné víře a v životě podle víry a v té věci ukazuje nám sv. Bernadeta cestu.

LURDSKÉ ZÁZRAKY

Nejdůležitější věci, jež se pojí k lurdské jeskyni, jsou zázraky. Kdyby se v Lurdech nebyl ani jediný zázrak stal, nevěnoval by tomu místu ani jediný nepřítel církve katolické nejmenší pozornost. Avšak nepochybné zprávy o zaručených zázracích, jež byly potvrzeny vynikajícími odborníky lékařskými, jichž ani nejzarytější nepřítelé nedovedli popřít, nutily mnohé k tomu, aby se jimi bedlivě zabývali. Víc než deset tisíc lékařů se dostavilo za posledních osmdesát let do Lurd, mnozí z nich nepřicházeli s dobrým úmyslem, a všichni se snažili poznat pravdu. Mnozí z nich byli by se nesmírně radovali, kdyby byli v Lurdech odhalili nějaký podvod, kdyby byli dokázali, že aspoň jediný zázrak je vymyšlen. To by jim bylo stačilo, že by byli všechny ostatní zázraky zamítli. Jak ostražitě, »Argusovými očima« pátrali po takovém nepravém, vymyšleném zázraku, ale vše bylo marné. Každý z těchto nepřátel byl by jásal radostí, kdyby byl v Lurdech odhalil u tamějších lékařů ve zjišťovací komisi byť jen v jednom případě nepoctivost a nesvědomitost. A s ním byl by jásal veškeren nevěrecký svět a byl by velebil takového lékaře neb učenice jako největšího veleducha a byl by jemu postavil snad i pomníky, kdyby byl dokázal, že lurdské zázraky nejsou vlastně žádnými zázraky.

Nejlepší obranou lurdských zázraků je, prostě vyličit různé neduhy, jimiž nemocní byli stíženi, a upozornit, jak byli těchto neduhů náhle — proti očekávání lékařů-odborníků — zbaveni. Každé další slovo bylo by vlastně zbytečným. Kritickému duchu stačí, když se jednoduše upozorní na těžkou, namnoze nezhojitelnou chorobu, která v Lurdech, nebo mimo Lurdy, po použití lurdské vody náhle zmizela.

Pokusme se o prostinké vyličení aspoň některých uzdravení, jež jsou plně zaručena. Ať rozvážný člověk sám rozhodne, oč

se vlastně jedná; ať posoudí, zda taková uzdravení, jež se stala v Lurdech, se mohla stát silami přirozenými bez nadpřirozené pomoci Boží. Protože Lurdy nemají žádných tajností, může se lékař-odborník věnovat nejen nemocným, kteří tam právě přijdou a nabudou zdraví, nýbrž i chorobopisům z dřívějších let, v nichž jsou zprávy o zázracích a chorobách bedlivě zaznamenány. Tím se poslouží pravdě, když několik zázračných uzdravení prostě uvedeme.

Ludvík Bouriette, chudobný dělník v kamenolomu, měl při trháni skály střelným prachem veliké neštěstí. Než se vzdálil se svým bratrem, nastal výbuch, který bratra Ludvíkova okamžitě usmrtil a jeho velmi těžce poranil. Dvě hodiny ležel Ludvík v bezvědomí na mrtvole svého bratra. Tvář i ruce byly silně popáleny. Když byl dopraven domů, byl zachvácen prudkým zápallem mozkových blan. V horečce po velké bolesti začal zuřit. Mozková nemoc trvala tři měsíce. Když se uzdravil, začal opět pracovat v kamenolomu, ale za nějaký čas poznal, že jeho zrak slábne; malých předmětů vůbec neviděl. Dr. Dosouz, který ho léčil, prohlásil, že pravé oko je poraněno a že na ně oslepne, lékařská pomoc že je marná. Od neštěstí v lomech uplynulo dvacet let a L. Bouriette oslepnul na pravé oko. Ale i levému oku hrozilo oslepnutí, a právě toho se dělník velmi bál. Kdo se měl potom starat o chudobnou rodinu? Když se dověděl, že v jeskyni vytryskl proud v studánce, kterou Bernadeta svými rukama vyhrabala, poslal svou dcerušku, aby mu v láhvi donesla vody z této studánky. Uplýnulo třicet minut, než byla voda z jeskyně donesena. »Tatínku, to není čistá voda, to je bahno,« řekla dcera. »Nic nevadí,« řekl otec a pomodliv se, umýval vodou své slepé oko. Zachvěl se, když zpozoroval, že pravým okem vidí. Tímto zázrakem byl dělník ohromen; klesl na kolena, a možná, že se nikdy za svého života nemodlil tak vroucně, jako tenkrát po svém uzdravení. Všecek rozradostněn řekl lékaři, Dr. Dosouzovi: »Jsem uzdraven!« »Uzdraven?« praví lékař. »To není možno, neboť ústrojí vašeho oka je tak poraněno, že vám nikdo nepomůže. Nového ústrojí vám nikdo nedá. Žádný lékař vám nenavrátí zrak.« Šťastný dělník však volá rozradostněn: »Panna Maria mne uzdravila, ne vaše léky!« I jal se udivenému lékaři vypravovat, co se stalo. Lékař na to

odvětil: »Nepochybuji o tom, že Bernadeta mívá v jeskyni zjevení, ale že by voda, vytrysklá neznámým způsobem, mohla způsobiti takové uzdravení, toť nemožno.« »A přece se to stalo,« dělník nato. I zavázal lékař dělníku levé oko, kterým ještě viděl, odešel od něho asi dvacet kroků, dělal rukama různé pohyby a tázal se ho, zda vidí. Uzdravený viděl vše. Lékař vzal zápisník a na jeden list napsal několik slov, levé oko uzdraveného úplně zakryl, aby jím nemohl ničeho vidět, a žádal ho, aby pravým okem napsané přečetl, a myslil si, přečte-li to dělník, uvěřím. A dělník četl: »Bouriette má bělmo na oku a nebude nikdy vidět.« Lékař byl neobyčejně dojat a prohlásil: »Nemohu toho zapírat, stal se zázrak, zázrak skutečný, jehož nám naše lékařská věda nedovede vysvětlit způsobem přirozeným.« Totéž prohlásil Dr Vergez, mimořádný profesor lékařské fakulty v Montpellieru, a lázeňský lékař v Barèyesu.

Jak tento zázrak působil na lid, nemůžeme si ani představit. »Nyní vidíme, kdo jest ono zjevení; je to sama nejblahoslavenější Panna Maria,« tak volali mnozí a mnozí. A nebyl to jediný zázrak v té době. Někteří nemocní v Lurdech, které nezhojitelná nemoc poutala k loži, byli touto vodou (na přímluvu Panny Marie) uzdraveni. Byli to: Marie Danleová, Bernard Soubie a Fabian Faron. Jana Crassusová, jejíž ruka byla deset let ochromena, nabyla také zdraví a mohla svou rukou volně hýbat.

Nedlouho nato, bylo to po patnáctém zjevení, stal se zázrak s malým chlapečkem, úplným žebráčkem, a zázrak ten rozvířil veřejnost v Lurdech a v okolí. Od svého narození byl žebráčkem; nemohl chodit a ustavičně byl tím připoután k loži. Byl to Justínek, dítě dělníka Jana Bouhohortse. Silná zimnice trápila dvouletého hochu, jedináčka; každým okamžikem mohla nastat smrt. Zarmoucení rodiče dleli u postýlky svého Justínka. Tvář dítěte byla jako z vosku, údy tuhly a stávaly se nehybnými. »Je již mrtev.« řekl otec. »A není-li, brzy dokoná,« řekla soucitná žena sousedka k truchlící matce a dodala: »Vyplač svou bolest, já zatím zavinu dítě do tohoto rubáše.« Ale matka volá: »Ještě mé dítě nezemřelo; půjdu s ním k jeskyni, svatá Panna je jistě zachrání!« Hned nato vzala dítě s postýlky, zabalila je do zástěry a chtěla s ním k jeskyni. »Kam jdeš, ženo?« zvolal muž pln úzkosti a chtěl ji se sousedkou zadržet.

»Nechte mne,« zvolala ubohá matka, »půjdu s ním k blahosla-
vené Panně!« a rychle se vytratila ze světnice. Spěchala k jes-
kyni, kde se ještě mnoho lidí modlilo, a poklekla u pramene.
Mnozí se tázali, co asi matka se svým chorým dítětem zamýšlí.
Matka sebe a své dítě požehnala sv. křížem, vytáhla je ze
zástěry a ihned je spustila až po hlavu do ledové vody. »Ta žena
šílí!« volali někteří a chtěli ji přimět, aby umírající dítě vytáhla
z vody. Jiní zase volali: »Chcete to dítě usmrtit?« Jako socha
bez pohnutí klečí žena u pramene, do něhož bylo její dítě po-
nořeno celou čtvrt hodinu. Veliká bolest připravila matku o roz-
um, mysli si mnozí.

Po ledové koupeli ztuhlo dítě, matka je zaobalila opět do
zástěry, spěchá s ním k svému obydlí a klade je znovu do po-
stýlky. »Tak vidíš, že Justínek je mrtev,« pravil muž, dívaje se
na dítě. »Nikoli,« řekla matka. »Nejsvětější Panna ho zase
uzdraví.« Několik okamžiků naslouchá matka blízko tváře
svého dítěte a praví: »On dýchá!« Celou noc bdí matka u po-
stýlky. Rozednívá se, dítě chce pít, ba chce i vstát, ačkoli bylo
dosud chromé. Tomu matka zabránila, ale dala mu jísti. Násle-
dující noci bylo dítě klidné, což rodiče zvlášť těšilo. Ráno, vi-
douce dítě ještě spící, odešli do práce. Když se matka vrátila
z práce a otevřela dveře, podívala se na postýlku, zbledla však,
neboť dítě tam nebylo. Silné vzrušení, jež se matky zmocnilo,
trvalo jen okamžik, neboť ihned viděla dítě, jak chodí po svět-
nici. Dítě, od narození chromé, chodilo! Otec, který brzy nato
přišel, byl velmi dojat. Sousedka, jež dva dny předtím chtěla
dítě zavinout do rubáše, nechtěla ani svým očím věřit, vidouc
zdravé dítě, jak chodí. Vroucí modlitbou na kolenou děkovali
všichni tři za uzdravení malého dítěte.

Roku 1933 dne 21. srpna konalo se v Lurdech veliké procesí,
v němž bylo zvláštní místo vyhrazeno těm, kteří byli v Lurdech
uzdraveni. Mezi těmito uzdravenými byl sedmasedmdesátiletý
stařeček, Justin Bouhohorts, který byl jako dvouletý žebráček,
na smrt nemocný, zázračně uzdraven.

Lékař Dr Peyrus, který malého chlapečka před uzdravením
léčil, veřejně prohlásil, že lékařská věda nedovede takového
uzdravení přirozeně vysvětlit. Dr Dosouz a Dr Vergez zkoumali
bedlivě tuto událost a prohlásili, že toto uzdravení je dílem

Božím. Ledová koupel, jež trvala čtvrt hodiny, rychlé uzdravení a okamžitá schopnost k chůzi — i krajně zaujatý člověk musí si říci, že ani nejdovednější lékař nemůže takovými prostředky dítě tak neduživé přirozeně uzdraviti. Dr Vergez prohlásil, že studená koupel při silné zimnici je sice prospěšná, ale že třeba při tom veliké opatrnosti, nemá-li takový nemocný zemřít. Taková koupel nesmí déle trvat než několik minut, neboť při dalším ledovém chladu nemohla by v koupaném lidském těle vzniknout teplota, a celému ústrojí by velmi uškodila. Matka držela ve vodě své dítě čtvrt hodiny a přirozeně by byla nastala smrt. Smrt však nenastala a dítě, jež bylo do té doby chromé, mohlo brzy nato chodit. Každý nahlížel, že bez pomoci nadpřirozené by bylo dítě zemřelo.

V té době stala se i jiná zázračná uzdravení. Paní, která byla dvacet let hluchá, nabyla najednou sluchu. Po velkém úrazu byl jeden člověk mnoho let chromý, ale v Lurdech byl uzdraven pramenem ze studánky v jeskyni. Jaký div, že počet poutníků den ze dne mohutněl.

Paní Soupenne-ová byla stížena očním neduhem, který skončil jejím oslepnutím. Úplně převrácená oční víčka jejích očí (bez brv) byla plna vředů. Lékaři jí radili, aby si oči umývala studenou vodou. Všech jiných prostředků, které jí jiní odborníci doporučovali, užívala, ale zcela bezvýsledně. Navštívila různé lázně, aby dosáhla aspoň částečné úlevy v bolestech. Když všechny přirozené prostředky selhaly, prosila Pannu Marii o úlevu v bolestech. Zajímavo je, že hned po prvním umývání lurdskou vodou se jí ulevilo, a den nato, po druhém umývání, oční choroba úplně zmizela. Dle prohlášení lékařů je toto uzdravení rázu nadpřirozeného. »Má pak vyléčení této choroby veliký význam, neboť tato choroba sama sebou je těžce vyléčitelná, v tom případě pak nabyla takových rozměrů, že by byl musil zakročit chirurg, aby podnikl operaci na sliznicích očních víček anebo aspoň aby vypálil živé maso a různé nárostky,« soudil lékař. Nad tímto zázrakem se i mnozí dosud proti zázrakům zaujatí zamyslili.

Další zázrak stal se na patnáctiletém *Jindřichu Bousquetovi*, jemuž se po dlouhotrvající horečce utvořil na pravé straně krku tak veliký vřed, že vyplnil místo mezi tváří a prsy. Ne-

mocný pocházel z Naye, městečka sousedního okresu dolních Pyrenejí. Bolesti, které působil vřed, byly značné. *Subervielle*, dovedný lékař, rozřízl vřed, z něhož vyteklo mnoho hnisu, ale tím nebyl nemocný vyléčen. Mnoho jiných prostředků bylo použito, ale vše bylo bez výsledku. Ani léčivá zřídla nepomohla, ba neduh se ještě zhoršil, rána se ještě víc zanítla a ohrožovala celou tvář. Nadto se utvořily ještě dva veliké vředy žlázové. Když se mladík dověděl o Lurdech, rozhodl se, že vykoná pouť do lurdské jeskyně. Pěšky nemohl jíti, byl příliš sláb. Dověděl se, že sousedka se chystá do Lurd, a poprosil ji, aby mu donesla vody z lurdské jeskyně. Dne 8. IV. 1858 byla voda donesena. Večer téhož dne vykonal chorý mladík svou modlitbu a zvlášť vroucně se modlil k Matce milosrdenství. Otec, matka a bratři modlili se s ním. Nato nemocný ulehl. Lékař mu důrazně zakazoval, aby neumýval vředu studenou vodou, aby se neduh nezhoršil, ale nemocný neuposlechl. Odstranil obvaz a počal šátkem, namočeným v lurdské vodě, ránu a bolavý krk umývat. Nato usnul. Když ráno vstal, neměl žádných bolestí, rány se zacelily. Lékař, který neměl pevné víry, byl uzdravením mladíka, jehož dlouho ošetřoval, nesmírně překvapen. Ale měl tolik svědomitosti, že prohlásil uzdravení za zázrak. Měl však obavu, že se nemoc vrátí, ale nevrátila se.

‘I jiní lékaři, kteří uzdraveného zkoumali, doznali, že toto uzdravení se stalo nadpřirozeným způsobem. »Neboť tato nemoc,« řekli, »pochází od žlázového neduhu. Její uzdravení žádá úplně přeměny v celém tělesném ústrojí, jaká se nikdy náhle nestává. Uvážíme-li tedy, že tato nemoc v našem případě byla náhle vyhojena, pak je nám doznati, že toto uzdravení přesahuje meze lidského rozumu a proto čítáme tento případ uzdravení mezi ony, jež nepopíratelně mají na sobě ráz nadpřirozený, zázračný.«

Zní to zrovna neuvěřitelně, že v té době, kdy se o těchto zázracích mluvilo, chtěl prefekt Bernadetu uvěznit. Avšak farář Peyramale se jí rázně zastal. »Bernadeta je nevinná,« zvolal, »nejlépe tomu nasvědčuje okolnost, že jste vy, pane prokurátore, neshledal na ní při svém úředním výslechu ani jediné příčiny k nějakému stihání. Sám dobře víte, že není v celé Francii takového soudního dvoru, který by nebyl nucen uznati nevinu

tohoto dítko, neviný tak jasné jako slunce. Nevíte zajisté ani o jediném státním zástupci, který by neuznal docela správně, že by nejen zatčení, nýbrž jakékoli jiné stíhání Bernadety bylo úplně nepřírozeným.« Když na to prokurátor namítal, že dosud ani biskup, ani kněží nerozhodli o tom, co se v jeskyni a s lurdskou vodou na nemocných stalo, že Bernadeta má být někam zavřena, aby se uzdravila, protože trpí halucinacemi, odvětil Peyramale: »Takové zacházení s Bernadetou bylo by hanebným stíháním; takové jednání, zastírajíc se škraboškou pokrytectví a pláštěm zákonitých opatření, vypadá sice jako by šlo o ochranu ubohé oběti, kdežto je v tom zjevný úmysl, zmocnit se osoby, pozbavené všeliké pomoci. Biskup a kněží ovšem nechtěli o božském původu oněch neobyčejných událostí rozhodovat, pokud by o tom nenabyli dokonalé známosti a jistoty, ale tolik zajisté vědí, že by mohli posoudit, zdali je ono dítko pravdomluvné a na mysli zdravé. Vaši lékaři nejsou nijak s to dokázat, že Bernadeta trpí nemocí duševní. Proč tedy právě oni by měli být způsobilějšími k posouzení jejího zdravotního stavu, nežli jeden každý z těch tisíců příchozích k jeskyni, kteříž s oním děvčetem mluvili a o jejím úplném zdraví duševním se přesvědčili? Odkud má prefekt právo, zavřít Bernadetu, když se ani vaši lékaři neopovážili vynést o ní platný úsudek?«

Na slova prokurátorova: »Zákon tomu velí,« řekl kněz: »Jako kněz a jako děkan lurdský musím se ujímat všech, zvláště pak chudých a slabých. Kdyby nějaký ozbrojenec v mé přítomnosti činil útok na některé dítko jediné z té příčiny, že je nábožné, bránil bych toho dítko i s nebezpečím vlastního života; neboť znám povinnost dobrého pastýře, kterouž budu konat, byť oním ozbrojencem byl i sám prefekt, a byť jeho zbraní byl i článek leckterého zákona. Račte vyřídit panu prefektovi, že jeho četníci mne naleznou na prahu otcovského příbytku Bernadety a že mne dříve musí na zem povalit a přes mou hlavu překročit, než se opováží tomuto děvčeti zkrivit jediný vlas.«¹⁾

Když se prefekt dověděl, jak různě mluvil Peyramale s prokurátorem, jak se zastával Bernadety, rozhodl se, že ji nechá na svobodě, ale místo toho dal oloupit jeskyni. Tak si počínali

¹⁾ Karel Kolísek: Lurdy, 1938, str. 90, 91.

vládní úředníci v době, kdy se o skutečných zázracích, jež se v Lurdech staly, mluvilo již v okolí.

V krátké době byla uzdravena osmdesátiletá vdova, která měla pravou část svého těla ochromenou a zmrtvělou. Dle prohlášení lékařova bylo každé léčení marným. Z Lurd dala si donést vodu z jeskyně. I prosila své příbuzné, aby ji zdvihli s postele. Dvě osoby podpíraly jí ruce a pevně ji držely. Nato jí byla podána sklenice s lurdskou vodou. Nemocná namočila prsty ve vodu, poznamenala se sv. křížem a vypila něco z této vody, modlíc se současně o smilování. Najednou se pevně postavila na nohy a radostně zvolala: »Nechte mne, nechte mne, jsem uzdravena!« Pomalu oddálily ony osoby své ruce od ní, a stařenka kráčela po světnici krokem pevným a jistým, po nemoci nebylo najednou žádné památky. Lékař, který ji dříve ošetřoval, byl tímto zázrakem tak dojat, že velebil dobrotu Boží.

Uzdravení advokáta *Jindřicha Lasserre* zasluhuje zvláštní pozornosti. Dopodrobna napsal o něm sám uzdravený dosti obšírně. Ať vypravuje sám: »Po celý svůj život těšil jsem se znamenitému zraku. Rozeznával jsem předměty i v největší dálce a četl jsem rychle knihu i s malým tiskem z jakékoli dálky. Ani mnoho nocí, jež jsem probděl při svých studiích, neunavily a nezhoršily mého zraku. Divil jsem se velmi a byl jsem šťasten nad bystrostí a silou svého zraku. A proto jsem byl naplněn podivem a zároveň i starostí, ucítiv v měsíci červnu 1862, že můj zrak pomalu slábne, že jmenovitě při večerní práci se mé oči velmi unavovaly, takže jsem byl nucen nechat všeho čtení i psaní. Vzal-li jsem do ruky knihu, pocítil jsem hned při třetím nebo čtvrtém řádku, někdy také hned při prvním pohledu do knihy, ve vrchní části očí takovou slabost, že bylo zhola nemožno ve čtení pokračovat. Tázal jsem se některých lékařů o radu zvláště v tom oboru veleznamenitých, pana Desmarse a pana Giraud-Toulona, o radu. Předepsané mi léky neúčinkovaly skoro pranic. Šetře svých očí co nejvíc a užívaje železitých léků, pozoroval jsem, že se můj zrak trochu zlepšil, takže jsem jednoho dne mohl odpoledne dosti dlouho číst a psát; ale druhého dne hned jsem ucítil, že můj předešlý stav se vrací. Pak jsem užíval domácích léků, jako: vystřikování zřítelnice studenou vodou, sázení baněk na hořejší část šíje, všelijaké

vodní léčby, umývání lihem okolo očí. Někdy jen, a to velmi zřídka, pocítil jsem krátkou úlevu ve své slabosti, kterou jsem ustavičně cítil, ale úleva ta trvala jenom chvílku; slovem: moje nemoc nabývala znenáhla oněch zvláštních známek, které věští nezhojitelnou nemoc. Na radu lékařů odsoudil jsem své oči k úplné nečinnosti. Nebylo dost na tom; při svých vycházkách nosil jsem modré brýle a konečně jsem opustil Paříž a odebral se na venkov k své matce do Couxu na břehu řeky Dordogne. Vzal jsem s sebou jako tajemníka hochu, jenž mi předčítal z knihy, a jemuž jsem také diktoval, když jsem potřeboval něco napsat.«

Není divu, že se ho zmocnila veliká truchlivost. Jeho příbuzní jevíli oň veliký strach a byli přesvědčeni, že jeho zrak je ztracen. Jednou mu napadlo dopsati věrnému příteli z mládí, s nímž dříve sdílel všechny své radosti i žalosti. V dopise, který diktoval, vyličil smutný stav svého zraku. Onen přítel i jeho žena byli protestanty. Je velmi zajímavé, co mu přítel na tento dopis odpověděl: »Tvých několik řádků mne velmi potěšilo, avšak toužím po tom, abych brzy zase něco uviděl, co by bylo napsáno tvou vlastní rukou. Vraceje se tyto dny z Caunteretsu. přišel jsem do Lurd u Tarbes. Navštívil jsem tam proslavenou jeskyni a slyšel jsem věci skutečně podivuhodné: o mnohých uzdraveních vodou z onoho pramene, zvláště o uzdravení očních nemocí, takže Ti vážně radím, abys učinil pokus. Kdybych byl, jako Ty, katolíkem a nemocným, tedy bych neotálel užití onoho prostředku. Je-li pravda, že nemocní byli náhle uzdraveni, mohl bys doufat, že jejich počet rozmnožíš; pakli to není pravda, tak při tom nic neztratíš. Chci také dodat, že mám při tomto pokusu vlastní osobní zájem. Podaří-li se to, pak jak důležitá událost bude to pro mne. Měl bych pak před sebou zázrak anebo aspoň případ, jehož nejhlavnější svědek by byl povznesen nade všechnu pochybnost.«

Kdo by se nad takovou radou protestanta nezamyslel! »Taková rada, jakou mi dal vážně a důrazně, naplnila mne opravdu největším podivem a úžasem,« dí Lasserre. Uposlechl? Neuposlechl. »Ač mohu říci, že jsem nebyl vždy pevné víry, a ač jsem znal lurdskou vodu toliko z potupných článků několika nepřátelských časopisů, nicméně jsem byl jist, že Všemohouc-

nost Božská může se jak tam, tak i na mnohých jiných místech zjevití zázračným uzdravením. Ano, pravím ještě více: pocítil jsem zrovna jakési tajné tušení, že odvážím-li se užítí lurdské vody, budu uzdraven.« Ale přece se něčeho obával; řekl si: »Uzdraví-li tě obyčejná věda lékařská, pak nemáš jiné povinnosti, než lékařům zaplatit. Budeš v těchže poměrech jako všichni ostatní. Uzdraví-li tě však zázračně Pán Bůh zvláštním projevem své Všemohoucnosti, pak to bude docela něco jiného, pak budeš povinen opravdu život svůj polepšiti a musíš být svatým. Budeš muset přemáhat zlé náruživosti, ctnosti si přisvojovati a kdož ví, co ještě více! Ach, to bylo skoro zhola nemožné.« Tak odmítal od sebe milost Boží.

Neduh očí se pranic nezlepšil, snad ještě zhoršil. V měsíci říjnu nastoupil cestu do Paříže, kde udělal návštěvu svému příteli protestantu. »A vaše oči?« tázala se Lasserrea paní tohoto přítele. Odpověděl, že se obává oslepnutí. »A proč jsi dosud nezkusil prostředku, k němuž jsem ti radil?« tázal se přítel a projevil pevnou naději v uzdravení. Tázaný odvětil: »Musím ti upřímně říci, aniž bych byl odpůrcem takových, že nemám veliké víry ve všechny ty zázračné vody a v tak zvaná zjevení. Je to všechno možno, nepopírám toho, ale poněvadž jsem toho osobně nezkusil, nemohu ani nic takového uznati a dosvědčiti. Zkrátka, neměl jsem pražádné chuti, utéci se k prostředku, jakýs' mi radil.« Protestantský přítel však namítal, že jsou to liché výmluvy. »Podle svých náboženských zásad musíš věriti a věříš v možnost oněch událostí. Je-li tomu tak, proč bys to nezkusil? Co ztratíš při tom? Jak jsem ti pravil, ta věc ti nemůže uškoditi, poněvadž je to přirozená voda, která podle lučebního rozkladu je složena jako voda obyčejná; a máš-li víru v zázraky a zajisté věříš svému náboženství, považ, že rada, obrátiti se na nejsvětější Pannu, pochází ode dvou protestantů. Já ti pravím, že budeš uzdraven, a tvé uzdravení bude proti mně strašným důkazem.« »Nuže dobře,« zvolal Lasserre, »nyní vám povím celou pravdu a otevru vám tajnosti svého srdce. Víra mně skutečně neschází, ale mám mnoho chyb, mnoho slabostí, tisícero náklonností a ty jsou, bohužel, sloučeny s nejjemnějšími žilkami mé nešťastné povahy. A zázrak, jímž bych byl zbaven nemoci, uložil by mi povinnost všechno oběto-

vati a státi se svatým. Byla by to hrozná zodpovědnost a já jsem takový slaboch, že se jí lekám. Když mne Bůh uzdraví, co bude na mně žádati? Lékaře bych odměnil trochou stříbra. Je to hanebné, není-liž pravda? Než, nic platno, já nemohu nikterak zbaviti se nedostatečnosti a malomyslnosti svého srdce. Myslíte snad, že moje víra kolísá? Domníváte se, že se obávám, že by se na mně žádný zázrak nestal? Ó, jak se klamete; naopak, bojím se, že budu uzdraven.« Na to odpověděl protestant: »Jsi snad nyní méně zavázán k ctnostnému životu, než kdyby se stal na tobě onen zázrak? Ostatně i kdybys byl uzdraven pomocí lékařů, i tenkrát by to byla milost Boží, a měl bys tytéž příčiny, činiti si výčitky, co se týče tvých slabostí a náruživostí.« Lasserre se marně bránil a konečně slíbil, že bude dopisem prosit o lurdskou vodu, až najde nějakého písaře. Ale protestant se nabídnul, že sám bude psáti podle jeho diktátu. Lasserre diktoval do pera několik řádků na lurdského faráře, a téhož večera byl dán dopis na poštu. Protestant ještě prosil Lasserre-a, aby před užitím vody vykonal zpověď a připravil se zbožnými modlitbami. »Vykonej všechny pobožnosti, jaké ti tvé náboženství předpisuje. Toho je, jak zajisté pochopíš, nejprve třeba.« »Máš docela pravdu,« řekl advokát, »učiním, co mi pravíš. Ale musím ti vyznati, že jsi zcela zvláštním protestantem. Včera jsi mne napomínal k víře, dnes zase k vykonání mých náboženských povinností. Znamenitě hraješ svou úlohu. Kdyby nás oba, tebe protestanta a mne katolíka, někdo slyšel, velice by se podivil, a musím bohužel vyznati, že by jeho dojem nebyl mně příznivým.«

»Jsem mužem vzdělaným,« řekl na to protestant, »a přeji si, aby ten pokus byl docela dobře vykonán; jednám podle své vůle. Soudím jednoduše, jako by tu šlo o silozpytný nebo lučebný výzkum.« Nato se rozešli.

Uplynul týden a láhev s lurdskou vodou došla. Lasserre chtěl jít ke zpovědi, ale kněz měl právě mnoho práce, proto se s nepořízenou vrátil do hotelu, kde byl ubytován. Když přišel do světnice, padl na kolena a modlil se. »Ano, Bože můj, jsem bídň hříšník a nehodný, abych pozdvihl svého hlasu k Tobě, a abych se dotkl předmětu, který jsi požehnal. Než právě množství mé bídy mělo by Tě pohnouti k milosrdenství. Bože můj,

přicházím k Tobě a k nejsvětější Panně Marii, pln víry a důvěry, a z hloubi své nicoty volám k Tobě o pomoc. Ještě dnes večer chci se vyznat ze svých hříchů; ale víra má nemůže a nechce čekat. Odpusť mi, ó Pane, a uzdrav mne. A Ty, Matko milosrdenství, přispěj nešťastnému svému synu ku pomoci.«

Nato byla bednička otevřena a lurdská voda nalita na talíř. Lasserre poklekl a modlil se zvýšeným hlasem: »Ó, přesvatá Panno! Smiluj se nade mnou a uzdrav mou tělesnou a duševní slepotu.« Ubrouskem, namočeným v lurdské vodě, protřel si nemocné oči. »Představte si moje ustrnutí, ba úlek. Sotva jsem se dotkl tou zázračnou vodou očí a svého čela, již jsem cítil, že jsem úplně zdrav, náhle, bez přechodu, tak rychle, že to nelze ani pouhou řečí vypovědět, ba ani přirovnati k rychlosti blesku.« I zvolal všecek rozrušen: »Jsem uzdraven!« Šel hledat spis o lurdských zjeveních, četl bez přestání, bez únavy sto čtyři strany, kdežto před chvílí nemohl ani tři řádky přečíst.

Večer šel ke zpovědi a vypravoval knězi o veliké milosti, již se mu dostalo. Den nato přijal sv. přijímání. Přítel protestant a jeho paní byli tímto zázrakem velmi dojatí. »Jak asi o tom případu rozjímali! Co se dělo v jejich nitru? Toť tajemství jejich a tajemství Boha. A čeho jsem se o jejich pocitech dověděl, o tom nemám žádného práva mluvit.«

Z vděčnosti za toto zázračné uzdravení stal se Lasserre dějispisem zázračných lurdských uzdravení, k čemuž ho zvláště povzbudil veliký konvertita, P. Alfons Ratisbonne. Kniha, kterou Lasserre napsal, byla přeložena do mnoha jazyků vzdělaných národů a přinesla mnoho požehnání.

Lasserre navštívil mnoho těch, kteří byli uzdraveni v Lurdech nebo doma lurdskou vodou. Za tím účelem přišel také do Bordeaux, kde byl uzdraven *Julius Lacassagne*. Otce uzdraveného prosil, aby mu vypravoval o neduhy svého syna a o tom, jak nabyl zdraví. Otec vypravoval, že syn byl do svého desátého roku zdrav, a že si později stěžoval na bolesti v krku, které mu překážely v polykání. Lékař v Toulousu prohlédl hochu a prohlásil, že nemoc je spojena s čivou, ale že se nemocný brzy uzdraví. Zprvu se zdálo, že nemoc mizí, ale najednou se zase projevila a byla horší, než dříve. Nemocný mohl požívat jen tekutin, mléka, čaje, masové omáčky, která však musila být

tak řídká a čistá, protože otvor v krku byl tak úzký, že větších pokrmů nemohl požívat. Ale to nebylo vše; hoch dostal nadto i posunčinu (tanec sv. Víta). Matka odjela s churavým hochem do lázní sv. Jana do Luz, kde náhodou dostala do rukou dopis, v němž byla zmínka o zjeveních a zázracích v Lurdech. Hoch, kterému matka dopis četla, prohlásil ještě téhož večera, že by ho snad Panna Maria mohla uzdravit, ale matka si toho vůbec ani nevšimla a považovala to za dětský nápad. Po návratu z lázní, které neodstranily neduhu, poradil se otec se znamenitým lékařem Gintracem. Při důkladné prohlídce našel lékař u nemocného neobyčejné zúžení krku a k tomu ještě nebezpečné vředy. »Nemohu říci,« pravil, »že by nemohl být uzdraven, ale nyní je velmi nebezpečně nemocen; nemoc vězí v ústrojí, bohužel, velmi nakaženém. Nesoudím tak jen podle toho, co vidím, neboť oči se mohou klamat, ale prohlížel jsem chlapce i pomocí svého nástroje a ohmatal jsem prsty nemocná místa. Trubice chřtánová je opuchlá a tak se zkroutila, že je zcela nemožno, aby mohl chlapec nějaký pokrm polknouti, vyjma tekutinu, která jediné může projítí otvorem, o něco málo větším, než ucho jehly. Kdyby opuchlina byla jen o něco silnější, byl by se musil chlapec již dávno zadusiti.«

Zarmoucená matka se vrátila domů, a chlapec jí řekl: »Vidíte, maminko, ani pan Gintrac, ani kterýkoli jiný lékař nemůže mne uzdraviti. Jenom nejblahoslavenější Panna Maria mne uzdraví. Jeďte se mnou k lurdské jeskyni a uvidíte, že budu uzdraven.« K tomu dodal otec: »Tu není žádné pochybnosti, musíme tedy do Lurd, a to co možná nejdřív.« Otec nevěřil v zázraky, ale myslil si, ať se jen pokus udělá. Nedlouho nato vydali se rodiče s churavým hochem na cestu. Po celé cestě byl nemocný všecek rozradostněn pevnou nadějí, že bude uzdraven. »Budu uzdraven, a to hned. Uvidíte. Když byli jiní uzdraveni, proč bych já nemohl být uzdraven. Panna Maria chce mne uzdravit.«

V Lurdech se nemocný velmi vroucně při mši sv. modlil. Rodiče se nato svěřili jednomu knězi se svou záležitostí, a kněz se hocha tázal, zda se chce Panně Marii zasvětit. Na kladnou odpověď vykonal kněz předepsané modlitby. Rozradostněným hlasem zvolal hoch: »A nyní, otče, budu jistojistě uzdraven.«

V jeskyni vykonal nemocný na kolenou velmi zbožně svou

modlitbu, povstal a šel k prameni. »Tato chvíle byla hrozná,« řekl později otcí. Nemocný si umyl krk a prsa a napil se vody. Zůstal klidný, byl vesel a pln pevné důvěry. »Já však jsem se třásl na všech údech,« řekl otec, »a v té rozhodné chvíli byl bych málem omdlel. Držel jsem se, ač stěží, a opanoval jsem své rozčilení. Nechtěl jsem mu nechat znát svou pochybnost. Zkus něco pojíst!« řekl hochu a podával mu suchar. Hoch vzal suchar, ale otec se odvrátil, neboť se mu nedostávalo síly, aby se na svého syna díval; chvíle ta rozhodovala o životě a smrti synově. »V této chvíli,« řekl otec později Lasserreovi, »hrozné pro srdce otcovské, vsadil jsem všecko na výhru nebo prohru. Nepodaří-li se pokus, pak jest můj Julius ztracen. Zkouška byla rozhodná, a já nemohl patřiti na to, co se dalo. Brzy jsem byl z této trapné úzkosti vysvobozen. Hlas Juliův, hlas radostný a příjemný volal na mne: „Otče, já polykám, mohu zase jíst. Ó, já jsem dobře věděl, já jsem měl pevnou důvěru.“« Jaké to bylo překvapení pro rodiče! Jak veliká byla jejich radost. Dítě, které bylo již takřka kořistí hrobu, bylo zachráněno. »V mém nitru povstala bouře strašná. Kdyby se byla prsa má otevřela, bylo by tam vidět celou výheň, jako by bylo všechno v plamenech. I podal jsem hochovi jiné suchary, které hoch rychle snědl. V mé duši stal se veliký obrat. Všechny mé protináboženské zásady se bořily,« ujišťoval otec advokáta Lasserrea. Knězi nedaleko jeskyně bylo oznámeno, co se stalo. Radost matky byla nesmírná. Uzdravení bylo trvalé.

Když lékař v Bordeaux, který předtím hochu ošetřoval, zkoumal uzdraveného, umkl najednou a byl velmi zdrženlivý. Lékař Roguès z Toulousu, který nemoc hochovu dobře znal, radoval se z jeho uzdravení, uznal tento zázrak a prohlásil veřejně, že takové uzdravení nemohlo se stát pomoci lékařských prostředků.

Vysvětlení, jaká podávají v takových případech nepřátelé zázraků — vliv na ducha, účinky obrazotvornosti a podobné, odmítnul tento lékař se vší rozhodností a dosvědčil, že při takovém uzdravení »projevuje se očividně řízení vyšší moci«. K veliké radosti rodičů zůstal hoch zdrav.

Roku 1897 byl v Lurdech mezi poutníky slepec *Alfred Aubert* z Bordeaux les Rouches, jemuž čtrnáct let předtím nitroglyce-

rinová puma výbuchem vypálila oči. V piscině po koupeli měl v hlavě prudké bolesti. Den nato odvedli ho k jeskyni, kde přijal Tělo Páně. Svého průvodce poslal zpět, neboť chtěl se déle modlit, a doufal, že ho potom někdo zavede do nemocnice. Najednou uviděl před sebou bílou postavu Matky Boží, jež se k němu skláněla a dotkla se jeho tváře. Hned nato uviděl sochu Panny Marie ve výklenku, vstal a šel k ní blíže. Paní, která ho dříve znala jako slepého, rychle k němu přikročila, obávajíc se, že by mohl upadnouti a ublížiti si. Jak se však podivila, vidouc, že nabyl zraku! Viděl lidi, svíce, domy, stromy, šel k řece Gave, nikdo ho nemusil vésti. Každý si může domyslit, jak se radovali jeho příbuzní.

Růžena Forardová z Wanhu (Belgie) byla od svého narození hluchoněmá. Měla sedm let, když přijela do Lurd. Před jeskyní se začala najednou nahlas modlit ›Zdrávas Maria«. Nikdy se neučila mluvit, a přece tvořila správně slova i přízvuk. Uzdravení se stalo roku 1897.

Jakou touhu měli po Lurdech mnozí chudobní katoličtí křesťané poznáme z toho, že chudobní poutníci přišli z dalekých států pěšky na toto poutní místo. Pět poutnic z Velkého Varadína z Uher přišlo roku 1898 pěšky do Lurd a pěšky se zase vrátilo zpět do své vlasti. Téhož roku přišel pěšky do Lurd polský poutník z okolí Krakova a cestu zpět vykonal také pěšky. Roku 1900 po dobu veliké národní slavnosti nabylo zraku několik slepců. Tak na př. osmatřicetiletý *Alfred Taverne* z Paříže, který trpěl oční atrofií; *Desiré Bouvard* z Toursu, který byl čtyři roky slepý a byl uzdraven hned po první koupeli v piscině; *Anna Appersetová*, jednadvacetiletá švadlena z Thizy (Rhône), která trpěla sedm měsíců silným zánětem očních nervů a nemohla kolem sebe nic rozeznat. Po prvním umytí očí lurdskou vodou pocítila velikou úlevu a po dalších umytích byla úplně zdráva.

Jedna řeholnice z Montpellieru měla velmi bolavou nohu a rozhodla se, že vykoná pouť do Lurd, aby opět nabyla zdraví. Řeholnice ta byla klášterní učitelkou. Současně podniklo tuto pouť deset jejích žaček, které chtěly své představené vyprosit zdraví. Řeholnice chtěla u jeskyně před sv. přijímáním pokleknout, ale nemohla a hořce se proto rozplakala. Jednu žačku to

dojalo tak, že si umínala, nabídnout Pánu Bohu svůj život za uzdravení učitelky. Ale když sdělila svůj úmysl řeholnici, nechtěla tato přijmout takové oběti. Při průvodu s Nejsvětějším byla churavá řeholnice náhle uzdravena. S rozradostněnými žačkami odebrala se do zjišťovací kanceláře a vypravovala vše Dr Boissariemu. »Tyto žáčky modlily se za mne,« řekla. »Dvě z nich obětovaly za mne svou svobodu, zůstanou v klášteře, slíbily to za mé uzdravení, a jedna udělala ještě víc, obětovala za mne svůj život. Doufám, že sv. Panna nepřijme této oběti.« Lékař si všimnul blíže dívky, která obětovala svůj život za zdraví své představené a řekl jí, aby nemyslela na smrt. Ale Pán Bůh usoudil jinak. Do Lurd přijelo ono děvče úplně zdrávo, při odjezdu z Lurd pocítilo však velikou nevolnost a doma musilo ulehnout na lože. Jedinou prosbu měla nemocná, aby nezemřela před svátkem nanebevzetí Panny Marie, neboť tento svátek se konal s velkou slávou a okázalostí v klášteře, proto se chtěla ještě tohoto svátku dočkat. Modlitba její byla vyslyšena, ale hned po svátku onemocněla velmi těžce a nenabyla již zdraví. Velmi prudká zimnice ji schvátla. Uzdravená řeholnice plakala usedavě u lože nemocné žáčky. Tato ujišťovala svého otce a své sourozence, že se nebojí smrti, že ráda umírá, když mohla své učitelce vyprosit zdraví. Velikou radost projevila, když na její přání zpívaly její spolužačky krásné náboženské písně. Den nato prosila, aby jí recitovaly zaslíbení k Panně Marii. Hned potom začaly litanii v hodince smrti, ale na vřelou prosbu modlily se litanii loretánskou, při jichž prosbách vydechla nemocná svou čistou nevinou duši.

Uzdravení paní *Rouchelové* z Met patří k nejvýznamnějším, jež se r. 1903 stala. Paní ta měla sice drsný obličej, drsné způsoby v řeči, ale přitom měla upřímnou duši, otevřené srdce a při své nezlomné víře měla velikou úctu k Panně Marii Lurdské. Od svého sedmatřicátého roku začala po velikém děsu, který zažila, těžce churavět. Velmi trpěla bolestmi v očích a později byla celá její tvář plna vředů. Z toho se vyvinul hnisavý lupus, který brzo zachvátil nos, rty, obě líce a celou ústní dutinu. Léčení, které trvalo tři roky, nemělo kýženého výsledku. Když veškerá lidská pomoc byla marná, zmocňovalo se nemocné zoufalství, takže pomýšlela na samovraždu. Na radu jednoho kněze

se rozhodla, že vykoná pout do Lurd. Když došla do Lurd, spěchala do jeskyně a vykonala tam s největší vroucností svou modlitbu. Po první koupeli rány hnisaly méně, ale nemoc sama nezmizela. Den nato obávala se pro svůj hrozně odpuzující zjev účastnit se procesí s Nejsvětějším, ale modlila se té chvíli v jednom koutečku basiliky růžencové. V tom okamžiku, kdy biskup se vracel s Nejsvětějším ke svatostánku, byla náhle uzdravena. Jak vroucně se modlila po svém uzdravení! Jaká radost to byla pro kněze, který jí k této pouti radil, a pro všechny její příbuzné, když se vrátila zdráva do svého domova.

Redaktor »Echo de Paris« zaznamenal r. 1904 velmi zajímavá uzdravení. Bylo jich za jeden den šest, a to při průvodu s Nejsvětějším. »Po mé pravici se zvedl křik. Pospíším tam a vidím ženu s tváří rozradostněnou nadlidskou radostí, jak vstává z vozíku, na kterém ji přivezli, jak počíná choditi a jak se kolem ní radují její přátelé, příbuzní, ale i neznámí, kteří byli svědky tohoto zázraku. Čím trpěla tato žena? Trpěla deset let paralysou, která však rázem zmizela. Po těžké nemoci nezůstalo žádné památky.«

R. 1906 došlo zázračného uzdravení jedno sto šestnáct nemocných, jak zjistila zjišťovací kancelář lékařská, navštívena dvěma sty osmdesáti lékaři. V letopisech jsou zaznamenány podrobné protokoly s uzdravenými, jež byly sepsány za předsednictví Dr Boissarie-a. R. 1908 byla uzdravena při mši sv. učitelka *Leonie Levequeová* z Nogent-la Rotsou, jež byla stížena kostižerem na čele. Aby byla zbavena neduhu, podnikla vše, co jí vůbec bylo možno. Sedmkrát byla operována, ale zdraví přece nenabyla. Když došla do Lurd, ukázala se lékařům a přinesla také vysvědčení od lékaře Dr Chevalliera. Obvazem pronikal odporný zápach, obvyklý při takové nemoci. Hned večer se chtěla účastnit večerní pobožnosti v jeskyni, ale pro veliký nával poutníků nebylo jí to možno. Proto šla zpět do svého hotelu, kde jí najednou obvaz spadl, kdy ihned pocítila, že je uzdravena. V zjišťovací kanceláři byl tento zázrak potvrzen četnými lékaři.

V červnu r. 1921 byla zázračně uzdravena sedmadvacetiletá *Valentina Yougaudová* z Rennes, která trpěla od svého dětství různými neduhy, zvláště souchotinami plic. Když ji odváželi

do Lurd, byla téměř po celou cestu v bezvědomí. Jedinou její stravou za posledních let bylo mléko, jež pila z láhve po způsobu malých dětí. R. 1916 byla operována na slepé střevo, ale trpěla nadto nemocí kyčelního kloubu. Osm měsíců byla v sádrovém obalu v nemocnici »Roscoff«. R. 1918 trpěla zánětem plic plných šest neděl, a lékař Augier shledal s třemi jinými lékaři, že má Pottovou nemoc, a nemocná opět byla obalena sádrrou. Než došla do Lurd, dostavila se také ještě ankylosa (nehybnost) levého kolena a levá noha se jí zkrátila víc než o dva centimetry. Cestou do Lurd vytrpěla velmi mnoho. Když jí v Lurdech odňali sádrový obal, aby mohla být ponořena do vody v piscině, pocítila veliké bolesti. Když ji ponořili do vody, měla najednou pocit, jakého nikdy předtím nezažila. Rázem zmizely všechny bolesti. Po druhé koupeli odpoledne zmizela ankylosa levého kolena a nemocná mohla je bez bolesti ohýbat. Večer pojednou v nemocnici vstala a kráčejíc k jiným pacientům, radostně je objímala. Klidně pojedla a měla též klidnou noc. Druhý den prohlíželi ji lékaři Marchand, Cox, Petitpierre a Piroult. Ukázalo se, že uzdravení je dokonalé v každém ohledu; dech byl pravidelný, znetvořenost nohou zmizela, a všechny pohyby těla bylo možno vykonat bez obtíží a bez bolesti.

Zprávy o zázračných uzdraveních lákaly do Lurd četné cizí lékaře, kteří měli volný přístup do vyšetřující a zjišťovací kanceláře lékařské a mohli se zúčastnit všech rozprav a porad o různých nemocech a směli také každého uzdraveného důkladně dle libosti zkoumat. R. 1920 bylo na tomto poutním místě 240 cizích lékařů; r. 1921 jich bylo 380, ale další rok jich přijelo 475! Dle sdělení samého předsedy zjišťovací kanceláře, Dr Marchanda, bylo za národní francouzské pouti některý den i čtyřicet dobrovolných spolupracovníků a lékařských praktiků všech vyznání, všech národností — byli to profesori lékařských fakult, chirurgové, odborníci pro vnitřní nemoci atd.

Ve dnech, kdy se r. 1923 konal v Paříži eucharistický sjezd, byla v Lurdech uzdravena *Marie Lafonová* z Montpellieru. Jako jedenáctileté děvče prodělala těžký plicní zánět. Od svých čtrnácti až do dvaceti let trpěla mnoho bolestmi žaludečními. Později měla i vrhnutí krve. Dr Redon, její lékař, dal jí po důkladné prohlídce toto vysvědčení: »Podepsaný potvrzuje, že

jmenovaná Marie Lafonová, čtyřiaadvacetiletá, stížená žaludečním vředem, nemůže být úspěšně léčena v domácím ošetřování a musí být převzata do lékařské pečlivosti nemocniční. Montpellier, 2. VII. 1918. Dr Redon.« Avšak léčení v nemocnici nemělo příznivého výsledku a proto se po čtrnácti měsících vrátila domů. Mezitím se neduh velmi zhoršil, takže r. 1920 nemohla ani jíst ani pít. Dr Lepeyere, univ. profesor, provedl žaludeční operaci, která však znamenala úlevu jenom na půl roku. R. 1921 ukázaly se příznaky plicní choroby. Námaha při dávení a kašli způsobila eventraci (otevření břišní rány) a proto se nemohla rána po operaci zahojit. Nemoc byla čím dál, tím horší. V té době, kdy se přihlásila jako účastnice pouti Montpelliérské, byl stav její nemoci beznadějný. Dr Benéch, specialista žaludečních chorob, léčil nemocnou po tři roky a soudil, že se jedná o nějaký novotvar v žaludku. Když dovezli nemocnou do Lurd, byla téměř polomrtvou; nemohla ani mluvit a v nemocnici dostávala kafrové a kofeinové injekce. Po první koupeli v piscině dostavila se jen nepatrná úleva, která však brzy pominula. Dne 4. VII., když se konal průvod s Nejsvětějším a zastavil se u nemocné, pocítila tato prudké bolesti, ale jen na okamžik, a hned nato měla velmi příjemný pocit; poznala totiž, že choroba zmizela. Dostavil se hlad, který dříve nikdy neměla. Dr Marchand dal uzdravené dne 6. VII. 1923 toto vysvědčení: »1. Slečna Marie Lafonová byla nemocna vředovým zánětem žaludku, velmi těžkým, který ohrožoval její život. 2. Porucha žaludková byla dokonale a náhle odstraněna ve čtvrtek 4. VII. 1923. 3. Toto uzdravení stalo se za okolností, které nedovolují, aby bylo přičteno přirozenému postupu.«

Jedno z dalších zázračných uzdravení bylo uzdravení řeholní sestry *Benigny* z Langres. Trpěla v mládí zánětem omozečnice (meningitis). Langresský lékař Dr Brocard zjistil u ní rychlé souchotiny. Když ji vezli do Lurd, mysleli všichni, že cestou zemře. V Lurdech přijala 16. VIII. 1923 svátosti umírajících a všeobecně se čekalo v jejím okolí, že zemře do večera. O 10. hod. prosila však, aby ji zanesli k jeskyni, kde zůstala až do 4. hod. odpolední. Nato ji odnesli na místo, kde se ubíral průvod s Nejsvětějším. Když se kněz s Nejsvětějším přiblížil k ní, pocítila najednou strašlivé bolesti, takže bolestně zasténala. Avšak

ihned, jak se jí dostalo požehnání, bolest ustala, nemocná usedla na nosítkách a řekla představené: »Vaše modlitba je vyslyšena.« Vrací se zpět do nemocnice, jde na terasu a lid ji nadšeně pozdravuje. Dr Marchand prohlašuje s lékaři: »Toto náhlé uzdravení z rychlých souchotin za tak mimořádných okolností, které je doprovázely, nemůže být na žádný způsob přičítáno normální hře přirozených sil.«

Téhož roku byla uzdravena *Germaina Rosignolová*, která dle svědectví lékaře trpěla tuberkulosou pobřišnice. Po jejím příjezdu na posvátné poutní místo čekalo se, že brzy zemře. Po první koupeli v piscině pocítila v levé části plic částečnou úlevu. Ale brzy nato omdlela. K jedenácté hodině dostala morfium. Když ji odpoledne vezli k jeskyni, upadla znovu do mdlob, z nichž se nemohla probít; proto jí byla dána absoluce »v nebezpečí smrti«. Na několik okamžiků nabyla sice vědomí, ale hned zase omdlela. Když byla dopravena do nemocnice, měla vědomí, ale znovu omdlela; hned nato se probírala z mdlob, posadila se na lůžku a prosila o jídlo, což po několik měsíců předtím neučinila. Když ji lékaři důkladně zkoumali, nezjistili žádné nemoci; byla úplně zdráva.

Roku 1924 byla náhle uzdravena *Helena Macagneová*, která trpěla nemocí Pottovou, dorso Combaire (zduřelina páteří). Dva roky nosila sádrovou kazajku a asi čtrnáct měsíců se nemohla ani pohnout. Uzdravena byla v tom okamžiku, když se průvod s Nejsvětějším ubíral kolem ní na náměstí de l'Esplanade. Téhož roku byla uzdravena *Paola Marisotová*, posluchačka lékařství, která trpěla tuberkulosním zánětem pohrudnice a bacilovou bronchitidou; byla třikrát operována. Ponořováním do pisciny se její bolesti jen stupňovaly, ale najednou měla jasné vědomí, že je zdráva. Uzdravení to budilo zvláštní pozornost u lékařů, neboť dlouhou nemocí byla velmi vyčerpána a nadto měla ještě na cestě do Lurd neštěstí. Nedaleko Blois vypadla z nosítek, spadla na podlahu železničního vozu a způsobila si pádem třicentimetrovou tržnou ránu, takže její vnitřnosti byly ohroženy. Po uzdravení se však rána úplně zahojila a jizva, která se napřed utvořila, brzy zmizela.

Františka Guernová, představená františkánského kláštera z Tournonu, trpěla tuberkulosou plic a dvou obratlů. Několik

lékařů zjistilo tuto nemoc, ošetřovali ji co nejsvědomitěji, ale bezvýsledně. V Lurdech byla v bezvědomí dopravena z nádraží do nemocnice. Po první koupeli mínili všichni, kdož ji viděli, že je ztracena. Den nato po druhé koupeli vystoupila sama z koupelny, oblékla si šaty a šla pěšky do zjišťovací kanceláře, kde ohlásila své uzdravení. Dvacet tři lékaři ji zkoumali a prohlásili její uzdravení nadpřirozeným — zázračným.

Téhož roku událo se ještě pozoruhodnější uzdravení: uzdravena byla *Zuzana Le Tellierová*. Po celé dva roky ji trápil těžký žaludeční vřed. V Lurdech byla náhle uzdravena, když přijala nejsvětější svátost.

Paní Duponová trpěla rakovinou. Tři lékaři, z nichž dva byli univ. profesory v Bordeaux, zjistili její hrozný neduh. Vše možné se namáhali, aby jí přirozenými prostředky dopomohli ke zdraví, ale veškerá lidská pomoc byla marná. Přirozeného prostředku na odstranění takové nemoci nebylo. Čím dál, tím větší slabost pociťovala nemocná. Končetiny ztratily vládu, takže od listopadu 1927 nemohla se nemocná ani pohnout. Když byla dopravena do Lurd, byl její zdravotní stav velmi ubohý. Lékaři mírnili její bolesti morfiiovými injekcemi. Zevnějšek její byl hrozný; ošetřovatelky se obávaly na ni sáhnout, aby se jim v ruku nepřelomila. V neděli 19. VIII. 1928 byla po prvé v koupeli v piscině. Odpoledne byla mezi nemocnými v průvodu s Nejsvětějším. Její bolesti byly stále horší a horší. Nemocná upřela svůj zrak na Nejsvětější, které bylo ještě daleko neseo před řadou nemocných. Najednou se zvedla a chtěla sestoupit s nosítek. Vší mocí jí v tom bránila ředitelka nemocnice, neboť si myslela, že si nemocná své uzdravení jen namlouvá. A přece to nebyl klam, byla to skutečnost. Nemocná nabyla při procesí ztraceného zdraví, jak lékaři brzy nato zjistili.

Josefa Michelová onemocněla, když měla tři roky. Nádor, který se jí utvořil na páteři, znemožnil jí chůzi. Sádrový obal nosila plných dvacet šest měsíců. Později musili jí tento obal sejmut, protože měla zádušní kašel a mohla jen s velkými obtížemi dýchat. Když ji doma učili chodit, poznali, že je ubohým žebráčkem. Po nějakém čase se bolesti zvětšovaly a nadto se dostavila nehybnost spodních končetin a ztrnulost levé paže.

Po celé dva roky nemohla se na loži ani pohnout. V této nemoci byla čtyřicet pět dní v úplném bezvědomí. Lékař jí dával injekce, aby nabyla vědomí. V té době mohla požívat jen málo tekuté stravy. V tomto ubohém stavu byla dovezena do Lurd a cestou z Marseille do Lurd požila jen tři lžičky vody. Když tuto nemocnou odváželi, řekli horníci: »Uzdraví-li se Josefina, uvěříme.« Přitom byli pevně přesvědčeni, že nemocná nebude uzdravena. A přece se stalo, čeho ani horníci, ani mnozí jiní nečekali. Při koupeli v piscině dne 5. VIII. 1928 k desáté hodině vyšla z pisciny úplně zdráva. Jak asi působil tento zázrak na všechny, kteří neměli ani nejmenší naděje v její uzdravení!

Za francouzské národní pouti rok nato událo se 26 náhlých uzdravení. Jednalo se o choroby, proti nimž lékařské umění marně bojovalo.

V srpnu 1930 přijela do Lurd *Germanie Garyová* z Beziersu. Dvanáct let churavěla. Hledala úlevy v některých sanatoriích, ale marně. Lékař zjistil u ní hnis v obou ledvinách (tuberkulosu). Trpěla veliké bolesti a neměla naději na uzdravení.

První dva dny se stav nemocné nezměnil, jak zjistili přísežní lurdští lékaři. Dne 7. VIII. pocítila při koupeli, že je zdráva a nesmírná radost zachvívala jejím srdcem. Dr Coste, který dříve nemocnou ošetřoval, prohlásil ji za uzdravenou. Důkladnou prohlídkou zjistil, že veškeré její vnitřní ústrojí pracuje dokonale a pravidelně, že bolesti zmizely a že výživa je normální. Rok nato vrátila se do Lurd poděkovat za uzdravení. Zjišťovací úřad v Lurdech vydal úřední přísežné prohlášení, v němž je odpověď lékařské vědy na tyto otázky: 1. Byla zde skutečně prokázána nemoc? Svědectví ošetřujícího lékaře, chemické a radiografické výzkumy a prohlídky nepřipouštějí v tomto směru ani nejmenší pochybnosti. 2. Nastalo skutečné uzdravení? Zcela jistě. Dokazuje to přítomný stav uzdravené a návrat pravidelnosti veškerých životních funkcí, dokazují to záporné nálezy při všech klinických výzkumech. 3. Je třeba ještě vyčkávat s konečným uzdravením pravého uzdravení? Nikterak. Uplynul již rok od uzdravení a slečna pracuje mnoho hodin denně, byla od uzdravení stále normální a bez poruch. 4. Možno uzdravení připisovat zcela přirozenému postupu? Nemožno. Tuberkulosní ledvinová nemoc, trvající několik roků ve stavu,

kdy již zachvacuje a ničí okolní ústrojí, není nemocí, která by mohla zmizeti okamžitě a bez zvláštní pomoci lékařské. Takové uzdravení přesahuje biologické zákony.

Téhož roku se stal zázrak na *Marii Elene Didelotové*, která byla r. 1926 v nemocnici v Nancy operována pro zácpu střev. R. 1928 byla po prvé v Lurdech a lékař jí dal vysvědčení, že trpí bacilárním zánětem pobřišnice a že veškerá práce lékařská byla dosud marná. Doma se trápila na loži po celá dvě léta. Pro nesnesitelné bolesti se rozhodla, že pojedje znovu do Lurd. To se stalo v srpnu 1930. Cestovní útrapy byly pro ni neobyčejně velké. Několik lžiček tekutiny byla celá její výživa. Prvního září přijala sv. přijímání z rukou kardinála Lienarta a rázem přestaly všechny její bolesti. Od tohoto okamžiku mohla sama chodit a v 10 hodin vyhledala lékařskou kancelář. Mimo jiné lékaře ji též vyšetřoval profesor Lemière. Všichni lékaři se shodovali v tom, že nemoc úplně zmizela. I v Remeši a v Nancy shledali lékaři totéž. V krátké době přibýlo jí na váze víc než 18 kg. Rok nato byla opět v Lurdech a lékaři prohlásili jednomyslně, že »uzdravení je náhlé a přirozeně nevysvětlitelné.«

Zázraky, jež se staly r. 1932, vzbudily u odborníků veliký rozruch. *Marcela Arentová* z Augoulème měla bacilární zánět pobřišnice, vysoké horečky a trpěla častým vrhnutím. Její rodiče zemřeli následkem tuberkulosy. Když byla v Lurdech ponořena do vody, prohlásila, že je uzdravena. Lékařská komise lurdská zjistila, že se jedná o opravdové a trvalé vyléčení. Choroba zmizela, a její zdravotní stav byl výborný.

Sestra *Denise Lereida*, jednadvacetiletá řeholnice z kongregace Notre Dame, byla ošetřovatelkou v Mamersu, ale trpěla střevní tuberkulosou. Dne 19. VIII. 1931 byla náhle uzdravena při procesí s Nejsvětějším. Rok nato prohlásila lékařská komise v Lurdech, že byla svého neduhu úplně zbavena.

Zuzana Tharanová přijela s národní poutí z Auchy do Lurd, kde byla dopravena do nemocnice. Příznaky blížícího se smrtelného boje byly neklamné. Sanitním autem byla později dopravena do svého domova, kde však byla náhle zbavena své nemoci a úplně uzdravena. — Zajímavé je, jak počet lékařů, kteří přijížděli do Lurd, byl rok co rok značný. Roku 1931 navštívilo

Lurdy 789 lékařů, r. 1932 864 lékařů, r. 1935 790 lékařů, r. 1936 705 lékařů. Mezi francouzskými lékaři bylo též čtrnáct universitních profesorů francouzských lékařských fakult, a většina těchto profesorů podepsala protokoly o uzdraveních.

Z uvedeného vidíme, že se některé zázraky nestaly v Lurdech samých, nýbrž též v okolí. Uvedeme nepopíratelný zázrak, který se stal daleko od Lurd, na poutním místě v Oostackeru v Belgii, kde je jeskyně, upravená dle jeskyně lurdské. V jedné vesnici nedaleko Ostende pracovali dva mladí mužové v zahradě velkostatku. Káceli strom, který se však dříve, než se nadáli, skácel a *Petru de Rudderovi* roztránil levou nohu. Lékař Dr Affenaer byl rychle zavolán, poskytl první pomoc, zjistil na levé noze pod kolenem dvě zlomeniny na lýtkové a holenní kosti a dal silný obvaz. Uplynulo několik neděl, dělník velmi bědoval pro neobyčejné bolesti, a obvaz byl odstraněn. Kosti nesrostly; na zadní části nohy byla shledána značná rána, která byla plná hnisu a na přední části utvořila se také silná hnisající rána, která byla ve spojení se zlomenými kostmi. Po celé měsíce namáhal se lékař, vymyl rány, upravil zlomeniny, aby kosti srostly, ale rány hnisaly dále, a kosti opět nesrostly. Antiseptické prostředky nebyly tenkrát ještě známy. Lékař přivolal ještě dva jiné lékaře, kteří rány důkladně vyšetřili, ošetřili, ale rány hnisaly dále. Ani lékař Dr Verriest v Brugye a Dr Thiriart, profesor lékařství v Bruselu, nemohli pomoci. Dle soudu posledního byl každý další lékařský pokus marný. Jenom amputací nohy mohl být dělník zbaven hrozných bolestí. Avšak s amputací chudobný dělník nesouhlasil. Trápen velikými bolestmi, svíjel se po celý rok na loži. Rok nato vstal, ale mohl jen o berlách chodit, avšak pracovat nemohl. Žil jen z almužny svého bývalého pána. Lékaři již k němu nedojížděli, a ubohý dělník si sám denně dvakrát neb třikrát ránu vymýval a obvázal. Tak žil od r. 1867—1875. Mezera mezi oběma zlomenými kostmi byla asi tři centimetry dlouhá, neboť lékař musil asi tak dlouhé kosti z ran odstranit. Při chůzi se levá noha neustále otáčela, takže někdy byla pata na předku a prsty nohy vzadu. R. 1874 navštívil lékař van Hoestenbergh nemocného a byl ochoten ránu dů-

kladně prohlédnout. Celou hodinu věnoval oběma ranám. Když nemocný odstranil obvaz, byl zápach těchto ran tak hrozný, že lékař musil ihned otevřít okno. Bolest a vyhublost pacientova byla veliká; jeho tvář vyjadřovala naprostou znavenost, ba téměř zoufalství. Na přední části shledal lékař otevřenou ránu, velikou jako slepičí vejce, z níž tekla odporný hnis. I z rány na zadní části tekla hnis. Nemocný sdělil lékaři, že několik neděl po neštěstí vytáhl z rány něco jako provázek, což asi byla šlachy palce této nohy, neboť palec byl nehybný. I tento lékař radil dělníkovi, aby svolil k amputaci levé nohy, ale ten byl opět proti tomu, neboť doufal, že Dr Verriest, který slíbil dřívějšímu dárci práce, že dělníka uzdraví, že to skutečně udělá. Dr Verriest dal na rány silný obvaz, v němž nechal jen malou díрку pro odtékání hnisu, a doporučil, aby obě rány byly často vymývány odvarem dubové kůry. Znovu musil pacient trávit celé dny na loži. Oba lékaři, Verriest i van Hoestenberghé hovořili často o této hrozné zlomenině a o ranách, jež neustále hnisaly. Verriest prohlásil nyní několikrát, že nemá pražádné naděje v uzdravení a že další lékařské ošetření je naprosto marné. I vůči van Hoestenberghé-ovi se tak vyjádřil. To bylo v polovici ledna 1875. Šel-li Dr Verriest náhodou okolo obydlí pacientova, dotazoval se na chorou nohu. Protože příliš silný obvaz nemohl mít dobrý následek, Verriest jej odstranil. Van Hoestenberghé otáčel poraněnou nohou dle libosti, a zlomené kosti pronikly z obou ran, že je bylo vidět; obě kosti vypadaly jako nekrotické (odumírající). Naděje, že by kosti mohly srůst, nebylo pražádné. Později byl de Rudder Dr Rogerem dotazován, co dělal se svými ranami. »Když rány zčernaly a hrozně páchly, natřel jsem je mastí. Rány se tím vyčistily, někdy i zmenšily, ale v krátké době se zase vše zhoršilo.« Že by obě kosti mohly srůst, o tom nebylo ani pomyslení. Bolesti byly někdy k nevydržení, někdy zase byly poněkud menší, takže pacient vrazil někdy do nohy pod ranami jehlu, ale nic při tom necítil; domníval se, že noha úplně odumřela. Byla při tom jen nepatrná bolest, jako by ho píchla komár. Abnormální pohyb choré nohy zůstal dále, jak dosvědčila žena a patnáctiletá dcera pacientova. — Začátkem dubna 1875 mluvilo se v obci o tom, že de Rudder chce 7. dubna vykonat pouť na mariánské poutní

místo v Oostackeru, kde byla jeskyně Panny Marie, upravená dle jeskyně lurdské. Dne 6. dubna večer navštívili dva dělníci, Eduard van Hooren a jeho syn Julius, nemocného de Ruddera, pobyli u něho asi dvě hodiny a shledali, že stav nemocného je týž jako dříve. Nemocný jim nohu s ranami ukázal. I sousedka byla přítomna. Tito svědci prohlásili 27. dubna, že večer »dne 6. dubna viděli zlomenou nohu; konce zlomených kostí pronikly kůží a byly od sebe odděleny hnisající ranou asi tři centimetry dlouhou«. Tak tomu bylo několik hodin před úplným uzdravením. Osm let a dva měsíce uplynuly od onoho dne, kdy de Ruddera stihlo veliké neštěstí. Nyní konal za neobyčejných obtíží pouť na mariánské poutní místo. Žena se svou dcerou vymyly předtím ránu a shledaly, že je vše takové jako večer před tím. Na obě rány byla dána náplast, aby hnis netekl, a obě rány byly plátnem silně ovinuty. Ráno ve čtyři hodiny vydali se na cestu na nádraží, vzdálené 2½ km. Celé dvě hodiny vlekl se ubohý dělník o berlách za podpory své ženy k nádraží a často si musil odpočinout. Úplně vyčerpán dorazil na nádraží, kde svému známému příteli, Petru Blomme-ovi, který byl zaměstnancem na nádraží, řekl, že chce do Oostackeru. Zaměstnanec si všimnul levé nohy de Ruddery, viděl, jak se otáčela na všechny strany, a pravil: »Ale co chcete v Oostackeru? Zůstaňte raději doma.« Když dojel vlak, dostal se za pomoci své ženy a dvou mužů do vozu. Jeden z těchto mužů, Jean Duclos, obuvník v Jabbeke, jel spolu až do Brügge. Tento svědek prohlásil, že po celý čas jízdy pozoroval, jak spodní část levé nohy pod kolenem se ustavičně pohybovala, že se mohla úplně obrátit, a jak odporný hnis tekł z obvazu. V Gentu se dostal s velkou námahou na tramvaj a pak na omnibus, který ho měl dopravit až do Oostackeru. Na poutním místě vyzvedl ho statný řidič omnibusu ze svého vozidla, a když viděl, jak se levá noha rychle na všechny strany pohybuje, řekl žertovně: »Hleďte, ten tady ztratí svou nohu.« Kočí byl velmi dozloben, když zpozoroval na podlaze omnibusu hnis a krev, jež cestou vytekly z rány ubohého dělníka. S napětím všech sil dostal se až k jeskyni za pomoci své ženy, opíraje se o své berly. Co několik kroků si musil odpočinout. Úplně vyčerpán sedl si do první lavice, která byla před jeskyní.

Jeho žena mu podala vodu z pramene. »Seděl jsem,« vypravuje sám, »na jedné z prvních lavic; má chorá noha, jež mi působila hrozné bolesti, odpočívala na berlách. Poutníci přicházeli a mnohý se maně dotkl mé nohy, jež nyní kolísala sem tam. To byla pro mne nová tortura. Konečně vzal jsem si své berly a za pomoci své ženy obešel jsem dvakrát okolo jeskyně s ostatními poutníky. Když jsem chtěl jít po třetí, zeslábly mé síly tou měrou, že se mne má žena musila chopit pod pravou paží, a za pomoci jiné osoby, která se mne chopila pod levou paží, dostal jsem se k lavicím. Žádal jsem, abych si mohl sednout na druhou lavici, abych tomu zabránil, by zase poutníci ke mně nepřicházeli a nezavadili o mé nohy. Modlil jsem se, prosil jsem za odpuštění všech svých hříchů od svého mládí a prosil o uzdravení, bych mohl uživit svou rodinu.« Najednou se ho zmocnil zvláštní neklid, bylo mu, jako by byl bez sebe. Vstává, pranic nemyslí na své berly, bez nichž po celých osm let nemohl ani krok udělat, a kráčí řadami poutníků, kleká před sochou Panny Marie na kolena. Všecek udiven, že může sám chodit a klečet, volá: »Můj Bože, kde jsem?« Vstává, jde třikrát okolo jeskyně a ví nyní, že je uzdraven. Ihned se odebral za doprovodu četných poutníků k záměčku markýze N.N., kde byla vykonána první prohlídka zázračně uzdraveného. Oteklina zmizela úplně, noha dříve ranami hrozně zohavená, byla normální; náplast a obvaz spadly. Když to vše bylo zjištěno, navrátil se uzdravený zpět k jeskyni, obešel třikrát kapličku a vroucně děkoval za uzdravení. Rychle spěchal do Gentu, aby ještě zastihl omnibus. Na nádraží v Jabbeke poznal železniční zaměstnanec, Petr Blomme, první, jak Petr de Rudder vystoupil z vlaku. Byl všecek udiven, když viděl, že ubožák zrána je úplně zdrav. Vzpomněl si, jakou radu mu ráno dal, a řekl: »Dobře jste udělal, že jste mne neuposlechl.«

Když došla zpráva do městečka, z něhož uzdravený pocházel, zmocnilo se všeho obyvatelstva veliké vzrušení. Dřívější neštěstí bylo všem známo, vždyť ho ještě den předtím mnozí viděli, jak se s velkou námahou vlekl do kostela na mši sv. a nyní ho viděli, jak si statně vykračuje. Jeden očitý svědek, Houtsaeger, líčí tento dojem takto: »Odpoledne dne 7. IV. zpozoroval jsem nezvyklé vzrušení mezi obyvatelstvem. Táal jsem se,

co se děje. Řekli mně, Petr de Rudder přichází z Oostackeru uzdraven. Nato jsem zvolal: „Cože, Petr de Rudder uzdraven? Vždyť jsem ještě poslední týden viděl jeho zlomenou nohu.“ Tu jsem však již viděl Petra de Ruddera, jak přicházel z nádraží. Šel zcela normálně — bez berel.<

Když vešel domů, rychle přiběhli sousedé, kteří ještě večer předtím viděli jeho hroznou ránu, a nyní viděli uzdraveného na téže místě, kde dříve mnoho let se trápil ve velkých bolestech.

Zpráva o tomto zázraku se rozšířila ještě téhož večera po celém okolí; den nato došel lékař Dr Affenaer, nenašel však Petra v jeho obydlí, nýbrž u pana Rosseela, u něhož se uzdravený zastavil, když šel z kostela. Důkladně prohlížel nohu a shledal, že je bezvadná, že na tom místě, kde byly zlomeniny, je kost úplně hladká. >Jste dokonale uzdraven. Noha vaše srostla pevně a solidně. Je to jako noha dítěte a ne jako noha muže, jež byla zlomena. Prostředky lidské byly bezmocny, aby vám umožnily chůzi. Avšak čeho nemohou lékaři, to může Maria. Vidí-li člověk zázrak, shledá, jak se z nevěrce stane věřící.< Dr van Hoestenbergh nechtěl napřed tomu věřit, že ubožák má zdravou nohu. Dne 9. IV. se rozhodl, že navštíví Petra de Ruddera; našel ho na zahradě, kde pracoval rýčem. Při prohlídce poznal, že levá noha není nic kratší, i když odumřelá kost, tři centimetry dlouhá, byla dříve odstraněna. Tam, kde byly ošklivé rány, zbyly jen jizvy. Zjistil také, že povrch obou kostí, jež srostly, byl hladký, a že uzdravení dělníkovo bylo takové, že ani nemohlo být lepší.

Po svém uzdravení žil de Rudder ještě dvacet tři roky v úplném zdraví a pevné síle. Kdož jej znali, musili o něm dovědět, že byl mužem hluboké víry, velké úcty k Panně Marii a že byl neúnavně pilným při práci. Vikomteska de Bus de Ghissignies, u níž uzdravený pracoval až do své smrti, konala právě přípravy, aby se oslavilo čtyřiaadvacetiletí jeho pouti do Oostackeru, když onemocněl těžkým zápallem plic a 22. III. 1898 ve stáří sedmdesáti pěti let zemřel.

V době, kdy byl uzdraven, neznali učenci ještě paprsků roentgenových, nemohli proto srostlých kostí fotografovati. Fotografie uzdravené nohy byly pořízeny. Rok před smrtí byly pomocí těchto paprsků pořízeny fotografické snímky levé

nohy, jimiž bylo znovu potvrzeno, že kosti dokonale srostly, a že levá noha nebyla kratší. Čtrnáct měsíců po pohřbu byl hrob otevřen a levá noha znovu zkoumána a znovu bylo zjištěno, že uzdravená noha byla jako normální a že nebyla kratší. Známý jesuitský časopis »Stimman aus Maria Laach« přinesl v osmapadesátém svazku na 124. straně snímky kostí obou nohou, zdravé i uzdravené, a každý se může přesvědčit, že levá noha byla po zázraku právě tak dlouhá jako pravá. Tři lékaři, L. van Hoestenberghe, docteur an médecine, E. Roger, docteur an médecine, A. Deschamps, S. J. docteur an médecine et in sciences naturelles vydali společné dílo »Guérison subite d'une fracture«, které se v krátké době dočkalo mnoha vydání. Velmi zajímavý je vědecký rozbor tohoto zázraku, který podávají na stranách 18—42.

Světověznámý přírodozpytec, jesuita Erich Wasmann, shrnuje jádro tohoto rozboru v několika větách: »1. Mezi chorobnými stavy lidského těla dlužno rozlišovati dvě hlavní třídy: předně funkční poruchy, bez dokázaného anatomického porušení tkáně; za druhé vnitřní nebo zevnější nemoci nebo poranění se zjevnými anatomickými změnami. Je samozřejmo, že dvojí zlomenina levé nohy de Rudderovy s oběma velikými, otevřenými hnisajícími ranami pod kolenem a na hřbetě nohy patří do poslední třídy. 2. K přirozenému uzdravení zlomeniny kosti je třeba delší doby, v nejpríznivějším případě aspoň tři neděle. Při tom zcela pomíjíme, že v době, kdy nastalo náhlé uzdravení de Rudderovo, byl chirurgický způsob léčení mnohem nedokonalější a pozvolnější než dnes. Podle všeobecného souhlasu všech moderních autorit v chirurgii je přece nemožno, způsobit uzdravení dvojí zlomeniny pod kolenem u dospělého v méně než tři nedělích, již při tenčí z obou kostí. Při lýtkové kosti jsou tři neděle nejzazším minimem pro přirozenou dobu uzdravení. 3. Aby dvojí zlomenina na kosti, která trvala osm let bez vší stopy uzdravení, která naopak jevila již neklamné nekrotické (odumírající) značky (zjevy) na koncích zlomenin, v málo vteřinách náhle a dokonale byla uzdravena, je cestou přirozenou *absolutně nemožno*, neboť každé přirozené uzdravení potřebuje delšího času, aby se zničené tkáně mohly znovu vytvořit. 4. K tomu přistupují ještě obě velké rány pod kolenem a na

hřbetě nohy. Aby obě takové rány v málo okamžicích náhle dokonale vytvořily jizvy, je také cestou přirozenou *absolutně nemožno*, neboť i zde třeba delší doby, aby se přirozeně znovu vytvořily tkáně. 5. Abychom tyto dvě věty i pro laika v nauce o tkáních blíže vysvětlili, budiž podotknuto následující. Tisíce a tisíce biologických procesů při vzrůstu buněk a dělení starých buněk na nové buňky je třeba, aby nějaká živoucí část tkáně v lidském organismu byla znovu vytvořena. Tyto procesy nemohou však nastati současně, nýbrž v určitém řádu po sobě, protože podstatně závisí na výměně látek v organismu. Ke vzrůstu a k rozdělení každé sebemenší buňky je však, jak moderní věda dobře ví, víc než několik vteřin třeba! Jak dlouhé doby je teprve třeba, aby se veliké části tkání znovu vytvořily, které měly vyplnit hnisající ránu, velikou jako slepičí vejce a měly nahradit chybějící části kosti. Proto by měl každý jasně uznat, že náhlé uzdravení dvojí zlomeniny nohy a dvou velikých hnisajících ran je *přirozenou cestou absolutně nemožno*. 6. K přirozenému uzdravení hnisavé zlomeniny kostí je třeba ještě mnohem delší doby než pro jiné regenerační procesy, poněvadž substance koští musí vytvořit teprv z jemné pojivové tkáně pozvolným zvápenatěním mezicelulární substance, která se tvoří přijetím vápenných solí, zvláště ukládáním vápna a fosforu za výměny látek v organismu. 7. Vůči těmto nepopíratelným vědeckým faktům, které by mohly zázračný ráz náhlosti onoho uzdravení jasně dokázat, nelze ani jediné vážné námitky uvést, aby náhlé uzdravení de Rudderovo mohlo být vysvětleno přirozeně. Zvláště theorie sugesce, která dle příliš odvážného názoru moderní nevěry má vysvětlit všechna „zázračná uzdravení“ cestou přirozenou, je vůči těmto faktům naprosto bezmocnou.

Všichni stoupenci sugesce uznávají, že sugescí lze jen bezprostředně působit na nervový systém a prostředně teprv na výměnu látek, kterou podněcuje zvýšenou nervovou činností k novému vytvoření tkáně. »*Náhlé vytvoření zničených tkání nemůže proto být sugescí vykonáno*, neboť nemůže nijak zrušit přirozené řady nescíslných biologických procesů, které jsou zvláště naprosto nutné k novotvorbě tkání kostí.« To připouštějí také bez obalu nejpřednější zastánci theorie sugesce. Tak na př.

Bernheim, slavný šéf školy v Nancy a jeden ze spoluzakladatelů této theorie. »Sugesce nepůsobí žádných zázraků; léčí podle zákonů biologie, které vládou v lidském organismu.« Podle svědectví francouzského věhlasného lékaře Charcota, hlavního zastánce »uzdravení věrou«, sugescí nelze ničeho prokázat proti zákonům přírody. »Pamatujme si,« dí jesuita Wasmann, »tato významná slova: nezmůžeme ničeho proti zákonům přírody. Petr de Rudder nebyl žádnou hysterickou ženou, nýbrž flámským dělníkem s pevnými nervy. Netrpěl onou tajemnou nemocí nervovou, která je oblíbenou doménou (oblastí) „uzdravení věrou“, nýbrž trpěl komplikovanou zlomeninou nohy, která od osmi let nejevila žádné stopy uzdravení, nýbrž neustále hnísala. A tento muž je najednou uzdraven, ačkoli k přirozenému vyléčení obou zlomených kostí, jakož obou velikých hnísajících ran, bylo absolutně třeba delší doby, při nejmenším několika neděl. Nesvedeme ničeho proti zákonům přírody; tedy stalo se toto náhlé uzdravení cestou nadpřirozenou.« Tento logický postup věhlasného jesuity-přírodozpytce je nevyvratný. Všem stoupencům monistického názoru světového radi Wasmann, aby uvažovali o tomto: 1. Kdyby někdo z těchto pánů udělal přírodovědecké pozorování nebo přírodovědecký objev, který by byl jen polovičně tak pevně ověřen jako stav nohy de Rudderovy bezprostředně před a bezprostředně po uzdravení, žádal by právem, aby všichni kolegové věřili faktu, o němž vypravuje. Považoval by to za crimen laesae majestatis (za hroznou osobní urážku), za útok na důstojnost reprezentované vědy, kdyby se někdo opovážil odepřít jemu víru; řekl by: takový člověk je tím samým odsouzen; nemusím s ním jednat dále, neboť nechce pravdy. 2. Kdyby nějaká vědecká domněnka tohoto pána byla jen tak polovičně pevně odůvodněna jako nadpřirozená povaha nadpřirozeného uzdravení de Rudderova, rozhodně by se proti tomu opřel, kdyby někdo nazval jeho výklad „nevědeckým, bláznivým výmyslem“ a měl by při tom úplnou pravdu. Nesmíme a nemusíme však i my téhož práva požadovat pro vědecký důkaz, jasně vedený, že náhlé uzdravení de Rudderovo musilo skutečně nastat nadpřirozenými silami, které způsobily zjevnou výjimku od sil přirozených? 3. Náhlé uzdravení de Rudderovo je tím faktem, jež tvoří pev-

nou oporu pro pravdu křesťanského světového názoru, zatím co stojí ve zjevném odporu vůči monistickému názoru světovému. Jenom osobní Bůh-Tvůrce, který svou mocí ustanovil zákony přírodní, může způsobit výjimku od těchto přírodních zákonů. Avšak monistický bůh, který jako „vše-jedno“ je podstatně týž s přírodou a jejími zákony, nemůže způsobiti žádné výjimky od zákona přírody, protože by tím zrušil svou vlastní podstatu. Tím dokazuje případ de Rudderův existenci osobního, nadsvětového Tvůrce, nesmírné moudrosti a moci, jakož i existenci světového řádu, který je nad zákony přírody.«¹⁾

Čtyři roky po svém uzdravení vykonal Petr de Rudder pouť do Lurd, kde ještě zvlášť děkoval za milost, která mu v Oostackeru byla prokázána. Lékař Dr Affenaer poslal Dr Boissarie-mu do Lurd několik dopisů, v nichž mluví velmi jasně o pravosti a neklamnosti tohoto zázraku.

Jak hrozným zlem je plicní tuberkulóza. Věda nás poučuje, jak lze zavčas poznat příznaky této choroby. Po staletí se namáhali učenci najít prostředek proti tomuto zlu. Houževnatost četných bakteriologů byla v tomto směru zrovna úžasná. Je-li choroba teprv v začátcích, je vyléčení možným; avšak když pokročila k určitému stupni, je práce lékařů marná. Ale i tato hrozná choroba, a to i v nejvyšším stupni, byla v Lurdech mnohokrát uzdravena. Řeholní sestra *Juliana* trpěla touto chorobou. Jako devatenáctiletá vstoupila do kláštera k uršulinkám a byla první roky zdravá. Všichni, kdož občas přicházeli do kláštera, ji znali, poněvadž byla tři roky u klášterní fortny. Ale netrvalo dlouho, a byla zachváčena plicní tuberkulosou, jež se jevila zlým kašlem, pro který musila ulehnout, když jí ubývalo sil. Všechny přirozené prostředky, podniknuté proti tomuto zlu, byly bez pozitivních výsledků. Dr Boissarie ji jednou uviděl v jejím rodném kraji a podle všech známek choroby soudil jako odborník, že dlouho žít nebude. V klášteře zastávala ještě nějaký čas svou práci u fortny. Když se však dostavilo chrlení krve, bylo její zdraví podlomeno. Lékař zjistil »rychlé úbytě«. Žádný přirozený prostředek nemohl jí vrátit zdraví. Její sputum (co vyplivla) svědčilo o hnisajících plících. Po tři

¹⁾ Viz Stimmen aus Maria Laach, sv. 58., str. 124.

měsíce mohla jen vypít trochu mléka a vystřebat trochu polévky. Tělesných sil jí ubývalo velmi rychle. Šest lékařů ji prohlíželo a prohlásilo, že veškerá naděje v její uzdravení je marná; a nemocná sama neměla již také žádné naděje. Když ji jednou těšili, že by byla naděje, kdyby snad jela do Lurd, řekla nemocná: »Přijdu-li do Lurd, budu uzdravena.« Avšak lékař byl proti tomu. »Chcete-li podniknout pouť,« řekl, »pak snad k jeskyním sv. Antonínka nablízku, ale dál rozhodně ne!« Pout' k těmto jeskyním byla sice podniknuta, avšak nemocná byla na ní tak slabá, že na poloviční cestě se musil vůz, na němž ležela, vrátit zpět.

Ale představená se přesto rozhodla pro pouť do Lurd, a lékař svolil k tomu po mnohých prosbách, ale jen s podmínkou, aby pout' byla co nejdřív vykonána. Pro nemocnou bylo objednáno zvláštní oddělení první třídy. Představená ji měla doprovázet, neboť ji chtěla ustavičně pozorovat. Cesta znamenala pro nemocnou nevýslovné bolesti. Průvodčí, který ji pomáhal dopravit do vozu, řekl několik ostrých slov, když viděl hroznou zbědovanost nemocné řeholnice. »Tyhle řeholnice nemají rozumu. Takové šílenství by se mělo zakázat. Zpět přivezou jen mrtvolu.« V čekárně plakali četní poutníci u nosítek, na nichž ležela nemocná. Když šel čekárnou arcibiskup z Albi, byl velmi dojat pohledem na chorou řeholnici a udělil jí biskupské požehnání. V Lurdech prohlásily karmelitky, že by jí nebyly přijaly do svého kláštera, kdyby byly věděly, že nemocná je tak ubohá. Večer byl kněz upozorněn, aby byl v noci připraven udělit jí poslední pomazání, kdyby toho bylo třeba. Po velmi trapné noci pro nemocnou nastala neděle prvního září. Každý se bál zavést ji k jeskyni, protože hodinka smrti mohla každý okamžik nastat. Konečně daly se tři osoby přemluvit, aby odvezly nemocnou k jeskyni. U jeskyně ji položily na lavici. Pro velikou slabost nebyla schopna jediného slova. Když ji měly dámy odnést do pisciny ke koupeli, žádaly o výslovné dovolení od lékaře; jinak že se bojí tak zbědovanou nemocnou ponořit do ledové vody. Okolostojící však důrazně žádali, aby byla ponořena do vody. Když ji odnesli do pisciny a zbavili šatů, viděli, jak na jejím těle vyráží smrtelný pot; ale přesto ji ponořili do vody.

V tom okamžiku, kdy se dotkla vody, otevřela ústa, dech ustal, a smrtelná bledost se rozestřela na její tváři. Rychle ji vytáhli z vody a hledali na ní známky života. Avšak najednou tvář nabývá barvy, oči se otvírají, prsa rozšiřují, poněkud se obrátí bokem a sedne si. »Cítím, že je mi lépe.« Najednou září celá její tvář nevýslovným blahem. Rychle vstává, spěšně se sama obléká, bez cizí pomoci jde k jeskyni, aby tam nejblahoslavenější Panně poděkovala za uzdravení, neboť najednou byla zbavena hrozného neduhu. Před jeskyní bylo právě kázání; kněz kázal v tom okamžiku o veliké dobrotě Panny Marie. »Co mluvím,« zvolal, »pohleďte sami, moji křesťané, na ni, která sem přichází se zářícím obličejem. Co se jí stalo, mluví víc, než všechna moje slova.« Jak kněz, tak i poutníci věděli o hrozném neduhu řeholnice, věděli, že před malou chvílkou byla odnesena do pisciny, a nyní ji všichni viděli zdravou. Pln nadšení zpíval lid slavnostní Magnificat, neobyčejná radost zmocnila se všech. Dr de Saint-Maclou s jedním belgickým lékařem zkoumali ji velmi bedlivě a prohlásili ji za uzdravenou.

Dokud byla nemocna, zjistilo šest lékařů tuberkulosu v nejvyšším stupni a proti takové nemoci bojuje věda a dovednost lékařská marně. Po uzdravení řeholnice nenašlo sedm lékařů nejmenší stopy po hrozném neduhu. Dr Pomarel, který ji v klášteře denně ošetřoval až do odjezdu do Lurd, vzal týž den svou těžce nemocnou sestru, aby ji co nejspíše mohl dopravit do Lurd, pevně doufaje, že jeho sestra snad také dojde milosti uzdravení; nebyla tak nemocna jako řeholnice Juliana.

S jakými city vracela se tato řeholnice zpět do kláštera! V celém městě, v němž byl její klášter, byl veliký jásot a ten nebral konce. Železniční zřízenec, který viděl, jak nemocnou dopravovali k vlaku do Lurd a užil velmi ostrých slov o jeptiškách, že takovou nemocnou chtějí dovézt do Lurd, byl nyní všecek udiven, že nebyl ani slova schopen, když viděl, jak uzdravená kráčí nádražím. V kostele bylo hned nato zpíváno »Bože, chválíme Tebe«. Veřejně vysvětlovala řeholnice lidu, jak byla uzdravena. Bylo již devět hodin večer, když si představená vzpomněla, že uzdravená sestra musí něco pojíst, neboť od rána ničeho nepožila a cestovní obtíže z Lurd až domů musila po celý den snášet. Ještě několik let pozorovali lékaři její zdraví,

majíce obavu, že se snad nemoc vrátí, ale nevrátila se. Řeholnice Juliana nechuravěla, těšila se pevnému zdraví.

Osmnáct kilometrů od Paříže je nemocnice »Villepinte« ve velmi krásném parku. V této nemocnici mohlo být ošetřováno asi 250 nemocných, a to Milosrdnými sestrami. V jednom oddělení ošetřují takové nemocné, u nichž není žádné naděje na uzdravení; takoví nemocní tam zůstávají až do své smrti. V jiném oddělení ošetřují řeholnice takové nemocné, jichž nemoc je teprv v začátcích a může být ještě překonána. R. 1898 zemřelo tam tři sta čtyřicet čtyři nemocní. V této nemocnici vidět zbožnost a velkou úctu k Panně Marii, jak u Milosrdných sester, tak i u pacientů. R. 1896 bylo z této nemocnice u příležitosti francouzské národní pouti dopraveno do Lurd čtrnáct nemocných. Osm z nich bylo na tomto poutním místě uzdraveno, šest se jich však vrátilo zpět do nemocnice se svým neduhem. Tři roky později bylo však osm uzdravených při plném zdraví a všechny měly pěkná místa buď ve Francii nebo v cizozemsku. R. 1897 bylo z »Villepinte« dvacet nemocných posláno do Lurd a osm nabylo pevného zdraví.

Sedmnáctiletá *Raimunda Buffenoire* z »Villepinte« silně kulhala za posledních osmnáct měsíců, protože měla kratší nohu. Dle několika lékařských svědectví byla jedna noha o pět cm kratší. Po koupeli v Lurdech mohla však najednou klidně a zcela normálně chodit. Zjišťovací komise konstatovala, že obě nohy mají stejnou délku.

Paní *Hamardová* ze Soursu trpěla krční tuberkulosou a nemohla mluvit. Nadto trpěla velkými bolestmi. Právě když se u jeskyně modlila růženec, byla náhle uzdravena. Jednadvacetiletá slečna *Jermietová* z Epernay trpěla mnoho let zánětem kyčlí. Od svého čtvrtého roku nemohla ani chodit. V piscině nabyla náhle svého zdraví. Desítiletý *Roger Casamayou* z Bordeaux trpěl velkou oteklinou na koleně. Při koupeli v piscině byl rázem uzdraven. Slečna *Jindřiška Hautonová* vážila jako desítileté děvče čtyřicet kilogramů a byla velmi statným a dobře živeným děvčetem. Deset let později vážila již jen necelých 18 kg. Její tělesná slabost byla veliká. Lékaři zjistili, že trpí tuberkulosou, a neměli naděje v její uzdravení. Několik kapek vody — toť bylo některé dny vše, čeho požila. Kdo ji viděl,

myslil si, že vidí kostlivce potaženého lidskou kůží. Mnohého pohled na ni poděsil; všichni ji litovali. Nemocná měla vroucí přání, pomodlit se aspoň jednou za života u lurdské jeskyně, ale pro mnohé překážky nemohla svého přání uskutečnit. Později, když již na pouť nemyslí, nabídli se zbožní lidé, že jí cestu na ono slavné poutní místo nejen umožní, ale že ji budou cestou ošetřovat, aby ji obtíže cesty příliš neschvátily. Ale někteří jí řekli přímo, že pouť do Lurd znamená pro ni jistou smrt. Nemocná odpověděla, že by ráda zemřela u lurdské jeskyně. Pouť byla podniknuta, ale znamenala pro Jindřišku Hautonovou nevýslovné bolesti. Dne 8. září v den narození Panny Marie, donesli ji na místo, kde mohla sledovat procesí s Nejsvětějším; vypadala jako mrtvola a dýchala jako umírající. Tato nemocná, v jejíž uzdravení nikdo nedoufal, kterou každý politoval pro její těžkou chorobu, chodila hodinu později, jsouc úplně zdravá, a nepociťujíc žádných bolestí. Kam přišla, všichni poutníci v Lurdech ji nadšeně pozdravovali. Spisovatel C. Henkel píše, že má o Houtonové pět fotografií; na první vypadá velmi zuboženě; na druhé, která byla pořízena 22. IX. 1908 po jejím uzdravení, na třetí ze dne 29. IX. 1908, na čtvrté z března 1909 a z ledna 1910 vypadá zcela jinak; rozdíl mezi první fotografií a čtyřmi dalšími je příliš veliký. Na první vypadá jako kandidátka smrti, proti níž je každá pomoc marnou, na dalších jeví se nám jako zdravá, již žádný neduh netrápí. »Je mně líto,« dí Henkel, »že nemohu těchto fotografií ukázat všem čtenářům mých spisů.« Uzdravena zúčastnila se rok po tom, co se jí dostalo veliké milosti v Lurdech, národní francouzské pouti a každý mohl poznat, jak zdravím zrovna kypí. »Ó, Máti Páně,« zvolala tenkrát všecka rozradostněna, »uzdravila najednou dva: mne a otce mého. Dáváme mu nyní hodiny z katechismu, neboť chce své první sv. přijímání oslavit. Mým uzdravením byl obrácen.« Jindřiška vážila tenkrát — rok po uzdravení — 60 kg a těšila se pevnému zdraví.

V květnu 1930 byla v Lurdech uzdravena *Lydie Fischerová* z Perlenu u Lucernu ve Švýcarsku. Trpěla těžkou plicní tuberkulosou. Co vypravuje sama o své nemoci? Vypravuje, že její utrpení začalo zánětem slepého střeva; v r. 1924 byla ope-

rována, avšak její rána se po operaci nezacelila. Na radu lékařů byla pro svou plicní chorobu, doprovázenou horečkou, dopravena do Davosu. Tam lékaři však zjistili, že trpí ještě žaludečními vředy. Léčení trvalo půl roku, a protože nenastalo zlepšení, nařídili lékaři, aby byla dopravena domů. Domácí lékař radil, aby se podrobila operaci, ale pro její velikou tělesnou slabost, jež byla následkem nedostatečné výživy (delší čas směla požívat jen lehkých jídel), nebylo na operaci ani pomyslení, nebyla by ji přežila. Nemoc se zhoršila tou měrou, že nemocná nemohla opustit svého lože. Co zjistil u ní svědomitý lékař? Tuberkulosu kostí a spondylitis v prsou, na nohou a u obratlů kyčlí. R. 1928 onemocněla nadto ještě zánětem mozkových blan, čtrnáct dní byla v bezvědomí a devět neděl byla slepá! V této nemoci začala vzývat Pannu Marii a konala k ní devítidenní pobožnost. Její oči byly navlaženy lurdskou vodou a najednou zase viděla. R. 1928 vyskytly se abscesy, z nichž dva byly zevně nápadny a stále tekly. Silná horečka a značná slabost srdce zhoršily podstatně její nemoc. Rok nato dostavila se tuberkulosa pobřišnice; nějaký čas mohla být jen uměle živena. Najednou byla její levá ruka bez vlády. Lékaři i její příbuzní čekali, že brzy nastane její poslední hodinka, ale nezemřela. Její dlouholeté přání, navštívit lurdskou jeskyni, se konečně splnilo. Ráno dne 6. V. 1930 dopravily ji tři osoby na sádrovém lůžku do nemocničního auta, a se svou matkou jela nyní do Curychu, kde byla na tomto sádrovém loži oknem dána do poutnického vlaku. Teprve cestou se ukázala její veliká srdeční slabost; bolesti, jež trpěla cestou, byly veliké. Tyto bolesti dosáhly svého vrcholu, když byla v Lurdech dopravena do nemocnice. Jak bylo nemocné, poznáme z toho, že vroucně prosila Pána Boha o smrt. Den po příjezdu byla po prvé donesena k piscině a tři další dny byla lurdskou vodou jen navlažena. Poslední odpoledne před odjezdem, 12. V., byla po druhé v piscině a při ponoření vroucně vzývala Pannu Marii o zdraví. Když po koupeli byla znovu položena na sádrové lože, projela jí najednou celým tělem neobyčejně prudká bolest, takže sama očekávala, že asi brzy zemře. Avšak bolest trvala jen několik okamžiků a rázem zmizela. Ale nejenom bolest zmizela, zmizela též horečka, zmizelo ochrnutí, fistule byla na-

jednou pokryta jemnou kůží a křiviny páteře zmizely také. Jedním slovem — v okamžiku byla zdráva a mohla chodit. Hned nato podrobili ji přísné prohlídce lékaři, universitní profesoři lékařství. Znamenití odborníci, kteří ji dříve prohlásili za nezhojitelnou, prohlásili ji nyní za uzdravenou. Po jejích neduzích nezůstala žádná památka. Uzdravená Lydie pozdravila rok nato rakouské poutníky v květnu a v srpnu, než odjeli parníkem do Lucernu.

Je zajímavé, co napsal Dr. Lugmayer, lékař v sanatoři v Curychu, před odjezdem Lydie Fischerové do Lurd: »Všeobecný stav jejího zdraví — nejhorší. Člověk má dojem, že vidí před sebou umírající; nejzazší vychrtlost, úplné zhroucení sil. Vyšetření plic zjistilo klasické symptomy pro kaverny, amforické dýchání — kovové rachoty při dýchání — tympanie. Tedy tuberkulosa plic posledního stadia. K tomu přistupují rozšířené kořeny v tuberkulosních kostech, křiviny páteře na dvou místech, jež vypadaly jako zlomeniny, a mnohé jiné nebezpečné choroby,« jež uzdravením rázem zmizely. Tak soudil odborník po důkladném vyšetření! Jak mu asi bylo, když viděl uzdravenou před sebou!

Pavla Margeriová trpěla od čtvrtého roku těžkým chronickým zánětem střev a prudkými bolestmi v páteři a v koleně. Vedoucí lékař v oddělení pro tuberkulosní nemoci v nemocnici v Aix potvrdil, že Pavla M. trpí krevní chudobou, chronickým zánětem střev a kloubovým zánětem spodních údů a páteře, zkrátka takovými neduhy, při nichž mizí veškerá naděje na uzdravení. V ozdravovně Santa Maria v Cannes, kam byla dopravena, onemocněla pacientka v květnu 1929 silným oboustranným katarem plicních trubic. Nedlouho nato dostavila se u ní prudká horečka a objevily se příznaky tuberkulosního zánětu mozkových blan. To potvrdil Dr. Maubert, žák světově známého Pasteura, když udělal na pacientce zkoušku bakteriologickou. Dne 27. VII. 1929 dostavil se prudký záchvat, a den nato byl zrak nemocné ztrnulý, barva tváře jako u umírající, nemocná nemohla sebou pohnout, dýchala velmi těžce, takže se zdálo, že umírá. Sestry, které ji ošetřovaly, začaly se modlit modlitby umírajících. Jedna z těchto řeholnic vzala lurdskou vodu a nalila několik kapek do polootevřených úst nemocné.

V tom okamžiku si pacientka na loži sedá, pohybuje hlavou, zvedá obě ruce směrem k sošce lurdské Panny Marie. Sošku Panny Marie objala a klidně si zase lehla. Řeholnice si myslely, že se minula rozumem, když před ulehnutím chtěla vstát. Hned nato prosí o několik kapek lurdské vody a brzy nato, když vypila několik kapek této vody, prosí o jídlo a jí bez obtíží. Na druhý den ráno klidně vstala, sama se oblékla a šla na mši svatou. Od tohoto dne byla zdravá a nemoc zmizela. Přes nepatrnou tělesnou váhu — za dobu neduhů klesla její váha na 43 kg — necítila žádných slabostí. Všech pět lékařů onoho sanatoria — jeden z nich byl protestant — vydalo podrobné lékařské svědectví, že různé neduhy pacientky byly rázu tuberkulosního a že takřka v hodince smrti byla rázem uzdravena a že při dalších prohlídkách nebyly zjištěny žádné bacily oněch neduhů. Tři neděle po svém uzdravení vykonala Pavla M. děkovnou pouť do Lurd a byla tamními lékaři znovu zkoumána. Protokol o jejím uzdravení byl však sepsán až r. 1930. Dvacet tři lékaři, mezi nimiž byli dva profesori lékařské fakulty, prohlásili, že náhlé a okamžité uzdravení beze všeho přechodu a odpočinku vylučuje každé přirozené vysvětlení.

Mnoho jiných zázračných uzdravení v Lurdech a mimo Lurdy mohlo by se ještě uvést, ale snad stačí tyto uvedené, aby každého nezaujatého přesvědčily o nadpřirozené síle, jež se jeví při těchto uzdraveních. Ať posoudí každý čtenář, jestli dosud volnomyšlenkářské nesmysly nezničily smyslu pro pravdu, zda tyto zázraky se mohly stát náhodou. Svět nevěrecký by byl radostí zrovna bez sebe, kdyby se nepřátelům Lurd podařilo vysvětlit lurdské zázraky bez pomoci nadpřirozené, cestou zcela přirozenou. Ale to se dosud nepřátelům nepodařilo a nepodaří se jim ani budoucně při nových objevech lékařských.

BOJ PROTI LURDŮM

Křesťanství mělo mocné odpůrce od nejstarších dob. Bez zarytých nepřátel nebyl ani jeho božský zakladatel, ačkoli tito nepřátelé byli svědky velkých zázraků, jimiž dokázal svou božskou moc. Proti mocným nepřátelům musilo křesťanství bojovat, jak dějiny dosvědčují, a ne jeden z těchto nepřátel byl přesvědčen, že se mu podaří dílo Kristovo navždy zničit. Nebylo jediné pravdy, na kterou by nebyli odpůrcové křesťanství útočili; nebylo jediného prostředku, jehož by nebyli užili v boji proti křesťanským pravdám. Někdy měla práce nepřátel křesťanství úspěchy, ba zdálo se někdy, že zvítězí, avšak posléze vítězila pravda sama — pravda křesťanská.

Není žádné pochybnosti o tom, že zázraky potvrzují pravdu náboženskou. Jenom mocí Boží mohou se zázraky pravé stát, a této moci neposkytne Pán Bůh nikdy bludům. Ký div, že se právě z toho důvodu útočí na lurdské zázraky vším možným způsobem. Kdyby měl být boj proti Lurdům vylíčen od r. 1858 až po dnešní doby, kdyby všechny podrobnosti tohoto boje měly být zaznamenány, bylo by k tomu třeba velmi objemné knihy. I nepřítel Lurd, má-li dosti sebekritiky a svědomitosti, musí uznat, že veškerý boj proti Lurdům musí skončit fiaskem. Není to snad pro všechny vážně odpůrce nejvýš trapným, když pováží, že dosud nikdo vědecky nedokázal, že se v Lurdech nedějí žádné zázraky? Není to podivuhodným, že rok co rok přicházejí do Lurd tak četní lékaři — katolíci, jinověrci, ba i naprostí nevěrci? Kdyby měli přesvědčení, že se v Lurdech nedějí žádné zázraky, nic by je na toto poutní místo nelákalo. Není to podivuhodným, že počet poutníků rok co rok vzrůstá, že tedy veškerý boj proti Lurdům, veškeré zesměšňování lurdské jeskyně nemá pražádného vlivu na věřící lidstvo?

Všimneme-li si veškerého písemnictví, napsaného proti nej-

slavnějšímu pouťnímu místu mariánskému, písemnictví různých národů, všimneme-li si, co bylo napsáno proti lurdským zázrakům, poznáme, že všechny výtky proti nim jsou velmi ubohé.

Boj proti lurdské jeskyni začal bojem proti Bernadetě, na který již bylo upozorněno. Že tento boj skončil vítězstvím Bernadetiným, k tomu bylo již poukázáno. Poukazovalo se k tomu, že Bernadeta neměla žádných zjevení Panny Marie; lékaři mínili, ale nedokázali, že to byla pouhá halucinace, ale je dokázáno, že netrpěla halucinacemi, že jedna halucinace by se nebyla opakovala osmnáctkrát. Kdyby snad paprsek sluneční — jeskyně je obrácena k severu, mohl v únoru paprsek sluneční padnout do jeskyně? — byl způsobil tuto halucinaci, proč neměli této halucinace jiní návštěvníci? Proč jich neměla později? Tvrdily-li některé děti, že měly v jeskyni také vidění Panny Marie, přišlo se brzy na to, že to byl pouhý jejich výmysl; některé z nich vykládaly o svém zjevení pokaždé jinak; kdo jim mohl věřit?

Zázračná — přirozená síla lurdské vody? Hned jak se v prvních měsících po prvním zjevení staly v Lurdech zázraky, mysli někteří, jichž smýšlení bylo voltairiánské, že ve vodě v jeskyni je neznámá léčivá síla, a tou vysvětlovali zázraky. Lurdský starosta navrhl baronu Massymu, aby dal vodu z jeskyně chemicky zkoumat; myslil si při tom, že veškerému mluvení bude jednou provždy konec, když se ve vodě zjistí léčivá síla. Někteří mínili, že voda z jeskyně musí mít chemickou příbuznost s minerálními prameny v nedalekých lázních Cauteretsu, v Saint-Saveuru a v Barègesu, kde byly zvláštní minerální prameny.

Voda z jeskyně měla tedy být zkoumána; komu měl být svěřen tento úkol? V Lurdech si nepřátelé jeskyně vzpomněli na p. Latoura, lékárníka v Trie, jehož považovali za jednoho z nejdovednějších chemiků v departementu. Poslali mu vodu a ten ji důkladně zkoumal. Dne 6. V. 1858 poslal lékárník Latour na radnici do Lurd toto dobrozdání: »Voda z jeskyně lurdské je velmi čistá, bez barvy a příchuti; její specifická hutnost je skoro jako hutnost vody destilované. Obsahuje tyto prvky:

- 1° chloridy: sodný, vápenatý, hořečnatý — hojně;
- 2° uhličitany: vápenatý a hořečnatý;
- 3° křemičitany: vápenatý a hlinitý;
- 4° kysličník železitý;
- 5° siřičitan sodný;
- 6° fosfáty — stopy;
- 7° látky organické.

Zjišťujeme ve složení této vody úplnou nepřítomnost síranu vápenatého nebo seleničitanu. Tato zvláštnost, dosti pozoruhodná, jest její předností, a proto dlužno pokládat tuto vodu za velmi lehkou, lehce stravitelnou a dodávající živočišné ekonomii příznivou disposici k rovnováze životní činnosti. Myslíme, že příliš nepředbíváme, řekneme-li vzhledem k složení a jakosti sloučenin, jež jsou v ní, že věda lékařská snad zanedlouho jí přizná léčebné zvláštní síly, jež ji zařadí do třídy těch vod, které tvoří minerální bohatství našeho okresu.

A. Latour, lékárník v Trie.<

Z tohoto dobrozdání měli všichni odpůrcové Bernadety a lurdských zázraků neobyčejnou radost. »Ano, ano,< volali tito pyšní vítězové, »my vám připouštíme všechna zázračná uzdravení, ale skloňte se před vědou, neboť ta vám svými pevnými zákony ukáže přirozené příčiny, jež vše způsobily. Ať máte jakékoli vztahy ke svůdným báčorkám, žádáme vás, abyste jich zanechali; minulost již neplatí pro přítomnost!<

Avšak svědomití katolíci se tím nedali zmást a myslili si: »Vaše radost a vaše rady zdají se nám trochu předčasné. Brzy uvidíme, že závěry p. Latoura se částečně opírají o křehké „snad“, což všemu dodává pochybný charakter. A i když připouštíme, že zkouška chemikova vše správně rozluštila, je tu ještě nesnadný problém: totiž nenadálost uzdravení. My jsme však nikdy nepoznali, že by voda, jež v našem kraji má tak často léčivou moc, uzdravila různé nemoci tak náhle a rychle jako voda massabiellská.<

Všichni, kdož věřili v léčivou moc lurdské vody, doufali, že Lurdy se stanou nejslavnějším léčivým místem celého světa. Ano, Lurdy se staly skutečně světoznámými; povstaly mohutné stavby, o nichž mnozí tenkrát ani nesnili ale nad těmito stavbami tyčí se k nebi kříž. A stavby neslouží nečinnosti, hrám

nebo něřestem, nýbrř jsou úťulky modlitby, pokání a posvěco-
vání. Přes všechny závěry chemiků a prognosy lékařů byly
hrozně, a to nejřůznějši neduhy řázem uzdravovány.

Zdá se, ře dobrozdání Latourovo přece jen mnohé nemohlo
uspokojit. Několik neděl později napsal starosta prefektovi, aby
mu poradil jinou autoritu v chemii pro chemický rozbor vody
z jeskyně. Prefekt ho upozornil na nejproslulejšiho chemika
Filhola, vynikajícího člena vědecké fakulty v Toulousu. Sta-
rosta uposlechl a poslal p. Filholovi lurďskou vodu s prosbou,
aby ji důkladně analysoval. Filhol podrobil vodu velmi bedlivě
chemické zkoušce a dne 7. VIII. 1858 poslal starostovi do Lurd
toto dobrozdání:

»Já, níže psaný, dosvědčuji, ře jsem prozkoumal vodu, po-
cházející z pramene, jenř vytéká z jedné jeskyně z okolí lurď-
ského.«

Nato podává podrobně chemické pochody, kterými provedl
rozbor vody a praví: »Z předchozího vysvítá, ře voda z jeskyně
lurďské obsahuje:

- 1° kyslík,
- 2° dusík,
- 3° kyselinu uhličitou,
- 4° sloučeniny vápence, magnesia a stopy uhličitanu
železnatého,
- 5° uhličitan nebo křemičitan alkalický, chlorid draselný
a sodný,
- 6° stopy síranu draselného a sodného,
- 7° stopy čpavku,
- 8° stopy jodu.

Kvantitativní analysa této vody dává tyto výsledky:

V kilogramu vody:

kyselina uhličitá	8 cc
kyslík	5 cc
dusík	17 cc
čpavek	stopy
uhličitan vápenatý	0 gr 096 mil.
uhličitan hořčnatý	0 gr 012 mil.
uhličitan železnatý	stopy
uhličitan sodný	stopy

chlorid sodný	0 gr 008 mil.
chlorid draselný	stopy
křemičitan sodnatý a stopy křemičitanu	
draselnatého	0 gr 018 mil.
síran draselný, sodný	stopy
jod	stopy
Celkem	0 gr 134 mil.

Z této analýsy vyplývá, že voda z jeskyně lurdské má takové složení, že možno ji mít za vodu pitnou, podobnou většině vod, s nimiž se shledáváme na horách a na něž je vápencová půda bohatá. Tato voda nemá žádné látky, jež by jí mohla dodati léčivých účinků; může se bez obavy pít.

V Toulousu 7. VIII. 1858.

Filhol.«

V přiloženém dopise, který odborník přiložil ke svému posudku, připsal ještě starostovi: »Mimořádné účinky, jež se přičítají použití této vody, nemohou být vysvětleny, aspoň za nynějšího stavu vědy, povahou solí, o jejichž existenci ve vodě svědčí rozbor.«

Pro všechny odpůrce nadpřirozeného řádu, pro všechny stoupence voltairianismu, bylo to neobyčejné zklamání, když se dověděli o výsledku této chemické zkoušky. Zázraků, jež se staly v Lurdech, popřít nemohli, neboť zázračná uzdravení byla jak v městě, tak i v okolí všem známá. Jak si měli tito nepřátelé pomoci? Někteří pravili, že náhlá uzdravení byla sice zjištěna, ale že nebyla zjištěna pravá příčina. Silné vzrušení prý někdy působilo, že chromí začali chodit, němí nabyli řeči, a ostatně prý dosud nebyla odhalena všechna tajemství přírody. Takovými planými vytáčkami si pomáhali. Přátelé a stoupenci Bernadetiny, zkrátka upřímní katolíci, upozorňovali na celou řadu patologických případů, jako: rakoviny, otevřených ran, zchromení, znetvoření údů, nemocí, jež byly náhle uzdraveny; odborní lékaři nemohli uzdravení z těchto neduhů ničím vysvětlit. Zatvrzelých odpůrců všeho nadpřirozeného to však nezmátlo; mluvili dále jako smyslů zbavení, že se přirozená síla, jíž se staly zázraky, musí časem odhalit. A přece se tato síla nenašla. To zarazilo mnohé z těchto odpůrců a začali strážlivěji uvažovat.

Estrade o nich píše: »Odpůrci, kteří přežili dobu, o níž mlu-

vím, dnes — jako šťastní věřící — se hlásí pod korouhev Neposkvrněné Panny. Kolikrát v posledních letech, když z dále jsem přišel k jeskyni, nalezl jsem mnohé z našich dřívějších protivníků klečeti pokorně na dlaždicích posvátné jeskyně. A když jsem se s nimi setkal, pokývl jsem hlavou a ukázal na bílou Madonnu. Tento pohyb vzbudil v nás množství vzpomínek a v přátelské shodě jsme si vyměnili významný úsměv.<

Sugesce? Někteří nepřátelé Lurd a lurdských zázraků vysvětlovali zázraky, jež se tam staly, pouhou sugescí. I v dobách pozdějších měl tento výklad mnoho stoupenců v řadách lékařských. Nemocným je prý *sugerováno*, namluveno, aby se co nejvíc vžili do myšlenky, že musí být uzdraveni stůj co stůj; a toto vnitřní přesvědčení prý působí, že nabývají zdraví. Tím je prý tajemství těchto zázraků navždy odhaleno. Je otázkou, zda se všem nemocným namlouvá, aby jen pevně věřili, že budou uzdraveni. Jak bylo možno namlouvat dvouletému hochu dělníka Bouhohortse, který byl v naprostém bezvědomí, že musí věřit, že bude uzdraven? Na kazatelně v Lurdech nikdo nemocným nenamlouval; ani doma nikdo toho neradil.

Lékaři zjistili, že vlivem nervů mohou se pod kůží utvořit krvavé skvrny a že mohou zase náhle zmizet. V Lurdech se však hojí rázem velké otevřené hnisající rány. R. 1878 byla do Lurd dopravena dívka Jáchyma Dehautová, která měla na noze ránu třicet dva centimetry dlouhou, od kolena až po kůstky; rána byla deset centimetrů široká a ustavičně z ní tekla hnis; částičky odumřelého masa, hnisem úplně prosáklého, musily být odstraněny. Kdo se na ránu podíval, neměl žádné naděje, že by se rána mohla rázem zahojit; ani nemocné nepřišla taková myšlenka. Dne 13. září 1878 ráno litoval každý ubohou nemocnou, kdo ji viděl. V devět hodin téhož dne byla nemocná po koupeli v piscině rázem uzdravena; rána se zacelila a pokryla se novou čerstvou jemnou kůží. Žádná sugesce! Kdyby se jí bylo užilo nejrafinovanějším způsobem, nebyla by docílila takového výsledku. Jak by jásali lékaři a s nimi všichni nevěrci, kdyby se jim podařilo sugescí zahojit rázem ránu tak velikou! Se všech konců světa hrnuli by se k nim takoví nemocní a zámožní uzdravení by je hleděli co nejvíc odměnit. Naděje všech, kdož doufali v takovou moc sugesce všeobecně zklamala.

Nepřátelé zázračných uzdravení lurdských nemají pražádných dokladů, že se v Lurdech hledí v první řadě vsugerovat, aby nemocní co nejživěji mysleli a věřili, že budou uzdraveni, že pak uzdravení neklamně nastane. Není pravda, že se na ně působí autosugescí, aby si vůbec ani nepřipustili té myšlenky, že by nemohli být uzdraveni. O důvěře v pomoc Boží se v Lurdech v kázáních sice mluví; nemocní jsou povzbuzováni k modlitbě, aby prosili Pannu Marii o přímlovu u Boha, ale nikdy se jim nepraví, že vše záleží jen na jejich pevném přesvědčení, že musí být uzdraveni, že se touto cestou odstraní každý neduh. Naopak jsou nemocní poučováni, aby byli trpělivi, aby své bolesti obětovali Bohu, aby byli úplně odevzdáni do Jeho svaté vůle. Je dokázáno, že v Lurdech nabyli zdraví, kdož prohlásili, že sami nevěřili ve své uzdravení, že neměli pražádné naděje.

Zajímavá scéna odehrála se jednou u lékaře v jeho ordinaci síni. Osoba, která trpěla hnisavým kostižerem a zánětem kyčle, což dlouhou dobu lékař ošetřoval, stála před ním úplně zdráva, po nemoci nebylo památky. »Jak jste nabyla zdraví?« tázal se lékař. »Kdo vás uzdravil?« »Kdo mne uzdravil? Panna Maria!« odvětila nemocná. »Oh, nechme Pannu Marii stranou. Slečno, uznejte, že vám bylo již předem namlouváno, že se musíte uzdravit. Řekli vám: Jste v Lurdech, pak opustíte bednu, v níž ležíte, a jedním rázem budete zdráva. To se často stává, nezýváme to sugescí.« Slečna však odpovídá, že tomu tak nebylo. Lékař jí nabízí peníze, aby jen uznala, že sugesce hrála při jejím uzdravení rozhodující úlohu. Se vši rozhodností zamítla však slečna tuto nabídku.

Jiné děvče přichází do Lurd s lékařským vysvědčením, že trpí plicní chorobou; hned při první koupeli nabývá zdraví. Protože lékařské vysvědčení bylo kratičké, bylo telegrafováno lékaři, aby dal nové vysvědčení o nemoci děvčete; o jeho uzdravení nebyl však lékař uvědomen. Lékař odpovídá telegraficky: »Trpí souchotinami.« To bylo také přesvědčení jiných lékařů, kteří nemocnou před jejím uzdravením ošetřovali. S velkou radostí cestuje uzdravená domů, spěchá k lékaři, aby se přesvědčil o jejím uzdravení, a prosí ho, aby jí napsal vysvědčení o její dřívější nemoci. Lékař byl všecek zmaten, když viděl svou bývalou pacientku zdravou; rychle napsal vysvědčení a

odevzdal je uzdravené. Když však četla vysvědčení, zhrozila se, neboť lékař napsal, že jeho bývalá pacientka byla v Lurdech zbavena kašle! Z plicní choroby, která pozvolna stravovala její tělesné síly, stal se pojednou kašel! Tam vede zaujatost proti nadpřirozenému světu a jeho zázrakům.

Někteří lékaři jednali s uzdravenými velmi drsně. James Tombridg měl na svém těle mnoho ran a vředů, nadto trpěl ustavičným kašlem. To vše mu působilo mnoho bolestí. Dne 20. VIII. 1879 byl po prvé donesen na nosítkách k lurdské jeskyni a pak k piscině. Najednou měl pocit, jako by zvláštní proud projel jeho tělem a jako by zvláštní síla pronikla celým jeho organismem. Povstal, sám se oblékl a bez opory šel od pisciny. Když ho do Lurd dopravovali, ležel nehybně ve vlaku po celou dlouhou cestu a nyní s kufříčkem v ruce rázně si vykračoval k nádraží. Když ho doma uviděla jeho manželka, padla úžasem do mdlob. Jiní lidé, kteří před několika dny byli svědky toho, jak ho téměř jako mrtvolu vezli na nádraží, spěchali za ním, aby se přesvědčili, že nejde o nějakou šalbu, nýbrž o skutečnost. Nedlouho nato konal již svou službu jako ředitel hotelu. Co vypravoval sám o svém uzdravení? »Když mne ponořili do vody, cítil jsem se uzdraveným, takže jsem mohl vstát a sám jsem si oblékl šaty. Sám jsem mohl chodit a odejít, avšak pohnutím jsem nemohl mluvit. Kněží mně nabídli víno, abych se posilnil, ale odmítl jsem a spěchal k jeskyni, abych tam děkoval za své uzdravení. Dlouho jsem klečel jako bez sebe, jako bych ani nepatřil k tomuto světu. Dnes mně vše připadá jako sen, jen mé uzdravení, toť zcela určitě nejplnější skutečností.«

Co mu řekli lékaři, kteří ho dříve ošetřovali? Byli to protestanté, Dr Thoreus a Dr Mac-Geven. Oba dva byli přesvědčeni, že jeho neduh je velmi vážný. První lékař byl rozradostněn a řekl uzdravenému: »Jste uzdraven, tím lépe pro vás.« Druhý lékař si však počínal zcela jinak. »Co s vámi dělali?« tázal se. »Svatá Panna mně pomohla,« odvětil uzdravený. »To není možné. Není žádných zázraků. To vše je hloupé mluvení. Ven s pravdou. Jaké léky vám dali?« tázal se lékař. »Vy víte dobře, pane doktore, že jsem již nemohl přijímat žádných léků. Matka Páně vrátila mně zdraví jedním okamžikem,« zněla odpověď. »Vy jste podvodník!« řval lékař, »nechci ničeho o tom slyšet!«

a pln vzteku vyhnal ze své ordinační síně svého někdejšího pacienta, kterému žádnými léky nemohl pomoci. Nad takovou surovostí se zalily pacientovy oči slzami. V předsíni lékařově bylo několik osob a mezi nimi protestantský kazatel, který se uzdraveného dotazoval na jeho nemoc a uzdravení, a řekl: »Vaše víra vám pomohla.« Tak jednal lékař nevěrec, místo aby se tázal na všechny podrobnosti při uzdravení. Jak by se byl asi uzdravený s chutí zasmál, kdyby mu byl někdo řekl: »Vám bylo vsugerováno, že musíte nabýt zdraví, a proto jste byl uzdraven.«

I další událost nasvědčuje tomu, že sugescí nelze žádného zázraku v Lurdech vysvětlit. V jeskyni jednoho dne r. 1889 se právě udělovalo požehnání, když se v piscině stala tato událost: Na smrt nemocná paní pozbyla vědomí a všechny pokusy, aby nabyla vědomí, byly marné. Nemocná, paní Facquová z Pont à Moussonu, matka desíti dětí, byla dle lékařského vysvědčení, vystaveného Dr Pierronem, pět let ochromena. Ošetřovatelky tázaly se úzkostlivě, zda mají umírající do vody ponořit. Vyzývaly Matku Páně a ponořily ji do vody. Ale výsledkem toho bylo, že všichni čekali její smrt a začali se modlit modlitby umírajících. Vtom zazněl zvonek, jímž dáno znamení, že se průvod s Nejsvětějším blíží. »Rychle,« volaly ošetřující, »vy- nesme ji a položme k cestě, kudy půjde průvod.« Neměly ani tolik kdy, aby sňaly plachtu z nemocné, v níž ji do vody ponořily, rychle ji položily na nosítka a hodily na ni nějaké šaty. I postavily nemocnou ven do deště. Nebylo to právě rozumné a ohleduplné jednání. Jeden nosič volal na ošetřovatelky: »Ale, milé paní, jak ji můžete sem dát!« Později řekl, že očekával její smrt každým okamžikem. Ošetřovatelky klekly u nosítek a modlily se. Jedna ošetřovatelka volá nemocnou jménem a snaží se nadzvednout její hlavu; ale hlava klesá zpět a oči se ani na okamžik neotevřely. Biskup z Nancy nesl Nejsvětější a přiblížil se až k umírající. Jeden svědek píše: »Byl jsem pouze dva kroky od ní a musím říci, že jsem viděl na smrt nemocnou paní, jak z objetí smrti vrací se k úplnému uzdravení.« Najednou umírající pozvedla svou hlavu, oči se otevřely a utkvěly na monstranci, a ruce se spínaly k ní. Paní, jež ještě se smrtí zápasila, vstala, požehnala se a kráčela k Nejsvětěj-

šimu, jež nesl biskup. »Klekněte!« volal někdo z průvodu, a když poklekla, dotkl se biskup monstrancí její hlavy. Nato povstala a nemyslela na to, že je jen ledabyle oblečena, že nemá ani punčoch ani střevíců, jde bosa za baldachýnem v blátě. Její obličej zářil radostí, a oči se zalily slzami. Chtěla jít s průvodem do basiliky, ale zadrželi ji a odvedli do útulny. Když se jí později tázali, co cítila při svém uzdravení, odpověděla: »Nic jsem necítila; viděla jsem jenom svého Boha, který ke mně pravil: „Vstaň a chod!“ A já jsem vstala a chodila.« Udiveně byla by na každého pohlížela, kdo by jí byl řekl: »Byla jste uzdravena sugescí, namluvili vám, že musíte věřit ve své uzdravení, a proto jste ho nabyla.«

Dr Boissarie vypravuje o jiném případě, v němž nemůže být o sugesci prázdné řeči. Paní A. P. ztratila svou matku, když měla šestnáct let. To působilo na její nervy tak, že mívala křečovitě záchvaty. V osmnácti letech se vdala-a dva roky nato dostavily se záchvaty ve značné míře. Trpěla ještě k tomu těžkou žaludeční chorobou; někdy vrhla dvacetkrát, ba i třicetkrát denně. Následkem toho ubývalo jí tělesných sil. Velmi zkušeni a dovední lékaři ji léčili, na př. Vapeau, Jobert de Lamballe a Mélaton. Plných patnáct let byla v ošetřování. V listopadu 1873 byla dovezena do Montpellieru do nemocnice k věhlasnému lékaři Courtymu, který užil všech možných prostředků, jež poskytuje lékařská věda. Ale neduh nezmizel, zhoršil se. Lékař se omlouval, že ji vlastně různými léky zbytečně trýznil. Nemocná projevila svému muži přání, že by ráda podnikla pouť do Lurd. Muž jí na to odpověděl: »Zdravý lidský rozum ti musí říci, že tvé záměry jsou plané.« Ale přece se dal přemluvit, a manželka se vydala r. 1874 do Lurd, kam 22. VIII. došla. O své zdraví se vlastně již ani nemodlila, řekla svým známým, protože byla přesvědčena, že její zdraví je navždy ztraceno; proto prosila Pána Boha jen o trpělivost ve své nemoci. Uplynuly dny pouti, neduh byl týž. Poslední den svého pobytu v Lurdech dala se přemluvit svou přítelkyní, aby vypila aspoň sklenici lurdské vody. S modlitbou v srdci opouštěla slavné poutní místo, ale beze vší naděje na uzdravení; jenom trpělivost si chtěla vyprosit u Pána Boha přímluvou nejblahoslavenější Panny. Všecka zemdlena a unavena vrátila se domů a řekla svému muži: »Vše

je při starém.< Den nato vstala, chodila bez únavy, beze vši podpory, bez pomoci služebných a lehkým krokem kráčela k dělníkům, kteří vyjeveně na ni patřili, neboť dříve ji vídávali při chůzi shrbenou, s výrazem utrpení a nemoci ve tváři. Paní ráno zpozorovala, že hnisavé boláky již neměla, a rány, jež byly mnoho let plny hnisu, že se zacelily. Neduh, který ji trápil po celých osmnáct let, proti němuž nejdovednější lékaři marně bojovali, proti němuž všechny léky té doby zůstaly bez příznivého účinku, byl rázem pryč. Třeba ještě zvláště podotknouti, že uzdravená neměla žádné naděje na uzdravení, že o sugesci nemůže zde být žádné řeči. »Že paní A. P. úplně, jistě a trvale byla uzdravena,< píše Dr Boissarie, »o tom byla přesvědčena celá rodina, celé okolí, nezvratně a rozhodně, takže nikdo o tom nepochyboval. Všichni se kořili zázračné moci Boží, vidouce, že osoba milovaná, tíží neduhu po léta trýzněná a zničená, najednou nabyla svěžesti, zdraví, síly tělesné v dokonalé míře. V tomto případě odpadá všechn hypnotismus, exaltace a sugesce, všechny rozechvělosti morální a duševní, všechny podmínky přirozené, pacientka nemá žádného podílu na svém uzdravení svými myšlenkami, svou vůlí, svou nadějí, svým přáním atd. ani v nejmenší míře.<

Někteří lékaři upozorňovali na jednoho moskevského profesora, který trpěl devět měsíců zvláštním druhem mechu mezi vousy (sycosis). Odborníci si nevěděli rady a proto neurčili žádného léku. Avšak jedna žena radila profesoru, aby po tři dny chodil s ní do kostela a tam aby se modlil. Tři dny nato se prý mech ztratil. Jiný případ stal se v Paříži. Jedna nemocná paní měla ránu na prsou. Navštívila hrob jansenistického jáhna Parise na hřbitově sv. Medarda a přiložila si na ránu hlínu z tohoto hrobu. Rána se začala hojit a po osmnácti dnech mohla ona paní volně vycházet z domu, konat delší procházky, protože byla zdráva. — Ruský profesor neměl vůbec žádné rány; jeho neduh byl pouhou supurací.

U pařížské nemocné, která tvrdila, že hlína z hrobu jansenistického jáhna ji zázračně uzdravila, třeba poznamenat, že je podstatný rozdíl mezi zázraky v Lurdech a mezi uzdravením této nemocné, protože její uzdravení nenastalo náhle jako v Lurdech, nýbrž zdlouhavě.

Nenávist tak zv. monistů proti Lurdům je veliká. Je to úžasný blud, že monismus je vědeckým světovým názorem, spočívajícím na pevných, ba neochvějných vědeckých základech. »Monismus, praví mnozí, a každý si myslí něco jiného,« dí jeden stoupenec monismu. Monistických nauk je mnoho; navzájem je potírají, navzájem vylučují. Co má naturalistický monismus společného s psychomonismem? Naprosto nic! Jenom nenávist proti církvi katolické je spojuje a odpor proti víře v Boha.

Monistická skupina v Mnichově poslala r. 1912 Dr Aignera, aby tam kul zbraně proti Lurdům. Jak jednal s ním Dr Boissarie? Aigner sám dí, že ho přivítal se zvláštní vlídností, dal jemu odznak lékařský a dovolil navštěvovat nemocnice a prohlížet nemocné a uzdravené. Výslovně mu řekl, že chce s ním jednat tak vlídně jako se Zolou. I Dr Gouraud, spolupracovník Dr Boissarie-a jednal s ním velmi přátelsky.

Jak soudil Dr Aigner o Lurdech, vrátiv se do Německa? Prohlásil, že se nikdy nestaly v Lurdech zázraky!

A co řekl Dr Gouraud? Dne 8. X. 1912 napsal: »Za francouzské národní pouti ukázal jsem Dr Aignerovi dva nemocné, kteří byli právě uzdraveni. U obou uznal skutečné uzdravení... nenahlížím, čeho se Dr Aigner dovolává, aby tato uzdravení nyní popíral.« V Bonnu prohlásil Dr Aigner: »Veřejně prohlašuji — v Lurdech nebyl žádný slepý uzdraven.« A přece bylo lékaři zjištěno, že dne 30. srpna 1911 byl v Lurdech při procesi s Nejsvětějším slepý Lebacq uzdraven. První, co uviděl, bylo právě Nejsvětější v monstranci.

Dr Aigner jásal, že »záležitost lurdská« (míněny jsou zázraky v Lurdech) podlehla ve třech soudních jednáních; stoupenci Lurd byli třikrát odsouzeni. Soudním řízením byly prý zázraky v Lurdech prokázány nicotnými. Ale jaká byla skutečnost? U těchto soudů se jednalo jenom o urážku na cti a ne o lurdských zázracích. Výslovně to řekl soudce, že se soudu vůbec ani o to nejedná, aby rozhodoval, zda se v Lurdech dějí či nedějí zázraky, že tato otázka je lékařská a ne právníká! Jak mohl Dr Aigner jásat, že záležitost Lurd neobstojí u soudu. Toť pravdomluvnost monisty!

Nejinak soudil jiný monista, Dr Horneffer, praví: »Než bych uznal existenci nepopíratelného zázraku, spáchal bych

ještě dnes samovraždu; neboť, když nemohu již na svět spoléhat, nemohu již žítí.«

Taková je životní moudrost monisty! Moderní filosofové, jako Mikuláš Kusánský, Descartes, Pascal, Leibniz, Hugo Grotius a jiní, moderní přírodopytci světového jména - Alexandr Volta, Ampère, Pasteur, Marconi a celá řada dalších významných přírodopytců - všichni podle Horneffera »nemohli spoléhat na svět« a jeho zákony, protože věřili v zázraky. Hornefferovu nesmyslu byli by se s chutí zasmáli.

Velmi zajímavé je vysvědčení, které dal oční lékař Dr Pley uzdravenému Lebacqovi, když důkladně prozkoumal jeho oči, zázračně uzdravené.¹⁾ Ale co je zarytým monistům po takovém vysvědčení odborníka! Jim je stokrát milejší zásada, »že zázrak není možným«.

Profesor Dr Bertrin, autor díla »Kritické dějiny Lurd«, píše na straně 563. tohoto díla o rozhovoru, který měl jednou se spisovatelem-nevěrcem. »Ó, Lurdy znám dobře,« řekl, »byl jsem tam před několika roky se svou dcerou. Slyšel jsem, že nemocní nabývají náhle zdraví, když se koná procesí s Nejsvětějším. Vidím před sebou osobu nemocnou, ve stavu nejvš zuboženém a pravím své dceři: „Pozoruj dobře tuto ubohou. Jestli nyní při požehnání s Nejsvětějším povstane, bude tvůj otec věřit a bude víru prakticky vyznávat.“ A víte, co se stalo? Při procesí tato nemocná skutečně povstala, jsouc úplně uzdravena.« Na otázku »Co jste potom dělal? Zajisté stal jste se zase věřícím?« Odpověděl: »Nikoli! Zůstal jsem tím, čím jsem byl; řekl jsem si totiž: vše, co zde člověk vidí, má takový vliv, takže, kdybych byl býval na místě nemocné (jako nemocný), byl bych jednal bez pochyby jako ona (byl bych zdrav) a nebe by nemusilo do toho zasáhnout.«

Takových nepřátel Lurd je velmi mnoho, kteří vše vysvětlují sugescí. A co praví na to vynikající psychiatr v Nancy — Bernheim? »Sugesce neničí žádných bacilů, neničí žádných tuberkulí, otevřené vředy v žaludku se jí nezajizví (Hypnosa, sugesce, psychoterapie 209). — A k tomu si přimysleme slova

¹⁾ Viz Jos. Sommer: Lourdesfahrten, Kritische Wallfahrtsgedanken, str. 187-8.

dlouholetého předsedy »zjišťovací komise«, Dr Boissarie-a: »Vidíme, jak souchotiny a rakovina se hojí s takovou rychlostí jako nervové choroby; kostižer, Pottova nemoc, oslepnutí nebo hluchota mizí v několika vteřinách.«¹⁾

Dne 13. X. 1905 byly řeholní sestře S. Fortunatě při operaci abscesu, který se jí utvořil na zadní straně hlavy, rozříznuty svalové nervy ramene, čímž nastalo ochrnutí ruky. Masáž nepomohla, ruka zůstala ztrnulá. Když byla 23. V. 1908 ponořena do pisciny, mohla rukou volně pohybovat, neboť nervy srostly. Rozhodla zde sugesce? Přesto neprohlásila lurdská lékařská komise toto uzdravení za zázrak.

Pokus vysvětlit lurdské zázraky sugescí selhal, veškerá námaha stoupenců této theorie byla marná. Ani nejnaděšenější stoupenci této theorie nemohli se vykázat podobnými výsledky ve své praxi, jaké sledujeme při uzdraveních v Lurdech.

Pokus vysvětlit lurdské zázraky penicilinem, je k smíchu. Komu se podařilo tímto prostředkem docílit takových uzdravení jako v Lurdech? Nikomu! A nepodaří se to ani budoucně.

Neznámé přírodní síly?

V Lurdech působí na uzdravení nemocných neznámé přírodní síly, a je povinností učenců, aby nám odhalili tyto síly. Mnoho stoupenců tato námitka nemá, protože se částečně sama vyvrací. Kdyby opravdu jenom neznámé síly působily na úžasná uzdravení nemocných, jakými se dosud nejdovednější lékaři nemohli vykázat, proč se tyto síly nejeví na *všech nemocných*? Vždyť všichni nemocní nenabývají v Lurdech zdraví! Když plicní choroba nejvyššího stupně v Lurdech rázem zmizela, proč nezmizela u jiných nemocných též choroba nebo choroba méně nebezpečná? Divná věc, že neznámá přírodní síla by se měla jevit jenom v jeskyni lurdské nebo blízko jeskyně nebo jen na některých místech, kde bylo užito lurdské vody! Neznámá přírodní síla — prostředek proti nejrůznějším neduhům! Když advokát Lasserre v Paříži, daleko od Lurd, nabyl rázem výborného zraku, jakmile navlhčil své choré oči, jež nebyly daleko oslepnutí, proč též prostředek neúčinkoval

¹⁾ Viz Jos. Sommer: Lourdesfahrten, str. 163.

těž u všech jiných lidí, kteří také trpěli očním neduhem? Když rána, třicet centimetrů dlouhá a 10 centimetrů široká rázem se zacelila, hnis okamžitě zmizel, a rána byla potažena jemnou kůží, proč se v Lurdech nezacelily všechny rány, snad mnohem menší? Když neznámé přírodní síly působí v Lurdech teprv od r. 1858 zázračná uzdravení, proč jich nepůsobily již dříve, či se snad onoho roku tyto síly odjinud přistěhovaly na ono poutní místo? Proč se stal očividný zázrak na Petru de Rudderovi daleko od Lurd? Proč tyto neznámé síly nebyly učenci za posledních téměř devadesát let odhaleny? Proč jich nebylo užito v sanatoriích? Či snad vymřeli veleduchové, jako: Pasteur, Ampère, Volta, Roentgen, Marconi a jiní? Jakou práci si dal Marconi, aby odhalil neznámé síly přírodní a využil jich ve prospěch lidstva! Podobně mohli učenci odhalit ony neznámé síly, jež působí zázračná uzdravení v Lurdech a okolí, a mohli jich využít ve prospěch trpícího lidstva a svět by jim byl za to velmi vděčen. Avšak veškerá práce, dopátrat se těchto neznámých sil, je marná, neboť lurdskými zázraky se jeví všemohoucnost Boží na přímlovu Panny Marie. Fakirové indiští mohou mnohého svými kouzly zaslepit, avšak zkušený člověk přece jen časem pozná, že byl jenom dovedností těchto fakirů oklamán, a také ví, že žádný z těchto fakirů se nemůže pochlubit uzdravením chorého, podobným uzdravením v Lurdech. Dovolávat se proto při lurdských zázracích neznámých sil přírodních, toť přece jen nejapná vytáčka. Kdyby se u soudu zločinec omlouval, že ho neznámé síly pudily ke zločinu, kdyby lékaři zjistili jeho normální duševní stav, nedbali by soudci pranic jeho omluvy; měli by ji za nerozumnou a neoprávněnou.

Tolik vynikajících lékařů dělalo pokusy s nemocnými pouhou sugescí. Čeho se dopracovali? Podařilo se jim zachránit zrak poloosleplého nebo navrátit zrak slepému, navrátit sluch hluchému, zahojit hrozné rány na různých částech těla? Podařilo se jim člověka takřka již polomrtvého rázem uzdravit tak, že povstal ze svého lože bez cizí pomoci? Podařilo se některému lékaři uzdravit někoho, kdo byl tak ubohý jako Petr de Rudder? Kdyby se jen jediný zázrak byl tomu kterému lékaři podařil sugescí, ihned by se to bylo rozhlásilo v celém světě a se všech stran by se byli hrnuli četní nemocní k tomuto lékaři.

Mnozí jiní lékaři by se byli od něho přiučili správné metodě sugesce a měli by věru mnoho práce a také bohatou odměnu. Proč se tedy sugesce neužívá? Proč se nedělá Lurdům konkurence? Proč neputují lidé se svými nemocnými místo do Lurd do nemocnic, v nichž lékaři užívají sugesce? Protože veškeré mluvení o divech, jež může sugesce způsobit, bylo marné. Co se stalo v Lurdech na nemocných, nestane se nikdy pouhou sugescí.

Zajímavá sázka.

Kdo píše o velikých zázracích lurdských a jejich velikém významu, musí se také zmínit o zvláštní sázce, kterou nabízel zámožný občan pařížský, Arnošt Artus, aby obhájil lurdské zázraky. Týž obhájce Lurd sepsal objemnou knihu, kterou vydal r. 1884, v níž se zastává zázraků, jež se na přímlovu Panny Marie staly od r. 1858 v Lurdech a mimo Lurdy. V knize své píše Artus o své neteri, Julii z Bordeaux, která byla zázračně uzdravena lurdskou vodou. Sestra Artusova byla provdána za Fourniera a měla čtrnáctiletou dcerušku velmi vážně nemocnou. Pro velikou slabost žaludku mohla jen málo jíst a proto velmi zeslábla; neměla ani tolik sil, aby mohla sama státi. Když jí někdo při chůzi pomáhal, po třech nebo čtyř krocích nemohla již udělat dalšího kroku, ba pro slabost musila si sednout. Její plíce byly nakaženy, dech den ze dne obtížnější, ležíc dýchala jen s velkou námahou, proto téměř ustavičně v loži sedávala. Posléze jí ochrnula celá pravá strana. Když dýchala, ozýval se při tom zvláštní pískot, což nasvědčovalo tomu, jak choré má plíce. Rodiče povolali k nemocné odborné lékaře, kteří po důkladné prohlídce prohlásili, že jen po dlouhém léčení by bylo uzdravení možným. A. Artus, strýček nemocné, měl velký zájem o nemocnou neteř. V té době, když často o tom uvažoval, jak by mohl neteře pomoci, byl upozorněn na knihu »Naše Matka Boží Lurdská«, kterou vydal Jindřich Lasserre. Kniha ho tak upoutala, že ji přečetl celou za jedinou noc. Když byl s čtením hotov, právě ráno svítalo. »A jasný den zasvitl též v mé duši,« píše; »světlo nadzemské rozžehlo se v mém srdci, světlo víry ve zjevení sv. Panny, světlo víry v její dobrodiní, v její zázraky.« Mysl jeho byla úplně zaujata myšlenkou, že

Panna Maria pomůže i jeho neterce, když pomohla zázračným způsobem jiným, jak dosvědčuje dílo Lasserrovo. Zvláštním dopisem poučil o tom svou sestru a radil jí, aby si napřed Lasserrovo dílo přečetla a pak vše potřebné zařídila. Jiným dopisem poprosil lurdského faráře, aby poslal láhev lurdské vody sestře do Bordeaux. Matka nemocné a její mladší bratříček byli zbožní, kdežto otec a syn z prvního manželství nejevili zájmu o náboženství. Tento syn napsal svému strýci do Paříže, když došla láhev s lurdskou vodou, dopis, z něhož lze poznat, jaký odpor měl proti zázrakům. »Přes to, že mám k Tobě, milý strýčku, zvláštní respekt, musím Ti vyznat, že nemám k Tvé vodě nejmenší důvěry. Kdyby Julie nebyla až tak příliš nemocná, měl bych sto chutí celé věci se zasmát. Ale tak se omezím pouze na to, co Ti tu jednoduše pravím. Bude-li Julie pitím této vody uzdravena, pak rozhlásím to všude, že se stal zázrak. Ano, pak v tom případě se zavazuji, že půjdu k sv. zpovědi. Vidíš, že jsem velmi dobré nálady. Ty zdáš se, že věříš, než vidíš; já chci věřit, až uvidím. Jsem nevěřící Tomáš.«

Zatím se matka, nemocná dcera a její malý bratříček připravovali na 11. červen, kdy se mělo užít lurdské vody. Plných čtyřicet osm hodin nepojedla nemocná ničeho a byla velmi slabá. Onoho dne zanesli nemocnou do kostela, kde kněz sloužil za ni mši sv. Nemocná, její matka s malým hochem přijali svátost oltářní a obětovali všechny své modlitby za uzdravení nemocné. Po vykonané pobožnosti dala matka své dceři napít se lurdské vody a nyní nastal okamžik trapné nejistoty. Všem tanula na mysli otázka: »Co nyní bude? Uzdraví se nemocná?« Na otázku své matky, jak jí je, odpověděla nemocná smutně: »Ach, nic se, maminko, nezměnilo, nejsem uzdravena« a propukla v pláč. Zklamání matčino si nelze ani představit. I svému bratru psala o tomto velkém zklamání. Den se chýlil ke konci za velikého zármutku a pláče matčina. Nemocná seděla na loži a matka se svým synáčkem se modlila večerní modlitbu, zatím co otec se vzdálil a četl zednářský list. Když matka dokončila svou modlitbu, modlila se ještě Julie růženec, pak vztáhla svou vyzáblou ruku směrem ke skříni, kde byla lurdská voda a prosila matku, aby jí podala tuto vodu. Matka se obávala nového zklamání, proto řekla dcerušce: »Ale, milé dítě,

kdyby tě sv. Panna byla chtěla uzdravit, byla by to zajisté dnes ráno učinila.« Avšak nemocná projevila svou pevnou důvěru slovy: »Jsem přesvědčena, že dnes tento večer budu uzdravena; dej mi jen vodu.« Matka ji odkazovala na druhý den. I malý bratříček prosil, aby přání nemocné bylo splněno. Matka posléze vyhověla těmto prosbám, nalila trochu vody do sklenice a podala ji Julii, která se poznamenala sv. křížem a vodu vypila do kapky. Najednou počala dýchat dlouhými tahy, prsa se rozšiřovala, do uvolněných plic proudil vzduch, nepříjemné sípění přestalo. Všecka rozrušena pozorovala matka svou dcerku. »Nejsvětější Panna mne uzdravila,« zvolala Julie. »Dejte mně prádlo. Chci si umýt prsa, boky a všechna bolavá místa.« Celé své tělo umyla lurdskou vodou a plna radosti zvolala: »Maminko, všechny mé bolesti mizí, všechny, všechny, jedna po druhé. Smývám je houbou všechny s těla!« Nemoc, která trvala tak dlouho, zmizela rázem. Dojem na matku byl úžasný. Byla jako zkamenělá a chvěla se na celém těle. Malý bratříček vyběhl zatím ven ze světnice a volal po celém domě: »Julie je uzdravena, Julie je uzdravena!« Otec přiběhl s novinami v ruce a chtěl vědět, co se stalo. Julie vztahovala k němu ruce a volala: »Tatínku, nejsvětější Panna mne uzdravila.« Otec zešedivěl jako důstojník v těžké námořní službě a zažil mnohá vzrušující nebezpečí. Avšak nikdy nebyl tak rozrušen jako v tomto okamžiku. Slova dcerušky zněla mu jako nebeská zvěst. Zatím se veškeré služebnictvo nahrnulo do světnice, aby zvědělo, co se stalo. Všichni se radovali, když viděli vzrušenou tvář Julie a slyšeli její radostná slova. V noci uzdravená klidně spala, avšak matka a otec nemohli jít spat; byliť příliš rozrušeni, proto bděli u své dcery. Ráno vstala, pojedla a šla s matkou do města koupit věnec pro obraz Panny Marie. Když lidé uviděli zdravou Julii, nechtěli ani věřit svým očím. Lékař Denueé zjistil po prohlídce její uzdravení.

Nedlouho nato putovala rodina se strýcem Artusem do Lurd, aby vzdala dík Matce Páně. Otec uzdravené, bývalý nevěrec, stal se rozhodným katolíkem. Celá rodina zasvětila se Panně Marii. Syn z prvního manželství, mladý námořník, vykonal svůj slib a přijal sv. svátosti.

Zajímavo je, co píše Artus v objemné knize, kterou později

vydal: »Tyto události — myslel jsem si po uzdravení své neteře — nestaly se pouze k vůli nám, a naší povinností nyní je, abychom se všemožně přičinili, tuto pravdivou událost rozšířiti a jí hlasitě a veřejně vydati svědectví všemi možnými prostředky, jež máme po ruce.« Známemu časopisu »Univers« poslal dopis, v němž líčil stručně uzdravení své neteře. Přesně vytkl stanovisko lékařské vědy. Náboženské časopisy otiskly onu zprávu, která nacházela ohlas u dobře smýšlejících lidí. I nevěrci všimli si této zprávy, ale protože byla proti jejich zásadám, odmítali ji. »S napjatou pozorností,« píše Artus, »sledoval jsem nyní válečné tažení nevěrců, a nebylo bez zajímavosti pozorovat, kterak tito pyšní stoupenci volného myšlení (badání), stojíce před zřejmou a snadno uvěřitelnou událostí, zdráhali se — *bádati po pravdě*. Mnohozvučná slova a filosofické výměry o nemožnosti zázraku, popírání a krčení rameny — to bylo vše, nač se oni popírači nadpřirozených věcí zmohli. Žádnému z nich nezdálo se na mysl připadnouti, aby navštívili uzdravenou osobu.« Nikomu prý ani nenapadlo, aby se přesně dotazoval lékařů, kteří ošetřovali nemocnou a důkladně ji zkoumali, nikdo se nevyptával četných očitých svědků, kteří dobře znali nemocnou a byli pevně přesvědčeni o jejím uzdravení. »Počinání nevěrců mne překvapilo a vynucovalo u mne útrpný úsměv. Při čem mi však nebylo do smíchu, ba co mne velice bolestně dojímalo, bylo, když jsem zpozoroval, kterak nevěrci se snažili pravdu udusit a kterak v tisících čtenářích umějí mylné mínění vytvořit o věci, která je naprosto pravdivá. Obyčejný lid nemá ani kdy, ani peněz, aby se mohl o všem důkladně přesvědčit, a proto věří svým novinám. Domnívá se ve své poctivosti, že pisatel, jenž mluví k němu novinami, se sám svědomitě přesvědčil o všem, co píše. Obyčejný čtenář z lidu se domnívá, že popírání jistých událostí děje se na základě důkladného zkoumání, a myslí tedy, že jeho noviny píší čistou pravdu. Bohužel, musím říci, že se náramně klame, míní-li vždycky tak. Větším dílem se novináři, tito vychovatelé tisíců, nepřesvědčí o věci a mluví pouze dle svého mínění a svých zásad. Majíce zabezpečenu důvěru svých čtenářů, zneužívají jí a ani se přitom studem nezardí. A tak vychovávají lžemi, bídnými lžemi nové pokolení, lidi bez mravních zásad a bez víry.« Každý jen po-

někud vzdělaný přesvědčil se mnohokrát za svého života, že Artus má pravdu. Listy vyložené nevěrecké jsou hrozným zlem; vše, co je ve prospěch křesťanské víry, hledí překroutit, veškerou pravdu snaží se skreslit.

Způsob, jakým nevěrecký tisk bojoval proti Lasserrově knize, se Artusovi musil zhnusit. Jak chtěl proti tomu bojovat? Pro boj se rozhodl, a to pro boj rozhodný. Dne 23. VII. 1871 poslal nový dopis do časopisu »Univers«, a to tohoto znění:

»Pane redaktore! Uveřejnil jste v čísle ze dne 28. VI. t. r. dopis, týkající se podivuhodného uzdravení mé neteře Julie Fournierové. Tento dopis rozvířil myslí svobodomyslníků a proto chtěje odpovědět všem posměvačům a nevěrcům, zaujal jsem jisté stanovisko, jež, abych mohl odůvodnit, račte mi, prosím, laskavě dovolit. Svobodomyslníci a jejich stoupenci vydávají ve Francii množství časopisů, o nichž hlásají, že jsou výplodem pokroku. Avšak jsou vlastně úplným popřením všech vznešených pravd, které u našich otců byly u veliké úctě, a co ve skutečnosti hlásají, není nic jiného, leč úplné znemravení lidu; zatím co hoví zlým náruživostem širších vrstev obyvatelstva, stávají se tito pánové populárními a docházejí tak snadno všech úradů a vyznamenání.« Tito zásadní odpůrcové všeho křesťanského si myslí, že jsou jim dovoleny nejohavnější zbraně proti křesťanství. Smutným zjevem je, že protikřesťanské časopisy mají přístup téměř všude, i k dětem, jež otravují. Vůči všem svým odpůrcům chtěl Artus obhájit pravdu o zázracích, o nichž vypravuje Lasserre ve své knize. »Navrhuji sázku o obnos nejméně 10.000 franků (jsem ochoten také i každou větší sumu přijati) a tvrdím, že všechny tyto zázraky, vypravované p. Jindřichem Lasserrem, jsou naprosto pravdivy. Vzhledem pak k účelu, za jakým tak činím a jež jsem si naznačil, aby totiž obyčejný lid mohl se o pravdě přesvědčiti, navrhuji, aby se zvolily tyto dva případy: 1. Vdova Rizanová v městě Nay, ochrnlá od r. 1834, byla dle výroku Dr Subervielle, lékaře, dne 16. X. 1858 blízka smrti. Její tělo bylo samá rána, v noci měla umřít. Při svítání použila lurdské vody. Uzdravení, raději bych řekl vzkříšení, bylo okamžité a úplné. Pí Rizanová nepocítila po dlouhou řadu let, jež následovala na její uzdravení, žádné bolesti, žila ještě do nedávna. 2. Slečna Moreau de Sa-

zenay z města Tartas, pozbyla zraku na jedno oko úplně, druhé měla velmi choré. Lékaři vyznali svou malomocnost a pozbyli veškeré naděje na uzdravení. Toto mladé děvče namočilo kus lněného plátna vodou z podivuhodného pramene a přiložilo jej na oči. Usnulo, a když se probudilo, bylo úplně zdravo. Od té doby nepocítilo ani nejmenších bolestí očí. Slečna de Sazenay je nyní paní d'Izaru de Villefort. — Mohly by se zvolit dva jiné zázraky, kdyby tyto nepostačily. Nedávám přednosti žádnému z nich. Co se týče mne, tedy je potvrzuji a pro své tvrzení neváhám dáti v sázku své peníze. Mám-li být upřímným, tedy vyznávám svou domněnku, že naši svobodomyslníci si budou hrát na hluché a budou mne obviňovat z bláznovství a pošetilosti, budou se však báti obětovat své peníze; sotva se odhodlají věci ty zkoumat, neboť dobře vědí, že by zkoumáním prohráli a že by tím jistota lurdských zázraků nade vši pochybnost se potvrdila. Tím ovšem by byla dokázána jejich nevědomost a jejich špatná víra.

Je-li u nich v těchto věcech neznalost, nevědomost, má je můj dopis přiměti k tomu, aby hledali pravdu . . . Chce-li tedy někdo vejíti se mnou v sázku, přijímám sázku každého s podmínkou, že vyhrané peníze se věnují pokladně dobročinného spolku, ježž pak určím. Mám jediné přání: ti lidé, kteří nechtějí věřit, ať si přečtou knihu od Jindřicha Lasserra „Notre Dame de Lourdes“ a jsem přesvědčen, že touto četbou ani jejich dobrá víra, ani jejich nevěra nezůstane nedotknuta.◀ K tomuto dopisu připojil Artus ještě několik slov: »Je-li zázrak vůbec nemožný, jak nevěrecká filosofie tvrdí, pak je zřejmo, že všechny zázraky, vypravované v knize Jindřicha Lasserra, jsou nepravé a že ani jeden z nich neobstojí při zkoušce. Dokáže-li se však, že aspoň jeden zázrak z oněch Jindřichem Lasserrem vypravovaných je pravý, pak . . . přece tvrzení svobodomyslníků o nemožnosti zázraků bude zvráceno . . . Bylo mi vytýkáno, že jsem nevěrcům věc velmi usnadnil, žádaje, že musí jen dvě z podivuhodných uzdravení dokázati za nepravé. Neboť i když dílo je sebesvědomitěji sestaveno, mohl se prý pisatel i při největší opatrnosti mýlit a snad i mnohokrát mýlit. Bylo by prý tedy zcela rozumné, kdybych byl žádal zkoumati až dvanáct těchto uzdravení . . . Přes tyto výčitky — snad zasloužené — trvám s pomocí

Boží při nejmenším požadavku, jež jsem dříve určil. Čím větší výhody ponechávám, tím větší, myslím, bude porážka nevěrců.«

Nejenom Artus, nýbrž mnozí jiní očekávali s největší dychtivostí, co nevěrecký svět na tuto výzvu odpoví. Najdou se lidé, kteří se pokusí o důkaz, že v Lurdech se nedějí žádné zázraky? Nebylo přece nejmenší pochyby, že slíbený značný obnos bude mnohé a mnohé lákati a nejenom obnos sám, nýbrž i sláva, již mohl každý nabýti důkazem, že v Lurdech nebylo dosud zázraků. Jak by byl veškeren nevěrecký svět takového člověka oslavoval! Pomníky by mu byl stavěl na důkaz vděčnosti, že odhalil bludy v Lurdech a udělal jim navždy konec.

Za nějaký čas dostal Artus dopis s tímto obsahem: »Milý pane! Já jsem z toho kraje a proto mi dovolu, bych Vám zcela zřejmě prohlásil, že to všechno je lež. Tvrdě takové věci, škodíte lurdské jeskyni víc než se domníváte. Vždyť každý v tom kraji ví, že onen pramen povstal před zjevením — přihodilo-li se vůbec nějaké — jenže voda prýštila více trhlínami ze skály, a po zjevení se teprv stalo, že se vody shromáždily a tak jen jediný pramen utvořily. Připomínám Vám, milý pane, abyste dodržel svou sázku a oněch 10.000 franků složil u notáře Dufoura — Boulevard Poissonière č. 15 v Paříži. Jakmile budu mít potvrzení od notáře, že jste složil svých 10.000 franků, zavazuji se, že i já onen obnos složím. Dovoluji si Vás, milý pane, varovati, neboť, kdybyste nedodržel své sázky, vzal bych si to právo, abych Vás nazval tlachalem a dryáčníkem. Těše se na výhru Vašich 10.000 franků, znamenám se

V. de Marcadeau, spolupracovník časopisu „*Les Perenées*“.

Nejenom nevěrecké, ale i katolické listy uveřejnily tuto výzvu; nevěrecké s velikou radostí, že vítězství kyne nevěře.

Jak soudil Artus o této nabídce? Zalekl se jí? Ani pomýšlení! Sázka byla tedy učiněna. Nejdůležitější však nyní bylo, mít na zřeteli dalekosáhlost a povahu její. Artus se tomu divil, že se přihlásil *jen jediný nevěrec*, ale byl rád, že se aspoň jeden přihlásil. Marcadeau-ovi napsal dva listy a byl tak opatrným, že je poslal doporučeně, neboť se velice bál, že by mohl ztratit protivníka. V prvním dopise vytýká mu urážlivá slova, ale pokračuje: »Naproti Vám a všem trvám pevně na sázce, již jsem chtěl zahájit veřejnou a slavnou debatu, z níž pravda vítězně vyjde

najevo. Jest ovšem důležité, můj pane, ihned určití jasně cíl a podmínky sázky. Východiskem sporné otázky bude obsah knihy „Notre Dames de Lourdes“ a jenom tento obsah... Musila by se jasně a zjevně uvést nesprávnost dvou nebo tří hlavních událostí, vypravovaných autorem N. D. J. L., jež od něho byly zařazeny mezi zázraky... trval jsem na tom, aby... se při debatě aspoň dvě zázračná uzdravení prozkoumala. A jestliže se omezují na tyto... děje se to proto, poněvadž Jindřich Lasserre praví, že je proto uveřejnil, poněvadž se opírají nejen o pravé důkazy, nýbrž jsou objasněny vlastním prozkoumáním, což jim v mých očích dodává také jistoty, již nelze popírat...«

Na odpověď čekal Artus marně. Požádal poštu v Cauteretsu o zprávu, zda byl dopis odevzdán. Nadto poprosil svého přítele, který byl právě v těchto lázních, aby pátral po Marcadeau-ovi. Později došel přece jen očekávaný dopis, ale urážlivý, a tímto dopisem byly *podmínky navržené sázky zamítnuty*. O zázračných uzdraveních píše: »Kdo mi ručí za to, že tyto osoby, které mají být hrdiny oněch podivuhodných uzdravení, skutečně žijí, a žijí-li, nejsou-li to ultramontánní (potupný název pro katolíky) jako Vy a Vaše noviny, a nejsou-li to osoby, jež lze za peníze získat ke všemu.« Všechny učence, které navrhoval Artus jako rozhodčí, Marcadeau odmítl. Každý rozumný člověk mohl snadno poznat, jakou obavu měl tento nevěrec před zkoumáním lurdských zázraků.

Mezitím dopsal Artus ředitelství pošty a také svému příteli, který právě bydlil v ulici Railliere č. 1, kde bydlel i Marcadeau. Přítel odpověděl, že pána s tímto jménem není v městě a poštovní správa odpověděla, že odevzdala doporučený dopis pánu, který se představil tímto jménem a také na zpáteční lístek napsal Marcadeau. Vyšetřováním poštovní správy bylo zjištěno, že v ulici Railliere č. 1 žil nevěrec, který byl velikým nepřitelem všeho křesťanského. O tomto nepříteli se Artus dověděl, že by byl rád podnikl boj proti nepříteli, kdyby byl měl jistotu, že se tento nepřítel dá před ním na útěk, takže by boj ani nezačal. Když tento nepřítel křesťanství četl veřejné vyzvání, představoval si vítězství snadným; proto napsal dopis Artusovi, chvástal se, že přijímá sázku, ale pro jistotu dal si *falešné jméno*. Přijmu sázku, řekl si, a jestli se Artus poleká a ustoupí, budu

vítězem a vyhrají sázku. Setrvá-li však Artus v boji, v rozhodném okamžiku nejen couvnu, ale i zmizím; ano i v novinách uveřejním, že Marcadeau nikdy neexistoval. Tak padne podezření na Artuse, že učinil vyzvání vymyšlené osobnosti. Tak soudil hlavní representant nevěreckého světa v Cauteretsu. Ale opatrnost Artusova, že posílal dopisy doporučeně, vyšetřování poštovní správy zmařily zlé úmysly onoho nevěrce. Právě jeho jméno bylo *Cazeaux*. V novinách uveřejnil Artus jeho ústup a obnovil své dřívější vyzvání. Ano, prohlásil, že mimo slíbený obnos 10.000 franků uloží dalších 5.000, které měly krýt vydání, spojené s vyšetřováním a zkoumáním lurdských zázraků. Artus ukončil své nové vyzvání slovy: »Otevře-li tento boj oči aspoň jednomu člověku, osvětlí-li aspoň jedno svědomí, obrátí-li aspoň jedno srdce k Bohu, pak bude účel můj dosažen a přání mé splněno.«

Koho by nezajímala otázka, kdo vyhrál tuto sázku! Obnos 10.000 franků nebyl tenkrát žádnou maličkostí. Kolik lidí se tím dalo lákat. Potají si mysleli, že musí vyhrát sázku. Příčinou jejich naděje byla nevědomost. Knihy Lasserrovy nečetl z nich ani jeden. Pokud věřili zprávám nevěreckých novin a věřili jim slepě, měli odvalu, když však někteří z nich nahlédli do knihy Lasserrovy a přesvědčili se o pravdivosti lurdských zázraků, neměli již žádné odvahy. Stalo se, že i některé noviny, na př. »Progrés de l'Est«, »Progrés du Var« a jiné vydaly prohlášení, že přijímají sázku. Nechutnými, lacinými vtipy chtěly dobýt vítězství. Artus je rázně vyzval, aby místo planého mluvení otevřeně přijaly jeho sázku. Odvaha Artusova je zarazila, proto naprosto umlkly.

Osmadvacet let později obrátil se Leopold Kolísek zvláštním dopisem na Artuse a tázal se, zda ona sázka dosud platí. Odpověď je zajímavá: »Moje vyzvání k nevěrcům stalo se již 23. VII. 1871. Avšak nestal se žádný pokus na základě rozumných důvodů, jež jsou obsaženy ve spise, jež Vám poštou posílám, neboť poznávám z Vašeho dopisu, že znáte moje vyzvání jen ze spisů Jindřicha Lasserre-a. Velmi mnoho dopisů stejného obsahu, jako je Váš mne již došlo, a já jsem vždy odpověděl, že až dosud jsem ochoten vejít v sázku... Až dosud našel jsem slušný počet protivníků, kteří buď svými řečmi nebo svým

společenským postavením nebo i bohatstvím vynikali, ale všichni se zdráhali položití své peníze na zelený stůl zkušební komise.«

Sázka (15.000 franků) byla tedy v platnosti dále a nevěrecký svět mlčel, neboť v této věci bylo mlčení pro ně pravým zlatem. Zato ovšem nevěrecké noviny žvanily dále o lurdské pověře, zesměšňovaly dokonce i zázraky, jichž ovšem popřít nemohly. *Nevěra hrála zde úlohu velmi smutnou a hraje ji dosud.* To si musí každý nepřítel Lurd uvědomit. Rozumného a svědomitého člověka, byť by se klonil poněkud k nevěře, musí takové počínání nevěrců a nevěreckých novin odpudit, a proto hledá dále, čte knihy o Lurdech, jež napsali lidé poctiví, čte pozorně a může se snadno přiblížit k pravdě. — R. 1901, kdy byla ve Francii provedena radikální rozluka církve od státu, byli misionářští kněží z Lurd vypuzeni, kostely u jeskyně měly být uzavřeny, návštěva jeskyně a všechny poutě měly být zakázány. Za Josefa II. byly i v Rakousku poutě pod těžkými pokutami zakázány. Josef II. byl vzorem pro francouzské volnomyšlenkáře. Avšak odpor města a celého okolí byl tak veliký, že vláda ponechala katolíkům poutní kostely a zákaz poutí odvolala.

Lurdy a Zola.

Zbraně četných odpůrců slavného poutního místa byly vždy hanebné. Zarytí odpůrcové Lurd bavili se mnoho let odporným hnusným výmyslem, který byl i některými časopisy rozšiřován. Při první své návštěvě v jeskyni 11. II. 1858 přistihla prý Bernadeta krásnou dámu z Lurd, která tam měla dostaveníčko s mladým jezdeckým důstojníkem. Nevěrná žena chtěla Bernadetu oklamat; aby nebyla poznána, jala se napodobovat Pannu Marii a mluvila prorockým tónem. Ještě r. 1892 vyličil zlomyslný spisovatel po své návštěvě u jeskyně tuto blbou háji, již se může působit jen na nevědomce. *Estrade* zjistil, že žena, o níž se jednalo, dne 8. II., tedy tři dny před prvním zjevením dala život dítěti. Tři dny po porodu jde žena na dostaveníčko? Jenom hrozba soudního stíhání mohla drzé pomlouvače umlčet.

Nepřátelům křesťanských pravd je všechno vhod — i nej-

hanebnější zbraně, a takových zbraní užíval i Zola. Nač cestoval do Lurdu? Co ho tam lákalo? R. 1892, právě když se tam konala národní pouť, přijel tam Zola. Choval se slušně, dával na vše, jak se zdálo, bedlivě pozor, a jevil i pohnutí, když byla zjištěna uzdravení. První dny nesměl do úřadovny lékařů, kteří tam prohlíželi uzdravené, avšak později byl mu přístup dovolen, směl se hlásit o slovo a činit i námitky. Ale právě tím projevoval velikou neznalost, činil tak nevěcné poznámky, kladl takové požadavky, že se lékaři tomu smáli. Neodborník chtěl dávat věcné rady a pokyny odborníkům! Když byl svědkem některých uzdravení, byl přece jen dojat, takže se někteří svědkové domnívali, že Lurdy budou snad pro Zolu znamenat, co znamenal Damašek pro Šavla. Mnozí čekali, že Zola vyličí ve své knize čistou pravdu. Kdož však Zolu důkladně znali, neměli pražádné naděje, že by se z takového Šavla mohl stát Pavel.

Zolovo dílo dalo těmto posledním za pravdu. Celým tímto dílem táhne se jako červená nit blud, že na světě a tedy ani v Lurdech neděje se nic nadpřirozeného. Z toho důvodu skresluje se vše tak, aby se to hodilo k tomuto bludu. Ani v životě Bernadetině nebylo prý nic nadpřirozeného. Nějaký čas svého dětství trávil Bernadeta v Bartresu. Kněz Ader řekl jednou při pohledu na Bernadetu, když pásala ovečky, k učiteli Barbetovi: »Tak jak toto dítě vypadaly asi děti, jimž se Panna Maria zjevila v La Salettě. Tak prý vsugeroval tento kněz tomuto děvčeti pozdější vidění v Lurdech. Vlastním kořenem všech tak zvaných vidění byly prý různé zvyky v Bartresu. Zastupitelstvo této obce poslalo 31. VII. 1894 Zolovi tento protest: »Milý pane! Jest v zájmu pravdy, kterou jste drzým způsobem znetvořil, že my, členové obecní rady v Bartres, jednohlasně protestujeme proti všem nesprávnostem, jež v novém vašem románě přicházejí a jež se týkají života Bernadety Soubirousové, která v naší obci žila. Prohlašujeme především jakožto odpověď na Vaše tvrzení, že pěstoun Bernadety, Blažej Lagues, nikdy ve své domácnosti nepředčítal, potvrzuje to vlastní jeho syn, poloviční bratr Bernadetin. Tvrdíte také, že po celou zimu konaly se v našem kostele s přivolením dp. P. Adera noční služby Boží. Úplně to popíráme. Podle Vašeho mínění napadly Bernadetě myšlenky o zjevení při těchto bohoslužbách. Tvrdíte, že naše rodiny

proto chodily v noci do chrámu, aby ušetřily doma světlo, a aby se všichni dohromady ohřáli. Jaké to pitomé tvrzení, když máme nadbytek dříví k topení a ostatně není u nás žádné tak chudobné rodiny, aby si nemohla opatřit světla na večer. Představujete si náš skromňoučký kostel asi jako místo, kde obrazotvornost zbožného děvčete byla živena pohledem na skvostné oltáře s bohatými ozdobami, pohledem na sochy Matky Boží s modrýma očima a růžovými rty... Jak mohl jste jen, když jste přece osobně viděl tato místa, tak psáti? To všechno je úplně nesprávné, jak sám nejlépe víte. Naproti těmto vymyšleným zprávám, aby byla vzdána čest pravdě, a na důkaz naší víry ve skutečnost zjevení se sv. Panny, považovali jsme jakožto představení obce za svou povinnost ony události, znetvořené neslušným způsobem, postavit v pravé světlo.◀ Následují podpisy představenstva. I učitel Barbet protestoval zvláštním dopisem, který poslal Zolovi, proti tomu, co se v díle uvádí jako jeho slova. Již tyto protesty nasvědčují tomu, jak máme soudit o dalších vývodech Zolových. V první řadě se nám jedná o to, zda líčí uzdravení, jež sám na vlastní oči viděl, dle pravdy. Lékaři právě proti tomu co nejvíc protestovali.

Při národní pouti r. 1892 byla uzdravena Marie Lemarchandová, které dal romanopisec jméno »Eliška Rouquetová«. Trpěla rakovinou ve tváři, na které otevřené rány velmi hnisaly. Pohled na ni budil u všech úžas a soucit. Byla uzdravena, ale Zola líčí vše tak, jako by se vlastně jednalo o zcela přirozené uzdravení. Časopis »Ere Nouvelle« dokázal však, že »Eliška Rouquetová« přijela dne 20. VIII. 1892 do Lurd a byla hned den nato v přítomnosti lékaře Dr Hambrose uzdravena v piscině, ne v jeskyni, jak dí Zola, a to náhle a úplně, ne ponenáhlu. Vysvědčení tohoto lékaře líčí uzdravení takovým způsobem, že člověk dobré vůle musí uznat, že toto uzdravení bylo zázračné. Věhlasný pařížský lékař Dr Moncoque napsal proti Zolovi článek »Důkladná odvěta«, v němž prohlašuje jako očitý svědek těchže zázraků, jež viděl i Zola, že i podle vyličení Zolova dlužno uznat mnohá uzdravení za zázračná. Nejrázněji odbyl však Zolu lékař Dr Boissarie, předseda lékařské komise u lurdské jeskyně. V časopise »Journal de Lourdes« uveřejnil článek »Román a pravda«, v němž probírá důkladně všechny nespráv-

nosti, které jako očitý svědek a odborník musil vytknouti. Aby odhalil Zolovy hanebnosti ještě víc, konal dne 21. XI. 1894 v »Lucemburském salonu«, místnosti to hodně veliké, veřejnou přednášku o Zolově románu. Návštěva posluchačstva byla tak veliká, že se musilo použít i místností vedlejších. Abbé Fons-segrives, muž neobyčejně učený, oznámil veřejnosti tuto zajímavou přednášku. Každý spěchal na ni, kdo se chtěl dovědět pravdy. Na podiu byl řečník Dr Boissarie a za ním několik osob, které byly v Lurdech r. 1892 a 1893 zázračně uzdraveny. Při této přednášce nebylo třeba žádného nadsazování, přepínání, žádných silných slov, stačilo jednoduché, prostinké vyličení pravého stavu věci, a to působilo neobyčejným, mohutným dojmem. Zola byl jen třináct dní v Lurdech a jeho návštěvy, jež konal v nemocnicích u jeskyně, v kostelích a v úřadovnách lékařů, byly nedostatečné. Nasládlým pohledem díval se na své okolí a mluvil i o nadpřirozených věcech.

Nejzajímavější částí přednášky Dr Boissarie-a bylo to, že obecnstvu ukázal jednotlivé uzdravené osoby a upozorňoval, jakým neduhem byly stíženy. Charcot, znamenitý lékař na klinice v Paříži, prohlásil jednoho muže slepým, a tento slepý nabyl zraku právě při processí, jež se konalo s Nejsvětějším. I tohoto uzdraveného uzbírali účastníci oné přednášky. Nato představil Dr Boissarie slečnu Lemarchandovu, která přišla se svým lékařem. Neduh zohavil její tvář strašnou měrou. Zola píše, že tvář její byla plna jizev, ústa že zůstala pokrivena, takže nemohla pít jako jiní lidé; musila si prý pokaždé nalít vodu na talíř a chlemtat ji jako pes. Když obecnstvo uzbíralo Lemarchandovu a její normální tvář, poznalo, jak lživě o ní píše Zola, propukla bouře nevole nad proľhaností tohoto romanopisce.

Nato představil Dr Boissarie přítomnému obecnstvu Marii Lebranchuovu, jíž dal Zola v románě jméno »Grivotte«. Její prsní neduh dosáhl, když přijela do Lurd jako nemocná, nejvyššího stupně. Polomrtva byla dopravena na poutní místo. Po důkladné prohlídce, již lékaři vyšetřující komise provedli, viděl ji i Zola, ale viděl ji i uzdravenou a přece měl ještě smělost, že píše o ní, že na zpáteční cestě z poutního místa zemřela.

Hnus se zmocnil přítomných, když poznali znovu prolhanost Zolovu.

Předseda lékařské komise upozornil nato na přítomnou Marii Briffaultovu z Mont-Saint-Legeru. O jejím uzdravení byla podána důkladná zpráva mnohým časopisům. Jednalo se o zánět kyčle, který v Lurdech rázem zmizel. Zola ji nazval »slečnou Quersaintovou« a soudil, že její uzdravení se stalo pouhou sugescí. Za své nemoci byla po celá čtyři léta připoutána k loži. Následkem zánětu hnisání neustávalo, kost byla hluboko nakažena. Nemocná trpěla velikými bolestmi. Z její rány vytáhl jí lékař několik kosteček. Od kloubů se táhla veliká oteklina dolů po celé její noze. Hnis otravoval její krev a dělal její nemoc ještě horší. Co vypravuje sama o svém neduhu? To třeba vyličit dopodrobna, aby soudný člověk mohl poznat, jak hrozného neduhu byla zbavena. »Jednoho dne chtěli mi dát čisté prádlo, záda a noha byly přilepeny na desce.« Vyhroubená deska byla jejím ložem. »Zvedajíce mne, odtrhli kůži od těla. Plavala jsem v krvi. Lékaři zastavili své návštěvy a prohlásili, že nemohu být uzdravena, že smrt moje je blízko.«

Byla v Lurdech pomoc pro tak hroznou nemoc? Nemocná měla pevnou důvěru v uzdravení, i když mnozí jiní neměli žádné důvěry. Aby ji mohli dopravit do Lurd, udělali pro ni zvláštní dřevěnou bednu. Později o tom vypravovala uzdravená: »Když jsem se po prvé ocitla v této dřevěné bedně, myslela jsem, že jsem v rakvi a pocítila jsem zvláštní úzkost. Slyšela jsem ze svého okna, jak sousedé mezi sebou pravili: „Je bláhová, že chce odjet; umře jim na cestě.“« Bolesti, spojené s namáhavou cestou do Lurd, se stupňovaly. V Lurdech donesli ji k jeskyni a položili mezi nemocné. Pro neobyčejnou tělesnou slabost nemohla se pomodlit ani »Zdrávas Maria«. Po první koupeli nedostavilo se žádné zlepšení; ani po procesí s Nejsvětějším se nic nezměnilo. Den nato donesli ji po druhé do pisciny ke koupeli. »Položili mne na plátěnou plachtu a v ní mne spustili do vody. Nesměli se mne ani dotknout. Sotva jsem byla ve vodě, bolesti přestaly, noha nebyla již těžká, a připadalo mi, jako by někdo se mne sňal velké břímě. Když mne dámy prohlížely, nenašly žádné rány; noha už nebyla černá a oteklá; dotýkání se jí nepůsobilo mně již žádných bolestí. Byla jsem

uzdravena.« Uzdravení toto se stalo v září roku 1893 a zpráva o něm byla teprve rok nato uveřejněna.

Tato uzdravená poslala později zajímavý dopis předsedovi lurdské lékařské komise. »Musím Vám, velectěný pane doktore, podati zprávu o jisté návštěvě, která mne velice rozčilila. V sobotu dne 29. září přišel ke mně jistý neznámý pán, který se mne tázal, jakým způsobem jsem byla uzdravena. Odpověděla jsem: »Nejsvětější Panna mne uzdravila.« I usmál se a chtěl mne přiměti k vyznání, že mne již dříve ujistili a mně namluví, že v Lurdech se musím pozvednouti a choditi. On to nazýval sugescí. Podával mi knihu od Zoly, které jsem však nechtěla čísti. Tu se rozhněval, nadával na Lurdy a na kněze a pravil, že mne naučili tak mluvit. Vida, že hrůzou trnu, nabízel mi peníze, vyznám-li, že jsem byla uzdravena sugescí. Nechtěla jsem, načež se ještě víc rozzlobil. Nazýval se lékařem, nevím však, jak se jmenuje.«

Takovými zbraněmi chtěli nepřátelé bojovat proti očividnému zázraku!

Téhož roku byla ještě náhle uzdravena Eliška Lesage z Bucquoi, která měla silnou oteklinu na koleně, a Konstancie Picquetová, která trpěla rakovinou na prsou. Podle prohlášení odborníka byla každá operace marná. Všechny tyto osoby a ještě jiné uzdravené v Lurdech představil Dr Boissarie obecnstvu v sále Lucemburském.

Jak uzdravení, tak i posluchači jeví velkou radost. Přednášejícího lékaře odměnilo obecnstvo dlouhotrvajícím potleskem. Jednání Zolovo bylo co nejdůrazněji odsouzeno.

Tak jednal Zola s pravdou, a podobně jednali též mnozí jiní nepřátelé Lurd! Jak si počínal Zola po této přednášce? Mlčel, neboť každé jiné další slovo bylo by mu ještě víc uškodilo.

Je to zrovna až neuvěřitelné, jak někteří lidé vychvalují lež a podvod a vynášejí je nad pravdu. U všech národů jsou lidé, kterým se lež a podvod stokrát víc líbí než pravda. Lež a podvod velebí, pravdu však tupí a zesměšňují.

Jindřich Lasserre, který si svými spisy o Lurdech a o Bernadetě získal mnoho zásluh o slavné poutní místo mariánské, mluvil se Zolou mnohokrát za jeho pobytu v Lurdech. Rázně odpověděl na výtku tohoto spisovatele, že se v díle o Bernadetě

nezmínil o knězi Aderovi v Bartresu, který prý měl na dětství Bernadetino veliký vliv. Prohlásil, že prozkoumal vše, aby se dopátral pravdy, že mu tedy v té věci žádný kritik nemůže vytknout věcných chyb. Co řekl Zola Lasserre-ovi? »Aniž bych byl věřícím, vidím v Lurdech to, čeho jsem ani v nejmenším netušil: místo útěchy, naděje, ano i uzdravení pro tisíce nešťastníků, zoufalých a nemocných. Je to nejvyšší bod, je to oasa na tomto světě.« K tomu připojil ještě další slova: »Proti tomuto bojovati jakýmkoliv způsobem, bylo by zločinem, spáchaným na člověčenstvu. Slibuji Vám, pane Lasserre, že ani jediné slovo nebude takové, jež by mohlo ctitele lurdské zarmoutit. A mohu dokonce připojit, že v knize mé najdete mnohé, co Vám i radost bude působiti.«

Když vyšel román Zolův, a Lasserre upozornil na to, jakých chyb se autor dopustil, jak skresluje skutečnost, odpověděl Zola zvláštním dopisem, který poslal redaktoru »Gaulois«. Mezi jinými novými nepravdami jsou v tomto dopisu tato slova: »Chtěl jsem pravdu tak velice, jako p. Jindřich Lasserre a také jsem ji udělal s celou silou svého srdce a své inteligence.« Ano, Zola udělal, jak vysvítá z přednášky Boissarie-ovy, z pravdy blud a lež, a ze lži a bludu »novou pravdu«, která je mnohým nevěrcům novým evangeliem.

Pro nevěru nevykonal koncem minulého století a také i v tomto století nikdo tak mnoho, jako *Arnošt Haeckel*, bývalý univerzitní profesor v Jeně. Bojoval pro pravdu? Kdo si blíže všimnul hlavních spisů tohoto profesora, hlavně jeho »Světových záhad«, »Životních zázraků« a jiných ještě spisů, kdo četl vážné kritiky těchto spisů od vynikajících odborníků, je krajně překvapen tím, jak tento univerzitní profesor zacházel s pravdou. Haeckel nepíše v těchto knihách jenom o otázkách svého oboru, nýbrž též o otázkách, jež patří do jiných oborů, kterým *pranic nerozuměl*. Když velké vydání »Světových záhad« bylo přeloženo do angličtiny, dělali si inteligentní čtenáři z oné části díla, jež jedná o křesťanství, posměch, a dílo ztratilo svou reputaci. Hlavním pramenem pro onu část bylo Haeckelovi anglické dílo Saladinovo (pseudonym). Tento autor neměl v Anglii pražádné vážnosti, protože byl ve vědě vyloženým břidilem, který byl vzdělanějším vrstvám jen k posměchu. O Nicejském

sněmu píše Haeckel, že jeho členové byli na vahách, které knihy mají být zařazeny do Nového Zákona. Někomu prý napadlo dát tyto knihy večer pod oltář. Ráno prý bylo dvacet sedm těchto knih na oltáři, ostatní — apokryfy (nepravé) byly pod oltářem. Pravé knihy, tak věřil sněm podle Haeckla, v noci vyskočily na oltář, nepravé však ležely dál pod oltářem. *Takové nesmysly, jichž nezná žádný dějepisec, podává Haeckel svým čtenářům! Kdo mu může věřit? Jen ignorant!*

Když se v Anglii chystalo druhé vydání Haeckelových ›Světových záhad‹, musila být část, jednající o křesťanství, úplně změněna, a to podle názorů racionalistického protestantismu. Nová vydání a další překlady u jiných národů neměnily této části o křesťanství. Tak jedná Haeckel s pravdou! Co píše Haeckel o filosofii a jiných oborech vědeckých, vyvolalo bouři odporu u vynikajících odborníků.

Bedřich Paulsen, bývalý profesor filosofie (nekatolík) napsal po přečtení díla Haeckelova, že ho naplňuje palčivou hanbou, že takové dílo mohlo být vytisknuto, že našlo tak mnoho čtenářů, palčivou hanbou nad nízkou úrovní vzdělání těch, kteří se spokojili s takovým dílem, které nemá žádného vědeckého významu. Nejinak soudil filosof Wundt. A přece je i dnes nesčetným lidem Haeckelovo dílo ›Světové záhady‹ *jedinou knihou, které věří*, jedinou biblí, kterou uznávají za pravou.

A. Rombácher vypravuje ve svém spisku ›Lurdské zázraky a nevěrec Haeckel‹, že písemně požádal Haeckla, aby četl vědecké dílo o lurdských zázracích, jež napsal Dr Boissarie, a poslal mu poštou toto dílo. Teprv po delší době poslal Haeckel toto dílo zpět s přípisem, v němž praví: ›Zajímavá četba tohoto spisu mne znovu přesvědčila o obrovské moci pověry (vychvalované jako „zbožná víra“) a naivní lehkověrnosti (bez kritické zkoušky) a o nakažlivé sugesci mas, jakož i o chytrosti kleru, který jí využívá k svému prospěchu! Lékaři, kteří domněle pro „zázraky“ a nadpřirozené zjevení vydávají svědectví, jsou buď nevzdělanými a nekritickými fušeráky, buď vědomými podvodníky, kteří táhnou za jeden provaz s vládychtivými kněžími. Nejsprávnější poučení o tomto velkolepém podvodu v Lurdech, jež znám, podal Zola ve svém známém románu. A. Haeckel.‹

Že byly Zolovi dokázány *ohavné lži*, to Haeckelovi nic ne-

vadí, naopak vřele doporučuje ještě toto dílo širšímu obecnstvu. Tak pracoval Haeckel pro pravdu — pro osvětu! Kdo věří Zolovi a chválí jeho prolhané dílo, nemůže činit nároků, aby ho svět bral vážně. Ohavný román nemůže být nikdy pramenem, z něhož bychom mohli čerpat pravdu. Zola a Haeckel! Jaký šel, takového potkal; par nobile fratrum — bratři sebe opravdu hodní. Zola a Haeckel jsou dnes tisícům *pravými apoštoly nevěry*; jenomže mezi Zolou, Haeckelem a pravdou zeje propast, jež se nedá překlenout.

Svědomitost lurdských lékařů.

Jenom krajní nepřátelé Lurd, plně zaujati proti všemu nadpřirozenému, mohli vytýkat lékařům tohoto poutního místa, že jsou lehkověrní. Bylo to hned první roky po zjevení, kdy se udály první zázraky. Dr Vergez, tehdejší lázeňský lékař v Barèges a čestný profesor university v Montpellieru, zkoumal téměř všechna uzdravení, jež se v prvních letech stala. Nejvíc ho naplňovala údivem okolnost, že uzdravení nastala velmi snadno a rychle. Následků nemocí nebylo žádných. O těchto uzdraveních dí, že »vyvrací úplně všechny therapeutické metody a jsou zcela v odporu k nauce a zkušenosti vědy. Dlouhá doba, prudkost a tvrdošíjnost nemocí není pro ně nic. Toto tajuplné a přece tak zřejmé řízení, s nimiž se setkáváme, ukazuje zjevně, že tato uzdravení překročí přirozený řád. Jevy takové jsou nám nepochopitelné. Jak chceme jinak tyto protivy spojit? Nepatrné prostředky, velkolepé výsledky, týž léčebný prostředek a různé neduhy; zde kratičká doba jejich užívání, tam dlouhotrvající ošetřování; zde náhlý účinek, tam dlouhé neúspěšné pokusy, chronické nemoci, náhlé uzdravení.« Tak soudil lékař dle svého svědomí po důkladném zkoumání; nezavíral oči před skutečností, jež se nedala popřít, jak zavírali druzí, a uznal zázraky tam, kde skutečné zázraky byly. Žádný vážný odpůrce mu nemohl vytýkat, že si počínal lehkověrně.

Universitní profesor Dr Durat prohlásil asi před třiceti roky: »Lurdy jsou největší, nejzajímavější, nejmimořádnější a nejpozoruhodnější klinikou světa.« Oč se dosud všechny kliniky

světa marně pokoušely, co se největším velikánům lékařství dosud nepodařilo, i když se o to marně pokoušeli po celý svůj život, to se podařilo snadno a bez vhodných lékařských prostředků veřejně v Lurdech, buď v jeskyni nebo při procesí s Nejsvětějším nebo v piscinách. Lékaři lurdští se ničím netajili, neboť každého nemocného zkoumají hned po uzdravení a zkoumají bedlivě lékařská vysvědčení, která s sebou nemocní přinášejí. Staly se případy, že lurdští lékaři nedovolili uveřejnění nového zázraku, i když sami tito uzdravení a jejich příbuzní prohlašovali, že byli v Lurdech zbaveni hrozného neduhu, ale protože nebylo dostatečných vysvědčení o vážné chorobě, nesmělo se uveřejnit, že se stal zázrak.

Dr Cabanès, šéfredaktor velikého lékařského časopisu »Chronique médicale« navštívil Lurdy a dával velmi bedlivě pozor, jak si počínají lékaři při prohlídce nemocných a při zjišťování zázraků. Nejvíc pozornosti věnoval předsedovi lékařské komise, jímž byl tenkrát Dr Boissarie, a napsal o něm toto: »Dr Boissarie je v opravdu vědecké tradici, a i když nemáme, bohužel, jeho věroučné síly, nemáme absolutně žádných obtíží, abychom uznali, že církev může být právem pyšná na takového bojovníka, protože se jeví tak upřímným.«

O vědecké svědomitosti lurdských lékařů ve vyšetřující komisi soudil podobně Dr Jelfiffe, profesor psychiatrie na jedné americké universitě: »Jsem šťasten, když mohu dát vysvědčení, že se děje vše s nejdokonalejší loyality, a že způsob, jakým si počínají, vylučuje každou myšlenku na podvod.« Tento profesor měl závažné důvody pro svůj úsudek, který dal do veřejnosti, jinak by mu bylo každé sebemenší podezření v tom bránilo, aby je vydal v takovém znění.

Hnusné pomluvy lurdských poutníků.

Některé zlomyslné politické listy zesměšňovaly Lurdy a psaly o nich jako o pařeníšti ohavných neřestí. Leopold Kolísek, který si svými publikacemi o tomto poutním místě získal mnoho zásluh, jak nikdo jiný v našem národě, obrátil se na starostu Lurd a prosil o patřičnou informaci. Starosta — J. M. Cazaux-Mou-

ton — odpověděl 28. V. 1903 takto: »Je naprosto nesprávné, tvrdí-li se, že na ulicích se páchají neřesti. Policie neměla ještě nikdy příčiny, zakročit proti takovým osobám, jež by dávaly pohoršení. Jestliže tu a tam se vyskytne podezřelá osoba, je to cizinka, která se však bojí přijít do styku s policií, poněvadž by ji tato ihned vykázala z města. Prodavačky svíček na ulicích se vůbec netrpí; stává se však, že při velikém návalu poutníků tu a tam některá vdaná žena prodává potají svíce na ulici, ale prchá před policií, neboť tato pronásleduje takové prodavačky ... Shrňme-li všechno dohromady, jsou útoky jistých novin, které však na štěstí stojí tu ojedinele, velmi nespravedlivé a mají za účel poškodit náboženské city a projevy víry.«

I Zola psal velmi škodolibě o tomto poutním místě, že se na něm hoví neřestem. Ve skutečnosti nepracoval nikdo pro nemravnost jako právě Zola! V předmluvě jednoho z jeho románů (Tereza Raquinová) praví Taine: »Ctnost a neřest jsou fyzické produkty, jako cukr a vitriol.« Jinými slovy: K neřestnému životu je člověk svým fyzickým složením zrovna nucen, nemůže za svůj život, za svou povahu; ctnostný člověk nemá žádných zásluh, zříká-li se radovánek a přemáhá-li své vášně; celá jeho tělesná konstituce ho k tomu vede. Řekne-li se mladému člověku, v němž se prudké vášně ozývají, že nemá ani síly, aby se jim mohl ubránit, že je svým neřestem vydán na milost a nemilost, neznamená to, utvrdit ho ve špatném životě? Kolik lidí přivedl Zola k životu špatnému! Kolik lidí, jím svedených, proklínalo později tohoto romanopisce jako hlavního strůjce velkých neštěstí! O takových hanebnostech Zolových se mlčí, ba ještě se mluví a píše o jeho velikých zásluhách o osvětu! Úmyslně přicházejí někteří špatní lidé do Lurd, aby svým pohoršlivým životem pošpinili dobrou pověst poutního místa a svalili vše na poutníky.

Další útoky na Lurdy.

Židovské noviny »Neue Freie Presse«, list kdysi všemohoucí v Rakousku, který při každé příležitosti hanobil všechno, co souviselo s církví katolickou, uveřejnil 19. VIII. 1902 tuto noticku: »Jistý pařížský inženýr, Louis Probst, jenž si na poli

hydrologie dobyl slavného jména, chce provést důkaz, že voda z pramene, který prý zázračně vytryskl v jeskyni, pochází z řeky Gavy a že je nejmodernějším zařízením uměle vedena do jeskyně. Probst vypravuje, že je věrně smýšlejícím katolíkem, a že přijel před lety do Lurd se svou nemocnou paní, aby zde hledal uzdravení pro svou manželku. Když se však její stav zhoršil, že pojal nedůvěru, že si od té doby víckrát zajel do Lurd a že napřed podrobil vodu chemickému zkoumání. To mělo však ten výsledek, že tu jde o nefalšovanou vodu z řeky Gave. Potom prý využítkoval svých zkušeností v oboru hydroscopie, stopoval uměle založenou kanalisaci a může nyní nakreslit podrobný plán oněch zařízení, jimiž se vede voda z Gave do jeskyně. Probst nabízí, že vyplatí 40.000 franků, jestliže se lurdským kněžím podaří provést důkaz o opaku.« Toto podzemní spojení bylo prý misionáři, kteří byli u jeskyně, upraveno před rokem 1858. Píše-li židovský list o poutních místech, nesmí se mu nikdy věřit, ani v tomto případě; vysvítá to z těchto nepravd: Ve skutečnosti přišli misionáři do Lurd teprv r. 1866. P. Pointis, superior těchto misionářů, odpověděl Probstovi dne 22. VIII. 1902: »Když vás usvědčím ze lži a pomluvy, nebudu mít prostředků, abych vás přinutil k výplatě onoho obnosu do mých rukou.« Probst byl vyzván, aby provedl důkaz pro svá obvinění. Dne 1. IX. 1902 odpověděl, že se potrubí za poslední čtyři měsíce ztratilo. Katolický list »Journal de la Grotte« na to odpověděl: »Jestliže dovední lidé, kteří mají jméno „misionáři lurdští“ vykonali za čtyři měsíce *uprostřed zástupů lidstva, bez ustání přítomného*, značné práce, o nichž mluví Probst, bylo by beze vší pochyby snadno, vyhledati ony dělníky a naléztí stopy těch prací. Pakli, jak zdravý rozum to dává, tyto práce *nemohly být vykonány*, ať Probst konečně dokáže před svědky „*blbý podvod kněžský*“.« Probst mlčel, ničeho nedokázal, protože dokázat nemohl. Brzy nato doveděla se veřejnost, kdo vlastně Probst je. Nebyl žádným hydrologem, žádným státním inženýrem, ani vůbec inženýrem, nýbrž obchodním příručím v soukenickém závodě v městečku Oleronu nedaleko Lurd; nebyl nikdy horlivým katolíkem, jak se o něm psalo, nýbrž lutheránem, a manželka jeho nezemřela v Lurdech, jak některé noviny o ní psaly. Toť zbraně nepřátel Lurd — *lež a podvod*.

Všichni nepřátelé církve katolické a také i Lurd přidržují se odedávna slov Voltairových: »Lžete, přátelé, lžete; vždy něco uvízne.« Lží se bojovalo proti Ježíši Kristu za jeho života, lží se bojovalo po všechny doby proti Jeho dílu, církvi katolické, a lží se bojuje proti ní i dnes. Marně bychom čekali, aby prolhané listy opravily to, co nesprávného o poutních místech a o církvi vůbec uveřejnily.

Je nezbytně třeba, aby každá lež o Lurdech byla co nejspíše odhalena.

Mnohé nevěrecké noviny vytýkaly, že se v Lurdech prodává voda z jeskyně za peníze; chudáci musí prý za ni platit. Jaká je však skutečnost? Každý poutník může si nabrat vody, kolik chce. Od těch, kterým se voda posílá poštou, žádá se poplatek, ale ne za vodu, nýbrž za láhev, v níž se voda posílá, a za porto. Nepřátelé Lurd píší mnoho o sporu faráře Peyramale-a s lurdskými misionáři. Ve skutečnosti neměl tento zbožný kněz žádného sporu s misionáři, nýbrž s městským zastupitelstvem pro placení slíbeného příspěvku na stavbu kostela. — Nevěře je každá zbraň proti církvi katolické milá, i nejhnusnější. Kdo zná důkladně nauku církve katolické a má dobrou vůli žít podle její svaté nauky, věří a nepotřebuje k tomu ještě lurdských zázraků. Pařížský lékař Dr Longo přišel vlivem zlé společnosti o víru, vrhl se do proudu velkoměstského života a zapadal stále hlouběji a hlouběji. Stal se zednářem a proto, že ho zednářské ideály neuspokojily, přidal se k anarchistům a přispíval do jejich listů. Ale Pán Bůh měl s ním zvláštní úmysly, chtěl ho vésti k plné pravdě a použil k tomu různých lidí. Jeden Žid ho měl k tomu, aby přečetl bibli, jiní ho zase vybízeli — ovšem žertovně — aby četl evangelium sv. Matouše a studoval theorie o světových soustavách. Střízlivým uvažováním dospěl k poznání, že je nad námi spravedlivý Bůh. Tato víra působila mu takovou radost, že ji sdělil svým přátelům. V klidných okamžicích vzpomínal na štěstí svého dětství, kdy rád navštěvoval chrám a žil podle víry. I rozhodl se, že půjde zase do kostela — po dvaceti letech — ovšem ne do farního kostela, kde ho všichni jako lékaře znali, nýbrž do kostela jiného. Bylo to právě 2. října, v růžencový měsíc, kdy kněz kázal právě o sv. růženci. Pravdy sv. víry vnikaly stále hlouběji do jeho srdce

a den co den se v něm víc utvrzovaly. Četbou spisů slavného kazatele Lacordaire a rozmluvou s učeným jesuitou dospěl tak daleko, že se rozhodl přijat sv. svátosti. Od té doby navštěvoval chudobné nemocné, ošetřoval je a nebral ničeho od nich; ba téměř vše, co měl, rozdál chudým. Jeho ideálem bylo, žít podle sv. evangelia. Aby Matce Páně prokázal vděčnost, odebral se do Lurd, kde se představil lékařům ve zjišťovací komisi těmito slovy: »Zde jsem, bych odpovědět mohl na všechny námitky, mi činěné, bych mohl říci: Viděl jsem zázraky! Není třeba, abych je viděl — já věřím!« Nato vypravoval vše ze svého života. Lurdští lékaři, hlavně Dr Dosouz, radovali se z obrácení tohoto lékaře a přáli podobné štěstí jiným. Dr Longo vstoupil do řádu sv. Františka a byl r. 1900 vysvěcen na kněze. Když se r. 1904 konal v Římě sjezd katolických lékařů a účastníci měli společné slyšení u Sv. Otce Pia X., stál Dr Longo v hábitě řeholním mezi jinými lékaři. Sv. Otec mu řekl: »Otče, zde není vaše místo.« Ale odpověď zněla: »Svatý Otče, deset let jsem provozoval lékařskou praxi na Montmartru.« »Toť něco jiného,« řekla hlava církve, »velmi se z vás těším!« Konvertita je pohřben v Kartágu, kde r. 1907 zemřel.

Co ho vedlo zpět do církve? Žádný hmotný prospěch, jenom pravda sama. A přece má tato pravda tak mnoho nepřátel! Přesto, že se v Lurdech stalo tak mnoho zázraků, bylo i toto nejslavnější poutní místo některými *spisovateli* hanebně tupeno a zesměšňováno, že se každému svědomitému člověku takový boj musí zhnusit. Vyloženým nevěrcům zamlouvají se i takové nepravdy, které byly vyvráceny již mnohokráte; líbí se jim i nejhnusnější bludy, od nichž se vynikající učenci rozhořčeně odvrátili. Ale atheistům s průměrným nebo i podprůměrným vzděláním je vše vhod; sklání se před tím, co jim lichotí, co je vhod jejich predsudkům a vášním. A když se šlechetnější z řad atheistů později odvrátí od nevěry a po dlouhém hledání a trpkých zkušenostech najde cestu k pravdě a časem i pravé vnitřní štěstí, bývá nezřídka svými dřívějšími přáteli tupen, snižován a zesměšňován, hlavně když svůj rozhodný krok k víře svých otců ospravedlnil zvláštním spisem, který má i jiným bloudícím naznačit cestu k pravdě.

Dr Josefu Thomayerovi, bývalému vynikajícímu profesoru

lékařství na pražské universitě, nikdo nemůže upřít jeho velikých zásluh. A přece zabrousí někdy i takový učenec do oboru, v němž se dobře nevyzná. R. 1891 uveřejnil Dr Thomayer v Živě článek ›Vliv nálady duševní na průběh nemoci«. Mezi jiným píše: ›Každý snad ví, že zázračná voda v Lurdech pozdravila mnoho nemocných. Je to možno, táže se mnohý, mezitím co se skeptikové posměšně odvracejí. Je to zajisté možno, ale nehledejme příčiny uzdravení v předmětu, nýbrž v duševní náladě nemocného. Avšak zase třeba podotknouti, že jen nepatrnější počet nemocí, a to ještě jen u osob nečetných, se dá pozdraviti tímto způsobem.«

Katolický časopis ›Čech« upozornil 26.VIII.1891 na tento článek a vyzývá ho k četbě díla ›Lourdes-Histoire médicale«, které vydal Dr Boissarie. Dne 11. IX. 1891 byla v ›Čechu« nepatrná zpráva. ›Lurdy a Dr Thomayer. Co se týká Lurdů, prosíme pana doktora, aby se přihlásil u p. M. Turgeta, Rue de Hanovre č. 6, Paříž. Tam je složeno 15.000 fr. pro toho, kdo jen jediný v knize advokáta Lasserre-a o Lurdech uvedený zázrak vysvětlí přirozeným způsobem. Rozhodčí komise záležitosti z členů medicinské Akademie, z Akademie věd a apelačního soudu v Paříži. Dříve však, než tak učiní, prosíme, aby si přečetl knihu Lasserre-ovu. Dočte se tam, že byli uzdraveni, kteří nevěřili, na př. dospělá dcera téměř osleplá dala si jen kvůli otci obkladek s vodou lurdskou na oči, nečekajíc uzdravení. Že by víra otcova působila i na oči dcery nevěřící — to snad ani pan Dr Thomayer neodváží se tvrdit.«

Tyto jednoduché poznámky a upozornění nazval Dr Thomayer v soukromém dopise, který poslal Leopoldu Kolískovi, ›napadnutím« a prohlásil, že nechce ani s ním, ani s jiným knězem o tomto předmětu hovořit. Byl by ovšem lépe udělal, kdyby byl na nemocných ›duševní náladou« docílil podobných úspěchů, jakých bylo docíleno v Lurdech. Nedůtklivost některých univ. profesorů nebo pánů s universitním vzděláním vůči katolickým kněžím je úžasná. Sebemírnější upozornění se strany kněžské se považuje za osobní urážku.

Poznámka: Ze všech spisů, jež byly vydány proti Lurdům, patří na nejnižší stupeň dílo Hadrbolecovo ›Lurdské divadlo«.

Dilo nemá naprosto žádné vědecké ceny; neprobírá důkladně ani jediného zázraku a přece se jich až do roku 1913 stalo čtyři tisíce čtyři sta čtyřicet pět. Od roku 1890 do roku 1914 bylo na tomto poutním místě šest tisíc devět set osmdesát tři lékaři. Jako odborníci mohli vše důkladně zkoumat, mohli poznat, zda se zde jedná o nějaký podvod, ale přece nečiní ani jeden z tohoto počtu této výtky. Ale Hadrbolec si myslí, že je nadevšecky lékař, i když jím nesahá ani po paty. Ignorance tohoto volnomyšlenkáře je úžasná. Co je známo každému čipernému osmi-letému dítěti z náboženské hodiny, že článkem o Neposkorněném Početí prohlásila církev, že nejblahoslavenější Panna Maria neměla žádného dědičného hříchu, toho Hadrbolec neví. Zlost jím lomcuje, když vidí v lurdské jeskyni klečící poutníky. Poutníci prý plíží na podlahu a klečíc v těchto chrchlech rozmazávají podlahu.

Autor této knihy a celá řada zbožných poutníků, kteří byli v Lurdech, mohou dosvědčit, že se nikdo neopovází na podlahu lurdské jeskyně plivat. Sv. Bernadeta je Hadrbolcovi duševně chorou a zaostalou, »děvčetem přihlouplým« (52), »jasnovídkou« (54), která »klamala a byla klamána« (108). Co je Hadrbolcovi po tom, jak soudili lékaři o Bernadetě, s kterou se po léta často stýkali. Hadrbolec by si mohl gratulovat, kdyby měl děti tak duševně vyspělé jak byla Bernadeta. Lurdy jsou prý místem, jež mrzačí lidskou duši tím, že vrhá do ní temno, pověru a špatné pojetí křesťanství. Kdo chce mítí správné pojetí o křesťanství, musí poprosit nevěrce Hadrbolce o patřičné poučení. Hned na začátku má kniha takové hnusné rouhání, že mnohý čtenář mrští knihou tam, kam patří, na smetiště. Autora této knihy stálo mnoho sebepřemáhání, že přečetl celou knihu plnou nepravd, plnou zloby a nenávisti proti církvi katolické a Lurdům. Modlí-li se kněz u jeskyně a prosí o uzdravení pro nemocné, praví tento volnomyšlenkář, »kněz křičí .. na pannu (!) Marii, aby uzdravila nemocné.«

Že celá řada vynikajících lékařů si bedlivě všímala lurdských zázraků a prohlásila o nich, že nemocní nemohli být uzdraveni silami přirozenými, to Hadrbolcovi nevadí, »neboť podle něho je volnomyšlenkář nejvyšší autoritou, jež daleko převyšuje i největší odborníky, a proto praví, že se tam děje komedie se zá-

zraky«; zázraky jsou prý problematické. Hadrbolec rozhoduje, že »čestní literáti psali již od prvopočátků proti lurdské komedii« (29). Kdo píše o Lurdech podle pravdy, jak ji zjistili odborní lékaři (Dr Dosouz, Vergez, Boissarie a jiní), není podle Hadrbolce »čestným literátem«. O poutnicích píše jako o davu, který naprosto nepřemýšlí a věří prý všemu, co se mu řekne; zde by mohl Hadrbolec myslit na dav volnomyšlenkářský, neboť tento dav věří sebeblbějšímu nesmyslu, jenom když je nějak zahrocen proti víře křesťanské. Vyloženou nepravdou je, že lurdské zázraky byly předpověděny zoláštním dopisem z roku 1857, kterým se měla připravit nálada pro zázraky. Takového dopisu nikdo nezná, protože ho není.

Posměch, který si Hadrbolec dělá z Dr Dosouze, může jen působit na naprostého nevědomce. Vše o Lurdech je prý pověrou. Chce-li někdo poznat pověru v nejhorší formě, ať se jen důkladně ohlédne v řadách zarytých volnomyšlenkářů a může napsat o tom tlustou knihu o nevzdělanosti volnomyšlenkářského stáda.

Hlavním pramenem je Hadrbolcovi Zolův prolhaný román! Každá dívka, jež se neprovdala, je zklamanou ženou! Bernadeta prý prosila v hodině smrti svou představenou za odpuštění hříchů! Podle Hadrbolce má tedy představená moc, odpouštět hříchy! Zola nebyl svědkem smrti Bernadetiny a nemohl se od očitých svědků dovědět toho, co o ní píše. Hnus se zmocňuje každého, kdo není zaslepen záští proti Lurdům, když čte o tomto poutním místě, »město, brodicí se v neřesti«. Kdyby to byl napsal o městě skrz naskrz prosáklém volnomyšlenkářstvem, mohla by to být pravda; ale o Lurdech? Pravý poutník jde k sv. zpovědi, k sv. přijímání, vykoná v jeskyni nebo u jeskyně a v krásných chrámech svou pobožnost, činí pro budoucnost dobrá předsevzetí, to jsou snad »neřesti«?!

Není prý faráře, který by z kazatelny nehlásal svatost lurdské jeskyně (171)! Lampy ve svatostáncích (!) jsou prý pronajímány za poplatek na devět dnů, měsíc nebo rok; lampa je obsluhována kaplany a svítí na počest osob, které si to zaplatí!! Kdo by se tomu s chutí nezasmál?

Ještě zajímavější je poučení o odpustcích. Odpustky jsou prý »hlavním artiklem v Lurdech«. Dáš-li deset franků, máš

odpuštěno tolik trestů za hříchy, kolik by jich bylo odpuštěno, kdybys konal pokání celý rok; dáš-li sto, budou odpuštěny tresty za časné (!) hříchy »všechny«. Proč nepíše také o »nečasných« nebo věčných hříších? O lítosti, zpovědi, o nezbytné potřebě posvěcující milosti pro každého, kdož chce získat odpustky, nenajdeme v této knize ani zbla. »Někdy stačí i modlitba,« totiž podle Hadrbolec! Tak rozumí volnomyšlenkář církevní nauce o odpustcích!

Lékařům vytýká, že kontrola uzdravených v Lurdech je nedostatečná; v čem, to ovšem nepraví. Není pravda, že většina uzdravených rekrutuje se »z řad kněžstva a řeholnictva«. Kdo zná ověřené zprávy o lurdských uzdraveních, ví, že je to vyloučená nepravda.

Hadrbolec běduje, »Lurdy tak znervosňují, že se tu nikdo nemůže vyléčit« (198). Škoda, že k tomu nepřipsal pravdu, že nejvíc znervosňují volnomyšlenkáře, když vidí nepřehledné řady zbožných poutníků, mezi nimiž jsou i mužové vysoké inteligence, když vidí, jak počet poutníků rok co rok vzrůstá, a jak bývají uzdravováni i takoví nemocní, s nimiž si nejslavnější odborníci nevěděli rady. Zlomyslnost mluví ze slov, že se u jeskyně »lid poníží pod lidskou úroveň« (227). Modlitba na kolenou neponižuje, ale povyšuje člověka k Bohu. Člověka, který svou modlitbu koná opravdu zbožně na kolenou, nemusí se nikdo obávat, že by mohl být jím ošizen, využitkován nebo sveden ke zlu. Až zmizí se světa zbožná modlitba, zmizí nesmírně mnoho svědomitosti a poctivosti, nezmizí-li úplně!

Při průvodu se svícemi pobízel prý farář holandskou dívku, aby se co nejsilnějším hlasem modlila, »neboť byl přesvědčen, že čím víc člověk křičí, tím je bohu(!) blíže« (236). Rozumný člověk se nad tím zasměje.

Farář Peyramale byl prý katolickou hierarchií uštván k smrti (?). Ve skutečnosti dostal vyznamenání papežské, jehož se do té doby nedostalo žádnému z jeho předchůdců, stal se totiž apoštolským protonotářem. O knězi na kazatelně píše »kněz soudek«. Snad byl hodně tlustý, ale je známo, že i sv. Tomáš Akv., který žil jako asketa, byl hodně tlustý. O tom, jak se kněz žehná, píše »dvě lopaty udělaly znamení kříže«. Snad si Hadrbolec nemyslí, že se každá ruka zoláště žehná?

Než odjel z Lurd, navštívil ještě lurdského biskupa. Je věru velmi podivno, že volnomyšlenkář, plný nenávisti proti všemu katolickému a proti Lurdům, dělá návštěvu u biskupa! Řekl biskupovi, že napíše knihu proti Lurdům? Řekl pravdu, že bude psát proti tomuto světovému poutnímu místu? Řekl, jakým tónem bude psát? Přičilo se to jeho povaze, říci biskupovi pravdu? Či měl snad v tom okamžiku pochybnost o své »pravdě«?

Není známo, zda biskup Gerlier byl později informován, že udělil slyšení člověku, jehož nenávist proti Lurdům daleko předčí nenávist Zolovu. Jaký rozhovor byl by se rozpředl mezi biskupem a volnomyšlenkářem, kdyby byl tomuto řekl pravdu? Biskup byl by asi řekl: »Zkoumal jste jediný zázrak, který byl odbornými, svědomitými lékaři důkladně vyšetřen a promyšlen? Tolik vysoce vzdělaných lékařů a univ. profesorů lékařství zde bylo; pilně si všímali všech záznamů o dřívějších uzdraveních, uznali zázraky, a vy chcete bez odborného studia všechny tyto lékaře a učence předčit, chcete být nad ty, kteří prohlásili, že se stanoviska přesné vědy nelze říci, že ona uzdravení se stala silami přirozenými? Vy chcete dávat direktivy odborníkům? Není to k smíchu? Vám se zdají ona uzdravení být problematickými? Náhlá zahojení hrozných ran i v plicích, náhlé zmizení hrozných chorob, o nichž řekli na slovo vzatí lékaři, že jsou nezhojitelné, to že je problematické? Dokažte, že se taková nadpřirozená uzdravení nikdy neudála, že vše je podvodem, ale musí to být přesvědčivý důkaz, ne plané mluvení, a stanete se světoznámým mužem; veškerý volnomyšlenkářský svět ve všech zemích bude vás velebit jako největšího muže; pomníky vám bude stavět z vděčnosti za to, že jste odhalil blud a podvod v Lurdech. Ale upozorňuji vás, že této slávy si již chtělo mnoho a mnoho vzdělaných lidí dobýt, chtěli získat velikou cenu, jež byla Artusem slíbena, ale veškerá jejich práce byla marná, neboť boj proti pravdě je marný. Nesoudný člověk, zaujatý a zaslepený člověk vám snad uvěří, dokud nebude poučen o pravém stavu věci; ale když později shledá, že byl oklamán, odvrátí se od vás s velkým odporem, ba bude vám snad i klnout.« Tak by byl biskup mluvil s Hadrbolem, ale nemluvil tak, protože volnomyšlenkář jednal podle volnomyšlenkářských zásad — »mužně«, neřekl pravdu, že napíše knihu proti Lurdům.

Rozumný katolík, který je o Lurdech dobře informován, odhodí Hadrbolcovou knihu od sebe a bude své známé před ní varovat. Jenom naprostým nevzdělancům nebo lidem plným zloby proti křesťanskému náboženství může taková kniha imponovat. Kdyby lidé, kteří jsou opravdovými křesťany, přečetli o Lurdech dílo Lasserre-ovo, nebo dílo, jež napsal Dr Boissarie, nebo kdyby čeští katolíci četli díla, jež napsal P. Leopold Kolisek, nemohl by Hadrbolcovi nikdo uvěřit.

Každý soudný člověk, který střizlivě uvažuje o knihách, jež byly napsány ve prospěch lurdské jeskyně a proti ní, pozná snadno, kde je pravda, a pravda sama zvítězí, řekl již před půldruhým tisíciletím sv. Augustin.

Až se bouřlivé vlny protikřesťanského a hlavně protikatolického boje uklidní, až v rozvášněných a rozbouřených myslích zavládne chladný rozum, který se nedá másti zaostalými předsudky, bude se mnohý tázat, jak mohla v dvacátém století vzniknout kniha Hadrbolcova, jak mohla být dána na knižní trh, jak mohla najít čtenáře, jak mohla čtenáře uspokojit! Jenom ignoranty mohla uspokojit. S Volnou Myšlenkou to stojí věru velmi špatně, když se chápe takových nepravd, takových zbraní!

Polovičatost pozitivismu.

Zásadou četných učenců, od níž se nechtějí ani krok odvrátit, je — přidržovat se pouhé zkušenosti, jež se jeví našim smyslům. Positivismus je jejich heslem. Právě tam, kde otázky nesmírného významu začínají pro člověka, má se mlčet, protože hranice zkušenosti se prý nedají překročit. Neprohřešuje se člověk, když nahlíží, že uzdravení v Lurdech nelze vysvětlit silami přirozenými, a přece nechce pátrat po pravé jejich příčině? Když po uzdravení paní Rizanové řekl Dr Talamon známému Lasserre-ovi, že nechce věřit v zázraky, vytkl mu tento, že se prohřešuje proti vědě. »Lékařství,« řekl Lasserre, »není spekulativní vědou, nýbrž vědou, která se zakládá na zkušenosti. Zkušenost je jeho základem, a pozorování faktů jeho prvním a základním principem. Kdyby vám byl někdo řekl, že paní Rizanová byla uzdravena tím, že se umývala odvarem rostliny,

kteřá nedávno byla v horách nalezena, zajisté byl byste hleděl získat si jistotu o této události. Byl byste zkoumal rostlinu a byl byste tento nový objev opatrně zaznamenal. Právě tak byste byl bez pochyby jednal, kdyby náhlé uzdravení bylo bývalo způsobeno užitím nějakého nově objeveného minerálního pramene. Protože se však zde mluvilo o zázračné vodě, nestáráte se dále o to. Jestliže se v oboru lékařství přihodí případ, který odporuje uznané zásadě, je to nejlepším důkazem pro to, že ona zásada je nesprávnou. *Zde je zkušenost nejvyšším soudcem . . .* Nebyl byste otálel, zkoumat věc, a nebyl byste si upřel radosti satisfakce, abyste zázrak, který způsobil v celém okolí rozruch, odhalil možná jako podvod, kdybyste nebyl měl temného tušení o pravém stavu věci. Obával jste se, že musíte složit zbraně, a jednal jste jako lidé, zaujatí předsudky, kteří již předem nechtějí slyšet důvodů svých odpůrcův. Dal jste se vésti svými filosofickými názory a z lásky k nim zapřel jste lékařskou zásadu, že všechny mimořádné zjevy, které se vyskytují v oboru lékařství, mají být pozorně zkoumány. Vyslovuji se vůči vám, pane doktore, s větší volností, protože znám vaše veliké zásluhy a jsem přesvědčen, že jako duchaplný muž můžete snést pravdu. Někteří lékaři odpírají potvrzení skutečnosti tohoto druhu z lidských ohledů, protože se neodvažují vzepřít se nelibosti fakulty a posměchu svých kolegův. Vy, pane doktore, dal jste se ovšem svést svými filosofickými předsudky, ale lidská bázeň by vás nebyla zdržela, abyste uznal otevřeně pravdu.« »Ne! Nikoli!« odpověděl, »a s vašeho stanoviska byl byste zajisté jednal lépe, kdybych byl věc zkoumal,« řekl Lasserre.

Ano, střízlivý rozum, který musí uznat pravdu, ať je kdekoli, musí tak soudit a musí uznat nadpřirozené síly tam, kde veškerá zkušenost potvrzuje, že přirozené síly nestačí, aby nezhojitelný neduh byl rázem odstraněn.

Svědomitost lékařů.

Dr Boissarie, dlouholetý předseda lékařské komise, vydal před víc než čtyřiceti roky veliké dílo »Histoire médicale 1858-1891 Les grandes quérison de Lourdes 1900«, v němž uvádí

značný počet uzdravení takových nemocných, v jichž uzdravení pomocí prostředků lékařské vědy nikdo nedoufal, a uvádí k tomu přesvědčivé doklady. Dílo nás poučuje o plicních vážných chorobách, které velmi pokročily. Takoví nemocní byli s největší námahou dopraveni do Lurd a mnozí z nich nemohli sebou ani pohnout. Někteří z nich byli hned po první koupeli zbaveni hrozného neduhu a rány v plicích se ihned zacelily. Hrozný Pottův neduh, který nemocného trápil sedm nebo osm let, kostižer obratlů s nahnutou páteří, zmizel okamžitě, že nezbylo po něm pražádné stopy. Vyzáblá těla, horečkou úplně vyčerpaná, rázem ožila a byla zdráva a silná. Otevřené rány, veliké, hnisaající, a fistule zmizely najednou; jen nepatrné jizvy zůstaly po nich. Lupus, kostižer, zlomeniny kostí, tuberkulosa míchy, neduhy kyčlí, rakoviny všeho druhu, vnitřní vředy, zastaralé poranění ústředního nervového systému, tuberkulosa plic a kloubů zmizela rázem, takže lékaři byli plni údivu a žasli nad takovým uzdravením, přesahujícím veškeré umění lékařské a dovednost i nejšikovnějších lékařů. I osleplí nabyli zraku, němí začali mluvit, chromí odhodili berly. Boissarie píše:

»Prošli jsme Letopisy lurdské, jež sahají po rok 1868, den za dnem. Jak obšírnou látku poskytuje nám těchto 22 objemných svazkův. Vyňali jsme z nich 250 vysvědčení, vystavených rozličnými lékaři. V těchto vysvědčeních jsou nemoci ve všech směrech zevrubně popsány. Často byli tázáni o radu nejvýtečnější lékaři a vyslovili se o způsobu nemoci, jakož i o její nevyléčitelnosti. Je pak při tom zúčastněno nejenom oněch 250 lékařů, nýbrž víc než tisíc lékařů potvrdilo a zjistilo lurdské zázraky. Události lurdské jsou tím, čím jsou. Žádná moc světská nemůže na nich ničeho změnit.« Kdo nechce věřit v tyto zázraky, *nemůže jich popřít*; důkazů pro svou nevěru nemá. Proti lurdským zázrakům nelze bojovat vědou.

Jak svědomitě si počínal Boissarie jako předseda komise, o tom nás poučí další.

Věhlasný italský chirurg, *Andrea Majocchi*, profesor chirurgie na lékařské fakultě milánské university a primář milánské nemocnice Ospedale Maggiore, byl v Lurdech a všeho si velmi bedlivě všímal. Seznámil se s doktorem *Boissariem*, ředitelem *Bureau des constatations*. Co praví o něm? Že byl při zjišťování

uzdravení velmi opatrný, takže to mnohé cizozemské lékaře zrovna zarazilo. »Němí, kteří promluvili, ochromení nebo částečně ochrnutí, kteří nabyli schopnosti pohybu; ale takováto uzdravení nenáležela organickým nemocem, nýbrž funkcionálním neuropatiím. Mluvílo se také o jednom případě těžké plicní tuberkulózy s oboustrannými kavernami, vysokými horečkami, s kašlem a hnisavými chrchly, s hojnými poty a vzržením nápadně sešlým. Pacientka stěží dorazivší do Lurd, byla uložena v »Asylu«; přes svůj těžký stav chtěla se za každou cenu vykoupati v piscině a po lázni následovalo velmi rychlé zlepšení, při čemž objektivní symptomy zmizely skoro úplně.«¹⁾

Jak si počínal Boissarie, když tato osoba byla přivedena do zjišťovací kanceláře. Uznal sice neuvěřitelné zlepšení a totéž bylo konstatováno somatickým vyšetřením několika zahraničními lékaři. »Ale na neštěstí předchozí lékařské posudky nebyly úplné, ani doloženy potřebnými laboratorními zkouškami.«²⁾ I Majocchi se diví, že takové uzdravení nebylo uznáno zázračným. Zajímavo je, co píše tento chirurg dál. »Analogický případ pozoroval jsem také já. Když jsem asistoval doktoru Boissarie ve zjišťovací kanceláři, byla tam přivedena žena v prostředních letech, která přišla do Lurd s velikými hnisajícími ranami na dolních končetinách. Tyto vředy, podle úsudku původu varikosního (městkového), byly po dlouhou dobu podrobeny všem možným lékařským léčbám, aniž se dostavilo nějaké zlepšení, takže ubohá nemohla obstarávat ani domácí práce. Jsouc již zoufalá, učinila poslední *pokus* a v doprovodu svých příbuzných přidružila se k pouti. Chtěla ponořiti nohy do pisciny, odkud byla znovu přenesena do »Asylu« polomrtva: ale při následném obvazování pozorovala, k velikému podivu svému i svých ošetřovatelek, že rány rychle mizí, až se úplně zacelily. Lid mluvil o zázraku a uzdravená pacientka se odebrala, používajíc svých nohou, do kanceláře v doprovodu příbuzných. »Je suis quérie« (jsem uzdravena), volala ubohá žena, ukazujíc na své nohy, a Dr Boissarie trpělivý, ale nedůvěřivý, ji vyzval, aby se svlékla a položila na vyšetřovací lůžko. Na

¹⁾ Andrea Majocchi: Život chirurgův. II. vyd., str. 170.

²⁾ Tamže.

dolních končetinách ve střední části nohou, na holeni a v krajině nártní, jakož i na kotnících byly vskutku čerstvé jizvy, ještě růžové, které pokrývala tenounká jemná epidermis. Nebylo ani stopy po neustále mokvajících místech nebo ranách, nebo vředech. Kam se poděly rány? Dr Boissarie znovu pozorně vyšetřoval, hmatal, dotýkal se jako sv. Tomáš v evangeliu: pak nám pohlédl do tváře skoro s otázkou. Ale existovaly opravdu tyto rány? Žena přísahala a její příbuzní dokládali: »Několik minut předtím, než vstoupila do lázně... byly nohy její jediný vřed; všichni to mohou dosvědčiti.« Lékař potřásl hlavou. Ach, kdyby tu byly dokumenty: na př. fotografie, lékařská vysvědčení. Ale lékařských vysvědčení nebylo a tím méně fotografických dokumentů. Doktor byl nerozhodný a ku podivu všech přítomných nechtěl se rozhodnouti, aby beze všeho uznal ústní tvrzení zúčastněných za pravdu. S dobrými a vlídnými slovy propustil pacientku... a o zázraku se už nemluvalo.¹⁾

Průvod s Nejsvětějším působil na tohoto chirurga velikým dojmem. Píše o tom následovně: »Podívanou dojmově nejmohtnější, které jsem se za svého krátkého pobytu v Lurdech mohl zúčastniti, byl průvod s Nejsvětější svátostí, rozvinutý na ohromném prostranství před katedrálou. Nemyslím, že jsem někdy viděl něco podobného v celém mém životě.«²⁾ Dojemně líčí, jak se nemocní za tohoto průvodu modlili. Najednou volá jedna nemocná: »jsem uzdravena«. Přivedli ji do zjišťovací kanceláře, kde nemohla zprvu velikým pohnutím ani mluvit. I příbuzní uzdravené nebyli schopni slova. »Avšak sestra předkládá lístek, lékařské vysvědčení pařížského lékaře, který dosvědčuje, že mladá žena je deset let nemocná tuberkulosou bederní páteře; ponenáhlu vznikající tuberkulosa páteře byla léčena všemi možnými prostředky — ozařováním, jodovou léčbou atd. Nemocné se utvořil také hrb a naposledy nastalo ochrnutí dolních končetin, takže nemocná byla neustále připoutána na lůžko. V posledních letech nejen že nemohla choditi, ale ani na nohy se postaviti. Po těchto informacích následoval

¹⁾ I. c., str. 171.

²⁾ I. c., str. 172.

úhrnný popis hrbu a velikého nezánětlivého abscesu, který při odjezdu z Paříže, vyplňoval pravou kyčelní jámu. Tento absces měl být podle úsudku lékařova vyprázdněn, ale pacientka chtěla odjetí do Lurd dříve, než se podrobí léčení a byla proto v doprovodu příbuzných přenesena na nosítkách, neschopna jsouc pohybu a úplně za své počínání odpovědna.

Dr Boissarie přečetl rychle list a pak přikročil k vyšetření nemocné, která se byla zatím poněkud uklidnila a s pomocí příbuzných svlékla. Měla znatelný bederní hrb, avšak nebolestivý: po nezánětlivém abscesu v pravé kyčelní jámě nebylo ani památky. Pohyblivost, citlivost, reflexy dolních končetin byly úplně normální. Mladá žena mohla pohybovati a zdvíhati údy, třebaže svaly byly trochu atrofické. Jsouc vybíduta, aby vstala, postavila se na nohy a mohla kráčet.

Výkřik údivu unikl přítomným, mezi nimiž bylo několik lékařů. Boissarie znovu přečetl lístek; ale zdálo se, že není tím vším překvapen; byl by chtěl mít větší počet zpráv a přesnější klinický popis, roentgenogramy...

Doktor se znovu začal vyptávati příbuzných a vyslýchati nemocnou. Svědomitý, výtečný lékař byl vskutku zmaten; nevěděl, jak si má počínati a nakonec učinil nejmoudřejší rozhodnutí, že si totiž ponechá dívku na pozorování a zdrží se předem jakéhokoli úsudku.¹⁾

Majocchi myslel neustále na to, co zažil, co vlastníma očima viděl: »A z toho zástupu nemocných neústupně se mi stavěla před oči žena s hnisajícími ranami a dívka se zkřivenou páteří. Ale jak vysvětliti tyto případy? Jakým neznámým metabolickým procesem zhojily se jizvami v několika dnech tyto rány, které trvaly po celá léta? Nebylo pochybností o tom, jaké to byly rány, poněvadž čerstvé jizvy o tom vydávaly svědectví.

Snad to nebyly hnisavé vředy, snad to byla chybná diagnosa, ale i když byly jiného původu, na př. tuberkulosní nebo syfilitické, nebylo proto snáze vyložiti si příčinu jejich uzdravení. Kdypak se zahojí tuberkulosní nebo syfilitický vřed v několika hodinách? Že se rychle zhojily, bylo dosvědčeno i příbuz-

¹⁾ J. c., str. 175., 176.

nými a ještě věrohodněji ošetřovatelkami ›Asylu«, které je před několika dny ošetřovaly.

A dívka se zkřivenou páteří? Bylo snad uzdravení v tomto případě méně zvláštní? V tomto případě bylo také lékařské vysvědčení nepopíratelné ceny, nejnovějšího data. Tuberkulosa posledních hrudních obřatlů a prvního bederního existovala nade vši pochybnost, poněvadž hrb byl dobře patrný a ochrnutí nebo aspoň obrna dolních končetin existovala také nad veškerou pochybnost, poněvadž dívka nemohla po dlouhou dobu opustiti lůžko.«¹⁾

Na námitku, že snad během dlouhé choroby se zánětlivý proces zhojil, porušené části se zajizvily, nervová vlákna, uzavřená v páteřním kanále se zlepšila a nabyla nezbytných podmínek ke své funkci, že mohutný psychický otřes mohl působiti jako popud, že ji probudil z dlouhé ztrnulosti, odpovídá Majocchi: ›Dobrá. Ale což ten studený absces? Veliký absces, konstatovaný lékařem před odjezdem do Lurd, a do kterého se chystal vbodnouti *troicart*, aby jej vyprázdnil?

Kam se poděl všechn ten hnis? Snad námaha cesty a zvláště otrásání vlaku způsobily protržení abscesu a vyprázdnění do dutého orgánu, na př. do měchýře nebo střeva a hnis odešel s močí... Ale kdypak absces v kyčelní jámě původu páteřní tuberkulosity se vyprázdní do měchýře nebo do střeva? I kdyby se to bylo stalo, je myslitelné, že by děvče nebylo pozorovalo tak hojný odchod hnisu s močí? Takové myšlenky mi znepokojovaly mysl po celý večer a zaháněly spánek v noci.«²⁾

Majocchi zjistil, že z nemocných poutníků vlašských nebyl nikdo uzdraven. Jak to působilo na tyto nemocné? ›Někteří projevili úmysl vrátiti se příští rok, vrátiti se ještě, až blahoslavená Panna jim prokáže milost. Jiní byli plni důvěry a vnitřně přesvědčení, že jejich uzdravení se dostaví, až se vrátí domů. V Lurdech vzývali Pannu; budou pokračovati ve svých modlitbách a milost jim přinese útěchu. Ve všech bez rozdílu

¹⁾ I. c., str. 176., 177.

²⁾ I. c., str. 177., 178.

zakotvil pocit úlevy: duchovní síla, zvláštní a nevylicitelná radost, dojemná odevzdanost.«¹⁾

Mezi poutníky byla také slepá. »Zavolal jsem na ni jménem a otázel jsem se jí, jak se jí vede. Poznala mě po hlase, poněvadž jsem se o ni tolik staral a vyslovil jí upřímná přání, aby se uzdravila. Poděkovala mi s pohnutím v hlase. Přál jsem jí, aby se uzdravila, až se vrátí domů. Odvětila mi: „Bude-li Pán chtít, uzdravím se; ale jsem i tak spokojena, poněvadž jsem jista, že své děti uzřím v nebi.“ Odešel jsem se slzami v očích, pln podivu, neschopen slova.

Jak je to možno? Všichni ti lidé šli do Lurd, aby si vyprosili milosti a uzdravení, podstoupili oběti, vytrpěli nevýslovná strádání, snášeli, jsouce nemocní, námahy cesty, aniž něco obdrželi a přesto se každý navracel odevzdaně, povznešeně, radostně. Ani slova sklíčenosti, ani stínu odboje. Kdyby nic jiného nebylo, nebyl už toto zázrak? «²⁾

Tak píše věhlasný chirurg a universitní profesor milánské university. Bedlivě si všeho všímal. Byl svědkem toho, jak opatrně všechno zkoumal Dr Boissarie, ba zdála se mu tato veliká opatrnost až přepjatou.

Je to vrchol nesvědomitosti a nepoctivosti vytýkat takovému lékaři lehkověrnost. Jenom zarytí nevěrci, kteří neznamenaají ve vědě naprosto nic, mohou tomuto lékaři vytýkat lehkověrnost.

Čemu se odborníci nejvíc obdivovali, bylo to, že taková uzdravení nastala rázem - ve vteřině nebo několika vteřinách. O tom není sice žádné pochyby, že některé z těchto neduhů mohly být uzdraveny přirozenými silami, ale takové uzdravení vyžadovalo mnoho času, dovedného léčení a velmi zdlouhavé rekonvalescence. Zkušení lékaři vědí dobře, že příroda nečiní žádných skoků, že pracuje pozvolna podle pevného řádu — stupňovitě. Silnou stravou, jež se pomalu stupňuje, tvoří se zdravá krev, což třeba také podporovat zdravým vzduchem. Tím se hubí nepřátelé lidského organismu. Má-li se uzdravit poraněná tkáň kostí nebo kůže lidského těla, ví každý svědomitý lékař, že je k tomu třeba delšího času, často i několika neděl. Jediná

¹⁾ Tamže.

²⁾ I. c., str. 179.

vteřina nestačí, aby se utvořila jediná buňka! Kolik času je třeba, aby se utvořilo mnoho buněk ve velké ráně, která zmizí rázem a je pak potažena jemnou kůží. Svědomitý lékař ví dobře, jak dlouho to trvá, než zmizí uzly, způsobené dnou, různé nádory a tuberkule. Sebe bedlivějšímu oku není ani možno, aby mohlo vše sledovati při náhlém uzdravení. Dva zcela různé stavy, oddělené od sebe propastí, dva nesrovnatelné předměty stojí v jednom okamžiku proti sobě: těžká choroba, namnoze beze vší naděje v uzdravení, značně hnisající rány a úplné uzdravení nebo nepatrná jizva po veliké ráně, jež ještě před okamžikem působila brozné bolesti.

V časopise »Scuola Italiana Moderna« uveřejnil Dr *Antonín Anile*, vynikající vlašský lékař, své dojmy, jichž nabyl bedlivým pozorováním všeho, co se dělo v Lurdech. Hned na začátku vyvrací názor, že do Lurd putují jenom nervově choří lidé. »Větší díl poutníků nemůže se bez cizí pomoci postavit ani na nohy. Nejvíce je tu paralytiků, tuberkulosních, slepců, hluchých a trpících různými nádory.

Mladý lékař se bude tázat, zda by mnohá z těch úžasných uzdravení, která se skutečně v Lurdech beze vší pochyby dějí, neměla být připočtena silám lidského ducha, drímajícím v hloubi člověka, kterým lékařská věda věnovala až posud tak málo práce?« Dr Anile nesouhlasí s tímto náhledem a uvádí také své vážné důvody. Předně docházejí v Lurdech náhlého uzdravení i takové choroby, které již trvají celá léta a porušily již silně organismus. Za druhé — jsou velmi četná uzdravení těžce nemocných dětí, u nichž nelze připustit léčivý proces toho druhu, který předpokládá určité napjetí ducha a vůle. Dr Anile vyzývá lékaře, aby se nebáli cestovat do Lurd, aby tam doplnili svá studia a poznali »nadpřirozenou kliniku«. Kdo cestu do Lurd podnikl a všeho si bedlivě všímal, nebyl zklamán. A mnohý lékař s radostí vzpomínal v pozdějších letech na nezníitelné dojmy, jichž tam nabyl.

R. 1894 uveřejnily »Letopisy Lurdské« velmi zajímavý dopis jednoho lékaře, z něhož chceme část uveřejnit.

»Cestoval jsem kvůli zotavení do Pyrenejí, avšak pudilo mne jakési tajné přání také tam, kde bych mohl stopovati nadpřirozené události, jež se obzvlášť po dobu národní pouti v Lurdech

tak často přiházely. Kniha Dr Boissarie, kterou jsem loňského roku za svého pobytu na venkově četl, vzbudila ve mně zvědavost, zatím co rozum můj se cítil dotknutým oněmi četnými zprávami v knize nahromaděnými, z nichž každá o sobě jest již dostatečným důkazem. Člověk není nadarmo lékařem, myslil jsem si, a tak přece jsem pochyboval. Zázraky lurdské nejsou ostatně článkem víry, a proto pochybnost tu je dovolena; také jsem nemohl zcela rozumně dáti své vědecké stvrzení, dokud jsem neviděl a takřka rukama nehmatal.

Proto onen úmysl, osobně zkoumati všechno, a proto jsem si také umínil, co nejprísněji všechno sledovati. Považoval jsem za nutné viděti napřed nemocné, než bych uviděl uzdravené. V místnostech, kde nešťastníci byli, mohl jsem se přesvědčit, že mám před sebou obraz lidské bídy. Viděl jsem nemoci všech druhů a mohl jsem se přesvědčit, že nějaký podvod je úplně vyloučen. Jedno bilo mi při návštěvě zvláště do očí, totiž povznášející oddanost nemocných a vpravdě křesťanská láska a obětavost ochotných a dobrovolných ošetřovatelů. Měl jsem také úplnou volnost, že jsem mohl vcházeti a vycházeti, kdy a jak jsem chtěl, a být přítomen při ponořování nemocných do zázračné vody. Koná se všechno docela jednoduše a přirozeně a není tu slyšeti slova, jímž by se touha nemocných po uzdravení mohla rozplameniti. Ošetřovatelé a ošetřovatelky rozumí svému dílu mistrovsky, a žasl jsem nad jemným způsobem a něžnou péčí, s jakou svlékali nemocné, aby jim ušetřili všelikou nepříjemnost. Zatím co se nemocný koupá, modlí se tu docela potichu. Nejčastěji vyrazí nemocný ze sebe výkřik v okamžiku, kdy se dotkne ledové vody. Nabýv úplné jasnosti o těchto nejdůležitějších věcech, potřeboval jsem nyní odebrati se do úřadovny zkušební komise, abych zde vyčkal, zda se objeví věci nadpřirozené. Jak mám popsati Dr Boissarie? Je to nejdovědnější, nejspravedlivější a nejprísnější lékař a přitom neobyčejně laskavý a úslužný. A nyní přicházejí zázračně uzdravení. Pathologické případy se prísně zkoumají. Ačkoli zde není ani učitelů ani žáků, jsme tu jako na skutečné klinice, neboť všichni přítomní lékaři mohou dle libosti uzdravené prohlížeti. Nedůvěřivý kolega, který sedí vedle mne, žasne nad prísností katolických lékařů a obdivuje jejich chladnou, rozumnou zdr-

ženlivost. Vždy budu mít na paměti slova Dr Boissarie, od něhož žádal někdo potvrzení: »Nesedíme zde jako soudcové, nýbrž jako svědkové.« Dále píše lékař o uzdraveních, která zjistil. »Porušení nervová, která po dlouhá léta od vyhlášených lékařů byla bezúspěšně léčena, byla v Lurdech *náhle* uzdravena. Než nechci se o tomto předmětu příliš rozepisovat, neboť víme, že při nervových nemocech, přísně vzato, všechno je možno lidským způsobem. *Vnitřní nemoci*. Zde je zdůvodnění událostí snazší, a lékaři se také shodují úplně v diagnose. V tomto oddílu zjistil jsem úplná zmrtvýchvstání, a zaujaly mne hlavně tyto případy: občasný zánět pobřišnice, žaludeční vřed, zánět pobřišnice, ochrnutí spodních údů následkem reumatismu. V posledním případě byl jsem právě přítomen, když ubohý nemocný dělník opouštěl koupel a byl jsem svědkem jeho prvních kroků. Nevymizí mi z paměti jeho klátivá, opatrná chůze, kterou bych mohl přirovnati k chůzi umělce, chodícího po provaze. Druhého dne stopoval jsem onoho uzdraveného, aniž o tom věděl a sotva jsem ho poznal, tak lehce a jistě chodil. *Porušení ústrojné*. Hluchá dává si zjistit své uzdravení. Když bylo napřed přečteno dlouhé a obšírné lékařské vysvědčení, potvrzují přítomní lékaři, že nemocná rozpozná tikot hodinek ve vzdálenosti desíti centimetrů. Ptám se na její hluchotu jejích přítomných známých a všichni tvrdí: „Byla hluchá jako peň.“ Jest mi vyznati, že mi nyní docela dobře rozumí a na mé otázky správně odpovídá. Podivné. Nyní přichází Jindřich Schnetzer, vysoký, chudý člověk, a sedá si na židli. Jeho užaslé zraky se rozhlízejí po celém sále a zdá se, jako by někoho hledaly. Vysvědčení očního lékaře dává nám svědectví, že zrak tohoto muže byl porušen. Podávají mu noviny a on čte docela lehce. Mimoдек sahá do kapsy a vyňav vojenskou knížku, poznává v ní písmo svého bývalého poddůstojníka a čte beze vší obtíže. Čím dále podivnější. *Nemoci zevnitřní*. Jestliže až posud byly jakési pochybnosti možny, neboť nikdy s jistotou se nemůže říci, zdali a jak nervy souvisí s nemocí, tož nyní stává se všeliké popírání nesnadnějším. Abych byl úplně přesvědčen, musil jsem viděti náhle uzdravenou ženu. Nuže, viděl jsem na vlastní oči a vlastníma rukama jsem ohmatával koleno mladého děvčete, které trpělo zánětem kloubů, spojeným se vředy, a které okamžitě

bylo uzdraveno. Aby pak veškerá pochybnost zmizela, ubezpečily mne dámy, které ubohou nemocnou ve vodě koupaly, že vata, přiložená na nemocnou ránu, byla před koupelí ještě plna hnisu. Pozoroval jsem v tomto oddílu ještě jiné velice zajímavé případy, které se však příliš ztrácejí vedle této proměny.

Není mi líto těch osmi hodin, jež jsem po dobu národní pouti denně strávil v úřadovně zkušební komise. Věřím nyní a věřím pevně, poněvadž jsem viděl a poněvadž jsem i hmatal. Rozumné je přesvědčení, jak dosvědčuji s radostí, z daleka se vyhnout oné hrozně pochybnosti, která je moderním lékařům vlastní. Zůstanu po celý svůj život horlivým, přesvědčeným katolíkem. Láska a dík naší milé Matce Boží Lurdské! Dr S...«

Každý upřímný katolický křesťan může mít velikou radost z mužných slov tohoto lékaře; a podobných projevů není málo.

Jana Martina Charcota nazývá Dr Vinař¹⁾ mistrem neurologie a vypravuje o něm, jak k němu přivezl vozka nemocnou, která dlouhou dobu ležela doma ochrnutá; ale nemocná byla stížena hysterickou paraplegií a byla ihned uzdravena. Což není snad něco podobného možno i v Lurdech? Ať nám tuto otázku zodpoví Charcot sám, jeden z obhájců nauky o sugesci. Tento profesor a lékař v Salpêtrière uveřejnil v londýnském časopisu New Review pojednání o sugesci a zmiňuje se též o uzdraveních v Lurdech. »Aby mohlo nastat uzdravení zázrakem, je třeba dvou činitelů: předně speciálního duševního rozpoložení u nemocného, důvěry, lehkověrnosti, sugestibility (ochoty, dát si namluvit, že se uzdravení musí uskutečnit) jak dnes pravíme, ale jen určité nemoci; neboť doména (obor) zázračné síly víry (totiž jen čistě lidské) je nepatrná, působí jen u nemocí, jichž uzdravení nepotřebuje žádné intervence mimo tu, již *působí duch na tělo*. Zázračná síla víry (čistě lidské) nemůže překročit těchto hranic.«²⁾ Charcot soudí, že se taková uzdravení omezují na paralysu, otekliny, vředy, jakož i na hysterické afekce, ochrnutí a kontraktury.

Žádný zkušený člověk nepochybuje o tom, že duch lidský má neobyčejný vliv na lidské tělo. Duch může příznivě působit na

¹⁾ Dr Josef Vinař: Zachránci lidstva. 1942.

²⁾ Viz Carl Christoph Streckeg: Lourdes, 1911, str. 100.

tělesné orgány a může také podstatně přispět k odstranění poruch organických; *avšak náhlá uzdravení a odstranění těchto poruch jsou naprosto vyloučena*. Nastala-li sugescí najednou funkční porucha, může být také náhle sugescí odstraněna. Zastaví-li se někdy elektrický vůz, můžeme příčinu hledat buď v tom, že spojení tohoto vozu bylo přerušeno s elektrickým proudem, nebo že je vada v samém motoru. V prvním případě stačí snad pouhý mechanický hmat, aby bylo obnoveno spojení s elektrickým vedením, kdežto v druhém případě je třeba víc času, aby mohl být defekt motoru odstraněn. Nastala-li funkční porucha v lidském těle, porucha v činnosti orgánu, může si člověk někdy rychle a najednou pomoci myšlenkou nebo i zevním podnětem. Jsou-li však orgány sféry pohybů a pocitů porušeny ve své podstatě, lze odstraniti zlo jen s velkou námahou, ale někdy se již vůbec nedá odstranit.

Třeba zvláště upozornit na věc velikého významu, že se dosud ani nejdovednějším lékařům ani nejlepším klinikám nepodařilo při sebenamáhavějších pokusech náhle odstranit organické nemohy; žádnému lékaři se nepodařilo u pacientů, i když to byly velmi citlivé hysterické osoby, docílit toho, aby se v několika vteřinách vytvořila nová tkáň kůže, masa nebo kostí, aby se odstranily hrozné nemohy tuberkulosních plic a tuberkulosního krku. Nikdy se nepodaří stoupencům theorie o sugesci vysvětlit uzdravení v Lurdech a docílit podobných pozdravení cestou přirozenou. Z velikého počtu uzdravení v Lurdech za prvních čtyřicet šest let jednalo se asi jen o dvě stě padesát osob, jež trpěly nervovou chorobou, kdežto víc než tři tisíce jedno sto nemělo chorob nervových. Téměř polovice všech uzdravení každého roku týká se vážných prsních neduhů. Ale i funkční poruchy mohou být uzdraveny cestou, jež není přirozená, tedy zázrakem, neboť často byly takové poruchy mnoho let velmi dovednými lékaři ošetřovány, a to bezvýsledně, kdežto v Lurdech byly rázem odstraněny.

Před několika desíletími prohlásili dva lékaři, Lacaze a Bernheim: »V Nancy uzdravujeme tytéž nemoci, jež uzdravují Lurdy. Věda jedná právě tak, jako náboženství.« Podobně psal nekatolický časopis Münchner Neueste Nachrichten: »Počtem a druhem stojí několik málo uzdravení v Lurdech za výkony

lékařské kliniky, jež je přiměřena době.« Tedy na klinikách je mnohem víc podivuhodnějších uzdravení než v Lurdech? Prohlášíme: *Kdyby nějaká klinika docílila toho, co se stalo v Lurdech nebo u lurdské jeskyně a v Oostackeru, z celého světa hrnuli by se nemocní, stížení hroznými, nezhojitelnými neduhy, a všichni vedoucí lékaři stali by se v krátké době světoznámými, básníci by je opěvovali jako největší dobrodince lidstva, pomníky by se jim stavěly ve všech zemích, nabyli by ohromného bohatství, stali by se nejen milionáři, ale miliardáři.* Dosud se žádný lékař, žádná klinika nemůže pochlubit, že docílila podobných uzdravení, jaká se stala v Lurdech.

Na známého konvertitu Newmana, který i po své konversi požíval v Anglii veliké vážnosti, obrátil se jednou jeden z předáků zednářské lóže a prosil ho o radu, z kterých knih by mohl nejlépe poznat nauku církve katolické. Zednáři si jednou na své schůzi stěžovali, že v posledních letech mnoho vysoce vzdělaných anglických protestantů přijalo víru katolickou. »Tomu se musí jednou provždy udělat konec. Proti tomu se musí promyšleně pracovat,« volalo se na této zednářské schůzi. I požádali svého velmistra, aby napsal proti církvi katolické takovou knihu, která by budoucně znemožnila každému protestantu cestu do této církve. Velmistr slíbil, ale řekl si: »Napřed musím církev katolickou znát!« Proto požádal Newmana o radu. Knihy katolické došly a velmistr se dal s velkou horlivostí do práce. Den ze dne rostl jeho zájem; nový svět se mu otevíral. A výsledek jeho práce byl? Stal se upřímným katolíkem. Slíbené knihy proti církvi katolické nemohly vyjít, velmistr se sklonil před poznanou pravdou.

Všem nepřátelům Lurd radíme: »Jednejte podobně. Čtěte knihy o Lurdech, jež napsali svědomití lékaři a zamyslete se nad zázraky, jež se tam staly a poznáte pravdu, která vás přivede blíže k Bohu, jak již dle četných svědectví přivedla mnohé a mnohé, z nichž někteří měli veliké vzdělání.

Disertace doktorátu lékařství o lurdských zázracích.

Dr med. Guarner vydal r. 1939 tiskem svou disertaci »Okamžitost uzdravení v Lurdech. Práce, čerpaná na lurdské klinice«.

Disertace byla odměněna »čestným uznáním«; má tři sta stran. Dr Guarner připomíná, že vynikající autority uznaly četné zázraky v Lurdech. Po krátkém objasnění pojmu, co je zdraví a nemoc, popisuje činnost »zjišťovací lékařské kanceláře« a způsob prohlídky. Autor se omezuje jen na třináct případů z různých období a dokládá, že ani lurdská voda, ani lurdské ovzduší, ani neznámé síly nepůsobí těchto zázraků. Kéž by tato disertace byla co nejdříve přeložena do naší mateřštiny!

Roku 1892 psal Dr Hoestenberghé do Lurd Dr Boissarie-mu ke konci dopisu takto: »Tento list Vás snad stihne ve společnosti Zolově; kdyby tomu tak bylo, byl bych šťasten, kdyby tyto řádky (jednající o de Rudderově uzdravení) četl a uvážil následující slova: „Ctěný pane, byl jsem nevěřícím jako Vy. Zázrak na de Rudderovi otevřel mně oči, které do té doby byly uzavřeny nadpřirozenému světu. Někdy se mně zase vtíraly pochybnosti; ale věnoval jsem se studiu křesťanského náboženství. Nyní Vám prohlašuji svým čestným slovem, že nemám žádných pochybností o pravdě křesťanské, věřím a našel jsem ve víře štěstí a vnitřní uspokojení, jehož jsem dříve neznal.“«

Statisícům upevnily Lurdy pravou víru a tisíce a tisíce přivedly z bludných cest k ní. Kéž by i v našem národě přivedly mnohé zbloudilé k víře katolické.

O B S A H:

PŘEDMLUVA. Zázrak není možný - toť dogma racionalistů nedokázané a nedokazatelné. — Tisíce lékařů přijelo do Lurd. — Světoznámý chirurg Alexis Carrel v Lurdech. — Jeho úsudek o zázracích. — Knihy o Lurdech. — Úžasná neznalost u nepřátel Lurd . 7

JEDNEJ PODLE SVÉHO ROZUMU. Jednal Leibniz, Descartes, Pascal a světoznámí přírodopytci dle svého rozumu? — Kam dospěli? — Kam dospěli jiní, kteří prohlašovali rozum za naprostého vůdce? — Tolstoj, André Suarès, Bernard Shaw. — Tragedie atheismu. — Zklamání. — Čím je člověk dle některých filosofů. — Anarchie u těch, kteří prohlásili rozum za absolutní. — Bez vědeckého světového názoru! — Soud moderních myslitelů nad myšlením novodobým. — Směrnice pro mravní život od moderního myšlení? — Spor o pojem mravního dobra. — Sobectví a jeho velebitelé. — Hnusné zásady vídeňského učitele. — „Smíme nejen vše mysliti, nýbrž, vše činiti.“ — Naprostý zmatek v nauce o mravních směrnicích . 12

LURDY A JEJICH VÝZNAM. Kdyby se nepsalo o lurdských zázracích, nikdo by si Lurd nevšimnul. — Spisy proti Lurdům beze všeho úspěchu. Co lákalo mnohé, aby psali proti Lurdům? — Bůh, který nemůže konat zázraků, není Bohem. — S atheistou marný rozhovor o zázraku. — Vele duchové mezi moderními filosofy a přírodopytci uznávali zázraky . 37

SV. BERNADETA. Skutečná zjevení? Podvod? Halucinace? — Estrade o sv. Bernadetě. — Výslech u policejního komisaře. — „Já jsem Neposkvrněné Početí.“ — Dr Dosouz při 17. zjevení. — Bezohledné jednání prefekta Massyho. — Úsudek Dr Dosouze. — Biskup z Neversu proti

Dr Voisinovi. — Dr Robert Saint-Cyr proti Dr Voisinovi. — Krápelin o hysterii. — Sv. Bernadeta a hysterie. — Bernadeta u státního prokurátora. — Bernadeta u faráře Peyramale-a. — Nevěrecké časopisy tupí Bernadetu. — Zákaz navštěvovat jeskyni. — Sochař Fabisch o Bernadetě. Dva zázraky na přímluvu sv. Bernadety . 42

LURDSKÉ ZÁZRAKY. V Lurdech podvody? — Ludvík Bouriette. Dvouletý Justínek. Paní Soupenné-ová. Jindřich Bousquet. — Peyramale obhajuje Bernadetu proti prefektovi. — Jindřich Lasserre. Julius Lacassagne. Alfred Aubert. Růžena Eorardová. Řeholnice z Montpellieru. Paní Rouchelová. Leonie Leveque-ová. Valentina Yougaudová. Marie Lafonová. Sestra Benigna. Germaina Rossignolová. Pavla Marisotová. Zuzane Le Tellierová. Paní Duponová. Josefa Michelová. Germanie Garyová. Marie Elene Didelotová. Marcela Arentová. Sestra Denise Lereida. Zuzana Tharanová. — Petr de Rudder. — Tři lékaři o tomto zázraku. — Přírodopysce, jesuita Wasmann o tomto zázraku. — Sestra Juliana. Raimunda Buffenoire. Jindřiška Hautonová. Lydie Fischerová. Pavla Margeriová 68

BOJ PROTI LURDŮM. První chemický rozbor vody z lurdské jeskyně. Druhý chemický rozbor. — Sugescé? — Namlouvá se nemocným: „Vy musíte být uzdraveni, - záleží na vás?“ — U četných zázraků sugescé naprosto nemožná. — Neznámé síly? — Zajímavá sázka. — Lurdy a Zola. — Haeckel a Lurdy. — Svědomitost lurdských lékařů předčí jiné věhlasné lékaře. — Hnusné pomluvy lurdských poutníků. — Neue Freie Presse o lurdské vodě. — Odporný útok volnomyšlenkáře. — Dr Thomayer. — Dílo Dr Boissaria „Historie médicale 1858-1891“. — Věhlasný vlašský chirurg Andrea Majocchi v Lurdech. — Dr Antonín Anile. — Zajímavý dopis lékaře v Lurdských Letopisech roku 1894. — Charcot Která klinika světa docílila toho, co se stalo v Lurdech? — Doktorská disertace o Lurdech. — Úsudek lékaře, který byl dříve nevěrcem . 107

Spisovatel Dr Vrchovecký, kanovník kolegiální kapituly v Kroměříži

Název díla Lurdy a moderní věda

Vytiskl Grafický ústav J. Otto & Růžička v Pardubicích

Písmem Ratio

Vydal Salesiánský chlapecký domov v Pardubicích

Vydání První

Vyšlo roku 1947

Náklad 4.000 výtisků

Cena Kart. Kčs 39.-, váz. 46.-